Vaszary Gábor-Monpti

A Szent Jakab utcában van a Hotel Riviera.

A Szent Jakab utca vacak egy utca. A Riviera Hotel pocsék egy hotel. Ennyivel tartozunk az igazságnak.

A Szent Jakab utcában igen különös formájú házak vannak. Az egyik meggörnyed, mint aki tüsszenteni akart, s közben gutaütés érte, a másik fekete gerendáknak támaszkodik, mint egy öreg koldus, hogy össze ne rogyjon.

A Riviera Hotel pont olyan, mint egy megtántorodott vidéki úrileány, aki kezében ajánlólevéllel remeg az orvos előtt, s akinek az orvos azt mondja:

- Na, maga is jókor jött, édes fiam. Vagy a gyerek, vagy a diplomám.

A Szent Jakab utcának ez a része tele van élelmiszerkereskedőkkel, prix-fixekkel** fixált ár, itt: menürendszeres vendéglő

és kifőzőkkel, a házak előtt elhúzódó keskenyjárdák pedig elhullott salátalevelekkel, banánhéjakkal, rothadt gyümölcsökkel és elszórt újságpapírokkal vannak tele. Az arab utcák lehetnek ilyen mocskosak és szagosak. Nehéz elképzelni, hogy alig pár lépésre vagyunk a ragyogó Boulevard Saint Michel-től, feljebb pedig egy

macskaugrásra a Panthéon, ahol a kinevezett halhatatlanok alusszák örök álmukat.

A Riviera Hotel kapuja katakombákra emlékeztető hoszszú, ablaktalan sötét folyosóra nyílik, a végében az emeletekre vezető korhadt falépcsőkkel, mellette pedig a hotel irodájával, ahonnan egy piszkos ablaküvegen keresztül minden érkezőre kutatva kikémlel egy fej: a Légyszemű feje.

Tudniillik a hoteltulajdonos, ahogy ott ül a nyirkos és gyéren világított irodában, piszkosan és kopaszon, nagy, kidülledt szemgolyóival, úgy hat, mint egy óriási légy. A Légyszemű olyan, mint egy lázálom.

A Riviera Hotelben van négy emelet és minden emeletnek megvan a maga külön szaga. Azt hiszem, helyesebben tesszük, ha inkább ezekkel a szagokkal foglalkozunk, ahelyett, hogy a lakókat jellemeznénk. A lakók jellemzésének nem sok értelme lenne, egyrészt jellemtelenek, másrészt velük nagyon ritkán fogunk találkozni, míg a szagok az emeleteken állandóak és jobban kidomborítják a Riviera Hotel jellegét.

Az első emeleten sajtszag van. A szag eredetét egy megboldogult sajtkereskedő hitvese képviseli, teljes gyászban. A második emeletnek halszaga van. Ez kissé meglepő, mivel halászok nem laknak a hotelben, a legközelebbi tengerpart pedig három óra ide vonaton. A harmadik emeletnek aránylag egérszaga van. Az egérszag megalapítója egy nyolcvankét éves öregasszony, meglepő teljesítőképességéről tett tanúságot, amikor az emelet eredeti savanyúkáposzta szagát, ideköltözködésének már a második napján, idestova teljesen megölte. A nyolcvankét éves öregasszony ritkán jár ki, de ha elment valamerre, egy-két könnyed szippantás a levegőbe teljesen elegendő, hogy teljesen meggyőzzön minket arról, merre fordult, kilépve a hotel kapuján. Az öregasszony útjait ugyanis, akár a nagy hajókét a nyugodt vizeken, úgynevezett szaghullámok jelzik, amelyek pár pillanatig láthatók is. A negyedik emelet sajátossága a szag-cocktail. Vannak napok, amikor égetett mészszaga van, a föld szagának egy gyenge árnyalatával, más napokon inkább a gyenge terpentin és a súlyosan ázott ruha párolgását érezni egy csipetnyi

tigrisszaggal. Én, sajnos, a negyedik emeleten lakom, egy szobának nevezett óriási kalitkában.

Ha lehet relatív eleganciáról beszélni a Riviera Hotel kapuját átlépve - aminthogy nem lehet -, be kell ismernünk, hogy a negyedik emeletre érve, mindennek már nyomát sem látni. Az emeletek szépsége fokozatosan züllik, olyannyira, hogy a negyedik emelet után már el se lehetne

képzelni egy ötödiket.

A szobám három lépés széles, öt lépés hosszú és a legszükségesebb s legrozogább bútorokkal van berendezve. Többek között van egy kandallóm is. A kandalló igen előkelő dolog, ha levelet írok, gyakran említést is teszek róla : - "Ezt a levelet a kandallóm előtt ülve írom..."

A falon ízléstelen tapéta. Valamikor vérvörös rózsák nyíltak rajta, de a piszok jótékony keze már elsimította a vad színeket. Itt-ott le is szakadt és nagy darabokban lelóg. Az ablak felett közvetlen két nagy darab össze is ér, mintegy baldachint képezve, amely a kívülrol beáradó legkisebb fuvallatra sustorgó hangot ad.

Az ablakból az ember egy udvarra néz ki, ha idővel megunja a belső berendezést. Az udvaron kormos derekú fák nyújtózkodnak az égnek, a törzsük között kifeszített madzaggal, amelyen állandóan

fehérneműk száradnak. A Légyszemű felesége - egy minden szépséget bátorsággal nélkülöző nőszemély - ide aggatja ki száradni a hotel magamosta lepedőit és törülközőit. Az udvar ezekkel a fehér foltokkal úgy fest, mint egy halottaskamra a leterített hullákkal. Üde füstszagon kívül itt semmiféle kellemetlen szagot nem érezni.

Az udvar végében kétszobás, földszintes épület húzódik meg. Ez szintén a hotelhez tartozik. Az egyik szobában egy néger lakik, aki a munkából hazatérve minden este pocsék afrikai dalokat citerázik a nyitott ablakban, és idonként váratlanul és minden ok nélkül oly fájdalmasan felsikít, mintha megrúgták volna. A másik szobát egy hivatalnok bérli, aki állandóan zsakettben jár hivatalba, és valahányszor kilép vagy belép a hotel kapuján, köp egyet. (Városi hivatalnok.)

A mi udvarunkon túl átlátni a szomszédokhoz is. A szemben lévő udvar közepén például egy asztalosműhely van. Balról egy nevelőintézet kertjének egy csücskét látom, jobbról pedig a szomszéd ház tűzfalát. Ennek a háznak két ablaka erre néz. Az egyik ablak előtt kalitka lóg, és benne piszkosszürke kanári ugrál. Ez a madár minden percben kétségbeesettet és nagyot sikít. Ez a sikoltás olyan, mint egy távoli vonat füttye, egy vonaté, amely nem akar soha megérkezni. A kalitkás ablakban időnként megjelenik egy fogatlan öregasszony, aki állandóan eszik valamit, miközben az egész arca úgy mozog, mint a kérődző tehén pofája. A másik ablakban szikár, csontos arcú nő minden délelőtt salátát ráz, délután pedig ingujjas, kopasz ember könyököl ki, kialudt cigarettavéggel a szájában és az eget nézi. Házastársak lehetnek, mivel nemigen beszélnek egymással. A nő csak rázza a salátát délelőtt, a férj pedig csak nézi az eget délután.

A nevelőintézetben fiatal lányok laknak és a szünetben lent kergetőznek a kertben. Látni nemigen látom őket, csak akkor, ha a kertnek abban a kis sarkában vannak, amely idelátszik, akkor is csak világos ruhák foltját a fák zöld lombjain keresztül. A vidám nevetésüket és a hangosabb szavakat azonban ide hallom.

A nevelőintézet csengettyűje szabályos időnként megszólal. Megcsengetik a tanóra kezdetét, a szüneteket és az étkezés idejét. Ezek a különféle csengetések három dologra emlékeztetnek : az egyedüllétre, az elmúlásra és az étkezésre. Kétségtelen ez utóbbi a legkellemetlenebb és egyúttal a legszükségtelenebb figyelmeztetés.

A szünet után a lányok bevonulnak a líceumba és az udvarok egyszerre olyan csendesek lesznek, mint a temető.

Időnként a Saint Jacques-du-Haut-Pas-templom toronyórájának ütései ideszöknek a külső élet zajából, hogy megnyugtassanak engem, aki itt a kémények között vagyok élve eltemetve, a feltámadás minden reménye nélkül.

Délutánonként a kanárimadaras öregasszony odaül az ablaka közelébe és varr valamit. Az ablak négyszögében csak a kezét látom felemelkedni és lehullani, szabályos időközönként. Olyan ez a kéz, mint egy óra ingája, amint fáradhatatlanul jár fel és le és mutatja a múló időt.

A kapukat tíz óra után itt is becsukják. Aki be akar jönni,

az csenget, aki ki akar menni, az bekiált a házmesternek, hogy aszongya

- Le cordon s'il vous plait. A zsinórt, ha önnek is úgy tetszik!

A zsinór közvetlen a házmester ágya mellett lóg és csak a kezét kell kinyújtania érte. Kapupénz nincs. Esténkint, amikor a nyitott ablakon át behallom ezeket a "le cordon

s'il vous plait" kiáltásokat, úgy érzem én, idegen, ebben a szomorú környezetben, mintha azért kérné valaki a zsinórt, hogy felakassza magát vele.

Így telnek-múlnak a napok, egyhangú egyformaságban. A szomszéd udvaron hetenkint egyszer patkányüldözés, itt nálunk havonta egyszer lakbérfizetés. Ezek az egyedüli események. Különösen az utóbbi.

Ha jól kihajolok az ablakomon, még azt is látom, hogy közvetlen alattam a második emelet egyik ablakában, egy csipkés női nadrág miképpen szárad. Ebben az ablakban, tudniillik, mindig szárad egy csipkés női nadrág, valahányszor kisüt a nap.

Ez a létért való küzdelem.

Az ablakból kitáruló képet bezárja egy darab ég. Piszkos, szürke, elfáradt folt, amely romantikus reménytelenséggel terül el a háztetők és kémények felett.

Most elmondom a patkányirtást a jobboldali szomszédoknál. Ennek a háznak az udvarából is látok egy darabot. Itt minden szombat délután - akkor senki sem dolgozik és ráér egy kicsit körülnézni - patkányt kergetnek nagy hurrázások közepette. Ilyenkor megélénkül a környék. A madárkalitkás öregasszony az elso hangosabb szóra megjelenik az ablakában, fürgén ide-oda ugráltatja a szemeit és elszáradt öreg kezeivel idegesen követi a hajszolt patkány útját. Enni azért még ilyenkor sem szűnik meg, csak éppen lassabban mozgatja fogatlan száját.

A salátások együtt jelennek meg az ablakban. A férj kivételesen megszólal és azt mondja kedves nejének:

- Egy ütéssel kell leütni.

Amikor odaát már a patkány kinyúlt testét püfölik, a férj finom mosollyal az ajkán megelégedetten átöleli a szikár nőt és így maradnak egy darabig, még az esemény elmúltával is.

Ezeknek elég, hogy a szomszédban egy patkányt agyonüssenek, hogy egymásra találjanak. Beszélni ugyan most sem beszélnek sokat. A férfi egy idő múlva leveszi a karját a nő válláról és átérezve a helyzet kivételes voltát, megszólal, de csak ennyit mond:

- Na, nyulam, holnap szép idő lesz. Vagy esetleg:

- Na, nyulam, holnap esni fog.

És visszavonul reménytelenül a szoba mélyébe.

A teljesen nyúlszerűtlen szikár nő még ott marad egy darabig az ablakban és mereven nézi a szomszéd ház tűzfalát valami utolérhetetlen szomorúsággal és végtelen dacos közönnyel.

A patkányüldözéskor a Légyszemű is megjelenik a hotel udvarán és hangos megjegyzéseket tesz:

- Nálunk nincs patkány. Tisztességes hotelben nincs patkány. Nincs.

Ez a lakóknak szól, akik az ablakban állnak ilyenkor és egy szót sem szólnak, pedig tudják nagyon jól, hogy a Légyszemű most szemtelenül hazudik, csak azt nem tudják: mi lesz a legközelebbi lakbérfizetésnél, ezért hallgatnak nagy bölcsen. Megjegyzem, mindezt a Légyszemű is tudja, csupán a hatalmát akarta megmutatni és ezek után megnyugodva visszamegy a nyirkos irodába, spórolni.

A patkányhulla két napig elhever az udvaron. Két nap múlva rátalál egy nyújtott testű, koszos macska, belenyal a patkányba, s aztán unottan tovább lépeget. Később ugyanezt a macskát ölbekapja és összevissza csókolgatja egy kövér asszony, aki aztán nyugodtan elmegy a piacra és ott összefogdos mindent. A kofa még biztatja is:

- Tessék csak megnyomkodni ezt a sajtot is. Érett az, kedveském.

Pár nap múlva valaki átfutbalozza a patkányhullát a szomszédos udvarok valamelyikébe. Nem kényszerűségből, csupán szórakozásból, így legalább nem látni az újabb fejleményeket, de azért én elmondom.

A szomszédok észreveszik ezt és ezzel a kiáltással : - Ah! ca, c'est malin! Ah, ez a gonosz! - átrúgják a patkányt egy másik udvarba. Ez így menne tovább a végtelenségig, ha az

enyészet közbe nem lépne. De az enyészet közbelép és azt mondja: Csitt! A többi aztán az aljas legyek dolga, amik a dolgukat itt elvégezvén, az üzletek elé az utcára kirakott gyümölcsökön, húsokon és süteményeken direkt sétálnának, ha nem védené azokat egy jótékony porréteg, mert más egyébbel nincsenek letakarva. Hogy még nem pusztultunk el valamennyien különböző nyavalyákban : ez Párizs varázsa és ereje.

Hétköznapokon a Riviera Hotel elég csendes, munkások és egyszerűbb hivatalnokok lakják, akik napközben nem tartózkodnak otthon. Reggelenként a távoli és közeli szobák különböző ébresztőóráinak berregései riasztanak fel álmomból. Utána hatalmas ásításokat hallani, nem degenerált ásítások ezek, tisztességes, jól megásított ásítások, az állkapocs ropogását is hallani.

Másoknak a mindennapi életbe való készülődéseit én az ágyamból hallom. Sokat alszom, mert sokat vagyok odahaza. A Riviera hotelbeli életemet úgy élem, mintha egy fogorvos előszobájában ülnék, vagy erdőben eltévedt vándor lennék, aki már feladta a reményt, hogy valaha is kikerül az erdőből,

tehát leül a földre és vár, maga sem tudja, mire és úgy tesz, mintha gondolkozna, hogy önmagát megnyugtassa. Néha fütyül is.

Az ébresztőórák berregése után pár percre, már nyikorognak a lépcsőfokok az elmenők lépteinek súlya alatt. Közben az illetők megmosakodtak, felöltözködtek és meg is reggeliztek.

Fél egyig abszolút csend van a hotelben, csupán rövid időközönként csapódik be egy ajtó és pár perces motoszkálás hallatszik az egyes szobákból. A hotelszobalány takarít. A szobalány harminc szobát takarít ki pár óra alatt. El lehet képzelni a szobalányt takarítás közben és a szobákat takarítás után.

Fél egykor kissé megelevenedik a lépcsőház. Akik a közelben dolgoznak, hazajönnek ebédelni. Az ilyen, magányosan élő, dolgozó emberek ebédje hideg ételek elfogyasztásából, esetleg pár perc alatt összevacakolt meleg ételekből áll. Itt mindenki spórol és minden étkezést úgy tekintenek, mint valami szükséges rosszat, amelyen jobb minél hamarább

átesni. Azok, akik itt laknak, már semmi különösebbet nem várnak az élettől.

Estefelé már nagyobb a járás-kelés a lépcsőházban, ilyenkor mindenki hazajön és éli a mindig egyforma hétköznapok estjét. A bal oldali szomszédom, egy kopasz úr, aki rákvörösre borotválja magát és a füléből szőrök állnak ki, időnként krákog egyet, kifújja harsogva az orrát. Néha a széke reccsenését hallom, vagy a gyufa sercenését. Pontosan tíz óra felé lefekszik. Két cipőjének a koppanása a padlón jelzi, hogy levetkőzik, az ágynemű suhogása pedig, hogy befeküdt az ágyba.

Szombat délutánonként teljesen megváltozik a hotel képe. Szombat déltől hétfő reggelig mindenki szabad. Elegáns, karcsú testű nők jönnek kedveseiket meglátogatni a Riviera Hotelbe. Fürge női lábak szaladnak fel az emeletekre, magas sarkú cipőikkel türelmetlen taktust verve az öreg lépcsőfokokon. Ajtók csapódnak: - "Me voilá, chéri." Itt vagyok,

édesem, - mondják a vérpiros női ajkak és csókok csattanását verik vissza a falak.

A bal oldali szomszédomnál egy nagyon kedves hangú nő

csicsergi át a szombat délutánt, esetleg a vasárnapot is. Közben elmennek ebédelni, vacsorázni, esetleg moziba is mennek, de a legizgatóbb dolgok itthon történnek és ezeket

nekem végig kell hallgatnom.

A szimpatikus hangú hölgy ilyeneket mond:

- Gyere ide, te kis kopasz képtelenségem és rögtön

mondj valami kedveset a te kis fehér macskádnak.

Jobb oldali szomszédomnál komolyabban veszik az életet...

- Megcsaltál?

- Te majom, esküszöm az anyám életére. (Szegény mama.)

Fentrol azt mondja egy szép alt hang: - Levetkőzzem egészen?

Alulról pedig azt búgja valaki fáradhatatlanul:

- Chouchou... chouchou... Pofi... pofi... pofi... pofi... -Jaj, te, mit nem tennék meg érted, te csacsi!

A legrosszabb az önfeledt nők szerelmi sikongatásait hallgatni, mikor szemrehányást tesz a nő, minden szemrehányás

nélkül.

- T'es fou dis? Bolond vagy, mondd? Ezeknek minden irányban át kellene kopogni:

- Mesdames et messieurs, uraim és hölgyeim, egy kis

irgalmat és elnézést kérek. Szegény magányos fiatalember

vagyok. Ha már nem lehet elkerülni a dolgot, legalább a

részleteket ne mondják.

Egészen biztos, hogy ők is hallják a többieket, de ezeket,

úgy látszik, nem zavarja semmi. Egyszer egy nő meg is

jegyezte, isten tudja, melyik szobából:

- Chéri, ezek a falak nagyon vékonyak. Mire egy dörmögő férfihang

- Qu'est-ce que ca peut me foutre, á moi? A frászt

érdekel ez, de nem engem.

Ezeket nem izgatják a vékony falak.

Szóval, a Riviera Hotelben lakom. Kellemes megjelenésű,

abszolút úriember vagyok, akinek az egyik őse Mátyás király udvarában nagy kutya volt. Jelenleg, sajnos, nem erről van szó.

Idestova hat hónapja, hogy négyheti tanulmányútra jöttem ki Párizsba.

További itttartózkodásomnak egyedüli oka: nincs pénzem a hazautazásra. A tanulmányutat egyszerűen nem lehet befejezni. Van így.

Otthonról nem számíthatok segítségre azok után a levelek után, amiket a szülőim lelki nyugalmáért hazaírtam. Nincs más hátra, folytatni kell ezt a szokatlanul elmélyült tanulmányutat, a gondviselés kegyelméből majd csak véget ér valahogy. Ha otthonról kérnék pénzt, feltétlen kapnék. De ha ilyen gondolatom támad, eszembe jut mindig a nagymama, aki azt mondta egyszer rólam

- Meglássátok, ez a fiú még a tiszta vizet sem fogja soha életében megkeresni.

Már csak azért sem kérek hazulról pénzt, hogy a nagymama rosszul érezze magát. Az is igaz, hogy a nagymama legfeljebb még tíz évig él. Nem tudom, érdemes-e azért a pár évért. Végeredményben

mégis egy jellem vagyok. Mindenesetre adja az Isten, hogy a tanulmányút egy közkórházban végződjön és ne a temetőben.

Egyedül élek, nincs senkim, aki segíthetne rajtam. Volt egy párizsi barátom, az igaz, akinek még a tanulmányút legelején háromszáz frankot adtam kölcsön, de akit ezzel a meggondolatlan cselekedettel sikerült is végképp távol tartanom magamtól.

A hajdani, előkelő hotelből, ahová a megérkezés önfeledt mámorában megszálltam, rövidesen eljutottam a Riviera Hotelig, miután, akárcsak a szabad tenger felett hánykolódó léghajós, kihajigáltam kosaramból - illetve bőröndjeimből - minden mozgathatót, illetve eladhatót, hogy fenntarthassam magam.

A Szent Jakab utcabeli első impresszióim olyan borzalmasak voltak, hogy kalap nélkül rohantam el a Sainte-Geneviéve könyvtárba, megnézni, ki volt az a Szent Jakab.

Ez a szerencsétlen Nisiben volt püspök és nyolcvanéves korában halt meg. Halála után azután alaposan kibabráltak vele a franciák, róla nevezték el a Szent Jakab utcát.

A Riviera Hotelben unalmas az élet, különösen akkor, ha se pénze, se célja nincs az embernek és csak várakozik valamire, amiről maga se tudja még, hogy jó lesz-e vagy rossz.

Reggel tizenegy órakor felkelek, mert megunom az alvást, illetve a reggeli óráknak ezt a kábult szendergését, amelybe csak a nevelőintézet csengettyűje lop bele egy kis valóságot. Délben elmegyek sétálni a közeli Luxembourgkertbe és ott vagyok egészen két óráig, közben a szobaleány kitakarítja a szobámat, a Légyszemű pedig megnyugodva tudomásul veszi, hogy kint étkezem.

Két órakor hazamegyek. Útközben veszek egy liter tejet, egy félméter párizsi kenyeret és egy doboz normandi sajtot. Mindezeket a kabátom alá rejtve fellopom a szobámba. Ugyanis a hotelszabályok szerint a szobákban főzőcskézni nem szabad, de azért mindenki főz - titokban és riadtan, minden parányi neszre ügyelve. Az aljas Légyszemű némelykor minden ok nélkül bekopog a szobákba, ellenőrzésképpen.

Van egy gyorsforralóm, ezen elkészítek egy liter tejeskakaót. A felét megiszom ebédnek, a másik felét pedig meghagyom vacsorára. úgyszintén a sajt és a kenyér fele is estére marad. Kakaófőzés után a lábost nem mosom ki soha, ennek köszönhetem, hogy idővel a lábos fenekére vastagon, kéregszeruen lerakódott felesleges kakaóréteget egy-két hét múlva felkaparhatom és összetörve felhasználhatom újra.

A normandi sajt után a normannokat nem lehet megszeretni. Ez is tény.

A francia gourmandéria háromszázféle sajtot ismer, ezek között a legolcsóbb a normandi sajt. Ő a háromszázadik. Azt hiszem, egyedül én eszem az egész kerületben. Az élelmiszerkereskedőnek már fel is tűnt ez (sajnos, feltűnés nélkül ilyesmit nem lehet vásárolni) és egy ízben megkérdezte, nem orvosi rendeletre eszem-e ezt a könyörtelen sajtot.

Ha már a kiadásaimról van szó, meg kell említenem egy pakli Maryland-dohányt, cigarettapapírt és gyújtót. A dohány olyan fekete, mint a tea és éppoly erős is. Meglehetős gyakorlat szükséges ahhoz, hogy az erős, fadarabkaszerű szálakat, amik könnyen kibökik a cigarettapapirost, ügyesen elfektesse

az ember sodrás közben. A Maryland-dohányból készült cigarettából minden szippantás olyan, mintha belülről smirgliznék az ember torkát.

Hosszú hónapok óta a matematika alapján élek, pontosan kiszámítva a legolcsóbb kalóriamennyiséget. Az étkezés ilyenformán már nem is élvezet, hanem munka, sőt kötelesség.

Délutánonként végigsétálok a Boul'Mich'-en és nézem a karcsú testű nőket, akik fensőbbségük biztos tudatában, csípőjüket diszkréten ringatva, egyik kezükkel a kabátjukat húzzák feszesre, hogy jól lehessen látni, amit látni kell, a

másikkal pedig evezőmozdulatokat végeznek és így imbolyognak tévetegen és révetegen a sokadalom közepette. Csak ők tudják egyedül, halálos biztonsággal, miért élünk mi férfiak és mi a rendeltetésünk a földtekén. (Ó, ha az asszonyok beszélni tudnának, és nemcsak a szájukat jártatnák örökké!)

Egyes estéken elmegyek a Dome-kávéházba.

A teraszán sűrűn egymás mellé szorulnak a kis kerek asztalok, közéjük spékelve a legkülönbözőbb emberekkel, akiknek kilencven százaléka idegen. És mennyi szép nő! Vannak itt hindu nők, színes selyemlepedőbe burkolva, koromfekete hajukkal úgy festenek, mint a frissen mosott és kivasalt cigányok. Kistermetű japán nők, akik mindig szomorúak és szótlanul üldögélnek egy pohár amerikai grog mellett, kelet felé fordult bánatos arccal. A néger nők állandóan hófehér fogaikat villogtatják és feltűnően kerülik a

maguk fajtájabelit. Bujatestű spanyol nők, vékony, sovány arccal, nagy könnyes szemekkel, amelyek fölé, mint baldachin, borulnak a sűrű szempillák, mintha örökösen csodálkoznának valamin : - Ah, senorita... Porqué ? Te dice que no... - Bueno! Ah, kisasszony... miért mondod, hogy nem?... -Jól van ! - Olasz nők, vérvörösre festett ajkukon kéjes mosollyal: - Oh, mio caro... kedvesem... - Az északi nők kispolgári keretekbe csomagolt, kifinomult démonok, akik ártatlanul mosolyogva lógatják lábukat a teljes elzüllés mélysége felett.

Na és az amerikai nők, akiknek örökös a jókedvük, akik egyedül, kalap nélkül jönnek át az óceánon, szerelmes, párizsi emlékeket keresni, hogy beleilleszthessék az elhasznált metrójegyek, étlapok és színházi programok gyűjteményébe: - Hello, old boy! - Lovely! - Jaj, de pompás! Holnap Versailles-ba megyünk? Mit lehet ott inni, darling ?

Egyedül a francia kokottok ülnek csendesen és diszkréten a bejárat közelében és csak akkor gyúl ki a tekintetük, ha valaki feléjük pillant: - Vous ne m'offrez rien, monsieur? Nem vendégel meg semmivel, uram?

Az egész terasz felett kékes cigarettafüst úszik, mint egy csipkés, foszladozó felhő.

A nyalánkságot áruló fiú - aki rendesen magyar - tálcáját a feje fölé tartva, mint egy őserdőben kutató, bátor úttöro, a lábak és székek indái között bukdácsolva fúrja magát előre : - Cacahuettes... cacahuettes* amerikai mogyoró*. - Megnyugtató érzés konstatálni, hogy a pénz még létezik és egyesek milyen előkelő hanyagsággal kezelik.

Kivételes estéken itt ülök egy café-créme ** tejeskávé

** mellett és vágyódva belenézek egy-egy szép testu nő csillogó szemébe. Próbálom beleképzelni magam az életébe. Sajnos, egyszer csak a szép nők elmennek, és autón mennek el. A diszkréten hajlandó chasseur*** egyenruhás kifutófiú*** rájuk csapja a kocsi ajtaját. Az autó édes, egyenletes töfögéssel finoman megugrik és zajtalanul elsuhan a színes transzparensekkel ékesített Boulevard Mont

parnasse-on, én pedig hazamegyek, - megyek a Riviera Hotelbe, létezni.

Hazafelé menet kerülőt teszek és végigmegyek a rue Vavinon, a rue Bréa-n, a csendes és sötét Luxembourg-kert mellett, csupán azért, hogy minél tovább élvezzem ezt az előkelő negyedet. A park mellett kihajol felém a fáknak illata és végigkísér a hatalmas vasrácskerítés mellett, amelynek kőperemén kóbor macska lépeget zajtalanul és láthatatlan eseményeket figyel szoborrá merevedve. A rue de Fleurus-nél hatalmas allé* szeli át a kertet. A túlsó oldalról ide látni a rue Soufflot csillogó ívlámpáit, a sötét bokrok és zöld lombok mögül, olyan misztikus hangulatot keltve, mintha a csillogó fénypontok a földre hullott csillagok lennének és Barrie tündérei élnék rejtelmes életüket az elnémult parkban.

A Luxembourg-negyed előkelő bérházai lehunyt ablakszemeikkel álomba szenderegnek, csak néha veri fel a csendet egy késői járókelő lépteinek zaja. Fiatal leány fürgén szedegeti a lábait előttem és időnként ijedten hátrafordul. Kis mellei kapkodva táncolnak a nagy sietésben és szemében már benne van az otthoni fogadtatás közvetlensége. El lehet képzelni a mamát, amint otthon a vekkert szuggerálva ül az ágyban, ijedten és szívszorongva, de mindez rögtön elmúlik, amint a lány hazaér.

- Mondd, miért teszed ezt velem?

Biciklista rendőrök suhannak zajtalanul az ívlámpák fényét visszaverő aszfalton, olyan kis köpenyegekkel a hátukon, mintha hirtelen kinőttek volna belőle.

A Saint Sulpice toronyórája elüti az éjfelet. A kis kávéházakból még kicsillog a fény a kihalt utcákba, mint egy haldokló mécsvilág. Piros fényszivar az üzlet felett: Tabac, Biére Dumesnil. Ici on consulte le Botin**.

Ilyenkor a Szent Jakab utca teljesen kihalt. Egy-két, egymástól jó távolra ültetett lámpás fénye próbálja hasztalan elűzni belőle a sötétséget. A lépteim zajától felzavart patkányok rohannak át a kocsiúton.

* fas(** „D

Egyszer két hatalmas patkányt láttam verekedni. Magasan a levegőbe ugrottak, úgy mentek nagy erővel egymásnak. Zajtalan, félelmetes küzdelem volt, ami nem egyhelyben játszódott le, tíz-húsz méterrel is eltolódott a viadal színhelye.

Ilyenkor a Riviera Hotel lépcsőházában is összetalálkozom egy öreg patkánnyal, rendszerint a lábam között fut el. Néha azonban meglapul és megnéz. Az az érzésem, azon gondolkozik, megharapjon-e vagy sem. Aztán belátja, hogy nem érdemes.

A fekete patkányról hirtelen eszembe jutottak az ingeim is.

A fehérneműtisztítás szükségszerűsége rendszerint akkor kopogtat be hozzám, amikor nincs erre pénzem. A csapások rendszerint együtt járnak, egyszerre szokott elfogyni minden élelemféle - sőt a cigaretta is. Az utóbbiak megszerzése aztán olyan nagy erőkifejtést kíván, hogy az ingekre már nem marad semmi.

Így született meg a relatív ing.

A relatív ing az, hogy az ember vesz egy normális inget, felveszi és két napig lelkiismeretfurdalás nélkül viseli. Aztán még két napig lelkiismeretfurdalással - megjegyzem, ekkor már nem is az inget, hanem a következményeit viseli. Ezek után leveti és nem beszél róla többet. Veszi a második inget és ugyanezt teszi vele. Végül az így elhordott ingeket előveszi és most jön a relativitás. Megnézi, melyik a legtisztább az összes elviselt ingek közül és azt nyugodtan felveszi. Így veszi sorra az ember újra az összes ingeket az előbb említett módszer szerint. Tekintettel, hogy az abszolút fehér színt már az első fordulóban sikerült teljesen kiküszöbölni, a lelkiismeret fokozatosan eltompul, nem lévén egy biztos támpontja, minden nyugtalanság elveszti létjogosultságát. Hála Isten a relativitás elméletének! (Ragadjuk meg az alkalmat, hogy köszönetet mondjunk Einstein úrnak.) Itt aztán nincs megállás, ti. a fizika törvényei folytán egy idő múlva a fehér szín teljesen kiküszöbölődik, meghal, tehát mint probléma nem szerepel többé. Ámen.

A baj csak ott van, hogy ezeket az ingeket aztán már soha többé nem lehet kimosni, legfeljebb egy kis púderrel lehet

még tompítani a színüket, ideig-óráig. Legszívesebben elásná őket az ember, valahol az erődítményeken kívül, egy viharos éjszaka, amikor a hold foszladozó felhőcafatok mögé rejti felpuffadt, sárgás arcát. A város végén egy toronyóra elüti az éjfélt és köpönyegeinket fázósan összehúzzuk magunkon. -Járj a nyomomba, Lodomér! Az ég átka velünk.

Ma reggel a gyorsforralóm egy utolsót lobbanva, kiadta lelkét, a tej beadta a kulcsot, a kakaó fűbe harapott, a dohány alulról szagolja az ibolyát és a kenyér is letette a kanalat. A cukrot az Ur már tegnap délben magához szólította. Úgyszólván a tönk szélén állok.

Kétségtelen, az úristen is segíteni akar rajtam, csak módját ejtse, mert nem szereti a csodákat, biztosan én is megijednék, ha valami csodát tenne velem. Hiába, ilyen az ember.

Lemegyek a Luxembourg-kertbe, gondolkozni és pihenni.

A Luxembourg-kertben vénasszonyok nyara van.

A hosszú allékon az őszi szél szaladgál és igyekszik lefújni a fákról a rozsdavörös, sárgászöld leveleket.

Buhuhuhuhu - mondja az őszi szél és tele van a hangja elátkozott öregasszonyok jajgatásaival, akiknek már nem volt idejük leimádkozni az ifjúságukat. - Buhuhuhu - ezt mondja az őszi szél és kavarja az allékra hullott száraz leveleket gyorsan, mint a szakácsnő a félig leégett rántást.

Megjegyzem, ezt kár volt leírni, mert ilyen nagy őszi szél jelenleg nincs is. Csak egy kis őszi szél van, egész kicsi, ártatlan, hátulgombolós őszi szél és a kis szél nyomában az allén egy sóhajtozó vénkisasszony is sétál, fekete bársonyszalaggal a nyakában, a retiküljét eltartva magától, mintha fekélyes lenne. Miért jelzik az öreg nők egy fekete bársonyszalaggal azt, hogy elhervadt a nyakuk? Az ilyen nők épp olyan furcsa és különös teremtményei az Istennek, mint azok az öreg urak, akik állandóan fehér pikényakkendőt hordanak. Ezeknek az embereknek talán valami különös életük van, és ez már a külsőségekben is így jut kifejezésre?

Még rémesebb, ha egy ilyen öreg nőnek púderfoltok is vannak a nyakára szorított fekete bársonyszalagon. Ennek a vén nőnek, aki itt sétál az allén, például van.

Azért túlságosan ne figyeljük a vén kisasszonyt. Ez a vén nő nem is szerepel a regényben, csak statisztál a hangulatképhez.

Szóval, itt ülök a Luxembourg-kertben egy padon, ezen a szép őszi délutánon. A padért, ahol ülök, nem kell fizetni. A székekért például már kellene. A székek csaléteknek vannak kitéve a legszebb helyekre, árnyas fák alá és meztelen szobrok elé. A gyanútlan ember csak jön és leül a székre, erre megjelenik egy néni, fekete ruhában, fekete főkötővel a fején és azt mondja:

- Huszonöt centimes.*.* aprópénz, a frank századrésze

Roppant kellemetlen dolog.

Az ingyenpadon, ahol ülök, ül még egy öregasszony és egy öreg úr. Az öreg úr nem csinál semmit, az öreg úr szomorúan lógatja a fejét. Az öregnek lila nyakkendője van, ami agyontekerten csavarodik ki csámpás gallérja mögül és úgy hat vele, mintha akasztófáról menekült volna le a kötéldarabbal a nyakában és most élné át az izgalmakat.

Ötven év múlva nagy bajok lesznek itt. Éppen ilyen ütődött öreg úr lesz belőlem is. Pecsétes kabátban, májfoltos, elszáradt kezekkel, éppen ilyen szomorúan fogom nézni az őszt. Megjegyzem, nekem ez jobban fog fájni, mint ennek az öregnek, mert ennek már nem is fáj. Jelenleg a műfogait sepergeti nyelve hegyével és ellenőrzést gyakarol a szervezete fölött.

A fák mögül hirtelen előtűnik egy karcsú lány. Jön végig az allén, a szél ráfújja szoknyáját szép, formás combjaira, kis kurta kalapja mögül kikandikál szőke haja. Jön, jön, üde fiatalságával, kis csodálkozással megnéz minket, ingyenülőket, aztán ő is lecsücsül a padra.

Egészen finom parfümillat keveredik össze az ázott levelek illatával.

Csodálatos szépek a szemei. Az arca nem szabályos, de van benne valami végtelen szimpátia. Hátrahajtja a fejét és az

eget nézi megnyugodott szomorúsággal az arcán.

Az öreg ember felkel és elmegy. Pá, nagypapa!

A néni befejezi az olvasást és megszólítja a fiatal lányt: - Nagyon érdekes regényt olvastam, mademoiselle*.

Nem akarja?

Olcsó regényfüzetet nyújt feléje:

- Ilyesmi előfordul az életben is. C'est quelque chose de

vécu. Valami, ami az életből van merítve.

- Igen? - mondja a fiatal lány udvarias mosollyal és

gyenge undorral átveszi tőle a füzetet.

- Ez az élet maga - erősködik az öreg asszony. Ezt már

nekem mondja és arra vár, hogy én is beleszóljak, mint ahogy egy francia tenné a helyemben, mondjuk így:

- Igaza van, asszonyom. Bár a regényt nem ismerem, de ön elolvasta, nekem ez elég. A regény olyan, mint az élet, asszonyom, illetve az élet olyan, mint egy regény, mint egy folytatásos regény. Ön mindenesetre intelligens lélek, amint ezt így megjegyezte. Je vous en félicite. Gratulálok önnek.

- Esetleg így: Enchanté, madame. El vagyok ragadtatva, asszonyom, el vagyok bűvölve. Ezt a kéjt!

A néni tovább magyarázza a dolgot. Ő nem szokott regényeket olvasni, de amint meglátta ezt a füzetet a padon, mindjárt azt mondotta:

Tiens, ca m'intéresse. Nocsak, ez érdekel.

A fiatal leány, aki közben beleolvasott a regénybe itt is, ott is egy darabot, lebiggyeszti a száját és visszaadja a néninek.

Érdekes?

- Nagyon! mondja, s feláll. Megigazítja a ruháját és elmegy.

Elmegy és én soha többé nem fogom látni.

Vékony selyemharisnya, a szoknyája suhogva csapkodja a térdeit és megy, karcsú testét diszkréten himbálva lépteinek dallamos ütemére.

Utána kellene menni és megkérni, hogy ne menjen el, már úgyis olyan szerencsétlen vagyok:

- Mademoiselle, ne fontoskodjon az előítéletekkel! Száz év múlva csak csontok leszünk mind a ketten és lóhere (trifolium vulgaris) fog nyílni a sírunkon. Én idegen vagyok és egyedül élek Párizsban, ne menjen még el, mondjon nekem valami egyszerű dolgot, amitol még tisztességes maradhat. Mondja csak azt, hogy szép idő van, nekem egyelore az is elég. Már nem bírom az egyedüllétet. Már ott tartok, hogy idegen, öreg embereknek köszönök hangosan: - Bonjour, monsieur* Jó napot, uram!

* -, mert attól félek, hogy megnémulok. Az öreg embereknek büntetlenül lehet köszönni, azok már arra sem emlékeznek, hogy mit ebédeltek, ha egyáltalán emlékeznek arra, hogy ebédeltek. Küzdök az elhagyatottság

nyomasztó érzése ellen. Például elmegyek gyalog a Louvreáruházba és ingyen levélpapíron írok saját magamnak levelet, érdeklődve szeretettel a hogylétem és sorsom iránt: "Bizalom, kitartás, optimizmus!" - Ha már nagyon nem bírom a csendet, hangosan beszélek önmagammal a szobában, de csak a délelőtti órákban, amikor üres a hotel...

Utána kellene menni ennek a fiatal lánynak és megismerkedni vele.

Ez a drága öreg néni itt a padon még segített is, mert hol énhozzám beszélt az imént, hol őhozzá. Drága öreg néni, én nem tehetek róla, én hülye vagyok, maga hiába segített.

De még mindig nem késő.

Utána kell menni rögtön és megszólítani.

Gyerünk !

Azt fogom mondani:

- Mademoiselle, mit szól a szép időhöz? És mit szól ehhez az abszolút hülye öregasszonyhoz!

Aztán egyszerűen belekarolok és karonfogva fogunk sétálni az allén a kéjt zizegő, hulló levelek között (zim-zim), szívünk dobogását hallgatva (kop-kop) és egymás szemébe mélyedve : - O, te édes, te!...

Utána majd feljön hozzám, a kalapját ledobja az ágyra és azt mondja:

- Meglehetős pocsék helyen lakol, édesem. Na, gyere, csókolj meg.

- Ah! mademoiselle, ön a legokosabb nő életemben. Ha a nők tudnák, milyen rémes kivárni az időt, amivel megmérik erkölcsük súlyát, úgy gondolva, annyival erkölcsösebbek lesznek ők, amennyivel tovább kínoznak minket, míg végre megengednek valamit. Elfelejtik azt, mademoiselle, hogy akinek sokat adtak az előételből, az már be sem várja a pecsenyét. Az előételt biztosan nő találta ki. A férfi, ha szeret, rögtön cselekszik, sőt akkor is, ha nem szeret, csak engedjék, mert udvarias...

Le fogom szólítani. Mi történhet? Legfeljebb nem fog válaszolni.

A nő megy elöl, én utána.

Na, most.

Szökőkút mellett nem tudok. Majd, ha a fák alá ér. A fák alatt nem lehet, rossz a világítás.

Most felmegy a teraszra és megáll.

Na, most meg lehetne szólítani, viszont az öregasszonyra hivatkozni már nem lehet. Annak már negyedórája is van. Valami mással kell kezdeni. Mondjuk így:

- Mademoiselle, ön nyilván nem szereti a regényeket...

Ezt se lehet. Megjegyzem, valami okosat úgysem mondhatok neki. Talán Descartes-re hivatkozzam, vagy Bergsonra ?

Az az érzésem, hogy gyáva vagyok.

Én ezt a nőt csak úgy ismerhetem meg, ha tegyük fel, hirtelen elesne és én felsegíteném. Esetleg el lehetne gáncsolni. Utána mennyi mindenről lehetne beszélgetni vele. Megszabadítana az élet anyagiasságától. Nagy nyomorúságok nem érhetik az embert, ha nővel van együtt. Esténként elsétálgatnánk a Szajna partján. Megsimogatna és én megmutatnám neki a göncölszekeret.

- Mi a maga kedvenc virága?

- A liliom. És magának?

- A szegfű.

Micsoda boldog napok lennének ezek. A nő maga az álmodozás, a poézis, a reménység. Istenem, add nekem ezt a nőt, ha már nyomor van és enni nem lehet.

Kiérünk a kertből.

A Boul'Mich'-en egy pillanatra megáll és visszafordul. Most észrevett. Már ő is érzi, hogy kettőnket egymásnak rendelt a sors.

Végigmegy a körúton, de egyszer csak megáll, egy kicsit habozik, aztán bemegy egy kis kávéházba és ott tisztára elfelejti, hogy engem neki rendelt a sors, mert rendel magának valami mást.

- Édesem, azzal, hogy bementél ebbe a kis kávéházba, nem is sejtetted, hogy tulajdonképpen kimentél az életemből. Végeredményben ezt is megköszönöm neked, ezzel visszaadtad a lelki nyugalmamat, most legalább biztos vagyok benne, hogy nem rajtam múlott. Jobb is így, holnap már el foglak felejteni.

III. FEJEZET

Azt mondják, a munka nemesít. Viszont ezt azok mondják, akik nem dolgoznak. Nem tudom elképzelni, hogy például egy vasmunkás a hétvégén így szóljon a feleségéhez:

- Na, anyjuk, már megint nemesebb vagyok egy héttel és még fizetnek is ezért. Mit szólsz te ehhez?

A vasmunkás egészen mást mond, amikor lecsapja a fizetését az asztalra.

Dolgozni!

Ebben az ötletben van valami izgatóan újszerű, valami perverz.

Szóval, dolgozni fogok.

Milyen munkát keressek? Semmihez sem értek. Megegyzem, ez részben megnyugtató, mert így nincs megkötve a kezem, szabadon érdeklődhetem minden irányban. A párizsi magyarok nagy része mind olyasmivel keresi a kenyerét, amihez sohasem értett azelőtt.

Bátran jelentkeznek valahol.

- Ért maga ehhez?

- Mi az, hogy!

Csinálnak maguknak stemplis munkaigazolványt és minden elképzelhető munkára vállalkoznak. Öt helyen kidobják őket, a hatodiknál már konyítanak valamelyest a dolgokhoz, a tizedik helyen pedig már szakértők.

Az asztalom biceg és ezért az egyik lába alá öt darab réz-sous-t* öt szantim(ós) pénz * szoktam tenni, hogy megszilárdítsam. A huszonöt centimes-t most kiveszem alóla és veszek rajta egy Le Journal-t, abban sok a hirdetés.

A következőkről van szó : Kifutófiút keresnek. Csomagolót. Tripoteur-t** Háromkerekű biciklis . Gyereknek apát. Liftes fiút. Színházigazgatót tőkével. Könyvkötőt. Piqueurponceur-t*** Szurkapiszkáló

Zsákhordót. Egy hirdetésben szolid búvárokat is keresnek. Jelentkezni itt és itt.

Ez eddig a legkomolyabb hirdetés.

Az utána következő pedig egyenesen szíven ütött:

"Kérjük mindazokat, akik sürgősen meg akarnak gazdagodni, hogy saját érdekükben jelentkezzenek a Pacsirta utca 1. szám alatt. „út a boldogság felé egyesület."

A legszerencsétlenebb embernek is kedvez egyszer életében a szerencse. Ilyenkor aztán cselekedni kell és nem sokat gondolkozni.

Comme on fait son lit, on se couche - Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát. . .- mondja a közmondás.

A Pacsirta utca az erődítményeken kívül fekszik és csak két házból áll. A rettenetesebbik az egyes számú. A ház oldalán a pincelejárat felett lóg a tábla:

"Út a boldogság felé."

Nagyban feszegetem a pinceajtót a boldogság felé, amikor az egyik ablakból lekiált egy nő:

- Mi az, meghozták a szenet?

- Nem kérem, én az "Út a boldogság felé" egyesületet keresem.

- Ez ma a tizedik marha - mondja egy mély férfihang valahonnan.

Ezek után lebocsátkoztam a pincébe, de előbb rendbeszedtem a gondolataimat.

A pince mélyén koromsötétség és sehol egy ajtó. Negyedórai fel-alá botorkálás után - már azt szerettem volna csak tudni, tulajdonképpen hol jöttem én be? - kiugrik értem valahonnan egy úr és bevezet egy szobába.

A fal mellett öreg dívány, kiálló rugókkal. Odébb rozoga asztal, föléje nagyon sovány fiatalember hajol és valamit kapar.

- Tessék leülni - mondja, aki bevezetett és eltűnik. Márhogy a díványra.

Ravasz és gyors mozdulattal sikerült két rugó közé beszorulnom. Rémes. Csend. Rémes csend.

A sovány fiatalember időnként felnéz és tovább kapar. Már félórája nézem, hogy mintha az életéből akarna egy nagy, sötét foltot kikaparni. Csak ülök csendben a díványon

szenvedve és érzem, hogy hasonlítok Fra Angelico egyik mellékalakjára.

Hirtelen benyit a szobába egy szőke kisasszony:

- Ki van soron? C'est á qui le tour?

A másik szobának, ahová bevezettek, szintén nem volt ablaka. A szoba közepén pedig egy öreg úr izgatottan papírszeletkéket szortírozott.

Nevek voltak. Akik már meggazdagodtak, vagy akik

most vannak előjegyzésben? Vajh' ki tudja?

- Ah, tehát ön? - mondja, felém sem fordulva. - Mit

óhajt ?

- A hirdetés miatt... - mondom bizonytalanul.

- Na igen - mondja ő. - Hát mivel akar meggazdagodni?

- Kérem... talán... mivelhogy...

- Na, ezek csak formaságok, uram, merő formaságok,

amiket csak úgy megkérdezek öntől, aztán rögtön el is

felejtem. Diszkréció biztosítva.

(Hány évi fegyház jár ezért?) - Miért akar meggazdagodni?

- Istenem, családi vonás... úgy gondolom, hogy mégis

jobb lenne...

Nem hagy kibeszélni.

- Milyen gazdag óhajt lenni?

A kis ember hirtelen felém fordul, papírszeletkés kezeit

kitárva, mintha meg akarna áldani. Csak késő ne legyen

már. Ha nem őrült, akkor precíz ember, pont, akire szükségem van.

- Kérem a legnagyobb számú gazdagságot, ugyanis nem

akarok még egyszer visszajönni.

- A legnagyobbat? Várjon csak ...igen, az kitesz min

dennel együtt negyvenkilenc frank kilencvenöt centimes-t.

- Csak ennyit kapok?

- Nem, csak ennyit fizet. Ennek fejében viszont kap

ötleteket. Uram, micsoda ötleteket fog ön kapni, ön el lesz

ragadtatva... Ah! je vous dis, moi, sans me flatter... et puis...

pas besoin de comprendre! Ah! Én mondom önnek, túlzás nélkül... és aztán... szükségtelen, hogy értse.

- Önök ötleteket nem vesznek?

Nem is hallgat rám, már annyira örül neki, hogy rajtam is segíteni fog.

- Ezért az összegért az összes füzetek, tudnivalók és üzleti tanácsok rendelkezésére állanak. Ezekben felsorolom és megmagyarázom önnek a gyors meggazdagodás számtalan lehetőségeit.

- Ó, igen - mondom elhaló hangon.

- Van olcsóbb is, uram. Csak nem csüggedni. Tizenkilenc frank és kilencvenöt centimes... de csak havi ezer frank

eshetőségig. Maga abból ki se jön.

- Szóval, ezeket csak át kell olvasni, aztán mindjárt...

- Nono! - mondja ő. - Figyeljen! A dolog nagyon

egyszerű, ha valakiben megvan a hozzávaló tehetség...

- Hogy lehet ezt megtudni?

- Például... az egyik bizonyítéka... ön itt van. Ön próbálkozik. Ön fizet negyvenkilenc frank kilencvenöt centimes-t és...

- És ki a tehetségtelen?

- Az, aki még a mi útbaigazításaink alapján sem tud boldogulni. Mais jeune homme, je ne m'en occupe pas de ces détraqués-la. Ah mon Dieu, faut se faire du mal, pour le bien des gens. Ám, fiatalember, az ütődöttekkel nem foglalkozom. Jó Isten, mennyi baja van annak, aki csak jót akar.

Azt hiszem, én már mehetek is haza.

- Tessék csak nyugodt lenni, majd postán elküldöm a pénzt.

IV. FEJEZET

A Luxembourg-kertben napfürdőt vesznek a fák.

A Luxembourg-kert az egyedüli vigaszom, ezért járok ide gyakran.

A virágágyak mentén vénasszony bolyong. Micsoda furcsa dolgokkal van telítve egy ilyen vénasszony. Elképzelem, hogy miket beszél ez otthon: - Tessék a lábakat letörölni!

- Már megint cigarettahamu van mindenütt. Azt akarod, hogy a derekamat kettétörjem, miattad? Miért jöttél későn haza? Nem fogok százszor ételt melegíteni.

Megjegyzem, a vénasszonyok jól főznek, csak nagyon spórolnak és rögtön ebéd után azzal macerálják az embert, hogy mi legyen vacsorára. A kenyérmorzsákat összesepregetik az abroszon: - Ó, Istenem, mikor fogod megtanulni végre, hogy akkora kenyeret vágj magadnak, amekkorát megeszel?

Mit fognak csinálni ezekkel a másvilágon?

Kis veréb ugrál a porban.

Kis, piszkos tolltömeg, csillogó szurokszemekkel. Erre mondják, hogy szemtelen és irtani kell őket. A tél hidegét nem bírja, akkorra elpusztul. Rövid kis élet. Jön, ugrál az úton és elszórt autóbusz- és metrójegyek közt kutat valami ennivaló után. Ez az egész életprogramja. Az Isten gondoskodik az ég madarairól, de ezt nem szabad szó szerint venni. A veréb ebben a pillanatban felröppen és elkezd üldözni egy lepkét. Kétségbeesett, vad hajsza a virágok felett. Valószínű, nem megcsókolni akarta. A természet csodásan szép, de egy cseppet sem megnyugtató.

Hogy is van az a hirdetés a búvárokkal?

Mégiscsak búvárnak megyek.

Micsoda képzettségem van ehhez?

"Minden test annyit veszt a súlyából, amennyit az általa kiszorított víz súlya nyom."

Most ezzel menjek el búvárnak?

Na, mindegy.

Otthon előveszem a himlőoltási bizonyítványom és rá

írom gondosan, lelkiismeretesen, "Certificat de scaphand

rier." Búvárigazolvány.

Matrózszerűen fogok viselkedni. Úri módon nem szabad,

mert gyanút fognak és kidobnak.

A búvárirodában egyetlen jelentkező sincs rajtam kívül. Ugy látszik, nincs sok állás nélküli búvár Párizsban. Ez jó jel.

Sovány úr a fogait piszkálja, falitérképnek nekidőlve, egy kövér úr pedig az asztal előtt ül és ír (les ronds-de-cuir* kishivatalnokok

*) olyan, mint egy hóhérlegény használat előtt, amaz meg az akasztófa mellette.

- Monsieur, én a búvárhirdetés ügyében jöttem.

- Hol a búvárigazolványa?

Odaadom neki a himlőoltási bizonyítványomat. - Mi van erre ráírva?

- Arra az van írva, kérem, monsieur, hogy olyan búvárt,

mint én, még nem láttak, monsieur. Én direkt búvó búvár

vagyok, s'il vous plait, kérem szépen, ez a specialitásom. J

suis comme ca. Én már ilyen vagyok.

A sovány úr is odajön és most ketten nézik a bizonyítványt.

A tisztiorvosi pecsétnek nagy sikere van.

- Maga már búvárkodott?

- Nekem már a mamám is búvár volt.

- Hol volt maga búvár?

- A Dunán. Az tízszer olyan széles, mint a Szajna, sőt

húszszor is, ha jobban megnézi az ember.

- Hol?

- Mindenhol. Nézzenek csak meg engem az urak, mit fogok én itt csinálni. Milyen mélyre megyünk le? - kérdem hanyagul.

- Holnap reggel ötkor ezen és ezen a rakparton jelentkezzen próbalemenetelre.

- Mes hommages, messieurs. Tiszteletem, uraim.

V. FEJEZET

Beigazítom a vekkert, hogy reggel fél négykor csengessen, utána rögtön lefekszem. Nyolc óra sincs. A nevelőintézetben még nem is csengettek vacsorára. Vajon mit vacsoráznak ma este a kamasz lányok?

Azért ez a búvárdolog nem jó vicc, ó nem, azt éppen nem mondhatnám. Ne gyerekeskedjünk. Leeresztenek a vízbe,

ott körülnézek, aztán felhúznak és fölveszem a pénzt. Egy kis doboz kakaó, egy kiló cukor. Cigaretta is kell...

Vajon milyen a búvár magánélete? Szereti-e a családja? Milyen hatással van a nőkre, amikor kint van a vízből? És mit csinál a búvár, ha a víz alatt ki akar menni? Mennyi megoldatlan probléma...

Már ez az éjszaka is egy rejtélyes éjszaka. Egyik szomszédom nővel alszik, illetve dehogy alszik. Pedig csütörtök van és nem szombat. Ez egy rendkívüli, szabályellenes viszony és ezzel ők is tisztában vannak, mert halkan sugdolóznak mindenféle rejtélyes dolgokról.

- Azt már nem. Légy szíves tedd le.

- Ne kiabálj! Éjfél van.

- Nem bánom.

- Ta gueule! Ne pofázz!

- Ours, tu ne me prendras plus. Medve, nem leszek többé a tied.

Már fél háromkor felkelek és csendes borzongással készülődöm.

A Riviera Hotel még horkol, fúj, sziszeg és a fogait csikorgatja.

," ... és lészen fogaknak az ő csikorgatása.." Ha esetleg meghalok, egyenest a pokolba kerülök. Hülyeség. A búvárok ritkán halnak meg a víz alatt. Igen, de búvár vagyok én?

Első elemiben csak egy hármasom volt. Nem érdemes...

A Szajna partján egy bizalmatlan deszkaépület előtt kell jelentkezni a lemenetelre. Köd van.

Három ember álldogál a parton egy kavicsokkal telt uszályhajó mellett és azt nézik. A hajón rozoga házikóféle, időnkint kijön belőle egy ember és nyugodtan beleköp a vízbe, aztán visszamegy. Neki már jó. Valahol harangoznak, a harang lélekharangszerűen szól. Ebben a pillanatban bizonyosan sok emberrol lemondtak az orvosok, kifordított tenyérrel mondván

- Mindnyájan Isten kezében vagyunk!

Ez valahogy a levegőben lóg.

Ez a másik három ember is szolid búvárnak jelentkezett. Egyik szolidabb, mint a másik. Fel-alá sétálnak és egymást messze elkerülik. Már féltékenyek egymásra. Jó ötlet volt a búvárság. Nincs nagy tolongás. Csak mért félnek ezek az emberek?

Az első urat felhívják a hajóra és kikészítik. Úgy néz

ki a búvároltönyben, mint a Gólem. A vékony, szőke bajuszú emberből félelmetes nagy géptrampli lett. Ahogy lassú moz dulatait nézi az ember, elakad a szívverése. Mit ki nem találnak az emberek?

A búvárt leeresztik. Nem kis vaslétrán megy le, mint a filmekben, úgy eresztik le, mint egy mélységmérő madzagot. Nagy gyűrűket ver utána a víz, amint leloccsan. Utána még sokáig jönnek a bugyborékok.

Ez az egész már nekem nem tetszik. Miért bugyborékol a víz? Ez nem tiszta dolog... Lyukas a búváröltöny? Meg kellene kérdezni az egyik urat, hogy miért bugyborékol a víz? Mit jelent bugyborék franciául?

Úgy kellene megkérdezni, igen hanyagul: - Dites-donc ces petites machines sur l'eau, cela va nous faire quoi ? - Mondd csak, ezek a kisgépek a vízen, mire fognak szolgálni

nekünk? ...Mit ettem én tegnap este? Semmit, de biztosan avas volt.

A búvár nem jön fel, mi, urak és szolid búvárok a parton már nyugtalankodunk. Képzelem, milyen nyugtalan lehet maga a búvár. Akik leeresztették, egyáltalán nem izgatottak. Végre felhúzzák. Nem áll meg a lábán. Kiveszik a búváröltönyből. Mint egy rongy. Egyszer csak felugrik és azt mondja színtiszta magyarsággal:

- Az apátok istenit, kuvaszok.

Evvel rohan le a hajóról. Az egyik búvárjelölt rögtön utána szalad.

- Hé, apuskám, milyen értelemben értette azt, hogy kuvaszok ?

Ez is egy magyar. Magyarok összejövetele. A búvár visszaordít neki:

- Le ne menjen, compatriote* honfitárs

* , ha Istent ismer. Mintha egy sírba eresztenék le az embert. Sötét és hideg. Se lát, se hall, nyakig áll az iszapban. Az apjuk teremtésit. Kisejtették belőlem az idegent.

A másik búvárjelölt felmegy a hajóra és hosszan vitatkozik a sírásókkal. Aki még velem várakozik a parton, hirtelen mellém lép

- Bonjour, monsieur.

- Bonjour, monsieur.

Sarkon fordul és elmegy.

A második búvárjelölt is lejön a hajóról és elmegy. Mindenki elmegy. Az én kedvem is elment már. Most a józan ész búcsúzik tőlem.

Nekem muszáj búvárnak lenni. Csak kettő közül választhatok: víz alatt, az iszapban meghalni, levegő hiányában, állva, vagy a víz felett élelem hiányában, fekve. Az előbbi rövid, de kínos halál lesz. Viszont a középkorban kerékbetörték az embereket, meg négyfelé szaggatták és nem fizettek érte semmit.

- Hé, hólyag! - kiáltanak le a hajóról.

Ez nekem szól.

Megyek. A szememet nem engedem bekötni. El kellett volna menni gyónni, most már nem fontos. Elkezdenek öltöztetni, mint egy szüzet, akinek a térdei remegnek. Most mindjárt meglátjuk mi lesz.

Valamit mondanak, hogy mit csináljak odalent. Szóval még idegesítenek is. Eszembe jut Ilka néni, egy távoli rokonunk. Vastag aranylánc van a nyakában. Akkor jön mindig látogatóba, amikor a papa meg a mama összevesznek és ő jön az időjárásról beszélni.

A gyermekkorom nem vonul el előttem, a bűneim sem. Egyenesen furcsa és szerfölött gyanús. A víz loccsan és leeresztenek.

Impressziók a víz alatt

1. Odafent spórolnak az oxigénnel.

2. Óvintézkedések nem történtek. Vészcsengő nincs, se

vészfék. A búvár az Isten kezében van, de az Isten nem hordja a tenyerében.

3. Újabb oxigéncsökkenés. Gyónni kellett volna. A szívem rossz. De lehet ennek a vége agyvérzés is. Ugyan!... Na, na!...

4. Furcsa szag van. Mintha egy rossz szagú borbély szájában ülnék. A Légyszemű is jó ember volt.

5. Pokoli sötétség. Valami zúg. Édes jó Ilka néni, nem fogok akasztófán meghalni.

6. Véletlenül a mellemhez nyúltam, erre kigyulladt egy villanylámpa a derekamon. Rossz ómen. Az én síromat nem fogják öntözni.

7. Piszkos, nyálkás dolgok úsznak el a szemem előtt. Távolból kis halak állnak meg a vízben és a farkukkal integetnek. Ezek már tudják?

8. Újabb oxigéncsökkenés. A halál után nincs élet. Ha van, egész kicsi lehet. Van, vagy nincs? Azért a pár percért nem érdemes.

9. Hirtelen eszembe jut: azt olvastam valahol, hogy a tengeralattjárók matrózai, ha kevés az oxigén, mozdulatlanul hevernek a hajó fenekén. Bár ne olvastam volna ezt a marha könyvet, vagy legalább ne jutott volna eszembe, majdnem idő előtt belehaltam.

10. Se házát, se mezejét, se szolgáját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, se egyébnemű jószágát - sőt búvárságát se, felebarátodnak meg ne kívánd. Amen. Vigyázat, csak a jó kedélyre vigyázni!... Optimista halott leszek.

A Szajna feneke meglehetősen elhanyagolt. Rémes állapotok. Sehol egy pad. Mit mondjak, egy nagy kő se, ahová le lehetne ülni. Fizetnek ezek ezért valamit?

Biztos, hogy beszüntették odafent az oxigénküldést. Már fél perce csak tettetem a lélegzést, nehogy baj legyen.

.. Aj... ez ilyen rossz... Jaj, hamar... az utolsó ítélet... - Az a kócos fejű, barna kabátos fiatalember álljon csak bal oldalra...

Arra ébredek, hogy felhúztak, kiszedtek a búvároltönyből és odadobtak a rakpartra a zsákok közé.

A búvárságért nem fizetnek semmit. Rohanok haza. Esetleg még ráfizetek.

Állapítsuk meg a következőket: havonta legalább egyszer minden szomorú embert le kellene ereszteni a Szajna fenekére, hogy megjöjjön az életkedve. Ugyszintén a túlkedélyeseket is, hogy megkomolyodjanak kissé.

A Boul'Mich' tele van siető emberekkel.

Vasalatlan nadrágú és vérvörös szájú nők szaporázzák lépteiket a metróállomások felé. Autók tülkölnek, villamosok csilingelnek, autóbuszok robognak minden irányban, emberekkel, akiknek határozott foglalkozásuk van

és most úgy csinálják, mintha unnák a dolgot.

És mennyi oxigén, mennyi oxigén : büdös, de jó.

Valaki hátulról megfogja a karomat:

- Hé, jeune homme! Hé, fiatalember!

Kékzubbonyos munkás tízfrankost tart a kezében:

- Lehetőleg ne úgy sétáljon, hogy elszóródjon a pénze..., autant que possible, hein? Amenynyire csak lehet, hé?

- Nekem?... Én?...

- Na, fogja.

Rémülten nézek rá.

- Faut étre idiot, tout-de-méme. Mégiscsak hülyének kell lennie.

Elfordul és megy tovább.

Nekem már egy hete nem volt tíz frankom, tehát nem az enyém. A lábammal biztos meglibbentettem a földön heverő tízfrankost és ez a derék munkás azt hitte, hogy az enyém.

Halványan emlékszem arra, hogy gyermekkoromban mindenféle kis rozoga történeteket meséltek nekem. Többek közt egy jó kisfiúról is, aki a talált pénzt a rendőrnek adja át és jóleső melegség önti el a szívét. (Nem a rendőrnek, mint hinné az ember, hanem neki.)

A rendőr leszalutál és azt mondja:

- Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál. Jótét helyébe jót várj.

Azt hiszem, ez a kisfiú hülye volt.

Rögtön kipróbálom a pénzt, nem hamis-e? Bemegyek egy bárba és veszek egy pakli Maryland-dohányt. Komolyan visszaadnak.

Két lépéssel odébblépek a pulthoz és rendelek egy cafécrémet, egy croissant*-nal* kifli

Utána cigarettára gyújtok, kinyitom az újságomat és tanulmányozom az újabb állásokat.

Leülni nem lehet, akkor rögtön drágább lesz a reggelim. Párizsban ülni csak gazdag emberek szoktak, s nagyobbik fele ezeknek is a Santé-ban. Ez ott a Markó.

VI. FEJEZET

Óh, Istenem, de furcsa az élet.

Az ember azt se tudja, mit csináljon vele. Nincs sok idő a töprengésre, hogy így lenne jó, meg úgy lenne jó, mert egyszer csak megöregszik az ember, kap műfogakat, esetleg sérvkötőt is, ha nagyon ugrált, míg fiatal volt.

Biztosan vannak gazdag emberek Párizsban, akik ebben

a pillanatban azt sem tudják, mihez kezdjenek a pénzükkel. Egyáltalán hülye dolog volt a pénzt kitalálni. Színes papírokat nyomni különféle számokkal és végül úgy csinálni a dolgot, hogy egyeseknek ne jusson belőle. Mennyien vagyunk mi tetterős, fiatal lelkek, akik levárótermezzük az életünk java részét. Biztos nem egyedül unatkozom a mindenségben. Nem mondom, nagyjában az egész jó. Az őskorban mindenesetre zseniális volt. Az ősapa, ha éhes volt, egyszerű szőrkosztümében kiment a természet vad ölébe és leütött egy diplodocust, vagy az ütötte le őt. Az egyik mindenesetre zabálhatott.

Na, és a szerelem! Ha nőt akart, csak intett egy ősanyának és nem sokat filozofáltak, hogy hát: - "Ilonka, megengedi, hogy súgjak valamit magának?" - "Na... neee... igazán!" -, hanem elintézte. Az ősapát nem érdekelte az ősanya lelkivilága, hogy mi lesz kilenc hónapra rá. - "Lajoskám, állapotos vagyok, mert könnyelmű vagy és soha sincs egy krajcárod sem."

Az édes titok? Már régóta csak az uralkodóknak édes az.

Az ősapa ilyesmikkel nem törődött, csak kiült a barlangja elé böfögni. Nem izgatta azt se lakbér, se villanyszámla, nem tudta, mit jelent az ajtó mögött, szívdobogva egy sötét sziluettre figyelni. - Ez lesz a gazember, nehogy ajtót nyiss, te hülye. - Állás után se kellett nézni. - Gyula, eredj, kérj kölcsön öt pengőt a Kálmán bácsitól, mert nem zabálsz délben. - Na és a Kálmán bácsi!

És micsoda nők voltak az ősnők. Nagytestű, egészséges asszonyi állatok, hatalmas, formás mellekkel, olyan mellbimbókkal, mint egy dió és kétméteres csípőkkel. Csikorogtak a csontjaik, ha csak megmozdultak. Szeretkezés közben pedig morogtak a nyakig éro fűben, ahol ichneumonides hymenopterisek cikáztak párásan izzadó testük körül. (Előre kijelentem, nehogy egy tudósnak eszébe jusson levelet írni nekem, hogy mi volt az őskorban, mert nem reagálok rá. Válaszbélyeget azonban mindenesetre küldjenek.)

- Hohuuuderuicpikcsauuuuu...

Így meg az ősapák üvöltöttek kielégülés után bele az alkonyatba, egy facér szikla peremén állva.

Ezeknek a szép időknek vége van.

Pápaszemes, emeletes homlokú, kopasz emberek jöttek a világra, akiknek még azt a kis gyümölcsöt is derogált lerázni a fákról és inkább kitalálták a civilizációt.

A többit már tudjuk.

Na, nézzük meg a mai álláshirdetéseket. Mindenféle állásba nem megyek.

"Hetilap karikatúrarajzolókat keres."

Életveszedelemmel ez nem járhat. Viszont még soha életemben nem rajzoltam. Na, és búvár voltam? Válogatni itt nem lehet. Hol egy ceruza és egy darab papiros? Hát, ez menni fog. A karikatúrában úgysem fontos a rajz. Ami nem sikerül, az mulatságos, ami nem mulatságos, az... Egyáltalán, mi mulatságos az életben?...

Veszem a kalapom és rögtön elmegyek a kérdéses hetilaphoz.

Kis, fekete, gyíkfejű ember fogad.

Nekik pikáns rajzok kellenek és a vicceket is nekem kell kitalálni. Minél előbb hozom a rajzokat, annál jobb.

- Uram, nézzen rám, maga engem nem ismer. A rajzok délután itt lesznek.

Veszek egy csomó papirost, tust, tollat és rögtön nekiülök rajzolni.

Tíz rajzot elkészítettem délután ötre.

Olyan lázasan dolgoztam, hogy a tusos üveget ráborítottam az asztalterítőre.

Szent Isten ! A Légyszemű megveteti velem az egész hotelt. Még az adósok börtönébe kerülök, az még létezik itt. Szappanos vízzel kivenni a foltot. Próbálom kimosni. A folt mindjobban terjed, akár a rákbetegség. Kimosom az egészet. Rémes, milyen piszkos lett utána a víz. Ezt a bársonyterítőt se mosták ki soha. Még hálás is lehet a Légyszemű, de biztos nehéz felfogású ember.

Egész kicsi, kis terítő lett belőle. Nett, kis terítő. Alig borítja az asztalt. Úgyis veszek ennek a szívtelen Légyszeműnek egy csodaszépet a helyébe. Mihelyt kifizetik a rajzokat.

Azt mondja a szerkesztőségi titkár, amikor átadom neki az illusztrációkat, hozzak még egy-kettőt, ha több közül válogathatnak, többet vesznek. Szóval, ma még nem fizetnek. No, nem baj. Jó lesz az holnap is.

Másnap délutánra - már éjjel is dolgoztam - sikerült újabb húsz rajzot készíteni. Ez volt szerdán. Csütörtökön menjek be a válaszért.

Csütörtökön - igen rövid leszek - egy kövér úr fogad, a szakállától nem látni a nyakkendőjét. Undorral visszaadja a rajzokat. Neki nem kell.

Két napig dolgoztam, hogy ezt megtudjam. Inkább feküdtem volna otthon és a rajzszerekre hasztalanul kidobott pénzen táplálkoztam volna. A szerkesztőségi titkár ajánlott két illusztrált hetilapot, ahol szinte keresik az ilyen zsánerszeru rajzokat. Elmentem oda is. Rossz ötlet volt rajzolónak jelentkezni. Most már úgyis mindegy. Hazafelé menet felfedeztem még egy szerkesztőséget, oda is beadtam a rajzokat. Azt mondták : egy hét múlva nézzek be.

Maradt öt rajzom - még visszautasításra se fogadnak el minden rajzot -, ezeket kifüggesztettem a szobám falára.

Na, most szabad pályán vagyok.

VII. FEJEZET

Féte* ünnepség van a kerületben. Olyan, mint egy búcsú, világvárosi méretekben. A járdák mentében sátrakat meg bódékat állítanak fel. Van itt suhogó szerencsekerekes, célbalövős, japán billiárd, krokodilbőrű nő, repülőgép, ringlispíl, régi kriptában fogott vámpír, fakír, jósnő, üvegnyelő, orosz balett alulról nézve, zeneterem pikáns szekrénykékkel, ahová bedob az ember két sous-t, benéz a ládikába és feldúltan távozik. Cirkusz is van tigrisekkel, díjbirkózókkal meg súlyemelőkkel.

A tűznyelő embernek nincs sátra, leterít egy rongyos szőnyeget a földre, melléje tesz egy üveg petróleumot és egy hosszú drótra erősített tampont.

- Mesdames et Messieurs, hölgyeim és uraim rögtön kezdetét veszi az előadás. Petróleumot fogok inni és meggyújtom. A mutatvány életveszélyes. Előbb egy kis gyűjtést csinálunk, amint száz sous együtt van - ez nem sok, le

gyünk belátók, nekem is zabálnom kell -, kezdetét veszi a produkció... Merci... merci... na, még hátra van kilencven két sous... merci, na még nyolcvanhat sous... Az egyfranko sok nem számítanak, uraim, azt felülfizetésnek vesszük.

Mire a mutatványra kerül a sor, jön a rendőr. A tűznyelő nem nyel petróleumot, a tűznyelőt elnyeli a tömeg.

Utcai ügynökök hihetetlen dolgokat árulnak: valódi tizennyolckarátos arany karkötőt öt frankért, meg platinagyűrűt is adnak ráadásul. Nem tudni, hogy csinálják. Biztosan ráfizetnek.

Az utcasarkon énekesek terjesztik a legújabb slágereket:

"Auprés de ma blonde... qu'il fait bon... fait bon... fai bon... auprés de ma blonde qu'il fait bon dormir." A szőkém mellett... jaj, de jó... de jó... de jó... a szőkém mellett jaj, de jó aludni.

Kis nők feszesre húzzák lomha formáikon a kabátot és laposakat pislogva, úgy néznek az emberre, mint a rövidlátó aki otthon felejtette a szemüvegét.

Borzasztó mulatságos dolgok vannak egy ilyen féte-en és azt is megfigyeltem, ilyenkor soha nincs pénzem. Valahányszor csak készülődtek az óriás búcsúra, nekikezdtek a bódék, sátrak építésének, már tudtam, hogy mire készen lesznek, nem lesz pénzem. Innen van, ha csak sátorfélét látok, vagy hasonló fehér foltot, lepedőt, vagy napsütötte tűzfalat, rögtön elkomorodom.

Most is csak harmincöt centimes-om van.

Az egyik bódé előtt különösen nagy a tömeg.

- Uraim és hölgyeim ! Egy szám csak huszonöt centimes és ide figyeljenek, mit lehet vele nyerni: Nagy bevásárlószatyrot, amelybe íme, beletesszük a következőket: egy rúd lyoni szalámi, egy kiló vaj, egy doboz cukor, egy csomag makaróni, egy doboz kávé, egy tábla csokoládé, egy csomag rizs, egy doboz szardínia, egy kerek sajt, egy húskonzerv, egy doboz cukorborsókonzerv, egy skatulya datolya és egy üveg kompót, olaj és bor, végül egy üveg pezsgő. Mindezt csak huszonöt centimes-ért. Van vigaszdíj is. Gyerünk, urak és hölgyek, approchez-vous, gyerünk csak közelebb.

Csak úgy kapkodják a számokat.

Először megnézem, nem csalnak-e?

Nem csalnak.

Egy kövér nőt most is mutogatnak, aki már fél órája ott áll a bódé előtt és röhög. Ő már nyert egy ilyen szatyrot.

- Ide egy számot nekem is.

A 132-t kapom.

Odaállok a kikiáltó elé, keményen belenézek savószínu szemeibe és beszuggerálom neki, hogy: a 132-t húzd ki, te kutya... a 132-t...

Jó fél óráig kellett várni, míg összeterelődött annyi hülye, amennyi a húzáshoz szükséges volt.

- Na, uraim és hölgyeim, minden számot eladtunk, most következik a sorshúzás.

Ideges mozgolódás.

- Az első nyerő : 132.

Megkapaszkodom egy öregasszony kalapjában.

- Én vagyok... én!... Úristen!...

- Tessék csak ideadni a számot. Igen, 132. Nem csaltunk. Tessék megnézni ezt az urat, aki nyert, egész hülye az örömtől. Ne tessék a szatyorhoz kapkodni. Legelőször a vigaszdíjat sorsoltuk ki. Tessék, a vigaszdíj.

Csak egy hosszúkás dobozt ad ide. Mi ez?

Ez vigaszdíj ?

Ez engem nem tud megvigasztalni.

A szatyort megint az előbbi kövér hölgy nyeri. Ezt a marha szerencsét! Megnézem az én dobozomat, Az van ráírva: "Tápszer kisgyermekek csontrendszerének megerősítésére. Tegyünk a táplisztből egy púpozott kávéskanállal a gyermek reggelijébe, vagy levesébe. A tápszernek semmi íze nincs. A gyermek fejlődésén meg leszünk lepődve."

Van még tíz centimes-om, ezzel is kellene csinálni valamit. Most haza fogok menni. Csak azt nem tudom, mit fogok otthon csinálni.

Fél egy van.

Ha már elmegyek a Luxembourg-kert mellett, bemegyek egy kicsit pihenni.

Szép őszi hangulat. Erőtlen napfény cirógatja a fákat és az embereket. Az allék tele vannak hullott levelekkel. Szép kényelmesen süt a nap, mintha semmi dolga nem volna a világon.

Sétálok a vigaszdíjjal.

Ilyenkor az ember megbékül az emlékeivel. Hinni tud a szebb jövőben, amely feltétlenül eljön, csak ki kell várni türelemmel. Utóvégre ez a kétségbeejtő jelen is szép lesz egykor és boldogan fogok visszaemlékezni rá. Egykor meg fogom állapítani, mégis boldog voltam. Szóval most is boldog vagyok, csak nem akarom tudomásul venni.

A fák között futkosó, játszadozó gyermekek után nevelőnők sétálnak, akiknek az a feladatuk, hogy lehetőleg elrontsák a gyermekkort mindenféle szívtelen megjegyzésekkel:

- Nem szabad kavicsot dugni a kis Nenette orrába!

- Nem szabad sarat csinálni a homokból és avval megmasszírozni a Paulette fejét.

- A nevelőnő táskájában vizet hordani nem szabad.

Hát mit szabad?

Az égen galambok csapatai keringenek. A zöld pázsit szélében még virítanak a virágok... Jó fűszag van. Idegenek térképpel a kezükben, a levegobe szagolva óvatosan lépkednek, mintha tarlón járnának mezítláb és mindent lelkiismeretesen megszagolnak.

Leülök egy ingyenpadra, ahol már ül egy fiatal leány és újságot olvas. Szépen megtörik a termete, ahogy ül. Érdekes, minden fiatal leánynak szép a termete, ha ül. Oldalt nézem az arcélét.

Ki kellene vele kezdeni: - Mademoiselle, én magát ismerem. - Én is. - Engem? - Ó ! Nem magát, ezt a trükköt.

Szép kis leányarc. Vajon mi lehet a keresztneve, milyen lehet a hangja, ha beszél? Mik a szokásai? Élnek-e a szülei? Ártatlan-e még, vagy már magában hordozza a titkos keserűséget, ami velejár az első szerelemmel, amit eltitkol minden fiatal lány, mert azt hiszi, hogy mindez csak vele történt.

Szép, hosszúkás ujjai idegesen zörgetik az újság papirosát. Az apróhirdetéseket nézi, biztosan állást keres. Ez egy rokonlélek, ezt el lehetne venni feleségül. Most felnéz reám és megvetően lebiggyeszti szép, húsos ajkait. Az újságot összehajtva leteszi maga mellé a padra, a ruháját végigsimítja és elmegy. Pontosan látni a termetét. Olyan, amire a nők azt szokták mondani, hogy kicsit kövér és a férfiak, hogy kicsit sovány. Az esetem.

Az allé végén befordul és nem látom többé.

Az újság, amit otthagyott, szemrehányóan fekszik mellettem a padon, ha beszélni tudna, azt mondaná: -Jóember, a nők csak azokat vetik meg, akiket nincs módjukban szeretni.

És kibe leszek én szerelmes öt év múlva? Ez csak úgy hirtelen eszembe jutott. Megjegyzem, még a nő sem tudja. Vígan köti, kötögeti a viszonyokat és nem is sejti, hogy egyszer majd számon kérem tőle a múltat.

Két órakor hazamegyek.

Ez a maradék 10 centimes bosszant. Megnézem, 1921-ben verték. Rá van írva: Liberté, Égalité, Fraternité. Szabadság, Egyenlőség, Testvériség.

Kidobom az ablakon. Most sokkal nyugodtabb vagyok.

Lefekszem a díványra a francia szótáromat olvasni. Más olvasnivaló nincs. Egyszer csak szokatlan nyüzsgés-mozgás és vidám nevetés zaja hallatszik fel az udvarból.

Hétköznap délután, borzasztó szokatlan ez a Riviera Hotelben.

Kinézek az ablakon, egy csomó ünneplőbe öltözött néger a citerázó néger kezét szorongatja, férfiak és nők vegyesen.

A citerázó néger váratlanul megházasodott.

Nekem már tegnap reggel feltűnt a néger. Kiült az udvarra a napra és röhögött. Ez volt az első gyanús jel. A második az volt, hogy két hónapra előre kifizette a lakbérét.

A jóbarátok felvonulnak a négerhez.

Nagy evés lesz, meg ivás, az egész szobát egy megterített asztal foglalja el. Innen fentről kényelmesen belátok hozzájuk, mert nyitva hagyták az ablakot. Szegények, mennyit fognak ezek enni.

Három óra hosszat ettek, ittak a négerek, már sötét volt, amikor kezdtek hazaszállingózni és magukra hagyták az újdonsült házaspárt.

A villanyt nemsokára leoltották és becsukták az ablakot is.

Most mit csinál az a disznó ott?

Ez biztos korrekt házasságot kötött. Mégiscsak szebb, ha az embernek kedvese van, már annak, akinek van. Lassan, fokozatosan és észrevétlenül jutnak el egymáshoz. Az, aki becsületes módra házasodik, egy éjszaka beleugrik az egészbe. Pfuj, de brutális... Hála Istennek, manapság a férfiak már nem vesznek el ismeretlen nőket.

Kikönyökölök az ablakomon és nézem azt a kis darab csillagos eget, ami letekint rám a kémények és háztetők mögül.

A papa biztos sakkozik most otthon valakivel és a szivarján megmaradt a hamu.

- Még nem léptem.

A nagymama csendesen ül egy fotelben, ölébe rakott

kezekkel és úgy csinál, mintha gondolkozna, pedig szunyókál.

A mama terített a nagy ebédlőben, a lány zörög az evőeszközökkel - a poharak finoman összekoccannak a kezében, amint egy csomóban viszi őket. A folyosón vasalót ráz egy cseléd: - "Legyen a Horváth-kertben Budán..."

Cvikkeres úr sokáig törülgeti a lábát az ajtó előtt: - "Jé, Lajoska, na de ilyen kedves meglepetés..."

A vacsora pedig.. .

Na, gyerünk lefeküdni. Megjegyzem, mi későn vacsorázunk otthon. A nevelőintézetben már lefekvésre csengetnek. A lányok szép sorjában megindulnak a közös dortoir* hálóterem * felé. Mind nagylábú, nagykezű kamaszlány, csak a szemükben villan fel már a jövendő disznósága. Azt se tudni, melyikből lesz szép, sudár lány, az intézeti ruha és kamaszéveik kettős burka alatt alszik még a leányságuk. Szép csendben levetkeznek, a ruhájukból kibújnak, az inget pedig leeresztik és kilépnek belőle. A teremben csak egy piros villanykörte ég, a surveillante**felügyelonő* fel-alá sétál az ágy-allén, míg a lányok egyenletes lélegzetvétele megnyugtatja és halk léptekkel kimegy a teremből. Egy suttogó hang átszól az egyik ágyból:

- Vigyázz, Janot, megbüntet az Isten.

- Taratata!

Az ágynemű hideg, ahogy lefekszem. Jó lenne egy fiatal lánnyal feküdni. A testének a melegét érezni, akihez szólni lehetne, akinek mondhatná az ember

- Hagyj mán békén, az Isten áldjon meg.

Távoli háztetőn elsírja magát egy szerelmes macska. Valaki a szomszéd udvarból ki akar menni és beszól a házmesternek:

- A zsinórt, ha önnek is úgy tetszik !

Biztos éhen fogok halni.

VIII. FEJEZET

Ma egész nap sétáltam a kertben, sok vizet ittam, este elszívtam az utolsó cigarettát és figyeltem a néger házaspárt, de semmi különös nem történt. Éjfélig fent voltam. A "C" betűig kiolvastam a szótáram. Aztán az ölembe ejtettem fáradtan és hallgattam a sötétben az öreg szekrény pattogásait.

Az ablakot nyitva hagytam, mert egész kellemes idő volt és friss szellő suhogtatta a furcsa szagú, sárgás függönyöket.

Eszembe jutott a gyerekkorom. Lábujjhegyen jött vissza hozzám a múlt és lágyan megsimogatta a homlokom. Eszembe jutott minden, ami szép volt. Ugy éreztem, hogy már nagyon öreg vagyok.

A csillagos égrol egy-két csillagot idelátni az ágyamig, ahol hanyatt fekszem és figyelem a csendet.

Ma még nem hallottam a nevelőintézet csengettyűjét. Furcsa.

Csak egyszer szeretném látni azt, aki mindig csenget.

Péntek.

Reggel hat óra felé az egyik szomszédomnál élesen felberreg a vekker. Utána egy csörrenés. Valami nekicsapódik a falnak és felkiált a szomszéd, aki egyedül van ilyenkor:

- Je suis malade, salaud ! Beteg vagyok, te piszok !

Ez a vekkernek szólt, amit leütött az öreg, mert felébresztette.

A vekker valahol a földön berreg tompán tovább, mindig fáradtabban, vergődve, mint egy lelőtt madár, végre megáll.

Azóta nem tudok elaludni. Ég a gyomrom. Felkelek vizet inni. A víz meleg és olyan furcsa íze van. Visszafekszem és hallgatom a hotelben ébredő élet zaját.

A nevelőintézet csengettyűje is megszólal. Á!

A közeli Saint Jacques-du-Haut-Pas-templomban harangoznak.

Miért harangoznak ma reggel? Milyen szép a harangszó - nagyon szeretem a harangszót. Valaki meghalt?

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. Ámen.

Most ott áll a halott az Isten trónusa előtt. Brrr. Csak ez ne történjen meg velem is.

Hirtelen eszembe jut a tápszer, amit a fete-en nyertem. Már két napja a tápszerrel vagyok egy szobában és egészen megfeledkeztem róla.

Határozott mozdulatokkal rögtön felöltözöm és megke

resem a vigaszdíjat. Nem utolsó dolog legalább a csontjaimat megerősíteni, igaz, egy kicsit elkéstem vele.

Felszakítom a dobozt. Fehér liszt van benne. Szaga nincs. Mit csináljak vele? Igaz, ahogy van, lisztszeruen, nem jó, megfullad tőle az ember. Majd egy kis vízzel feloldom és úgy fogom megenni.

Beöntöm az egészet a csészémbe és vízzel elkeverve, pempőt csinálok belőle. Nincs íze. Nem baj. Nem is fontos. Már régóta nem élvezet nekem az evés. (Az élet álom, lázálmodj boldogan. Szeretettel jegyzé Mucukának szerető barátja, Pucuka.)

Mindenesetre egy-két kanállal eszem belőle. A gyomrom tudomásul veszi tápszerszerűségét és elhallgat.

A táplisztből nem lehet sokat enni, mert az ötödik kanál után már védekezik és fojtogat. Megiszom rá két pohár vizet és rendben van.

Majd csak lesz valami.

Ma hasznosítani fogom az életemet.

A Larousse-szótáramból megtanulom az "X"-szel kezdődő szavakat. Abból van a legkevesebb.

- "X, az alfabétának huszonharmadik betűje és tizennyolcadik mássalhangzója."

Ezt szeretem, ezek pontos emberek, mindennek utánanéznek, utánaszámolnak. Ez is állás. Miért nincs nekem ilyen

állásom? Ha német szótár lenne, az is benne volna, hogy visszafelé pedig az ábécé harmadik betűje és harmadik mássalhangzója. Hja, barátom, a németek...

- "Xantrailles, gascogne-i nemes ember, meghalt 1461ben, Bordeaux-ban."

Na, ez édeskevés. Miben halt meg? Sokáig volt egyáltalán beteg ?

Legközelebb, ha lesz pénzem, veszek magamnak egy óriási lexikont és precízen utánanézek a dolgoknak. Szóval Xantrailles... érdekes.

Vagy intelligens az ember, vagy nem. Az intelligenciánkra tulajdonképpen nem is nekünk van szükségünk, hanem másoknak, ezért nem bocsátják meg senkinek, ha buta.

Van egy nagy golyó, az forog az űrben -jó pár ezer év óta forog - és rovarok élnek rajta. Ezek a kis rovarok jönnek, meg mennek. A tekintélyesebb rovarokat feljegyzik a későbbi rovaroknak. Tegyük fel, még elforog ez a golyó tízezer évig. Már annyi följegyeznivaló lesz a későbbi kis rovarok számára, hogy vagy kiselejtezik a halhatatlanokat, vagy kitalálják az agyvelőpótlékot.

Egyelőre pontos adatokat kell beszereznem Xantraillesrol.

Szombat.

Mi a fenéből készítik ezt a tápszert? Ennek a táplisztnek a nevét föltétlenül fel kell hogy írjam. De nem találom a dobozát. Takarítottak és az üres dobozt eldobták. Egyáltalán miért takarítanak még itt, mintha mi sem történt volna? Ezek még semmit se tudnak, csak irányítják a világ folyását. Egy nap majd engem is kitakarítanak, mert megtalálnak a szoba közepén, mint egy elszáradt, döglött legyet : háton fekve, kézzel, lábbal égnek meredve.

Nagy baj, hogy cigarettázni sem lehet. A dohányzás mégis megnyugtatná az embert. Az éhezés kellemetlen, de leginkább a következményeitől félek. Csak úgy ne járjak, mint valaki, aki szintén négyheti tanulmányútra jött ki, és amint ment éhesen a bulváron, köszönt valakinek, és a szél lefújta a fejéről nagy fürtökben a haját és odacsapta a házak falához. Kis szélben már nem is tudott menni, csak hátszéllel, annyira le volt gyöngülve.

Próbálom húzni a hajamat, még nem hullik. Ezért kell a tápszert enni. A hajgyökereknek is kell táplálkozni. Szegény hajgyökerek, nem szólnának egy szót sem. De a hajam még jól tart. Még ráncigálni is lehet. Csak nem szabad elfelejteni a tápszerből enni. Csak az a kérdés, lelkiismeretes emberek gyártották-e? Tápszer... szóval táp és szer.

Mit eszem én itt tulajdonképpen két nap óta?

Tápot vagy szert?

Vasárnap.

Reggel összetörten, fáradtan ébredek. Az éjjel azt álmodtam, hogy gyalog hazamentem Pestre. Úgy látszik, egész éjjel mozgattam a lábaimat. Ez nagy hiba. Fölösleges erőpazarlás. Szóval, új napra virradtunk. Csak nem félni, éhomra az ember agya mindig élesebben működik. Szóval, mindennap okosabb leszek. Kérdés, hogy meddig lehet ezt fokozni.

Fél kilenc van és vasárnap. Mit csináljak ezzel az ünnepnappal? Mit ünnepeljek meg? Vannak, akik örülnek a vasárnapoknak. Nyújtózkodva ébrednek és állati hangon ásítva köszöntik a reggelt. Aztán nekiállnak mosakodni, prüszkölve, fújva, vörösre dörgölik magukat a hideg vízzel és frissen mosott, nyirkos fehérneműbe bújnak.

- A fene a pofátokat, már megint elvacakoltátok az inggombjaimat.

A kínosan vasalt nadrág éle éppúgy megtörik a nyikorgó cipők derekán, mint a vízbe dugott sétapálca. A gallér vörösre dagasztja a nyakukat, a széles vállakon ropogva feszül a kabát.

- Suzanne, mi lesz a reggelimmel?

Suzanne hozza a tejeskávét, ropogós kiflikkel. Nagyot szürcsölve kortyintgatják, mert a kávé olyan meleg, hogy csak úgy gőzölög. A tej föle megakad kétoldalt a nikotintól sárgás bajszokon.

- Á!

Kivesznek egy cigarettát, a szopókás végével megkopogtatják a jól bekattant cigarettatárca fedelét. A gyújtóskatulyát megrázzák, mielőtt kivesznek egy gyújtószálat belőle. Egy nagy horákolást lenyelnek. Az orrukon-szájukon dől a füst, amint könnyzacskós, vizenyos szemekkel megnézik életpárjukat, aki pongyolában ül a fotel végében és kiflijét tunkolja be egy nagy bögre feketekávéba. Milyen ronda ez a nő. Uristen, ezt vettem én el?

- Na, megyek a borbélyhoz.

Hát ez igen, ez aztán vasárnap.

Nekem ebből csak a mosakodás marad. Egyáltalán, miért mosakszom én még mindig? Tiszta energiaveszteség. Micsoda őrület ez megint? A búvárhajók legényei is... különben ezt hagyjuk... de nem, mégsem, a halálba készülő csak mondja el minden gondolatát. Mi van, édes fiam, a búvárlegényekkel? A búvárhajók legényei is hasra fekszenek a hajó fenekén, teljes mozdulatlanságban, ha kevés az oxigén. (Ezt a hülyeséget már egyszer elmondtad.) Valahogy nekem is spórolni kellene a mozdulatokkal. Igaz, jobb lett volna a pénzzel spórolni annak idején. Hiába, ha az ember...

Szent Isten! A Saint-Germain-des-Prés-templomban, minden vasárnap a kilencórai misén, kis zsemlyéket osztogatnak a hívők között. Ezek a kis zsemlyék meg vannak áldva és rögtön meg lehet enni őket, ezért is osztogatják. Hogy miért osztogatják, ne vizsgáljuk, arra most nincs idő, az a fő, hogy osztogatják. Ez jó szokás.

Elszántan kiugrom az ágyból és lázasan öltözködni kezdek. Igaz, hogy ezek a zsemlyék kicsik, de mégis csak zsemlyék. Tíz perc alatt ott leszek. A zsemlyeosztogatáskor helyet fogok cserélni. Lesz három zsemlyém. Egyet elteszek holnapra.

Mire kész vagyok, megnézem a vekkert : fél kilenc. Még mindig fél kilenc? Az előbb is annyi volt. Rögtön eszembe jut Józsué. De gyanakszom.

Jobban megnézem az órát. Megállt. Kinézek az ablakon, mert idelátszik egy toronyóra: háromnegyed tíz van.

A misének már vége. A zsemlyéket már kiosztották a hívőknek. A hívők már meg isették. Mindenki már imádkozott. Mindez múlt időben, imparfait-ban. Sőt plus-queparfait-ban. Az a legrégibb múlt.

Hát szabad ezt? Hát lehet vasárnap háromnegyed tízig aludni? Aki még azt sem kíséri éber figyelemmel, hol osztogatnak zsemlyéket, az dögöljön meg az éhségtől. Pont.

Most pedig így, felöltözve mit csináljak? Lemenjek sétálni? Az utcán most olyan emberek sétálnak, akik már reggeliztek, sőt már tegnap is étkeztek és az ilyen alakoktól undorodom. Alapjában véve tele vagyunk jellemtelen emberekkel.

Az a fontos, hogy az ember tartsa magát. Az energia sokat tesz. Az ember ne hagyja el magát. Egy kicsit svédtornázni is kellene. Aztán egyenes léptekkel, határozottan lemenni sétálni, mint aki már reggelizett. Az egész nem más, mint képzelődés. Abban az időben, amikor még ettem, akkor sem

ettem minden pillanatban. Nevetséges dolog. Csak azt kell elképzelnem, hogy épp most fejeztem be az étkezést és mindjárt meg fogok nyugodni.

Milyen egyszerű tulajdonképpen minden az életben, csak nem jön rá az ember.

Lemenet bekukucskálok az irodaajtó piszkos ablaküvegén, van-e postám?

Minden lakónak van egy kazettája, fölébe akasztják a szobakulcsot, amit le kell adni, valahányszor elmegy hazulról az ember. A kazettába meg beleteszik a leveleket.

Mindennap várok valami levelet, valami segítséget, amelynek meg kell egy nap érkeznie. Csak azt nem tudom, honnan és kitől?

Sajnos, nincs levél. Az Isten alszik.

Kettőig elsétálok a Luxembourg-kertben.

A kert képe vasárnaponként nagyon megváltozik. Öreg urak ürügy-gyerekekkel vitorlás csónakosdit játszanak a szökőkútnál és izgatottan csattogtatva műfogaikat, nagy nádbotokkal rohangálnak a medence körül.

Jön egy komoly, szakállas bácsi, letesz óvatosan egy nagy vitorlás csónakot, minden precízen megkonstruálva rajta picikében. Egy flaneldarabbal kínosan törülgeti, szeretettel pucolja és szagolgatja, végre nagy nehezen vízre ereszti. Ilyenkor már vagy ötven ember szuszog előredugott nyakkal körülötte. Egy csomó gyerek is, de azokat az öreg nem bírja.

Kecskefogaton és csacsiháton ülnek meredtszemű, kiöltözött gyerekek, akik után nyikorgó cipőben lépked a papa, egyik kezében csontnyelű esernyőt tartva, a másik kezében az újsággal, a szájában pedig kialudt cigarettával.

Vasárnap ragyogó nőkkel van tele a kert. Elegánsak és szépek. Kis midinettek, az egyetlen és agyonspórolt divatos ruhával, kék szemekkel, mint egy hegyi tó, finom liliomarcbőrrel, vérpiros ajkakkal, csodaszép reklámfogakkal. Kis nők, akik hetenként egyszer egy lavórba kuporodva fürödnek és frottírkesztyuvel vörösre dörgölik a testüket, kis, fekete köménymagszerű nudlikat dörgölve le róla. A mama, a vén csataló, aki egymaga megiszik egy liter bort, csak nézi, nézi és azt mondja:

- Mi a fenét fogsz látni, hogy ennyire odavagy érte? Siess a lavórral, mert a salátamosáshoz szükségem lesz rá.

A bokrok és fák között elkanyargó utak szegletében szerelmespárok üldögélnek egymáshoz simulva. A férfi maga elé mered és a nő hozzábújva, felnéz rá ragyogó szemével és belesuttog a szájába. Udvarol neki. A kezét szorongatja a fiúnak, vagy belenyúl a kabátujjába, vagy a térdein pihenteti diszkréten a kezecskéit és úgy nézi, mint egy oltárképet néz egy halálos beteg, aki már tudja, hogy maximum 24 óra múlva ő lesz a legjobb családapa, a legszeretőbb férj, a legodaadóbb barát.

- Részvétemet. Hidd el, Lajoskám, neki már jó... Brr!...

Jobb, ha hazamegyek. Igaz, most a Riviera Hotelben is tombol a szerelem. Na, nem baj.

Fáradt vagyok, pihenni fogok, az ágyamon végigheveredve.

A hotel irodájából frissen sült hús szaga húzódik ki a lépcsőházba. Finom szag. A Légyszemű a gyomrán nem spórol meg egy centimes-t sem. Két nevető, fiatal lány fut fel mellettem. Kettesével veszik a lépcsőfokokat és összesugdosnak, meg visszanevetnek rám. Engem hagyjatok ki, édeseim. Nekem mindenhez van kedvem, csak nőkhöz nem. Én már csak önmagammal foglalkozom, mint egy brámán. Igaz, hogy még azok is esznek néha valamit, mielőtt elmélyülnének az élet rejtelmeibe.

Délután hirtelen beborul az ég és megered az eső. Kapualjakba, kávéházak teraszára menekülnek az emberek, és onnan nézik a vasárnaposok az eget.

- En voilá un dimanche emmerdant. Íme egy nagyon bosszantó vasárnap. - És eszükbe jut a hétfő reggel.

A szobámból, a becsukott ablak mögött állva, a furcsa szagú, elsárgult függönyök mellől nézem a fáradt, őszi esőt, amint zizegve bepermetezi a piszkos ablaküveget, ahol a megült esőcseppek megindulnak, egymásba folynak és cikcakkban leszaladnak a repedezett ablakkerethez.

Harangoznak valahol. Hej, Istenem, de rossz is így egyedül.

Az elcsendesedett szobák újra megelevenednek. Az eső elől hazajönnek a lakók a kedveseikkel. Na, kezdődik a cirkusz.

Az eső közben elállt, de nemsokára újra kezdi.

Friss, nyirkos a levegő. Reménytelenül unalmas az egész. Mit csináljak itthon? Jobb, ha újra elmegyek. Hová? Az életnek sincs semmi különös célja. Addig ugrál az ember a bölcső és a koporsó között, míg egyszer csak elnyúlik a földön és a többiek hamar elássák, mert szaga lesz. Na, nem filozofálunk. Veszem a kabátom és megyek lefelé.

Lent megállok a hotel kapuja előtt.

Az üzletek vasárnap is nyitva vannak. Ámbár van, amelyik vasárnap délutánra bezár. Ámbár... ez egy szép szó. Szép és előkelő. Nyugdíjas, pecsétgyűrűs emberekhez illő. Ilyen szavakat nem szabad használnom, mert felbillen a lelki egyensúlyom. Azért mégis... Hajaj !.. .

Valamelyik utca felől elnyújtott, furcsa énekhangot hallok. Bús férfihang. Ez handlé lesz. A párizsi handlék énekelnek így. Kis kocsit tolnak maguk előtt és úgy éneklik, hogy aszongya

- Ócska ruhát veszek... tralalalala... tralalalala... handlé vagyok... tralalala...

És a kabátom? Egyszerre erős szívdobogást kaptam. Miért ne?

Jobb ma egy kabáttalan élő mint holnap egy kabátos halott. El fogom adni. Rögtön leveszem a kabátom, és a karomra fektetve megyek a hang irányába, a handlé után.

Sok kis utca keresztezi itt egymást. Az Isten, aki tudja, melyikből jön a hang. Amint így nézelődöm, szembejön velem egy nő. Szép, imbolygó járással jön, a keblei meg-megrezzennek, amint lépked. De megennék most egy tál kocsonyát! Felcsap bennem az, élnivágyás.

Köszönöm neked Úristen, hogy eszembe jutott ez a kabát. Milyen szép vasárnap. Többet nem leszek könnyelmű. A kabátért kapott pénzen egy hétre előre veszek kenyeret.

Keresem a handlét, de nem találom sehol. A handlé eltűnt. Vajon mit akar evvel az Isten. Ennek már megint különös oka lehet.

Megjegyzem, jobb is. A kabát nem is az én kabátom. Ezt a kabátot utazásra kaptam kölcsön a papától. Finom, rövid vadászkabát. Igaz, a papa már nem igen jár vadászni. De mégis, hogy eltűnt ez a handlé. Elvégre... igen, ez is egy előkelő szó.

Nem szabad eladnom a kabátot.

Megyek is haza. Éhes leszek, de minden lelkiismeretfurdalás nélkül, nyugodtan belenézhetek a Légyszemű ronda szemébe. Milyen megnyugtató érzés lesz. Utána rögtön eszem egy kicsit a tápszerből. Úgyis szomjas vagyok. Ahogy ezt a tápszert ismerem, elég lesz még egy hétig is. Olyan az, mint az orvosság. Két kanállal teljesen jóllakik vele az ember. A tápszer bírja, csak én kibírjam. A kabátot nem adom el. Én egy magas erkölcsű, kifinomodott lélek vagyok. Erkölcsi táplálék önmagamnak.

Úgy rémlik, megint hallom a handlé hangját.

Gyenge remegés fog el. Uram, miért kísértesz?

Finoman, lágyan, messziről zümmögve, mint a tücsökcirpelés szép nyári éjszakákon a szabad mezőn, úgy jön felém a hang és megcsókol: - Na gyere!...

Utána.

Rohanok a kis utcákon keresztül.

Mindenütt ünneplőbe öltözött emberek. Házastársak, akik szótlanul mennek egymás mellett. Akiket csak a vasárnap tart együtt, meg a házasság szentsége, de legalább jóllaknak.

Egyszer csak meglátom a handlét.

Ó, én Istenem ! Csak figyelemmel kísérni. Ott megy az egyik utca végében, kis kocsiját tolva, tologatva. Szimpatikus háta van. Úgy megy és énekel, ahogy ezt egy komoly handlétól joggal elvárhatja az ember.

- Tralalalala... tralalalalala... a handlé vagyok... a jó gyermekeknek megveszem a ruháit... tralalalala...

Most odamegyek hozzá és eladom neki a kabátot.

Jó, jó, de ezt nem lehet csak olyan könnyen elintézni. Előbb kivárom az alkalmas pillanatot, amikor kevesen járnak az utcán.

Oda fogok menni hozzá és hanyagul odaszólok neki:

- Handlé úr, mit ad ezért a kabátért?

Ezt majd úgy mondom neki, mint akinek az egész nem fontos, mint aki véletlenül meglátott egy handlét és azt mondja: - Na, nézzük csak, mi lenne, ha eladnám neki a kabátomat? - Nem szükségből, csak unalomból.

Ez szép, de ezt a handlé mindjárt ki fogja használni. Rögtön kevesebbet fog adni érte. Ellenkezőleg. Úgy kell odamenni hozzá, szomorúan, igenis tudja meg, hogy szükségem van a pénzre. Essen meg rajtam a szíve.

A handlénak nincs szíve. Ez szó szerint így van. Erre kár számítani. Kemény léptekkel oda kell menni a handléhoz és rákiáltani, lássa, kivel van dolga.

Mi lesz, ha nem tetszik neki a kabát? Hazudni fog. Csak rá kell nézni így hátulról erre a handléra, látszik rajta, hogy

soha életében egy igaz szót nem mondott. Micsoda emberek vannak a világon.

Észreveszem, hogy egy toprongyos alak jár a nyomomban. Mit akar ez?

Lehajtott fejjel, alázatosan odajön hozzám és azt mondja:

- Kérem, három napja nem ettem.

Miért pont három napja nem evett? Miért nem két napja, vagy négy napja? Minden mesében három napja nem esznek az emberek. Hogy' higgyem én most ezt el?

Csak néz rám és lehajtja a fejét. Szóval ez se eszik. Ez egy rokonlélek, csak másképp van öltözködve. Ha én ezt az embert most itt rögtön meg nem értem, hogy értsék meg azok, akik esznek?

- Na, jöjjön csak velem, majd adok valamit.

Ketten megyünk a handlé után, aki elöl énekel.

- Tralalalala... tralalalala...

A koldust tulajdonképpen az Isten küldte. Az Isten felébredt és intézkedik. A koldus fogja nekem eladni a kabátot.

- Nézze, koldus úr - mondom neki. - Mit szól ehhez a kabáthoz?

- Szép kabát.

- De a színe.

- Nagyon szép.

- Koldus úr, ez pocsék. Egyszerűen pocsék. A kabátot meguntam. Il commence a m'embéter. Kezd bosszantani. Adja el annak a handlénak.

- Mennyiért?

Ez egy okos ember. Az apja biztos érettségizett. Azért ez átöröklődik...

- Amennyiért lehet.

Fogja a kabátot, odaviszi a handléhoz. Én diszkréten viszszahúzódom. A handlé átveszi, alaposan megnézi és idehallom, amint ezt mondja:

- Negyven frankot adok érte.

Elfelejtettem megmondani a koldusnak, hogy alkudni kell. Én még soha életemben nem alkudtam, de ez tisztára őrültség, ez tovább így nem mehet. Feltétlen új életet kell kezdeni. Esetleg öt frankkal többet ad érte. Öt frankkal egy

napig vitaminosan lehet étkezni. Vitamin nélkül három napig.

Elszántan odalépek hozzájuk, újjászületve, alkura készen,

új élet hajnalán. Hozsanna !

- A kabát az enyém. Harmincöt frank. A handlé rám néz.

- Negyven - mondja bizonytalanul.

- Harmincöt - ordítok.

A handlé megijed, kifizeti, elmegy.

- Mi volt ez? - kérdi a koldus.

Tényleg, mi volt ez?

- Negyvenet akart adni érte.

- Hát most mondja, monsieur le koldus, látott már ilyen piszkos gazembert? Rögtön menjen utána és kérje el tőle az öt frankot. Én idegen vagyok és nem ismerem a helyi szokásokat. Je suis étranger, monsieur. Idegen vagyok, uram.

A koldus rohan a handlé után, én rohanok a koldus után.

Azok ketten elkezdenek hadonászni és felém mutogatnak. Hallom, hogy a handlé szüleirol van szó.

Az emberek megállnak és érdeklődnek. Ez nekem nem tetszik.

A koldusnak legalább öt frankot kell adni. A kabáteladással tönkrement a renoméja a kerületben. Legyen az övé az öt frank, amit kiverekszik. Tulajdonképpen mire várok? Na és, ha nem kapja meg, még én adjak neki a harmincöt frankból? Adja el a koldus is az apja vadászkabátját. Na és, ha nincs neki? Mi az, hogy nincs neki? Apja nincs vagy kabátja nincs? Ah, mit vacakolok még itt?

Diszkréten elsétálok az utcasarokig, onnan pedig gyorsan haza és rohanok fel a negyedik emeletre.

Miért is jöttem haza ?

Hol az a tápszer, hogy az Isten legyen neki irgalmas. Rögtön kifordítom az egészet egy darab papirosra, összehajtom és kivágom az ablakon. Pont a szomszéd atelier* műhely, műterem

tetejére esik.

Na, ez megvolna, most pedig gyerünk ebédelni.

Benyúlok a zsebembe, hogy megnézzem a pénzt, hát egyszerűen nincs. Kikutatom az összes zsebeimet. Nincs. Elmondok egy miatyánkot és újra keresem. Tíz miatyánkot. Még sincs. Hát mi ez?

Elakad a lélegzetem. Hol a harmincöt frank? A handlé a koldusnak fizetett és a koldus még nem adta oda nekem a pénzt. Ez az. Megvan. Csak a pénz nincs meg.

Az éhség megzavarta az eszemet teljesen.

Rohanok le a negyedik emeletről, ki az utcára, oda, ahol a kabátot olyan jól eladtuk.

Se handlé, se koldus. Nem merem föltételezni, hogy azalatt tűntek el, míg imádkoztam.

Hogy nézett ki a koldus? Nem emlékszem rá. Annyit tudok róla, hogy három napja nem evett, de talán már csak pillanatok kérdése, hogy enni fog.

Egy óra hosszat keresem őket, de hasztalan.

Vége van.

Felmegyek a szobámba és kétségbeesetten leülök egy székre.

Ha nem hagyom ott a koldust, most mind a ketten ebédelhetnénk valahol. A koldus elmesélné az élete történetét. Biztosan történtek már vele érdekes dolgok. Ő biztosan ebédelni fog, mindenesetre nem ebben a kerületben. Kinézek az ablakon.

A tápszer ott van a szomszéd atelier tetején, papirosba csomagolva. Jobb is. Mióta a tápszerrel együtt aludtam, minden éjfélkor izgatottan bekopogtak hozzám a Riviera Hotelbeli patkányok. Na, most legalább nyugalom lesz.

Az ég szép szürke és madarak repkednek a házak felett. A házakon sok ablak. Az ablakok mögött emberek élnek. Boldogok, mert boldogtalanok. Hajaj, hány boldogtalan ember van. Aki elrontja a gyomrát, már boldogtalan. Talán még sír is. Én nem vagyok boldogtalan. Akkor meg miért ülök itt ilyen szomorúan? Vígnak kell lenni.

Dalolni kell valamit.

Valami kis dalt, ami egyszerű, amit én is el tudok énekelni, hogy megnyugodjam. De nem tudok semmi dalt. De tudok : a himnuszt, de ez szomorú, meg ahhoz fel is kell állni. Mást is tudok még. Azt, hogy kutya, kutya tarka, de ez

hülyeség. Szóval más dal nincs. Na, nem baj. Pedig ez is egy csapás.

Inkább az eget kell nézni. Szép szürke és madarak repkednek benne.

Benne vagy rajta?

A madaraknak is jó, csak repdesnek és csipegetnek. És mi lesz, ha megeszik a tápszert? Ugy látszik, még nem tudtam egészében felfogni, mi az, hogy a tápszer már nincs, mert nyugodtan ülök itt.

A madarak fel fogják csipegetni a tápszert. Borzalom.

A tápszer lehet, hogy nem jó, de táplál, mert a neve is az: táp meg szer. Vigyázat, az evésről nem szabad leszokni.

Megyek le újra és beszólok a Légyszeműhöz:

- Kérem, az előbb leejtettem egy kis csomagot és ráesett

az atelier tetejére.

- Az atelier tetejére? Az a szomszéd utcában van. Hogy eshetett oda?

- Kérem, ez egy igen könnyu kis csomag volt, én ezen nem is csodálkozom. A szél mindjárt elkapta és elsodorta odáig. Gyerekkori emlékeim vannak benne. A nagynéném, amikor még kicsi volt...

- Ma zárva van az atelier, mert vasárnap van. Tessék holnap érdeklődni, egész biztos, hogy megkaphatja. Nem lesz annak ott semmi baja.

Holnap.

Utóvégre nem baj, legalább tovább fog tartani. És a szervezetnek is szüksége van egy kis pihenőre. A gyomornak is pihennie kell egy keveset. Talán meg is erőlteti egy ilyen tápszer? Mit lehet tudni.

Megyek fel a szobámba.

A tápszer még mindig ott van az atelier tetején.

Mit lehetne itt csinálni? Mindenesetre le kell szögezni,

hogy az egyedüli ehető dolog a tápszer, ami ott van az atelier

tetején.

Egy hosszú madzag végére begörbített végű gombostűt kellene erősíteni, súllyal megnehezíteni, ezt meg ráhajítaná az ember az atelier tetejére, beleakasztaná a csomagba és felhúzná ide.

Spárgaféle nincs, de van egy spulni cérna. A cérnát háromszorosan kell venni és helyenként csomót kötni rá, hogy tartson.

Istenem, van foglalkozásom. Csak sokáig tartson.

Meggörbítek egy gombostűt horog módra és rákötöm.

Most mit tegyek rá súlynak? Megvan! A szobám kulcsát, az jó súlyos.

Az a fontos, hogy jól célozzak vele. Melyik szemet kell behunyni a célzáshoz? Én nem értem, minden fontos pillanatban támad egy marha gondolatom. Gyerünk! Nem fontos.

A harmadikra sikerült.

Nagy ívben hajítottam el a kulcsot, még túl is dobtam az atelier tetején.

Most vigyázni és lassan húzni a cérnát.

Nem enged.

A gombostű vége beleakadhatott valamibe. Ha nagyon huzigálom, még leszakad róla a kulcs. A kulcsot pedig meg kell fizetni. Épp a napokban veszekedett a Légyszemű valakivel, aki elveszítette a kulcsát és nem akart újat csináltatni. Végül is fizetnie kellett. Azt pedig, hogy a kulcs elveszett, titokban tartani nem lehet, mert kívül az ajtón nincs is kilincs és csak kulccsal lehet kinyitni, akkor is, ha nincs bezárva.

Ha a kulcs most elvész, nem tudok többé elmenni hazulról és be leszek ide zárva, mint egy kriptába, mert nyitva nem hagyhatom a szobám ajtaját, ha elmegyek.

Hiába próbálom kiszabadítani a kulcsot, nem megy.

Istenem, már az is jó lenne, ha a kulcs meglenne. Mert mi lesz, ha a kulcs leszakad. Gondolkozzunk csak. Nem lehet megmagyarázni, mi módon került oda, azt sem, hogy mi történt itt tulajdonképpen. Nem mondhatom, hogy a csomag miatt történt, mert kinyitják és látják, hogy valami pépszeru dolog van benne, megvizsgálják vegyileg, kitudódik, hogy nem ehető és engem becsuknak a bolondokházába. Az pedig Charentonban van.

Hogy lehetne az egészet visszacsinálni?

Kétségbeesetten huzigálom a cérnát, míg egyszer csak enged, a kulcs pedig megjelenik a tetőn. Szép óvatosan húzom a tápszeres csomag felé. Most odaér melléje. Izgalmas

pillanatok. Gyerünk, most egy kicsit örülni, aztán folytatjuk.

A kulcs rámegy a papirosra és húzza. Szóval, beleakadt és megvan. Lassan fölemelkedik a tetőről, szétnyílik a papiros, kifordul belőle a tápszer és lelottyan az egész a piszkos bádogtetőre.

Vége. Én ezt tudtam... nem fontos... még jó is... szóval, most...

A kulcs mégiscsak megvan. Na, legalább a tápszert végleg elintéztem. A tápszerről már nem beszélünk többet. Húzom fel gyorsan a cérnát a kulccsal. Megint csak megakad. Kihajolok és látom, hogy a hotel második emeletén, a gombostű beleakadt egy fehérneműdarabba, amit kiraktak az ablakba száradni. Próbálom kiszabadítani, nem megy, rángatom, húzom, nem jön. Pedig a kulcs nem maradhat itt sem. Ezeknek se lehet elmagyarázni, mi történt. Nincs más hátra, mint felhúzni a fehérneműt és ledobni az udvarra. Azt fogják hinni, leesett.

Gyorsan felhúzom.

Kis, csipkés női nadrág.

Lent a kérdéses ablakból rögtön kihajol egy nő.

- Et ma culotte? És a bugyim? - mondja kétségbeesetten és az udvart nézi. Ide is felnéz.

Úgy csinálok, mint aki az eget vizsgálja. Fő, hogy az ember ne veszítse el a hidegvérét. Ki is nyújtom a kezem, hogy esik-e az eső. Gyönyörűen süt a nap. Pont most kell neki sütni. Az előbb még esett.

- Nem látta a nadrágomat, monsieur?

Egy férfi is kihajol és ordít:

- Kinél reklamálod te a nadrágodat?

- Nem is ismerem.

- Nem igaz, akkor nem kérdeznéd. Idegen férfiaktól szokta kérdezni egy úrinő, hogy hol a nadrágja? Felelj, mert széthasítalak.

A nő nem felel. Szét fogja hasítani. Holnap mind a hárman bent leszünk az újságokban. (A csillaggal jelzett, az illető fiatalember, a kis női nadrággal a kezében.)

- Hé! - kiált fel a férfi.

Behúzódom és csak tartom a csipkés női nadrágot dermedten.

- Nem meri kidugni a pofáját, de nem is kell, már megjegyeztem magamnak. Ha meglátom valahol, szíjat hasítok a koponyájából.

(A két csillaggal jelzett, az illető fiatalember széthasított koponyája a szíjakkal.)

Hova dugjam a nadrágot? Az ágyba? Ott megtalálják. A szekrénybe? Ott is ráakadhatnak. A szekrénynek kulcsa sincs. Éjjel dobjam le az udvarra? Legokosabb lesz, ha zsebrevágom és egy alkalmas pillanatban a lakó ajtaja elé teszem. De hol ennek az ajtaja? Kérdezősködni nem lehet. Inkább vesszen a kis nadrág. Valahol el kell hagyni. Egyelőre ma már semmit sem lehet csinálni. Iszom

egy liter vizet és lefekszem, csak úgy ruhástul. Már hét óra és még nem jön a férj. Úgy látszik, holnapra halasztja a dolgot.

Olvasni fogok egy keveset a szótárból, aztán elalszom.

A természet bölcsessége, hogy az éhes ember jól tud aludni. Ha még aludni sem tudna az ember... Most nem vagyok éhes. Miért nem vagyok éhes? A tápszer volt mégis ilyen tápláló? Azért nem vagyok éhes, mert ez a vég. A szervezet feladta már a további küzdelmet a sorssal. Az utolsó pillanat úgy jön majd el hirtelen, annyi időm sem lesz, hogy egyet kiáltsak. Egyszer majd nem tudok a lábamra állani és kész. Az ágyba nem szabad feküdni, egyáltalán nem szabad lefeküdnöm. A fotelbe kell ülnöm és időnként felállni és megpróbálni, tudok-e még járni.

A lábaim oly gyengék, mint a lábadozó betegé. Talán már sorvadnak a lábizmok. Most megfigyeltem, milyen furcsán veszem a lélegzetet.

Nem bírom tovább. Elég volt a koplalásból.

Úristen, nem engedem. Elég volt. Fellázadtam. Érted? Hallod? Kiütött a forradalom. Tessék intézkedni. Nem lehet embereket teremteni és nem gondoskodni róluk. Ha igaz ez a dolog az ég madaraival is, akiket táplálsz... Mi az? Szólt valaki?... Igen... ezt így nem lehet... enni akarok. ENNI AKAROK!

De nem kell kakaó, sem normandi sajt. Egy rendes ebéd kell. Ha az ég madarairól is gondoskodol, tessék rólam is. Ne tessék képletekben beszélni. Tessék rendezni a viszonyaimat. Visszamenőleg is. Amit nem ettem eddig, azt én spóroltam meg. Azt most egyszerre akarom megenni!

Elég volt. Elég. Olyan botrányt csinálok... velem nem lehet izélni... majd én megmutatom...

Ahogy felkapom a széket, a lába benyomja az ablak üvegét és csörömpölve beesnek az üvegdarabok.

Ó! Óvatosan lenézek az udvarra.

Csend van, semmi zaj. Nem vettek észre semmit. A hideg beáramlása ellen nem lehet majd védekezni és cúgban fogok meghalni.

Én édes, jó Istenem, nem vagyok rossz, csak szerencsétlen.

Tudod jól, hogy csak ideges vagyok. Már hónapok óta élek kakaón, kenyéren. Az idegek ezt nem bírják. Te tudod jól, te találtad ki ezt az egészet az idegrendszerrel... Úristen, egy hétig vízen és tápszeren éltem...

Imádkozni kellene. Kérjetek és adatik nektek.

Isten, Öreg úr, Apám, valahol az űrben, egy csésze teát rum nélkül, egy szelet vajaskenyeret. Nem kell vastagon megkenni, inkább nagyobb legyen, nem is kell frissnek lennie, a vaj se fontos éppen. Egy fél csésze is elég lesz. A vajaskenyér holnap jöhet. Vagy csak egy cigarettát... Isten... Apám...

És ott ül az Úrnak jobbja felől..."

Nem tudok imádkozni. Csak ájtatosan fogok gondolni Rád. Csodát se kell csinálnod. A törvényes kereteken belül, minden feltűnés nélkül is lehetne. Hogy' is lehetne?... Csak semmi feltűnést.

Én most hirtelen emlékezni fogok egy cigarettára, amit elraktam magamnak és megfeledkeztem róla. Szóval így.

Van egy kis Mária-érmem, azt leteszem az asztalra. Két karomra hajtom a fejem és próbálok emlékezni, egy cigarettára.

Esküszöm, hogy eltettem valahová egy cigarettát. De

hová? Hová? Becsületszavamra, egy vajaskenyeret is eltettem. Egy hete sincs. Keresgélek az asztalomon, a fiókokban. Nincs sehol semmi. A relatív ingeket is átkutatom.

Ahogy nézem az egyik inget, nagy véres folt van rajta, a másikon is. Friss véres foltok. Most meg itt is, ahol az előbb semmi sem volt.

Megnézem a kezem. A jobb csuklómból folyik a vér. A kabátom ujja egész véres, sötét, bíborvörös, nagy piszkos folt.

Mi történt velem?

Riadtan futok az ajtóhoz.

Hová megyek? Önmagam elől akarok menekülni. Az ablaküveggel történt az előbb. Az Isten büntet.

Szolga sem sérthet meg egy nagy urat. Azt se lehet, hogy most szükségem van rá és úgy veszem, mint aki a cselédnek csenget, ha kell valami. Főleg a cseléd nem csengethet az úrnak.

Most már mindent megértek.

Mindjobban legyengülök, már az a kis tápláló, tartalékvér is kimegy belőlem. De az Isten végtelenül jó. Nem szabad félnem, mindent valami nagy, nagy bölcsesség irányít. Az isten nem akar csodát tenni.

Jót akar tenni, de nem így. Valahogy úgy, hogy én se tudjak róla.

Most hamar meg fogok halni, gyorsabban, kevesebb szenvedéssel és újra születek, mint egy nagyon gazdag ember.

A szenvedés tisztít és nemesít. Szenvedni kell, koplalni is.

Imádkozni is kellene. De miért kövérek és pirosak a papok?

Laudetur Jesus Christus.

Nem tudom, hogyan és mikor aludtam el, de az éjszaka közepén vad sikoltozásra ébredek.

Női sikoltozások ezek. Valahol egy asszonyt vernek, éjszaka verik. Furcsa ! Különben nem is furcsa. Lány nem lehet, éjszaka lányokat verni nem szoktak. Ez ritka, ez csak bálok után fordul elő, ahová csak úriemberek járnak.

Kinézek az ablakon, más kisebb zajokat is hallani. Az ablakok mindenütt sötétek. Senkit sem érdekel a dolog. Most le lehetne dobni a női nadrágot az udvarra, de nem pont azt a nőt verik? Borzalmas. A sikoltozások egyre vadabbak és sehol senki nem mutatkozik, hogy beleavatkozzon, mielőtt azt a szegény nőt agyonverik. Nem érdekel ez senkit, vagy senki sem hallja?

Borzalmas gondolatom támad. Ezt senki sem hallja, csak én. Ezért nem mutatkozik egy lélek sem. Világos. Ez itt egy hallucináció, az éhezés következménye. Rögtön meg kell nyugtatni a szervezetemet, hogy én sem hallom. Rémes dolgok fognak még itt történni. Nem szabad majd csodálkozni rajta és senkinek el nem mondani. Senkinek el nem mondani. A szekrény meg fog indulni a mosdó felé és meghajol előtte, meg ilyenek. Rémes. Azon sem szabad majd csodálkozni, ha a tápszer bejön az ablakon és röhögni fog. Jó lesz becsukni az ablakot, míg nem késő, de akkor nem hallják majd a segélykiáltásaimat. De itt nem szabad segítségért kiáltani, mert ezek víziók és akkor engem becsuknak a bolondok házába, az pedig Charentonban van. Szóval segítség, az nincs. Leülök az ágyam szélére és várom a víziókat.

Kis távoli zsongás hallatszik, mintha vonat közeledne messziről, még azt is hallom, hogy átmegy a váltókon. Ez idejön. Szóval vonat is lesz. Hogy fog az ide bejönni? Csak nem szabad idegeskedni. Úgy kell felfogni az egészet, mint egy délibábot és a víziókkal nem ellenkezni. Mindent mindenkire ráhagyni.

Én Istenem, Összeteszem Két kis kezem.

Vigyázz reám, Szüleimre, Testvérimre, Ellenségeimre, Hittantanáromra...

A hittantanár az előbb jön. Majd a vonattal jön és mindjárt itt is lesz. A hittantanár kis korában huszártiszt volt és karddal jön. Majd megöli a tápszert. Micsoda hülyeség ez már megint? Segítség!

Az egész nem igaz. Knut Hamsun ilyen víziókról sohasem

írt. Nem? Hát akkor a Horla jön. Arról írtak. A Horla.

Éppen a bútorokról van szó. Olyan hurcolkodás lesz itt

mindjárt. Ijesztő csend van.

Most miért van egyszerre csend?

A koromsötét ég alján világos sáv jelentkezik.

Kívülről valami furcsa, egyforma kopogások hallatszanak.

A tápszer. Atyaúristen !

Elébe kell menni és megakadályozni. Valami izét... valami fegyvert... Odatántorgok az ablakhoz. A szomszéd udvaron egy ember megy keresztül, egészen normális ember. Köp egyet és rágyújt egy cigarettára. Valahol kinyitnak egy ablakot. Hajnal van.

Az utolsó pillanatban jött, akár az amerikai filmekben a

felszabadítók. A hajnal. Egyszerre végigesem az ágyon.

IX. FEJEZET

Hétfő.

A nap besüt az ablakon és egy fénysáv ráesik az ágyamra, de nincs melegem. Fekszem az ágyamban, még mozdulni sincs kedvem. Most minden olyan egyszerű lesz előttem.

Minden meg van magyarázva. Valami olyan nagy nyugalom fog el, hogy mosolyognom kell, csak azt nem tudom, miért.

Egy légy mászik az ablak üvegén. Megáll, az első lábait sodorgatja és megtörli a fejét, egyszer, kétszer...

A baldachinos tapéta ma egészen leszakadt. Unalmamban tegnap megfogtam és most úgy lóg le a falról, mint egy agyonvert óriási sasnak egyik szárnya. A fal alatta fehéren és meztelenül didereg. Még ez is !

És mit keres ez a kis légy az én szobámban? Nem találhat itt semmi ennivalót. Ez a kis légy kívülről jött és holnap már nem lesz itt. Hány napig bírja ki éhen egy kis légy? Nő ez vagy férfi? Ez a légy egy halott embernek a lelke, aki idejött megvigasztalni engem.

A légy csak törülgeti magát.

Ez a légy a végzet. Mindegyik lábán van hatezer bacilus, hatszor hat az harminchatezer bacilus, a pofáját, a szárnyakat, meg a többit nem is számítom. Beoltja a legyengült szervezetemet.

A légy a halál.

Lassan lenyúlok az egyik cipőmért. A légy körberepül a szobában és az Istennek le nem szállna sehol. Nem tiszta a lelkiismerete. Na, most rászállt a villanykörtére. Gondolkodás nélkül odacsapok a cipőmmel és nagy durranással szétverem a villanykörtét.

Villanyvilágítás ezentúl már nem lesz.

A víziók majd az éj leple alatt jönnek.

Mi lesz itt az éjszaka? Sötétben víziók...

Pénzt kell keríteni mindenáron villanykörtére.

Jó volt, hogy összetörtem a villanykörtét, mert evvel visszatért belém minden életenergia. Nem is fekszem többé az ágyba, mert a sok fekvés annyira legyengít, hogy egyszer majd föl sem tudok kelni. Ezentúl inkább ülni fogok a fotelben és időnként felkelek egy kicsit járni, hogy lássam: van-e még erő bennem. Igen, ezt már tegnap is elhatároztam. Pénzt kell keríteni mindenáron. Lemegyek az utcára és figyelmesen fogok sétálni, hátha találok pénzt. Párizs nagy és mindennap van egy csomó ember, aki pénzt veszít el

benne. Hogy lehet, hogy ez eddig nem jutott eszembe? Álmodozom és várom a csodát, ahelyett, hogy reális dolgokkal foglalkoznék. Ki tudja, hányszor mentem már el heverő pénz mellett az utcán!

Határozottan megyek le. Pénz már lesz, csak azt nem tudom még, hogy fogom beosztani és mennyi lesz.

Azt mondja a Légyszemű, hogy az atelier-ben most dolgoznak, már átmehetek a csomagért. Jellemtelen alak.

Megyek végig az utcákon és figyelmesen megnézek minden papírdarabot, hátha pénz van belecsomagolva. Csak türelemmel és kitartással kell vizsgálódni. Utóvégre mindenütt nem heverhet

pénz és ez így jó, mert akkor többen is keresnék. Vigyázni kell és rá kell találni. Ide két ember kell, egyik, aki elveszíti és a másik, aki megtalálja. Az eredmény ötven százalékig biztos, mert az egyik ember már megvan, az én volnék, aki keresi.

Két órai mászkálás után fáradtan hazamegyek. Még csak fél tizenkettő. Egy óra felé mehetek látszatebédelni. Miért járkálok én annyit? Még életemben nem járkáltam annyit, mint ezekben a napokban. Menekülök a halál elől. A szobám úgy néz ki máris, mint egy kripta.

Olyan érzéssel járkálok fel-alá benne, mint aki lekéste a feltámadást és nem meri forszírozni a dolgot.

Hirtelen erőteljesen kopognak az ajtómon és rögtön utána belép egy tagbaszakadt, marha erős ember. Nem is köszön, félretol, odamegy az ablakhoz, kinyitja és lenéz.

- Igen, ez az - mondja. - Hol a feleségem kis nadrágja?

Hát én ennek megmagyarázom.

- Kérem szépen, volt egy tápszer. A nevét nem tudom, mert a doboza elveszett. Én mindig érdeklődni akartam, hol a címe, ahová most telefonálni lehetne, hogy ez igaz. Nem. A gyárnál kell érdeklődni, illetve a féte-en és nem a boltban. Én voltam a 132. A vigaszdíj.

- Itt van a feleségem kis nadrágja, vagy nincs?

- Nincs !

Belenyúl a kabátom zsebébe és kihúzza.

- Mi ez?

- A tápszer elveszett, kérem szépen, akkor leesett a háztetőre és vettem a kulcsomat, de előbb volt, kérem, egy spulni cérna. Nagyon rövid leszek...

Nem, ezt nem lehet ennek elmondani.

- Mi ez?

Az orrom elé dugja akis nadrágot és ordít:

- Mi ez?

- Én kérem, megesküszöm mindenre, nekem már mindegy, de ne tessék hinni, hogy ezt azért mondom, egy cseppet sem és akkor is... Fel akartam húzni a tápszert a cérnával, a gombostű beleakadt, kérem szépen, a felesége őnagysága, a nagyságos asszony kis nadrágjába, lesz szíves neki kézcsókomat átadni. A kis nadrág nem akart leesni, feltűnően nem akart. Így került ide föl és éppen le akartam vinni, amikor üvölteni tetszett, kérem szépen, ami viszont könnyen megerőlteti a hangszálakat. Van egy jó orvosság ez ellen. A barátom orvosnövendék és egészen olcsón tudja beszerezni, sőt ingyen, kérem, ingyen. Most rögtön el is megyek hozzá... még a délelőtt folyamán... az jó lesz, meg tetszik látni, a toroknak az jó...

- Ismered a nőmet?

Kiveszi a zsebkését és kinyitja a dugóhúzóját. Ez ölni akar,

méghozzá a dugóhúzóval. Lassú halál lesz. Megcsalt férjekkel ellenkezni nem szabad. - Ismerem.

- Na, halljuk, mi volt?

- Nem volt semmi különös.

- Privát véleményre én nem vagyok kíváncsi, én tényeket akarok.

- Hát ez egy kicsit furcsa.

- Mi furcsa?

- Ne tessék ordítani, tények azért lesznek. Pont tények

ne lennének? Ott még igazán nem tartunk.

- Ne térjünk le a tárgyról.

- Ki tér le a tárgyról, kérem? A tárgyról igazán nem

akarok letérni. Pont a tárgyról? Mert mi a tárgy, kérem?...

- Mi történt, te liliomtipró? (Liliomot tiporni?... Már járni is alig tudok.) - Suzanne, mondom neki egy szép nap...

- Az én feleségemet Marie-Luise-nek hívják.

- De én csak Suzanne-nek hívtam. Ez buta szokás volt, elismerem, de így volt, ne is kutassuk, miért. Az emberi dolgok sokszor olyanok, mint, mondjuk, teszem fel, a délibáb... cirka ötven méterre a sivatag felszínétől... ám, mi a sivatagi homok összetétele?... mert mi tulajdonképpen egy homokszem?...

Akkorát vág az asztalomra, hogy majdnem beszakad.

- Mi történt?

- Én egészen őszinte leszek.

- Gyerünk.

- Megjegyzem, ne is tessék arra figyelni, hogy mit mondok, mert a fájdalom elvette az eszemet.

- Mióta ismered? Régóta?

- Nem régóta.

- Egy éve ismered? - ordítja.

- Hát egy éve.

- Hazudsz, két éve ismered.

- Hát legyen két éve.

- Szóval, a kis Louis tőled van mondja rekedten.

- Milyen kis Louis?

- A fiad - hörgi és lassan feláll és köszönés nélkül kimegy a szobából. Miért nem köszönt? Csak azt nem tudom felfogni, miért nem köszönt?

Negyedóra múlva kopognak az ajtón, bejön a férj, letesz az ajtó mellé két nagy bőröndöt és szó nélkül távozik. A bőröndökből ruhadarabok lógnak ki. Látszik, gyors munka volt. Kisvártatva visszajön újra, kisgyerekkel a karján, leteszi az ágyra, megáll előtte pár pillanatra és azt mondja neki súlyos hangon, rám mutatva

- Az apád.

Sarkon fordul és távozik. Rögtön utána feljön a Légyszemű és kijelenti, hogy két személynek nem adhatja százharmincöt frankért a szobát. Rémes.

Öt perc múlva berohan a szobámba egy erősen zilált fiatalasszony.

- Megölte! - sikítja és ráveti magát a gyerekre. A gyerek ordít, mint a sakál. A nő sír, de idővel megnyugszik és odaáll elém sápadt, könnyes arccal:

- Most megérti, uram, hogy mit szenvedhetek ezzel a gazemberrel. Féltékenysége pokollá teszi az életem. Meggyanúsított azzal, hogy maga a gyermekem apja, pedig most látjuk egymást először... C'est une tragédie, monsieur! Ez egy tragédia, uram! Még ma este el fogok utazni vidékre. Engedje meg, hogy addig itt lehessek, míg a vonat indul. Őrültekkel nem tanácsos együtt lenni. Ön férfi.

- Igen.

- Megtenne nekem egy nagy szívességet?

- Az életem az öné.

- Szimpatikus vagyok én önnek?

- A kis Louis előtt beszélhetek? Erősen figyel minket !

- Beszélhet.

- Csak sajnálhatom, hogy kedves férjének nincs igaza. J'en suis désolé, Madame. Vigasztalan vagyok, asszonyom.

- Igen? - kérdi halkan, alig lehelve a szavakat.

A fejét lehajtja és ujjai zavartan babrálnak ruhája fodrain.

A kis Louis az ágyban őrülten figyel. Csak arra vár, hogy megtanuljon beszélni és mindent elmondhasson az apjának.

A fiatalasszony lassan elfordul tőlem, kinyitja a retiküljét, kiveszi a púdertartóját és kicsinosítja magát, egy kis rúzzsal az ajka vonalát is meghúzza. Most jól megnézhetem az alakját. Karcsú, magas, a formái olyan diszkréten elbújnak a ruhája alatt, hogy csak ilyen elvadult és elhagyott ember tudja még evvel is felizgatni magát, mint én.

Felém fordul és megfogja a karomat:

- Tegyen meg nekem egy nagy szívességet. Az esti vonattal elutazom. Nem akarok a férjemmel találkozni többé, különben is azt mondta, be ne lépjek többé a lakásba, mert ott ül az ajtóval szemben, nyitott borotvával a kezében. Tegye meg és menjen le, kérje el tőle a hozományom. A hozományt adja vissza. Ne is próbálja kimagyarázni a dolgot. Jobb így. Legyen egyszer ennek is vége. Ön itt alapjában egy boldog asszonyt lát - és kiesik egy könnycsepp a szeméből.

- Hol van az önök szobája?

- Második emelet tizenkettő.

Megigazítom a nyakkendőmet. Hát én lemegyek. Ha a

férj pofon üt, megrúgom és megfojtom, illetve ügyeljünk

a sorrendre, előbb fogom megfojtani, aztán már nyugodtabban verhetem.

Megyek le és bekopogok a második emelet tizenketto alá.

Válasz nincs, benyitok.

A férj levelet ír az asztalnál.

- Legyen szíves, adja ide a felesége hozományát.

- Micsoda hozományt? - kérdi és egészen szelíden néz rám.

- Micsoda pimasz kérdés ez? Ezt a modort visszautasítom.

- Foglaljon helyet, rögtön kimutatom, mibe lett befektetve.

Nem vagyok kíváncsi a befektetésekre. A hozományt

nem pimaszkodásra adták.

Kimegy a szobából, behoz egy üveg bort, két poharat.

- Uram, beszéljünk, mint férfi a férfival. Hajlandó vagyok a hozományt visszafizetni, részletfizetésre: par tempé rament.

Tölt a poharakba és elém tartja a cigarettatárcáját. A keze

remeg.

Hol van a hozomány?

- 0! - mondja ő és az asztal lapját kezdi simogatni.

- Egy centimes sincs belőle?

- Minden bizonnyal.

- Mi az, hogy minden bizonnyal? Tessék ideadni azt, ami van.

- Gyújtson rá és kóstolja meg ezt a kis bort.

Kérem, én most hivatalos minőségben vagyok itt, engem nem lehet megvesztegetni.

- Muszáj nekünk ellenségeskednünk?

- Nem! - ordítom.

- Nahát. Szervusz. Igyál!

- Szervusz.

- Ötezer frankot tudok adni. Rád nem haragszom. Biztos nem te vagy a hibás. Igyál!

- Hol az ötezer frank? A legkisebb címletekben kérem.

- Délután bemegyek a bankba és este majd felküldöm.

Na, igyál!

Váratlan fordulat. Egyszer csak elosztódik a férjnek a feje,

meg összemegy újra. Mi ez megint? Mi történt velem? Mert olyan gondolataim támadnak, hogy megfojtom, vagy megcsókolom.

Nem maradok tovább. Rögtön megyek fel, mert ha várok még egy keveset, négykézláb kell hazamennem.

X. FEJEZET

A nő éppen szoptat. - Mit mondott?

(Jaj, de szép melle van.)

- Estére-itt lesz a pénz, csak nyugalom.

Nyugalomra tulajdonképpen nekem volna szükségem.

Rögtön iratokat rendezgetek.

- Csak dolgozzon, ne zavartassa magát.

Nem mondhatom neki, hogy nincs semmi dolgom.

Olyan szép a melle... szép, lágy, fehér dombocska... ahogy elüt a blúza sötét foltjától és illatosan kidugja a fejét, mint az ébredő virág tavasszal. Kis rózsaszínu bimbó... Az anyatejnek tápértéke van.

Egyszer csak összetalálkozik a tekintetünk a tükrös szekrényben. A nő lassan leteszi Louis-t. Egy kis vállrándítással pedig beveszi a keblét és szótlanul ül tovább az ágyon, ölébe ejtett kezekkel.

Hirtelen elszédülök és hihetetlen bágyadtság fog el.

- Asszonyom... én... egy fontos ügyben... el kell hogy menjek hazulról.

- Kérem, ha esetleg zavarom... bocsásson meg nekem... Mégsem helyes, hogy itt vagyok.

- Nagyon kérem, maradjon... Feltétlen vissza fogok jönni, még nem tudom, hogyan... de feltétlen...

Azt hiszem, most rosszul leszek. Nem akarok rosszul lenni egy nő előtt. Akárhová, csak el innen.

Forog körülöttem a szoba. Most rögtön valami rémes dolog fog történni, valami rettenetes. Esetleg meghalok, de addig is az átmenet... Valami segítségért kellene... Ki segíthet rajtam? Istenem... Gyorsan kitámolygok az ajtón és megkapaszkodom a lépcsőház korlátjába.

Zúg a fejem, a szívem vadul kalapál.

Nem tudom, mennyi ideig álltam ott. Nem tudom, mi

történt velem.

Óvatosan megyek lefelé, lépcsőfokról lépcsőfokra.

A friss levegő egy kicsit rendbehoz. Csak állok a hotelkapu előtt, már egészen megnyugodtam. Csak a gondolataim zavarosak.

A gondolataim nagyon zavarosak. Hirtelen elibém áll a férj

- Itt vagyok, ragyogok.

- Jó napot!

- Hová mész? Elkísérlek. Így, kabát nélkül, nem mehetsz messzire.

- Megyek ebédelni...

- Tarts velem...

- Én egyedül szoktam.

- A kettőnk ügyét kényelmesen megtárgyalhatjuk. Nos?

Egyszerűen belém karol.

- Szólíts csak Louis-nak. Ismerek egy nagyon jó restaurant-t. Ha jól akarsz étkezni, fordulj egy sofőrhöz. A sofőrök

ehhez jobban értenek, mint a vezetéshez. Úgy ismerik Párizst, mint a tenyerüket.

A restaurant-ban elibém raknak tányért, evőeszközöket,

poharat.

Louis összeállítja a menüt. Kétféle bor lesz. Aperitifet is iszunk.

Előétel, osztriga, pulykapecsenye, újkrumpli, rizs, rák,

tészta, sajt, gyümölcs. Mennyország!

- Kérlek szépen - mondja a feketekávé után és cigarettával kínál.

- Nincs módomban visszafizetni a hozományt.

Mondd meg a feleségemnek, én megbocsátok neki... Neked

már meg is bocsátottam. Egye meg a fene, jöjjön vissza.

A kis Louis-t te megkapod.

A kis Louis-t odaadják. A kis Louis Isten ajándéka a nagy

nyomorban. Darabig vár, aztán felém hajolva súgja: - Annyira szereted? - Ó... nem...

- Akkor miért csináltátok az egészet?

- A kis Louis nem az enyém.

- Azt akarod mondani - mondja rekedten -, hogy

téged is megcsalt?

- Nem... én... Légy szíves, olvasd ezt el. - Mi ez?

- Az útlevelem.

- Mit csináljak vele?

- Ha figyelmesen megnézed, konstatálhatod, hogy két évvel ezelőtt még nem is voltam Párizsban. Hogy jövök én a kis Louis-hoz?

Meredten néz rám.

- Louis, megbántottalak? Ne haragudj. Nem úgy gondoltam.

- Hogy került hozzád a feleségem kis nadrágja? Na, már megint kezdi.

- Felhúztam...

- Lehúztad... akarod mondani. Nézd, most már úgyis mindegy. Nekem sem lett volna szabad megházasodnom.

- Felhúztam.

- Na jó, felhúztad, miután már lent volt. Csak nem akarod bemagyarázni nekem, hogy felhúztad anélkül, hogy lehúztad volna? Fizikailag lehetetlen. Egyáltalán, hogy jössz te ahhoz, hogy te és a kis nadrág...

- Megmondom neked őszintén, látom, hogy teveled nyíltan kell beszélnem. Te férfi vagy.

Melegen megrázza a kezemet.

- Hát kérlek szépen, én borzalmasan beleszerettem a feleségedbe. Lehetek egészen őszinte?

- Csakis.

- Láttam, hogy a nő egy vén marhával él együtt. Ez voltál te. Gondoltam, úgy kellene valahogy megismerni a hölgyet, hogy te ne tudjál róla. Ha leszólítom az utcán, esetleg elmondja neked, te pedig agyonvágsz.

- Feltétlen...

- Szóval sokáig gondolkoztam a dolgon. Végül támadt egy jó ötletem. A feleséged kedves, kis nadrágja mindig ki van akasztva az ablakba, gondoltam ellopom és a visszaadás ürügye alatt megismerkedem vele. Erről biztosan nem fog beszámolni neked, mert ez valószínűtlen. Te okos, intelligens ember vagy. Miért nem lettél te miniszter?

- Igen. Na és?

- Egy éjjel lemásztam a falon és elloptam a kis nadrágot.

- Nem féltél, hogy éppen kihajolok az ablakon, meg

fojtlak és leváglak az udvarra?

- De.

- Folytasd. Megismerted a feleségem?

- Nem.

Súlyos csend.

Rágyújtunk még egy cigarettára.

- Nincs valami könnyebb cigarettád?

- Milyet parancsolsz?

- Jaune-t.

- Pincér, egy doboz Marylandot, de gyorsan és még egy

butéliát ebből a jófajtából.

Felém hajol: az orra az orromat érinti.

- Nagyon szereted?

- Nagyon, de már csak titokban.

- Tudod mit? Megengedem neked, hogy megcsókold.

Megmondhatod neki. Én• ilyen férj vagyok. Én megengedem. Megérdemled.

- Nem fogja megengedni.

Megdicsőülten vigyorog.

- Ketten is szerethetjük. Fizetek.

A restaurant kapujában elválunk. Louis-nak elhalaszthatatlanul fontos dolgai vannak. Csak késő este megy haza. Az

asszony ne várja vacsorával.

- Mondd meg neki, találkoztam az igazgatómmal és

azzal mentem el. Itt van tízezer frank, ez a tied. A kínai

császár üdvözletét küldi. Petőfi Sándor még mindig él.

Louis erre vígat sikolt, felemelkedik az égbe és eltűnik a

Szent Jakab utcai háztetők felett.

- Bántotta?

Nem értem, mi történt velem. Itt fekszem az ágyamon. Az előbb még lent voltam a hotel kapuja előtt. A homlokomon borogatás, csipkés női zsebkendő.

Két bánatos szem kutatva néz rám.

- Bántotta?

Fáradt vagyok. Lehunyom a szemem. Furcsa formák foszlányai kavarognak előttem, szétnyúlnak és összezsugorodnak. Már nem fáj semmi. Jóleső érzés így elnyúltan heverni és pihenni, csak pihenni.

- Bántotta?

Úgy emlékszem - ködösen, halványan, mint egy álomképre - feljöttem a szobámba... - Vagy mégsem? Zúg a fejem, a gondolkozás fáraszt.

Hangok, lágy, kedves hangok jönnek felém, távolról jönnek, ideszaladnak hozzám és körülzsonganak.

- ...a teát meg kell innia... majd én segítek... Istenem... fáradt?... ha tudtam volna...

Milyen kedves, szép álom. Csak félig nyitom ki a szememet, hogy el ne röppenjen.

Gömbölyű, fehér kar az arcom előtt. Lágy, asszonyos illat simogat.

- Ideültem az ágya szélére... majd segítek...

A fejem alá csúsztatja óvatosan a kezét és szelíden magához emel.

- Még ezt a kis teát... Úgy.

Jóleső meleg önt el. Érzem, az arcom ég. - Mi történt?

- Azt kérdem én is... Feljött ide... egyszer csak elesett... a homloka vérzik egy picit... Hogy reszket a keze...

Az ujjai lágyan végigsiklanak a hajamon.

Lassan egészen magamhoz térek. Felülök az ágyon. A nedves borogatás az arcomba csúszik.

- Várjon, majd megigazítom.

- Köszönöm, már egészen jól vagyok.

A fiatalasszony itt áll előttem mosolyogva. Hogy is hívják? Marie-Louise... Igen... ismerem... De a gyereket nem látom sehol. Egy kicsit szédülök, de azért fel akarok kelni. Előrenyúlok, hogy megtámaszkodjam valamiben, egyszerre odaáll elém és a kezem a derekára csúszik. Meleg, formás asszonyi test. Mégsem álom. Nem vízió. A homlokomon megigazítja a csipkés zsebkendőt. Egyszerre megállnak az

ujjai és meg sem mozdul. Formás, meztelen karja alatt odalátok az asztalra:

Fehér kenyér... vékony papirosban sonkaszeletek... vaj... sajt...

Az arcát szeretném látni, de gyöngéden fogva tart. A keblének lassú emelkedését érzem a homlokommal. Hirtelen lecsúszik mellém az arca. Szép gömbölyu álla megremeg, a szája vonala lágyan elgörbül, mintha sírni készülne, mindjobban közeledik felém. Két meleg karja a nyakam köré

fonódik. Az arcát végighúzza az arcomon. Megsimogat félig asszonyosan, félig úgy, mint egy felizgatott szűz. Aztán kiegyenesedik. A ruhája lágy suhogását hallom. Már ott áll az ajtó előtt és azt mondja halkan:

- Adieu*.* Isten önnel!

- Marie-Louise!

- Nos!

- Én egy szomorúan tisztességes ember vagyok... kétségbeesetten és reménytelenül tisztességes... és...

Odalép hozzám, egészen közel, a teste finoman, lágyan hozzám simul. Az ujjaival felborzolja a hajam. A szemeit félig bezárja, a száját félig kinyitja és úgy súgja elfulladtan:

- Most elég legyen... elég... nekünk soha többé nem szabad találkoznunk.

- Miért?

- Csak. Így lesz szép... így akarom. Adieu !

Az ajtó lassan becsukódik mögötte.

Az ágy előtt a földön szétnyitva hever a francia szótár. Az asztalon a kenyér, a sajt, a sonka, a vaj...

Éjjel nagyon rosszul lettem.

Elzsibbadt a karom, a lábam, később a fejem is.

A mellem elszorul, alig kapom a levegőt. Borzalom. Kihajolok az ablakon, a fekete ég felé, segítségért. A hirtelen evéstől van ez?

Nem lett volna szabad ennem ! Miért is ettem? Istenem,

légy hozzám olyan jó, mint Knut Hamsunhoz voltál. Ha megkönnyebbülhetnék.

Már erősen hajnalodik, amikor enged a szorongó érzés. A zsibbadás elmúlik. A karjaimat rendesen mozgathatom.

Visszavánszorgok az ágyra és nézem az ablakom egyre világosodó négyszögét és a lelógó tapétadarabokat a falakon.

XI. FEJEZET

Hány óra lehet? A vekkerem megállt.

Óvatosan felülök az ágyban és nem látom sehol a cipőmet. A szék üres, ahová a ruhámat szoktam rakni. Valaki ellopta, amíg aludtam. Atyaúristen, most meztelenül fogok éhezni. Eszeveszett gyors mozdulattal kiugrom az ágyból, hirtelen minden elsötétedik előttem. Mi volt ez?

Szédülés. Csak nem kell megijedni. Ott állok az ágy mellett cipőben, ruhástul. Igaz, hisz le sem vetkőztem az este.

A nyakkendőm félrecsúszott, a hajam az arcomba lóg. Az eltört tükörlap furcsán torzítja az arcom. Mosakodni is kellene.

A víz hideg, ahogy bemártom a kezem, mintha apró tűk szurkálnának, de utána elönt a jóleső meleg.

Amint megtörlöm a kezem, rettenetes dolog történik. Észreveszem, hogy a zsebemből valami fehér kiáll. Kihúzom. Csipkés női nadrág.

A szívem egyszerre zakatolva ver.

Így tettem be a zsebembe, ahogy felhúztam... szóval? ...szóval, nem történt velem azóta semmi. A férj, az asszony, a gyerek: sohasem éltek. Víziókban élek. Megőrültem. Kétségtelen.

Rögtön erős nyomást érzek az agyamon. Megőrültem. Ezért zsibbadt el éjjel a karom, a lábam, a fejem. Most mit csináljak?

Most mit csináljak? Itt állok egy őrülttel. Micsoda óvintézkedéseket kell tenni? Önveszélyes is lehetek. El kellene menekülni innen. Illetve a testemből kellene kimenekülni. Az őrülteket hideg vízzel gyógyítják. Hideg lemosások. Lázasan vetkőzni kezdek. (Egy kényszerzubbonyt is kellene csinálni.) Talán még nem késő. Remegő kezekkel a földre teszem a lavórt, teletöltöm hideg vízzel és beleülök. Illetve az agyra kell a hideg víz... Felállok és most rátéved a tekintetem az asztalra.

Édes jó Istenem, még ott van a vékony papiros... Sírni szeretnék az örömtől... ebben a papirosban volt a sonka... kenyérmorzsák is vannak... a sajt héja... Mégis igaz. Ez bizonyíték. A papírt meg lehet fogni, a morzsákat is.

Nyugodtan felöltözöm és szép lassan, óvatosan megyek le a lépcsőfokokon. A térdeim minden apró lépésnél megcsuklanak. Az utcai levegő éles és erős. A lábaimat gépiesen teszem egymás mellé, az az érzésem, nem is tőlem függ, talán meg sem tudok állni, ha akarok, vagy ha megállok, nem tudok újra elindulni. Mindenesetre a legrosszabbtól megmenekültem. Meghalni nem baj, csak őrültnek lenni!

Megszámláljam, hogy hány lépés hosszú a Szent Jakab utca? Nem, ez fárasztó. A Riviera Hotellal szemben sétálok egy keveset. Talán meglátom Marie-Louise-t, ha elmegy hazulról, vagy ha megjön, ha már elment.

Édes Marie-Louise... Édes Marie-Louise.

Egy mészárszék előtt állok és azt nézem kívülről, jól szolgálják-e ki a vevőket odabent. Érdekes, hogy mindig több húst mérnek le a klienseknek, mint amennyit kérnek. Ezek ezt csinálják egész életükben és mégsincs annyi arányérzékük, hogy dekákat ne tévednének.

Minden hentes kövér és majdnem minden pék is.

Ez unalmas. Felmegyek újra a szobámba és kinézek az ablakon. Ha Marie-Louise akarná, megláthatna az ablakából is. Talán feljön. Jobb, ha itthon vagyok.

Délután négyig vártam és akkor hirtelen belefáradtam. Én nem vagyok szerelmes ebbe az asszonyba. Becstelenség.

Lemegyek a Luxembourg-kertbe és el fogom felejteni.

A kertben váratlanul összetalálkoztam azzal a barátommal, akinek a jobb napokban rövid időre háromszáz frankot adtam kölcsön és azóta sem láttam. Se a barátomat, se a

háromszáz frankot. Te pocsék, te utolsó... Erősen dobog a szívem. Szó nélkül meg kellene fojtani ezt a csirkefogót.

- Szervusz.

- Hogy vagy?

- Köszönöm jól. Teveled mi van?

- Semmi különös.

Mi lenne velem? És a háromszáz frankkal mi van? Soha

többé nem akarja megadni? Már a szép időről is beszél.

- Add meg a címedet mondja végül. - Sokszor fel

akartalak már keresni, de nem tudom, hol lakol. Az ember

úgy eldiskurálna néha...

Talán postán akarja elküldeni, mert szégyelli.

- Szervusz.

Előkelően kezet nyújt és nyugodt lelkiismerettel megy tovább. A nadrágja is ki van vasalva.

Nem érdemes az ilyen emberekkel törődni, minél előbb el kell az egészet felejteni. Őt még elég hamar el tudnám felejteni, csak a pénzt nehéz.

Most visszafordult.

Látja, hogy utána nézek.

Megáll egy pillanatra és jön vissza. Ha inzultál, meg fog halni.

- Mondd csak, nem tartozom én neked valamivel?

- De, tartozol.

- Mennyivel?

- Háromszáz frankkal.

Egy pillanatra megdöbben. Csak százat kellett volna mondani, akkor talán most megadná.

Előveszi a tárcáját. Kivesz belőle három darab százfrankost és odaadja.

- Tudod, egy kicsit feledékeny vagyok. Szervusz.

Ez úgy adta vissza nekem ezt a háromszáz frankot, mint

egy alamizsnát. Utána kellene menni és az arcába vágni.

Vagyok olyan úr én is, mint ő. Az én egyik ősöm nagy kutya

volt Mátyás király udvarában, te senkiházi... Ezennel én is élni fogok. - Taxi! Riviera Hotel.

A sors engem nem fog összetörni, Pimaszok.

Bezörgetek a hoteliroda ajtaján. A Légyszemű riadtan jön

ki. Biztosan megzavartam a spórolásban.

- Mi az, kérem?

- Az történt, Monsieur, hogy ezennel kijelentem, miszerint elutazom innen és felmondom a szobámat.

- Miért tetszik elutazni? Talán nincs megelégedve a

szobájával?

- Még egy fotel sincs benne.

- Monsieur, estére lesz egy fotel.

- Na, jó.

Megyek ki.

- Sofőr, vigyen el egy tisztességes étterembe, de figyelmeztetem, hogy ne valami vacak helyre vigyen, mert keresztüllövöm.

- Kérem - mondja a sofőr és indít.

- Hé, álljon meg!

- Mi az, kérem?

- Micsoda autó ez? Hová tegyem a lábam?

- Kérem, ha az úr oldalt feküdne... mondja és röhög.

- Esetleg a földre ülne és a pamlagra tenné a lábait.

- Velem ne szemtelenkedjen, mert én mexikói vagyok.

Na, gyerünk.

Az autóban egy kis tükörből halálsápadt, öreg arc néz

rám, idegenül, csillogó szemekkel. Milyen idegen arc! Ilyen

arccal nem lehet újra élni az ifjúságot. Huszonhat éves vagyok!...

A nagy bulváron szaladunk végig, csillognak a színes

transzparensek, lüktet az élet. A járdákon tömeg hömpölyög. Elovillan egy-egy karcsú nőalak és elvész újra a tömegben. És az autó nem nyitott, hanem csukott.

- Hé sofőr, álljon meg! Nyissa fel a kocsi tetejét.

- Minek? Nincs most nyár.

- Nem azt kérdeztem, mikor lesz nyár, hanem azt kértem, hogy nyissa fel.

- Szemereg, kérem, az eső.

- Ne beszéljen nekem itt elvont fogalmakról, nekem

levegő kell. Jegyezze meg, maga abszolút pocsék alak, a pénz

nálam nem számít. Kinyitja.

Jó hideg van. Közben óvatosan megnéz.

- Az úr amerikai? Mert tudok egy nagyszerű trükköt. Veszünk egy-két üveg pezsgőt, csomó poharat. Az úr minden pohárból csak egyszer iszik, aztán a fejemhez vágja. Ez öt frank lesz esetenként. Persze, én közben hajtok.

- Ez hülyeség. Gyerünk.

- Pedig olcsó. Van jobb ötletem is. Minden útkereszteződésnél tessék engem pofonütni, ez se lesz drágább.

- Elég volt. Gyerünk, mert stanicliban fogja hazavinni a szemeit.

A körútról befordulunk egy keskeny, csendes utcába és megállunk egy sötét, komor bérház előtt. Előtte kis piros lámpa ég.

- Mi ez? A rendőrségre vitt?

- Itt van a restaurant, kérem.

- Ez? Micsoda helyre hozott engem? Megmondtam, hogy előkelő étterembe vigyen.

- Kérem, csak tessék nyugodtnak lenni. Ez olyan előkelő, hogy az úr csak ki tudja fizetni.

- Várjon meg.

- Kérem - mondja a sofőr és még odasúgja -, csak tessék vigyázni, itt még a sóhajtás is pénzbe kerül.

Nyilvánvaló, a sofőr megőrült.

Amint belépek a terembe, körülbelül kétszáz frakkos úr siet felém, komoran és kifogástalanul.

Az étterem a frakkos urakkal úgy néz ki, mint egy előkelő bálterem, ahonnan hirtelen elmenekültek az összes nők és helyükbe asztalokat raktak, az asztalokra virágokat, azután pedig a frakkos urak elkomorodtak.

Piros selyemmel bevontak a falak és rejtélyes világosság szűrődik fel a parkett széleiből. Nagy és lehetetlen színű üveglepkéket is raktak a falakra, amik szintén világítanak.

A parkettet szőnyeg borítja, híven utánozva színes virágmotívumaival a szabad mezőt. Mindegyik fal közepén hatalmas, keret nélküli tükör, benne a terem tükörképével, a végtelenség impresszióját keltve, megsokszorozza a kifogástalanul komor pincérek számát. Én is ott állok pár példányban, habozva.

Egy csoport frakkos úr hajlong elottem és olyan óvatosan néz rám, mintha nagybeteg lennék, akit meg fognak operálni.

Hová üljek? Olyan mindegy. Már elment az étvágyam az egésztől.

Rövid agónia után kiválasztok egy asztalt. Az asztal mellé odaáll két frakkos úr és itt marad az étkezés végéig.

Három másik pincér az asztal elé sorakozik. A maitre d'hotel* főpincér

ezüst notesszel és ceruzával a kezében felém hajol. Az arca vörösre borotvált, a szemei kék fényben úsznak, a koponyája sárgás, egy-két fakó hajszállal, az egyik fülétől átfésülve a koponyáján keresztül, a másik füléig. Furcsadivat. Közelről nézve ezt a fejet, könnyen megállapítható a következő: egyike azoknak a férjeknek, akiket a feleségük csak akkor nem csal meg, ha nem ér rá.

Az étlap nincs aranykeretben és ez megnyugtató, ellenben igen nyugtalanító ételnevek vannak rajta. A meghatározások hosszúak és rég elhunyt tábornokok, írók és más tehetetlen emberek neveit emlegetik, akikre mindenféle kapcsolatban gondolhat az ember, csak éppen akkor nem, amikor éhes és enni akar.

Nehogy a hosszas válogatás tapogatódzásnak tűnjék, gyorsan kiválasztok két tábornokot és egy akadémikust. Az utóbbit rögtön megbántam. Az írásait mindig megemészthetetlennek találtam, par conséquent* következésképpen, ez is megrághatatlan lesz.

A maitre d'hotel a három pincérrel elvonul, ellenben a két másik pincér ott marad mögöttem. Egyáltalán nincs semmi jóindulat, semmi gyengédség ezekben az emberekben. Legalább az egyiknek volna szemüvege, hogy azon keresztül szeretettel ránézne az emberre, ahogy csak operáció előtt tudnak az orvosok nézni, a kezünket megpaskolva:

- Na-na, nem kell félni, barátocskám, hamar megleszünk.

Hirtelen megszólal a zene, távolról, elfojtottan, mintha a föld alól jönne. Tapogatódzva felkúszik idáig, itt elcsúszik, végigterül a szőnyeg felett és belenyöszörög a fülünkbe. A kifogástalan frakkos urakéba is, akik egyáltalán nem izgatottak, csak állnak csoportba verődve a terem végében. Néha minden ok nélkül megigazítják a virágokat egyes asztalokon. Közben engem is figyelnek.

Végre hozzák az első ételt. Jön az egyik tábornok úr.

Kis négykerekes asztalkát tolnak az asztalomhoz - olyan, mint az operációs műszerek asztalkája. Kloroformszag nincs. A maitre d'hotel pokoli ügyességgel rendelkezjk. Utasítások hangzanak el, amiket egyáltalán nem értek. Csak tőlem ne kérdezzenek semmit. Az ezüst bura alól kivesznek egy kis fekete halat és leterítik az ezüst tányérra. A kis hal füstölög.

Az evőeszközök a következők: hat villa, hat kés, három

kiskanál és öt pohár. Mindezek teljesen különböző nagyságúak és úgy sorakoznak egymás mellé, mint az orgonasípok.

Halk nyugtalanság terjeng a szívemben.

A kis hal ott fekszik előttem és vár, úgyszintén a két frakkos úr.

Ha logikusan nézzük a dolgot, a kis halhoz a legkisebb kést és villát kell használni, viszont Párizsban vagyunk és itt minden pontosan ellenkezik a logikával. Az ajtókat úgy kell bezárni, mintha kizárná az ember, a villamosok ellenkező irányban mennek stb.

Ezek szerint a nagy késsel és villával kell nekimenni a kis halnak. Jobb talán egy közepes nagyságúval semlegesnek lenni. Ez alatt a halk töprengések alatt újabb komplikációk keletkeznek. Lóhalálában jön egy frakkos úr és fekete cipőpasztát tesz le elém az asztalra, ezt is ezüsttartályban. Jó lesz sietni, mert mindig komplikáltabb lesz.

A kis halat megpucolom és szétnyitom. Váratlan fordulat: nincsen gerince. Gerinctelen, mint a Légyszemű. Na, mindegy. Darabokra vágom és megeszem. Nem jó, de nekem nem meglepetés. Egyáltalán, mi jó az életben? Már akkor tudtam, amikor ide beléptem, hogy itt nem lesz jó. A cipőpasztához nem is nyúlok. Legalább valami neve lenne.

A két frakkos úr mögöttem konokul mozdulatlan. Vajon mi ezeknek a rendeltetésük? Mit néznek ezek mereven a levegőbe bámulva? Hajlandó volnék azért is fizetni, hogy elmenjenek innen, legalább az egyik.

Amint leteszem az evőeszközöket, a jobboldali előlép, az asztal oldalához hajol és megnyom egy csengőt.

Suhogva megjelenik egy frakkos úr, erre a baloldali elszedi előlem a tányért és átadja neki.

Ugyanakkor hozzák a második fogást.

Szóval, az egyik csengetni van itt, a másik meg leszedni. És rögtön hozzák az újabb ételt. Szünet nincs, nekem semmi dolgom, csak ennem kell. Na és fizetni. Világoskék csészét tesznek le az asztalra. Forró víz van benne, ha nem csalódom, úszkáló citromszeletekkel. Mellette egy villa és kanál keresztezésébol származó késszerű valami. Azonkívül kis üveg orvosságot is odatesznek és kis tányéron, ezüstpapirosba csomagolt négyszögletes valamit.

A két úr mögöttem a szembenlévő tükörből nézi, hogy mi lesz. Az első pillanatra az az ötletem támadt, hogy kezet kell mosni. Esetleg az orvosságos üvegből a vízbe kell csepegtetni. De miért ebéd közben van itt a kézmosás, miért nem az elején, vagy a végén? Kézzel nem ettem semmit. És mi van az ezüstpapirosban? Mert az is ide tartozik.

Az egyik úr mögülem diszkréten elorehajlik és a kis ezüstpapirosos valamit a tányéron elobbre tolja a kék csésze felé, így jelezve az odatartozását és utána finoman, ürügyszeruen elsimítja az abroszt, kifejezve ezáltal a következőket: Uram, a kis ezüstpapirosban a valami ehhez a truphoz tartozik, ellenben én ezt nem figyelmeztetés végett toltam melléje, csupán azért, mert alatta a terítő kis ráncot vetett és nálunk az ilyesminek nem szabad előfordulnia. Boldogtalan lennék, ha ennek figyelmeztetés-jelleget tulajdonítana, uram. Ez csupán a véletlen szerencsés játéka volt, amit önnek ki kell használnia.

Maximum tíz perc múlva úgyis elmegyek innen és soha többé az életben nem jövök vissza.

Megfogom az ezüstpapirosos valamit és gyengéden kicsomagolom.

Meglepően könnyű, valami zöldszínű van benne. Alig fogom meg, elugrik a kezembol és elnyeli a szonyegtenger.

A két úr mögöttem nem látott semmit. Én se.

A maitre d'hotel megjelenik újra. Ez még nem tud semmit, hacsak a konyhában fel nem világosították. A szeméből látom, hogy az ezüstpapirosba csomagolt problémát keresi. Nyugtalankodva rám néz; talán megettem. A késemmel apró kígyóvonalakat rajzolok a terítőre, hogy megnyugtassam. Ne félj, te pocsék, ha én sem félek. Menj haza inkább, mert a feleséged megcsal, te jellemtelen.

Most jön a második fogás, az akadémikus.

Az akadémikusnak életében sem volt fantáziája, ez is hal.

Előbb behoznak díszes üvegmedencében egy félméteres halat, hogy lássam él, és megnyugodjak. Gyönyörű példány. Érzem, ezt cvikkerrel kellene megnézni. Mindenesetre felállok.

Ez az az ünnepélyes pillanat, amikor egy halnak is bemutatkozik az ember. A halat elviszik.

Bort töltenek és felvonaglik a zene.

Most belép a terembe egy hölgy és egy úr. A hölgy talpig ledéren dekoltálva megáll az ajtóban, felemeli tekintetét és méltóságteljesen végighordozza az összes tükörképeken, ahol megsokszorozva önmagát szemléli. Erre megnyugszik és imbolyogva, diszkrét vállvonaglásokkal, a hasával félköröket írva le, beúszik a terembe. Amikor mellém ér, kimereszti a szemeit és hirtelen lehunyja őket.

Borzalmas volt és egyúttal felesleges is.

Ennek a nőnek az egyik fülbevalója többet ér, mint az én egész életem és ez a nő a fülbevalóját már megunta. Ez a nő már mindent megunt, ami megunható, ez a nő csak a saját életét nem unta még meg, azt már megunta az az úr, aki vele van és aprókat lépegetve kullog nyomába, riadt tekintettel, kopasz fejjel és lelógó szemzacskókkal. Biztos, hogy nagyon szereti ezt a nőt, csak a következményekbe nem tudott belenyugodni.

Most újra jön a személyzet és hozzák az előbb még élő hal holttestét díszmenetben. A maitre d'hotel leveszi az ezüstkoporsófedelet róla és alatta fekszik a hal elnyúltan a ravatalon, zöld levelek között, megmerevedett szemekkel, némán és mozdulatlanul. Mindenesetre ámen. A zöld leveleket megenni nem lehet, ezt jól tudom, egyszer megpróbáltam és nem volt jó. Ez csupán dísz. Mégis jó, ha az ember intelligens. Ebbe a megállapításba egészen belevidulok.

Na, mikor született Lope de Véga Carpio? - 1562-ben, vagy 1652-ben? Na és az örökkévalóság? Hány kockacukorral itta a kávéját Balzac? Keserűen itta. Na, ugye, hogy velem nem lehet? Hozzanak ide akármit, engem nem lehet zavarba hozni. Ilyen vacak alakok és most halat adnak nekem.

A maitre d'hotel pillanatok alatt pokoli ügyességgel szervíroz. Közben az arca átszellemül és olyan unottan kifinomult, mint az orvosprofesszoré, aki már az operáció előtt tudja, hogy a beteg nem fog fizetni. Mielőtt a kést a kezébe venné, előbb megpergeti finoman a levegőben és úgy kapja el. Ilyet csak orfeumokban láthat az ember. Viszont ott olcsóbb.

A hal meglepően jó, a mártás is, amit hozzáadtak.

Ezalatt az előbb érkezett hölgy és úr ugyanazt a kis füstölgő fekete halacskát rendelték és ekkor meglepő dolgok történtek.

Kisült, hogy a kis halból a cipőpaszta segítségével pépet kell keverni és az egészet kenyérre kenve megenni.

Diszkréten hátrapillantok a két frakkos úrra. Nyugodtak, mint a szobrok. Ezeknek az arcáról nem lehet megállapítani, hogy velem mi történt az imént, pedig ezek mindent láttak, ha másképp nem, a tükörből feltétlen, de mozdulatlanok és az arcuk kifejezéstelen. Ezeknek csak a belseje feldúlt.

Szódabikarbónát lehet itt kérni? Nem valószínű.

Miért ettem meg a kis fekete halat késsel, villával? Na, legalább van min gondolkoznom.

Ebből a halból még ettem volna, de már elviszik.

Újfajta bort kapok és a zene felzokog.

Miért ettem késsel a kis fekete halat? Ez a két pincér mögöttem úgyis hülye. Most jön a második generális...

Érdekes, hogy a katonaságnál hogy megoldották a kellemetlen pillanatokat okozó szellemi superioritást. Vannak bakák - namármost, a bakáknál okosabb az őrmester, az őrmesternél okosabb a hadnagy, a hadnagy után jön a főhadnagy és így tovább. Mennél nagyobb rangja van valakinek, annál okosabb. Ezeknél ez a ranggal együtt jár. Ezt annak, aki katona, tudomásul kell vennie és ezt tudomásul is veszik. Ha, tegyük fel, a hadnagy okosabb akar lenni a kapitánynál, lovagias ügy lesz a vége. A katonatisztek úgy általánosságban még arról is nevezetesek, hogy a legszebb nőknek udvarolnak és a legcsúnyábbakkal járnak karonfogva. Ez a kaució. És miért haragszanak egyes katonatisztek feleségei a divatra ?

Ez csak így eszembe jutott, míg hozzák a generálist. Már hozzák.

Ránézek az ételre és nem tudom, mit csináljak.

Ha egy hal és egy borjú viszonyt folytat, ennek következményeképpen ez itt csak egy abortusz lehet.

Utána újabb bor. És sajt. Valami süteményféle. A bor

állandóan változik. Feketekávé.

A kopasz úr, aki az előbb érkezett a hölggyel, fizet.

Ötvenfrankos borravalót ad.

Dermesztő. Én is fizetek.

A számlát úgy hozzák összehajtva, szalvéta alá rejtve, mint egy családi szégyent. Úgy is kell megnézni, mint a táviratot. - Csak óvatosan, apuskám, először az aláírást.

Kétszáztizenegy frank.

Azt szeretném tudni, az az egy frank hogy került oda?

Borravalóra elmegy ötven frank. Marad nekem harminckilenc frankom. Na, mindegy... Csak ne ettem volna késsel és villával a kis fekete halat.

Kimegyek a restaurant-ból. A frakkos urak úgy hajlonganak utánam, mint az őrültek. Ezeket sikerült meggyőzni, hogy úr vagyok. Nem is sejtik, hogy utoljára.

A taxi ott áll a restaurant előtt és vár.

Huszonkét frankot fizetek. Ha még sokáig időzöm odabent, ki sem tudom fizetni ezt idekint. Csak a kis fekete halat ne ettem volna meg késsel és villával.

Gyalog megyek a nagy bulvár felé és a friss levegő kijózanít. Most visszamegyek és megmondom annak a két pincérnek, hogy miért ettem én meg héjastul a kis fekete halat. Megmondom én, hogy a kis hal bubis mineralis és a mexikói öbölben, Kamcsatkarutka közelében fogják, svábbogár csalétekkel. Ne is szóljon közbe, látom maga olyan hülye, hogy még mindig a földrajznál tart. Svábbogár csalétekkel fogják, apuskám. Tudják miért ettem meg egészen? Maguk szerencsétlenek,

még azt sem tudják, hogy a bubis mineralis héja a legtöbb "D"-vitamint tartalmazza és ezt a késsel és villával való érintkezéséből lehet kicsalni. Ez egy intelligens restaurant? Érettségizett maga? Nem, nahát latinul úgy hívják plasticus vulgaris. Hogy mit? Nem fontos. Nem magát, az biztos. A Himalája tövében élo vad genitok és leithák egyenes leszármazottjai, Krisztus elott 462-ben, ... egyszer csak jöttek a lemurok, apuskám, de elobb véresre verték a narvákat. A törzsfőnök a nagy Vocativus, az alsónadrágját fogva menekült. Ennek volt egy szép leánya, egy stramm dög, a Labu. Mit gondol? Én magának elmondom stikében az egész világtörténelmet? Alászolgája.

Éhes vagyok. Van még tizennégy frankom. Elmenjek egy

prix-fixe-be vacsorázni? A kis fekete hal után nincs vacsora, értetted?

Felülök a metróra és leszállok a Boul'Mich'-nél.

Mindabban, ami velem történik, nincs semmiféle jótékony átmenet, sem logika.

A bulváron boldog és megelégedett emberek jönnekmennek. Elegáns nők, akik szépek és fiatalok és ringatják a csípőjüket. Diákok, akik léniájukkal egymás hátára vágnak, meg fütyörésznek és diszkrét megjegyzéseket tesznek az egyedül sétáló nőkre.

Nem tehetek róla, de iszonyú éhes vagyok. Mi ez? A gyomrom az elmúlt ebédeket, vacsorákat egyszerre akarja behajtani rajtam? Kétszer vacsorázni nem lehet. Mit tettem én a háromszáz frankkal, tejóságos Isten, mit tettem? Kétszáztizenegy frankért kis fekete halat enni késsel és villával? Most kezdem felfogni tulajdonképpen mi történt velem. Kávét fogok inni egy bárban két croissant-tal.

A jövőben, ha pénzem lesz... A legrémesebb, hogy nekem önmagamtól kell félnem a legjobban. Mert két ember van bennem, a komisz ember és a józan ember. Mihelyt a pénz elfogy, felébred bennem a józan ember, de effektíve nincs sok dolga, csupán megállapítja az elkövetett őrültségeket és tanít. A komisz ember pedig a romlásba dönt. Hiába határozok el mindent, a komisz ember figyel bennem és látszólag mindent helyesel.

Most elérkezett az utolsó pillanat. A tizennégy frankot meg kell menteni. Bemegyek egy kis kávéházba és a pénz megmentésére haditervet fogok kidolgozni. Érdemes ezért költekezni? Érdemes, mert evvel a költekezéssel esetleg nagyobb költekezéseket lehet megállítani. Ez itt egy konferencia. Minek ide konferencia? Egy csipetnyi filozófia is megteszi. Egye meg a fene a háromszáz frankot. Vegyük úgy, mintha meg sem kaptam volna. Nem is találkoztam azzal a hülyével, aki megadta. Sőt, továbbmegyek. Sohasem adtam neki kölcsön háromszáz frankot. Megettem ezt a pénzt annak idején. Hol van az már.

Folytatni kell az életemet ott, ahol a délelőtt folyamán abbahagytam. Közben még tapasztalatokat is szereztem. Hát

nem szabad irigyelni a gazdag embereket. Ezeket kötelezik arra, hogy ilyen kis fekete halakat egyenek.

De nem késsel és villával! Kuss !

Tessék egy új gondolatot felvetni.

A járókelőket fogom nézni. Kinek mennyi pénz lehet a zsebében? Annak a harcsabajuszúnak lehet vagy ezer frankja. Megy haza vacsorázni. (Én hétkor vacsoráztam, ez is marhaság volt, de ez volt a legkisebb.) A feleségének lapos orra van és azt mondja neki: - Na, Adrienne, ha holnap is szép idő lesz, kimegyünk az állatkertbe. -Jó, jó - mondja Adrienne -, csak ne gyújts rá. Mindjárt vacsorázunk.

Adrienne már teríti az asztalt.

- Saláta van?

- Van - aszongya.

Megiszik egy pohár aperitifet és nekiül újságot olvasni. A lakásuk ablaka az utcára néz, ahol más emberek sietnek hazafelé és azok is vacsorázni fognak, de nem kis fekete halat, ezt szögezzük le. (Ki látott ilyet, éhhalálkor kis fekete halat enni!)

Menjek újra vacsorázni, vagy inkább berendezkedjek a nyomorra, kakaót, cukrot venni? A vacsora jó lenne, de egy félóra alatt vége van, míg a nyomor tovább fog tartani. De ne feledjük el, hogy az ebédnek utóhatása is van, ami holnapig is eltart. Sőt egész pontosan tovább is, mert elsősorban nem is az evés élvezetéről van szó, hanem a táperejéról, az energiáról, amit felvesz az ember. Ha én most megebédelek, krumplilevest, babcsuszpájzt és ilyeneket, akkor én holnap estig nem leszek éhes. De hol van itt babcsuszpájz?

Mennyi ember mászkál itt, akik közül egy se tudja, hogy mi az. És ezek intelligens emberek? Hahaha... mi az? Sok bort ittam?

Mennyi szép nő van és mennyien vannak még, akikről az ember még csak tudni sem fog soha. Ha hirtelenében választani kellene közülük, kit vennék feleségül? Kövér nőt nem, pedig soká bírná a nélkülözést, egy ideig a saját zsírjából táplálkozna. Még örülne is neki, hogy fogy. - Jé, hogy fogyok, kisapám. - De egy-két hónap után egyszerre össze

roppanna. A sovány ak jobban bírják, viszont azt is hallja az ember: Te, ez sovány, az igaz, de látnod kellene, mennyit zabál. - Biztos, vannak emberek, akiknek ilyen gondolataik sose voltak és sose lesznek. Ezek csak élnek és meg sem esznek mindent, azért mert étel.

Van olyan étel, amit én most meg nem ennék? Kis koromban, amikor intézetben nevelkedtem, sose szerettem a szilvalekváros tésztát meg a lerakott krumplit. Álljunk csak meg, igazam volt akkor nekem? Bizony, a fiatalság nagyon könnyelmű. A tésztafélék nem csak táplálnak, de egyenesen hizlalnak is. És a lerakott krumpli? Egy sor krumpli, egy sor szeletelt keménytojás, kis tejfel, a teteje szép ropogósra leég. Szépen kivesz belőle az ember a tányérjára. - Hé, te, ne annyit, az öcsédre is gondolj.

Hu, de fess nő megy itt előttem. Karcsú a dereka; kerek combjain feszül a ruha, ahogy lépked. Jaj, de gusztusos egy nő és olyan vékony a bokája, szinte csuda, hogy bírja tartani ezt az édes testet vele. A bokától elindulva, milyen szépen és fokozatosan szélesedik a lába, a térdnél aztán bebújik a suhogó szoknya alá, ott tovább szélesedik és derékban hirtelen összehajlik, mint egy virágfej. (Mit jelent franciául, riszálja?... elle balance ses hanches, au rythme de ses pas... csípőjét lépéseinek ritmusában ringatja... Vagy ordináré módra: Elle se tortille. Riszál.)

Én Istenem, ez egy magas, fess nő és olyan szép hátulról, hogy ehhez egyszerűen oda kell menni elölről:

- Mes hommages, mademoiselle, hódolatom kisasszony, Ixipszilon vagyok. Legyen a feleségem.

A nő feltétlen rendőrt fog hívni, pedig csinált ez már sok kis őrültséget. A franciák finomak, ha valami marhaságot követnek el, azt mondják : -Kis őrültségeket csináltam. J'ai fait de petites folies.

Úgy szeretném legalább megsimogatni ezt a nőt.

- Na, ne féljen, édes, lesz még maga is öreg és sírva fog visszagondolni rám: - Nem akartam, hogy megsimogasson- és most itt van ni, mégis öreg lettem.

Most megnézem elölről a nőt. Megjegyzem, már hónapok óta nem is nézem a nőknek a fejét. - Öreg nő. Hátha csak az esti világításnál az? Ez még hálás is lenne, ha kikezdenék vele. Én ezt úgy meg fogom fiatalítani... Hát én ezzel kikezdek, csak még egyszer megnézem magamnak hátulról. Isteni! Most megnézem elölről, hány éves lehet. Egy nőnek a kora nem az arcára, hanem a keblére van írva.

Micsoda tüzes nő ez! Emellett próbáljon valaki az ágyban újságot olvasni és stikében szundikálni, ez lerúgja. Gyönyöru dög. Most még egyszer megnézem hátulról. Es oldalt? Oldalt még nem is láttam.

A nő hirtelen megáll.

- Mondja csak, kisfiam, akar valamit tőlem?

- Én? Semmit.

- Csak ezt akartam tudni.

Megyek haza aludni.

XII. FEJEZET

A kandallóm előtt ott áll az új bútordarab : egy lehetetlen színű fotel. Már reggel öt órakor felkeltem, felöltöztem és beleültem. Tegnap tudniillik nem értem rá, mert nagyon fáradt voltam és rögtön lefeküdtem.

Délfelé már nagyon belefáradtam a fotelbe, és felálltam egy kicsit pihenni. Később lementem a Luxembourg-kertbe látszatebédelni.

A Luxembourg-kertbe beköszöntött a párizsi ősz. A kanyargó allékra levelüket hullatják a fák, a szürke égen pedig gyorsan utazó felhőket kerget a szél.

Egy kisgyerek jön velem szemben a nevelőnőjével és lehajol a földre egy kavicsért.

- Teszed le rögtön - mondja neki a nő. Megtörli a kezét és ráver.

Mintha mindez már megtörtént volna velem egyszer.

A nap még melegen süt, a kertben sokan üldögélnek, sütkérezni egy kicsit. A nappalok mindig rövidebbek lesznek és egyre jobban hűvösödnek az esték. Az avenue de l'Observatoire-on van két hosszúkás kis kertsáv, az Observatoire-kertek. Mintegy folytatásai a Luxembourg-kertnek, de külön vannak kerítve. Ezeket később is zárják és a szerelmesek nagyon látogatják a nyári fülledt estéken. Ha egy nő egyedül érzi magát, csak kijön ide, a kis kertek egyikébe, leül a fák tövébe, a csillagos eget nézni, nem sokáig lesz egyedül.

Viszont a nyár már elmúlt. A hűvösödő őszi esték megölik a szerelmet és a legyeket. Prózai emberek sétálnak erre is: munkások, nevelőnők, vagy nyugdíjasok. Erre van a Sorbonne-pharmacie* gyógyszerészeti

fakultása is. Diákok, diáklányok erre mászkálnak keresztül, vagy leülnek ide a könyveiket lapozgatni.

Csendes és zárkózott negyed. Kétoldalt előkelő házak állandóan csukott ablakai bámulnak le a két kertecske zöld lombjaira. Mind a kettő két allébol áll. A két allé között zöld pázsitsáv húzódik végig, virágágyakkal szegélyezve, egyegy szoborral a végében. Az allék mentén padok és székek, ahol lepihenhet az ember romantikát szagolni, ringó zöld lombok alatt, futó felhőket, keringő galambcsapatokat nézni. Az egyik oldalról, a Luxembourg-kertből idelátszik a Szenátus épülete, a másik oldalról az Observatoire kupolája rajzolódik a szürke égre.

Erre szeretek sétálni, őrgrófnak képzelve magam, amint hátratett kezekkel lassan végiglépegetem az allékat és a lábam elé peregnek a fákról lehimbálódzó levelek. - Gróf úr, elvesztett ezer frankot. - Hagyja csak, édes fiam. Majd összesöprik az elhullott falevelekkel.

És most rendkívüli dolog történt velem.

Az allé innenső részén, a legelső kertecskében fiatal lány ül, a virágos pázsit felé fordulva. Olvas valamit és jegyzeteket készít hozzá. Biztos diáklány. Elsétálok mellette, felemeli a fejét és megnéz.

Összetalálkoztam azzal a fiatal lánnyal, akit már láttam egyszer itt a kertben, akinek egy öregasszony regényt mutogatott.

Csodálatos véletlen.

Közel négymillió ember él ebben a városban. Közülük egyet kétszer is látni : csoda.

Méghozzá a nő nem ül ingyenpadon. Valaki a felső tízezerből.

Visszafordulok és megállok a hozzá legközelebbi fatörzs mellett. A leány felpillant és elmosolyodik.

Hirtelen elhatározom magamat.

- Bonjour, mademoiselle.

- Bonjour, monsieur.

Visszaköszönt.

Lehunyta a szemét és úgy köszönt vissza, esküszöm, hogy egész közvetlenül, mintha régi ismerőse lennék. Rám nézett előbb és kicsit el is mosolyogta magát, ahogy köszönt:

Bonjour, monsieur. Megjegyzem, én is úgy köszöntem, mint egy abszolút úriember. Az egyik ősöm nagykutya volt Mátyás király udvarában.

Folytatni kell a dolgot, de már nem néz ide. Tovább olvas.

Csak állok és várok.

A fiatal lány egy idő múlva megint felnéz és elmosolyodik.

Hátranézek. Talán valaki van mögöttem, akinek ez szól. Nincs senki. Énrám mosolyog. Biztos valamit olvas és azon mosolyodott el.

Ha újra rám mosolyodik, akkor odamegyek hozzá. Nem néz fel többé.

El fogok előtte sétálni lassan, most úgysincs erre senki.

Amint a közelébe érek, felpillant a könyvből és arcán áthúzódik egy finom mosoly.

Remegő lábakkal odalépek melléje és rekedt hangon megkérdezem

- Mademoiselle, mit olvas?

- Könyvet - mondja és meg sem lepődik ezen.

- Regény?

- Uhüm.

- Érdekes?

- Nagyon.

- Megengedi, hogy maga mellé üljek?

- Ha akarja.

Biztos diáklány. Korrektül viselkedtem. Az egyik ősöm...

- És mit ír? Jegyzeteket?

- Ó, nem. Unalmas mindig olvasni, néha írok is. Ha van

egy gondolatom, akkor azt lejegyzem.

- Szabad elolvasnom?

- Nagyon kíváncsi. Nem szabad. Mondja, miért szólí

tott meg?

- Miért válaszolt?

Nevet.

Édes Istenem, egy eleven nő ül itt előttem, aki beszél hozzám és rám nevet. Szép kékek a szemei, a haja hullámos, szőke. Kicsit mintha szomorú lenne.

- A könyvet se nézhetem meg?

- Tessék.

A keze szép fehér, keskeny, ápolt ujjakkal.

- Ezek költemények !

- Igen.

- Az előbb azt mondta, regényt olvas.

- Azt mondtam? Meglehet.

- Gyakran van itt a kertben?

- Gyakran.

- Diáklány?

- Nem.

- Valahol dolgozik?

- Mi az? Törvényszéken vagyunk? Bíró úr, tizenkilenc

éves vagyok, szőke, a szemem kék, az állam rendes. A szüleimnél lakom. Egyedüli, elkényeztetett gyermek vagyok. Tizenegykor kelek. Az ágyban szoktam reggelizni. Szere tem Paul Valéryt és Rosemonde Gérard-t. A "Les Pi peaux"* "Furulyák"

nagyon szép verseskönyv. Mondja, miért szólított

meg?

- Unatkoztam.

- Ez nem igaz.

- Akkor nem tudom, miért.

- Francia?

- Nem.

- Hát micsoda?

- Magyar.

- Ah! Mit csinál Párizsban?

- Tanulmányúton vagyok.

- Ó! És mit tanulmányoz?

- Nagy általánosságban az életet.

- Csinos foglalkozás. És szépnek találja Párizst?

- Nagyon.

- És a párizsi nők kedvesek?

- Nem tudom.

- Ez nem igaz.

- Én is kérdezhetek?

- Tessék.

- Hogy hívják?

- Találja ki.

- Germaine?

- Nem.

- Yvonne ?.. . - Nem.

- Gilberte?...

- Nem. Majd megsegítem. Kettős név.

- Marie-Louise?... - Nem. Anne-Claire.

- Szép név.

- Nekem is tetszik. És magát hogy hívják? Nem Georges ?

- Nem.

- Hála Isten. Nem szeretem ezt a nevet.

Kicsit elgondolkodik, aztán hirtelen felém fordítja az arcát

és egész halkan megkérdezi

- Hány éves? Húsz?

- Nem. Huszonhat, de ha a háborús éveket nem számítjuk, amikor tulajdonképpen nem is éltem...

- Engem mennyinek gondol?

Az előbb megmondta, hogy tizenkilenc. Már elfelejtette?

Tizennyolc.

Istenem ! - a szeme felragyog. - És őszinte volt? Őszinte.

Meg merne esküdni rá ?

Meg. Római katolikus vagyok. Sajnos, több vagyok, mint tizennyolc.

- Tizenkilenc.

- Több.

Mi az? Az előbb tizenkilencet mondott. - Huszonegy.

Egy kicsit gondolkozik.

- Igen, ennyi elég, illetve pont ennyi. - Az előbb azt mondta, tizenkilenc. - Ugyan !

Ez a nő hazudik és ő csodálkozik a legjobban rajta. Nem fontos. No.

Egyszeruen van felöltözve, de ehhez én nem értek, megle het, hogy őrült divatos. Mindenesetre nem feltűnő. Az alakja nagyon szép. Gyors mozdulattal felém fordítja az arcát,

mintha észrevette volna, hogy nézem.

- Haza kell mennem.

Miért ilyen hirtelen? Nem tetszem neki? - Elkísérhetem?

(Nem baj, ha nem tetszem neki.)

- Nem szabad - mondja egy kis gondolkozás után.

- Holnap is láthatom?

- Ha nagyon akarja...

- Nagyon szeretném. Én olyan egyedül vagyok. Pillanatig kutatva néz rám.

- Itt leszek holnap a kertben - mondja halkan.

- Ugyanebben az időben?

- Igen. Bonjour, monsieur.

- Bonjour, mademoiselle.

Nagyon hamar beleegyezett. Biztos nem látom többé.

Ilyenek a francia nők. Szívesen ismerkednek kíváncsiságból.

Roppant kedvesek, közvetlenek és többé nem látja őket az

ember.

Utána nézek, ahogy karcsú alakja eltűnik a fák között. Lehet tisztességes lánnyal kertben ismerkedni? Bajosan.

Megjegyzem, Desmoulins Camille is így ismerte meg Lucyt.

Viszont én nem vagyok Desmoulins Camille és o nem Lucy.

Mindegy. Úgysem látom többé. Eszembe jutott egy régi dal.

XIII. FEJEZET

Tudom, hogy egyszer gazdag ember lesz belőlem, csak késő lesz egy kicsit. Gyomorbajos, keserű öregúr leszek: - Jean, nem vagyok itthon senkinek. Megértetted? - Igenis, méltóságos uram.

Ha összetalálkozhatnék a Szent Jakab utcában megöregedett önmagammal, aki leszek, elébe állnék itt az olasz csemegeüzlet előtt.

- Öregúr, állj meg egy pillanatra. Odaadom neked az ifjúságom, amire most nincs szükségem. Aki öreg, az biztos

nem éhes mindig. Ezer frankért még a gyomorbajt is átveszem tőled. Ötszázért is átveszem. Ne menj el, százért is. Ne jótékony célra adj, azt elköltik adminisztrációs költségekre és rokonokra. Itt vagyok én.

Az öregúr meg sem hallgat, félretol és megy tovább szívtelenül.

- Öregúr, a szerelem... Nem is ennivalóra kértem. Az előbb hazudtam.

- Eh, boldogság.

Dél van. Itt az ebéd ideje. Már mehetek is látszatebédelni a Luxembourg-kertbe. Biztosan ennek is valami mély értelme van, mint mindennek az életben, csak még nem jöttem rá eddig.

Két órakor ott vagyok a Jardin de l'Observatoire-ban. Anne-Claire nincs ott. Ugye, megmondtam. Hát lehet rendez-vous* ja* találka

velem egy szép francia lánynak, velem, idegennel?

Öreg pap sétál az allén és a breviáriumát olvasgatja. A haja

fehér, a szemeiben jóságos fény csillog. A reverendája zsírfoltos, a cipője elnyűtt. Erre a papra nem haragszom, ez nem

kövér, nem jólápolt, nem kölnivíz szagú. Hogy' hívják azt

a szentet, aki sosem mosakodott?

Szóval Anne-Claire nem jött el.

Ez kicsit mégis fáj. De ez is el fog múlni.

Elmegyek másfelé sétálni. Egy félóra múlva visszajövök.

Ott van, ott ül, ahol tegnap ült, és egy elegáns fiatalember

áll előtte, hátratett sétabotjára támaszkodva beszélget vele

egy ideig, aztán elköszön és lassan elsétál.

Ki volt ez a fiatalember? Ismerőse?

Egy darabig várok, aztán odamegyek hozzá. Valamit varr. Legyünk közönyösek, de udvariasak. - Qu'est-ce que vous faites de joli ?* - Milyen csinosat készít?

(Ez olyan marhaság, hogy le sem fordítom.) - Egy kis terítőt készítek.

- Nagy munka ilyesmit csinálni? - Ó, nem.

- Kinek készíti?

- Magamnak. Kirakom majd az asztalra és szép lesz. Kis csend.

- Mit csinált délelőtt? (Megemlíti a fiút.)

- Levelet írtam. Hoztam magának érdekes fényképeket

az Alpesekről, ahol nyaralni voltam. (Ez nem említi meg.) A retiküljéből elővesz egy csomó fényképet. - Szépek.

- Látja, ezt a levelet írtam délelőtt a vőlegényemnek

- felém nyújt egy sűrűn teleírt levelet. - Maga menyasszony?

Igen. De nem szeretem. Elolvashatja.

Mutatja a levelet. A megszólítást látom:

"Mon tout petit Georges." "Egyetlen, kicsi Georges-om." Lehet, hogy így írnak a nők annak, akit nem szeretnek? Meg vagyok döbbenve.

- Nincs itt Párizsban, ne féljen. Ez itt Franciaország

- és egy nagy kört belerajzol az ölébe a mutatóujjával.

- Itt van Párizs és itt, ötszáz kilométerre az, ahol a vőlegényem van.

Na, szép kis menyasszony.

Ahogy félrehajol, látom a két kis mellét, amint nekifeszül

a blúzának. Az Isten próbára akar tenni és azért küldött ide

nekem mindjárt egy menyasszonyt.

- Nem szeretem a vőlegényem.

Miért mondja ezt? Még az is lehetséges lenne, hogy szereti ?

- És ki volt az a fiatalember, akivel az előbb láttam?

- Kivel? - kérdi, mint aki kész letagadni az egészet.

- Az előbb, hogy jöttem.

- Megszólított, míg magára vártam. (Biztos erre is rámosolygott.) Azt mondtam, legyen szíves, hagyjon magamra, mert várok valakit.

Közben látom, hogy a fiatalember a szemközti allén lassan

visszasétál és figyel minket. Ő is észrevette, hogy én is

észrevettem.

- Nem hiszi, amit mondtam? Menjen oda és kérdezze meg tőle.

Tipikus. Kérdezzem meg tőle! Tudja, hogy úgysem tenném meg.

Egy idő múlva megszólal:

- Már el kell mennem.

Feláll mosolyogva. Én is határoztam.

- Többet nem fogunk találkozni, mademoiselle.

- Miért? kérdi meglepetten.

- Nem szoktam ismerkedni olyanokkal, akik mindenkivel ismerkednek. (Ez hülyeség ! Ki vagyok én? A walesi herceg? Mindegy.)

Arca megrándul és elvörösödik.

- Nem hiszi, hogy igaz, amit mondtam? Azt a fiatalembert sohasem láttam.

- Nem hiszem.

A kesztyűjét csavargatja idegesen, hosszúkás ujjaival, a szája szélét harapdálja. Egy könnycsepp váratlan kibuggyan a szeméből és végigfut az arcán. Gyorsan elfordul és el akar menni pár lépés után odaről egy fa törzsének és szabadon ereszti a könnyeit. Mint egy megáradt folyó, mely zúgva töri át a gátat, úgy hömpölyög végig egész testén a sírás.

Csak két napja ismerem és már sír.

Megfogom gyengén a karját:

- Ne sírjon. Nem úgy értettem.

A kesztyűjét harapdálja és potyognak a könnyek, mint egy kis nyári zivatar kövér esőcseppjei.

- Bocsássa meg, ha megbántottam.

Végül kibékültünk. A kert végéig elkísértem, onnan egyedül ment haza. Hosszan utána néztem karcsú alakjának, amint végiglibegett az allén.

Egyszer sem fordult vissza.

XIV. FEJEZET

Fut a metró hat fekete, piszkos kocsija a föld alatt, éleseket sikítva, mint az őrült, amikor roham közeledtét érzi és lassú remegés fogja el a testét, vagy mint a tavasztól, napfénytől megmámorosodott szerelmes asszony.

- Túúúúúú... tit...

Futunk a föld alatt, keringve a sötét alagutakban, ahonnan fehér és piros lámpaszemek csillognak felénk és két távolba vesző, fényes sínszalag. Az állomások közeledtét már messziről jelzi egy csomó összetorlódott fénypontocska és hosszúkás plakátok az alagutak mindkét oldalán, sárga alapon piros betűkkel: Dubonnet. Dubonnet.

- Túúúúúú... tit...

A Montmartre alatt járunk. Errefelé van a metró legmélyebb pontja a föld alatt. Nyirkos, pinceszagú állomások, ahol apró gyöngyszemeket izzadnak a falak.

El kellett ide jönnöm a Montmartre-ra. Hé, öreg Párizs, nekem is van valakim. Alászolgája Egyedüllét. Az éjjel tudtam aludni. Je vous aime, az annyit jelent: szeretem magát. Je t'aime = szeretlek. A nő azt felelheti erre: Moi aussi = én is téged. Végül azt mondja: Prends-moi = a tied vagyok. - Pardon uram. - Ja, ez egy gázlámpa volt.

A Sacré-Coeur fehéren és sápadtan emelkedik Párizs fölé, mint egy haldokló, aki még utoljára fölült az ágyában, hogy elbúcsúzzon a világtól.

Csendes, keskeny kis utcák szaladnak egymásnak és kergetődznek a különös formájú öreg házak körül. Az öreg házakban meg emberek, akik úgy élnek itt, mintha egy külön ország lennének. Fitos orrú, kedves kis párizsi nők - les montmartroises, a montmartre-iak - lépegetnek kopogva az öreg kövek között és megbicsaklik finom kis lábuk.

Ez a kislány szép volt, de az enyém szebb. A haja szőke, mint az öntött arany, a szeme kék és könnyes, mintha örökké sírni készülne. A szája piros és kívánatos. És a hangja, ahogy mondja: - Vous dites, monsieur? Hogy mondja, uram? - Már sírt is. Anne-Claire ! - Édes öregem, mit mondjak neked, egy szédületes eset... mi az, hogy szép?... és a teste, édes öregem, a teste... a dereka vékony... csupa formák... diszkrét formák... (A 3000 frankos barátomnak feltétlen írnom kell.)

Jön egy öreg, gyászruhás néni a kőfal mellett, ahonnan a fekete törzsű fák kíváncsian kihajolnak az útra. Öreg koldusasszony, aki minden öt lépésre megáll és kutatva nézi az embereket, de nem mer

kéregetni. Ez az öreg néni is fiatal volt egyszer. Szerelmes kislány és most fáj neki a múlt. Öreg lett és szegény. Van két frankom, az egyiket odaadom neki.

- Madame, s'il vous plait. Asszonyom, kérem szépen...

Az előrenyújtott kezébe beteszem a pénzt.

Az öreg néni egy darabig megdöbbenve néz rá, aztán hirtelen kiegyenesedik. Alig kapja a levegőt.

- Ki maga? Hogy mer maga nekem pénzt adni, nyomorult? Jegyezze meg, hogy én Léone de Nivilliers grófnő vagyok. Átkozott.

Sietek lefelé. Nem történt semmi. Csak a grófnő kiabál. Süt a nap. Öt perc múlva el fogom felejteni az egészet. Az öreg utcában, amely lefelé halad a hegyről, kiásít felém egy kopott udvar. Öreg bácsi üldögél ott és sütkérezik a napon. Mellette az asztal tetején nagy kalitka. A kalitkában száraz hal lóg. Mi ez? Humor vagy hagyományos cégtáblája egy öreg kocsmának, vagy mulatónak? Egyiknek sem látni a nyomát a piszkos és megrepedezett falú házon.

A sütkérező öregember látja csodálkozásom és olyan megvetően néz rám, mint a tengeri medve a matrózgyerekre, aki egész testében reszketve áll előtte : - Michel apó, vihar lesz. - Na, szépen vagyunk ! Ilyen emberek is vannak a világon, akik azt sem tudják, mi ez a kalitka, benne a lógó hallal. Hirtelen eszembe jut egy kis francia vers, amit múltkor olvastam a Szent Geneviéve könnyvtárban, abban is egy halról van szó. Charles Cros írta

Le hareng-saur* Füstölt heríng

Il était un grand mur blanc - nu, nu, nu. Contre le mur une échelle - haute, haute, haute. Et, par terce un hareng-saur - sec, sec, sec.

Il vient, tenant dans ses mains - sales, sales, sales.

Un marteau lourd, un grand clou - pointu, pointu, poíntu. Un peloton du ficelle - gros, gros, gros.

Alors, il monte á l'échelle - haute, haute, haute. Et plante le clou pointu - toc, toc, toc. Tout en haut du grand mur blanc - nu, nu, nu.

Il laísse aller le marteau - qui tombe, qui tombe, qui tombe. Attache au clou la ficelle - longue, longue, longue Et, au bout le hareng-saur - sec, sec, sec.

I.1 redescend de l'échelle - haute, haute, haute. L'emporte avec le marteau - lourd, lourd, lourd. Et puis il s'en va ailleurs - loin, loín, loin.

Et depuis, le hareng-saur - sec, sec, sec.

Au bout de cette ficelle - longue, longue, longue

Trés lentement se balance - toujours, toujours, toujours.

J'ai tomposé tette histoire - simple, simple, simple, Pour mettre en fureur les gens - graves, graves, graves Et amuser les engants - petits, petits, petits.

Volt egy nagy, fehér fal - csupasz, csupasz, csupasz, és nekitámasztva egy létra - magas, magas, magas,

s a földön egy füstölt hering - száraz, száraz, száraz.

Valaki jön, a keze - piszkos, piszkos, piszkos,

benne nehéz kalapács és nagy szög - szúrós, szúrós, szúrós, meg egy guriga madzag - nagy, nagy, nagy.

És felmegy a létrán - magasra, magasra, magasra,

és fent a szúrós szöget - kip-kop, kip-kop, kip-kop,

beveri a nagy, fehér falba - a csupaszba, csupaszba, csupaszba.

És ledobja a kalapácsot-hogy zuhan, hogy zuhan, hogy zuhan, ráköti a szögre a madzagot - a hosszút, a hosszút, a hosszút, a végére meg a füstölt heringet - a szárazat, szárazat, szárazat.

És lejön a létrán - a magasból, magasból, magasból,

s felkapja, együtt a kalapáccsal - a nehézzel, nehézzel, nehézzel,

aztán elmegy - messzíre, messzire, messzire.

S azóta a füstölt hering - a száraz, a száraz, a száraz, a madzag végén - a hosszún, a hosszún, a hosszún, himbálódzik, lassan, és - örökké, örökké, örökké.

* Szabó Lorinc fordításából

Azért mondtam el ezt az éneket, éneket, éneket,

hogy bosszantsam vele a komoly véneket, véneket, véneket, s mulattassam a gyerekeket - a piciket, piciket, piciket.

A Montmartre Párizs szíve

Itt élnek a Jeannette-ek, Lucienne-ek, Suzanne-ok, akik imádják a férjüket és mégis megcsalják őket. A Paulok, Louis-k és Michelek, akik nem tudnak elszakadni a szeretőjüktől, akik öregek és csúnyák, akiket sem ők nem szeretnek, sem azok őket. Közben a legjobb családapák.

Eszembe jut Daudet Saphója.

És itt élnek a Mimi Pinsonok is.

A francia nő mindenre képes. Szent is tud lenni, meg bestia is - vagy mind a kettő egyszerre. A végletek között mozognak játszi könnyedséggel, bágyadt mosollyal az ajkukon.

Délfelé a legjobb társaságban voltam, csekély húsz sousért.

A halhatatlanokkal voltam, együtt a Panthéonban. A legszebb az volt, hogy ki is jöttem onnan és ezt rögtön megbocsátottam önmagamnak.

Minden csütörtökön a bemenet ingyen van, csak a guidenek* vezető

kell borravalót adni.

Akárhogy vesszük, jó társaság a halhatatlanoké, még akkor is, ha egy-kettőt csak a rokonok szeretete és a nagy összeköttetés hozott ide. Jó famíliák voltak azok is.

Hirtelen támadt az ötletem, hogy ellátogassak a Panthéonba. A délelőtti napfényben hatalmas autocarok* társasautó álldogáltak a Place du Panthéon-on. Előkelő és jólöltözött emberek - szóval, nem franciák, mert ez a kettő nem jár itt mindig szükségszerűen együtt - üldögéltek benne, egymás mellett, riadtan, mint az iskolásgyerekek a vizsga napján és egy úr, aki a sofőr mellől felállott és nagy tölcséren keresztül vigasztalta őket.

Néztem a turistákat - Istennek ezen csodálatos teremtményeit -, ahogy leugráltak a magas autocarokról, jóleső nevetéssel mozgatva a sok ülésben elfáradt tagjaikat.

Tulajdonképpen egy nő után mentem be a Panthéonba a turistákkal együtt. Nagyon csinos nő volt, szép ragyogó szemekkel. Nem tudtam a látásával betelni. Nem én vagyok az első, aki egy nő miatt került ide. A halhatatlanokat közvetve vagy közvetlenül szintén ezért hozták ide. Ki azért volt halhatatlan, ki ezért lett. Ezért persze nem lehet gratulálni a nőknek, mert ők nem tehetnek róla, szegények.

A nők. Minden örömünk, bánatunk úgy összekapcsolódik velük, hogy nincsen egy mozdulatunk, aminek mélyén ne szunnyadna egy nő. Még az a jobbik eset, ha csak szunynyad.

A Panthéont látogató idegenek között sikerült fölfedeznem egy magyar házaspárt is. Fiatalok. Biztos nászúton vannak. A fiatalasszony mindenen hangosan fölnevet és ilyenkor a kezét a szája elé kapja, hogy fékezze a jókedvét, akár az iskoláslány, ha ok nélkül elfogja a röhögés, mint a fiatal csikót a rohanás.

- Mancikám, ne nevessen annyit.

- De nézze meg azt a kalapot, ami azon a sovány nőn van. Hát lehet ezt kibírni?

Legelőször a Panthéon festményeit nézzük végig. A guide, egy nagybajuszú, kövér francia, mint a generális néz végig szigorúan a turistákon, akár az egybeterelt juhokon. Itt csak egy ember fontos és ez ő. Puvis de Chavannes is csak azért festette ezt a képet, ami előtt most állunk, hogy a guide ezt nekünk elmondhassa, harsogó hangon, ellenkezést nem tűrve, akár csak a katonaságnál lennénk.

A falfestmények között szerepel az a kép is, amely Attilát ábrázolja seregével Párizs kapuja előtt.

A magyar férj roppant izgatott lesz.

- Hallotta, Mancikám? Attila...

Egyszer csak nem bírja tovább és az őr felé kiált:

- En is magyar vagyok, uram. Monsieur, je suis Hongrois aussi!

- Melyik volt az? Lequel c'était? - kérdi szigorúan az őr.

A magyar nagy örömmel furakodik előrébb, valahogy úgy képzeli, hogy ezek után őt is mutogatni fogják. Mindenesetre gratulálnak neki. - Ja, kérem, mi Attilával voltunk Párizs előtt. Ha nem imádkozik olyan odaadóan Szent Geneviéve, nem tudom, mi lesz itt. Magukon is csak az Úristen segített.

A francia szigorúan végignézi a magyart, majd hirtelen ellágyul, megérzi, hogy ez most több borravalót fog adni:

Nem tesz semmit, uram. Ca ne fait rien, monsieur.

A francia azt hitte, hogy a magyar restelkedik ezért.

Nem tudjuk megérteni egymást.

- Fordítsa le rögtön, mit mondott.

- Mancikám, vannak dolgok, amiket lehetetlen átültetni magyarra, mert elvész a zamatjuk. Mit mondjak, el volt ragadtatva.

Kis odúszerű helyiségekben vannak a halhatatlanok sírjai, ahová csak benézhet az ember. Ennek is csak a híre jó.

Uraim és hölgyeim, itt nyugszik Victor Hugo, a legnagyobb francia költő. Született Besanconban 1802-ben, meghalt Párizsban 1885-ben. A francia akadémia tagja...

Egész kis életrajz következik. Még az ismertebb munkáit is megemlíti a guide.

Vannak, akik idegesen jegyzeteket készítenek, mások csak nézik édes elmerengéssel az or száját, bajuszát, fülét, orrát, mert egy szót sem értenek az egészből.

- Itt nyugszik Francois-Séverin Marceau, francia generális. Született Chartres-ban 1769-ben, meghalt Altenkirchenben 1796-ban. Meggyilkolták.

Mindenki összerezzen. Egy ember elsápad és végighúzza a kezét a homlokán. Azok közé az ideges emberek közé tartozik, aki már attól tart, hogy esetleg odakint letartóztatják.

Az őr vezényel:

- Uraim, vegyék le a kalapjukat!

Egy német a feleségével is le akarja vetetni a kalapját:

- Csak vedd le, édes fiam. A franciák nagyon érzékenyek.

A nő rácsodálkozik és ellép mellőle.

- Lazar Carnot, 1'organisateur de la victoire ("A győzelem szervezoje" - rendes ember lehetett), született Nolayben 1753-ban, meghalt Magdebourgban 1823-ban. Exilé par la Restauration - száműzve a Restaurációtól - mondja szigorúan az őr. - Uraim, vegyék le a kalapjukat.

Itt a kriptáknál nem maradnak el a nők, itt nem kell állandóan hívogatni őket. Itt jönnek, itt vannak állandóan egymás sarkában. Úgy látszik, attól félnek, hogy egy halott keze kinyúlik értük, mert unja a halhatatlanságot egyedül. Édes kis megriadt állatkái az életnek, ti nők!

A fess amerikai leány, aki miatt a Panthéonba kerültem, egy old boyjal beszélget:

- Figyeld, mit mond a guide. Edna megpukkadna, ha a helyemben lehetne.

Egyik sem ért franciául. A fiút untatja a francia beszéd. A nő élvezi. Amit a nők meg sem értenek, azt nagyon tudják becsülni és rögtön másokat sajnálnak, hogy elestek ettől az élvezettől.

- De szeretne a helyemben lenni az Edna. Miért mondod ezt? Mert utálom.

- Ne haragudj, de ezt nem értem.

- Marcelin Berthelot, chimiste* kémikus, vegyész

és politikus, született 1827-ben, meghalt 1907-ben Párizsban. Uraim, vegyék le a kalapjukat...

Mit nem értesz?

- Az összefüggést. Edna szeretne a helyedben lenni, mert utálod?

Csodálom, te, aki olyan intelligens vagy, nem érted ezt?

- Hát magyarázd meg, miért.

- Mert nincs közte összefüggés.

- Sadi Carnot (ahá, a rokonok), köztársasági elnök, született Limoges-ban 1837-ben. Egy olasz anarchista meggyilkolta Lyonban, 1894-ben. Uraim, vegyék le a kalapjukat. Ezt most úgy mondta, mintha egy olaszt keresne. Kellemetlen, már a második gyilkosság. Hát mi van itt ma?

Az ismertebb halhatatlanoknál, mint például Emile Zolánál, felzúg az általános "á", máskülönben már mindenkit untatnak a halhatatlanok.

- Itt nyugszik Jean Jacques Rousseau...

- Á!

- ...filozófus és író. Uraim, tegyék fel a kalapjukat.

Az első pillanatban nem értem, miért pont Rousseau-val babrálnak ki. Később kisül, hogy a folyosónak ezen a részén erős huzat van, csak azért. Hogy lehet egy filozófust és költőt huzatba ültetni?

Igaz. Csak egy filozófust és költőt lehet.

Na, mára elég volt a halhatatlanokból !

A guide ott áll a kripta feljárata előtt és csak az mehet ki, aki borravalót adott. A franciákkal még tapintatosan menne ez a dolog, de az idegenekkel nem lehet finomkodni. Ezek egy szót sem értettek az egészből, ezeket mellen kell ragadni és a kinyújtott üres tenyérbe mutogatni. Aki idegen, az mind hülye, akárhogy van felöltözve, van, amelyik ijedtében még a kalapját is odaadná.

Odafent újabb csoport vár a lemenetelre és a feljövőknek az arcát kémleli. Vajon mi történhetett ezekkel odalent?

XV. FEJEZET

Pár nap óta nagyon ideges vagyok.

Ha valaki csak erősebben szól rám a metróban, hogy: - Vous descendez á la prochaine? Leszáll a legközelebbinél? - Vagy az orrom alatt hajtogatja zörgetve az újságját, képes lennék a metró ajtaját nyitogató, ártatlan kalauz fejét a kocsi falához verni, ahol a kis tábla lóg, hogy aszongya: "Uraim és Hölgyeim, ne feledjük, hogy a kalauz is ideges."

Az idegesség fokozatosan összegyülemlik bennem és végül egész ártatlan dolog robbantja ki belőlem.

Jön velem szemben egy öreg úr a Szent Jakab utcában és az olasz csemegeüzlet előtt elejti a sétabotját.

- Hülye! - mondom neki.

Az öreg úr nem szól egy szót sem. Megtörli szépen a

sétabotját a zsebkendőjével, aztán kifújja az orrát és megy tovább.

Nem szabad az öreg embereket minden ok nélkül megsérteni. Különösen azokat nem, akik ilyen keresztényi alázattal tűrik. Rögtön utánamegyek és bocsánatot fogok kérni tőle.

Pont a Riviera Hotel előtt elérem.

- Uram, az előbb megsértettem önt. Ideges voltam, nem akartam megbántani.

Megáll és csodálkozva néz rám. - Mi az?

- Önnek az előbb azt mondtam, hogy hülye és ezért bocsánatot kérek.

- Hogyan?

- Az előbb önnek azt mondtam, hülye. A kezével tölcsért csinál a füle elé. - Mit?

- Hülye! - ordítottam bele.

Erre szó nélkül végigvág rajtam az ezüstfogantyús sétabotjával.

Rögtön felmegyek a szobámba, a kakaóebédemet elkészíteni.

Feltétlen új életet kellene kezdeni. Bele kell mélyedni a dolgok lényegébe. A lét előtti létben van valami. Ez a sétabotos öregúr is... Krisztust még le is köpték...

Ebéd után lementem a Jardin de l'Observatoire-ba, a találka helyére. Egy ilyen ideges délelőtt után, mint ez a mai, már nem történhet velem semmi jó.

Az allé üres. Anne-Claire nincs ott.

Ez előre látható volt. Most jönnek majd a csapások.

Tegnap nagyon megsértettem. Tehetetlenségében sírt és nem azért, mert szeret és... Ezek után természetes, hogy nem jött el. Egyáltalán, mi van velem, hogy vérig sértem az embereket?

A Szenátus órája elüti a hármat.

Soha többé nem fogom látni. Megint egyedül maradok. Lehajtom a fejem az ingyenpad támlájára, ahol ülök és

nagyon el vagyok keseredve.

A galambok búgnak és udvarolgatnak egymás körül a

pázsiton. A sárguló lombokat, mint óriási tarka legyezőket, lassan hajtogatja a hűs szél. Már erősen kopaszodnak a fák. Elhullott levelekkel vannak tele az allék... Amerikaiak meztelen szobrot fotografálnak a pázsit szélén. Magas, pápaszemes lány élesen felnevet. Mit mondhattak neki?

Már megint egyedül maradtam. Van még otthon kakaó?

Negyed négy után öt perccel jön valaki az allén.

Ő az vagy nem ő az?

Nem fogom megnézni, megvárom, amíg ideér, - de nem bírom ki.

Eljött, eljött, eljött!

Anne-Claire karcsú alakja lépeget felém. Lassan, mosolyogva közeleg. Jön a napfény az allén, hogy besugározza sivár életem.

Ma nagyon szép. Semmi közöm a vőlegényéhez. Úristen, még csak nem is a férje. Hát hol vagyunk? A középkorban? Különben is van egy olyan francia közmondás : Amit az asszony akar, azt Isten is akarja. Viszont a közmondás lényege nem ez. Ne gyerekeskedjünk..., ne gyerekeskedjünk, amikor a nőn ujjatlan, könnyű, világoskék ruha van, micsoda telt karok! Egy beige-kabát pedig a karjára fektetve. Kis beréjét* svájci sapka

lekapja a fejéről, amint meglát. Gyors mozdulattal megrázza a fejét. Hullámos, sűrű, szőke hajfürtjei zizegve csapkodnak az arca körül.

- Bonjour.

- Bonjour.

Kiegyenesíti előttem karcsú termetét, büszkén, mint aki tudja, hogy szép és fiatal. A szeme csillog, mintha egy kicsit részeg lenne. A nők sokszor a levegőtől is be tudnak csípni.

Nézem a ruháját. Milyen rendesen és csinosan öltözködik. Nem szokásom a mások ruháját nézni. Csak azóta teszem, mióta baj van az enyémmel.

Szép, gombos ruhája van. Milyen élvezet lenne legombolni róla.

- Menjünk sétálni. Jó?

- Jó.

- Nekem van egy jó ötletem. Legyünk jó pajtások.

- Legyünk.

- Ígérje meg, hogy mindig korrekt lesz velem. Megígérem.

- Én úgy fogom mindig szólítani, hogy mon petit. Kicsikém.

Már fölényeskedik.

- Én meg azt fogom magának mondani, hogy: te.

- Jaj, de szemtelen.

- Haragszol?

- Ne tegezzen. Majd csak ha akarom.

- Vagy jó pajtások vagyunk, vagy nem.

Az allé végén hirtelen megfogja a kezem.

- Georges, látod azt az öreg nénit?

- Tessék ?

Egy pillanatra zavarba jön.

- Akarja, hogy tegeződjünk?

Most ki akar békíteni. A kezem után nyúl és félrebillentett

fejjel belemosolyog az arcomba.

Két diák megy el mellettünk. Az egyik meglöki könyökével a másikat

- Fess dög.

Most mit csináljak? Utánuk fordulok.

Az egyik diák visszakiált felém

- Gratulálok, öregem. Je t'en félicite. Te fáches pas, hein?! Meg ne haragudj, hé!

XVI. FEJEZET

Anne-Claire megölelte a relatív ingeket.

Tegnap éjjel őrült titokban kimostam egy inget. Mosás

után széthúztam szépen, nehogy gyűrötten száradjon meg,

mert vasalni nem lehet. Érzem, hogy elveszett ember vagyok. Vagy úr legyen az ember, vagy bohém, de éjjel ne

mosson ingeket, mert ezek kispolgári igények. Délután egyszerre értünk Anne-Claire-rel a kertbe. Már messzirol lengeti felém a retiküljét.

- Szervusz!

Így magyarul. Tegnap megtanítottam rá.

- Ne üljünk le. Sétáljunk egy keveset. - Beléd karolhatok? - Várj, majd én.

Egész nekem dől, szinte érzem a teste melegét.

- Monpti, te nem tudsz nővel karonfogva menni. Ne

lépj olyan nagyokat. Hahaha... most eszembe jutott valami,

de ezt nem mondom meg, Monpti, csak akkor, ha nagyon

jóba leszünk.

- Kedves vagy.

- Ugye, jó pajtások leszünk mindig? Esküdj meg nekem, hogy mindig kedves leszel hozzám és soha nem leszel komisz.

- Esküszöm.

- Csak úgy tegezhetlek. Én még soha senkit nem tegeztem. Mit akartál súgni nekem? Azt mondtad az előbb, annál

a fánál, hogy súgsz nekem valamit...

- Már nem lehet.

- Miért nem? Mondd meg rögtön. Nagyon kíváncsi

vagyok.

- Csak azt akartam mondani, nagyon szép vagy és nagyon tetszel nekem.

- Miért akartad ezt megsúgni nekem?

- Nem tudom.

- Várj, mutatok neked egy fényképet. Üljünk le egy

pillanatra.

Elővesz a retiküljéből egy kis fényképet. - Ez én vagyok.

Alig látni rajta az arcát. Kérem, hogy adja nekem. Ez

rossz, majd legközelebb ad egy másikat.

- Add ide egy kicsit a táskádat, Anne-Claire.

- Minek?

- Hadd nézzem meg, mi van benne. Roppant érdekel a női táskák tartalma, következtetni lehet belőle az illető karakterére. Olyan az, mint egy tükörkép.

- Olyasmik is vannak benne, amik úgysem érdekelnek téged.

- Megígérem, ha van benne olyasmi, amit nekem nem

szabad megnéznem, akkor azt nem fogom megnézni.

- Én ezt nem szeretem.

- A szavamat adom rá.

Nem adja oda a táskát, sőt eldugja elolem.

- Úgy látszik, olyan emberekkel lehetett eddig dolgod,

akiknek az adott szava semmit sem ér. A franciák talán...

- Ne folytasd, mert nem szép, amit csinálsz. Itt a táska.

- Köszönöm, már nem kell.

- De igenis fogd meg és rögtön nézd meg, mert megharagszom.

Átveszem a táskát, kinyitom, belenézek és becsukom újra.

- Tessék.

- Miért nem nézed meg?

- Megnéztem. Arra voltam kíváncsi, milyen rúzst használsz. Coty? Nem rossz. Azok, akiket én ismerek, többnyire Houbigant szoktak használni.

Mosolyogva néz rám.

- Igen, ez így van - mondom.

Anne-Claire csak mosolyog és egész közel hajol hozzám. Az álla alatt kis piros pattanás.

- Ezt csak úgy mondod nekem.

Megzavar ez a hirtelen közelsége, a hangom fátyolos lesz.

Kinyitja a táskáját és elkezdi:

- Látod, édesem, ez itt egy púderpamacs, ez itt a púder, ocre rosé... ez itt egy ceruza, ez a rúzs, ez egy kalendárium, ez egy levél Louise-tól, a barátnőm, szép lány. Húszéves. Ez itt egy kis dal, amit múltkor az irodában leírtam. Ezek itt versek.

A versek felé nyúlok. Ideges mozdulattal megelőz és ő nyújtja felém.

Elolvasom.

Ezek a kis versek szépek, csak lefordítani nem szabad őket, mert rögtön érzelgősek lesznek és buták, de nekem nagyon tetszenek, mert én idegen vagyok és a szerelmes francia szavakkal eddig csak a nyelvtankönyvem szigorú gardedámsága mellett, ilyen formában találkozhattam : Olga szereti Adélt. Adél szereti Micit. Mici szereti Olgát.

Hogy ezeket a kis verseket megérthesse az ember, itt kell hogy éljen, látnia kell Párizs szürke egét, a nők ritmikus járását, amint félig kinyílt piros ajakkal és félig lehunyt szemekkel imbolyognak, mintha mindig keresnének valakit. Elhagyatottnak és pénztelennek is kell lenni és akkor az ember szívébe markol egy ilyen sor:

Az eső kopog az ablakon. Csak hallgatom A kebledhez bújva Angyalom.

A te szívednek kopogását is Hallgatom.

Gyönyörű, hiába. Egy kicsit rozzant, az igaz, de szép hasonlat. Az eső kint kopog és a nő hallgatja, viszont a nő szíve meg bent a keble alatt kopog és ezt meg a férfi hallgatja. Természetesen a fülét a nő bal mellecskéjére szorítja, langyos, lágy dombocska fölé...

A nőknek a szíve pont ilyen kritikus helyen van. Milyen jó lenne fiatal lánynak elsősegélyt nyújtani. Mentős állás nincs?

Vissza akarom tenni a verseket a táskájába, megint az az ideges mozdulat, mint az előbb. A többi papírok, levelek és egyebek között van egy világoskék boríték, mintha azt takarná. Valahányszor keresgél a táskájában, hogy valamit megmutasson, ott gyorsan átfutnak ideges ujjai. Ez is véletlen? Közömbös vagyok, de minden mozdulatát figyelem.

Tulajdonképpen mi közöm nekem ahhoz, hogy milyen levél van a táskájában? Ez nekem nem is fáj, nem is vagyok szerelmes beléje. Egy nap úgyis elutazom. Az se biztos, hogy szerelmeslevél. Lehet más olyan levél is, amit nem mutathat meg nekem. Szülők levele, vagy valami rokoné, esetleg barátnőé. Lehet fizetési felszólítás is. - Nézd, mama, milyen levelet kaptam az irodában. Tulajdonképpen mi ezt megfizettük és most újra kérik, de milyen szemtelen hangon. - Ha mégis szerelmeslevél, esetleg egy régi szerelme a múltból, amikor még nem is ismert. A nők sokszor évekig elhordanak egy-egy emléket a retiküljükben. (A kenguru nem hordja annyi ideig a gyermekét.)

Kivesz egy összehajtott fehér papirost. - Ezt én írtam.

- Mi ez?

- Csak gondolatok. Itt írtam a kertben.

"Szeptember délután. Az ég szürke, már megint esni fog.

Ha megered az eső, hazamegyek. A vadgesztenyefáknak

már nincsen levelük. Az elsárgult faleve..." Gyors mozdulattal ráteszi a kezét a papirosra. - Ne olvasd el, arra kérlek. - Miért?

- Csak.

Hirtelen elpirul és zavarba jön.

- Verseket is szoktam írni, mais oui* de igen

, de nem szabad megkérdezni, milyeneket, úgysem mondanám el...

Időnként egész közel hajol hozzám, szinte érzem a meleg leheletét. A száját mosolyra húzza ilyenkor és kiragyognak szép, szabályos, fehér fogai. A szemében valami ravasz fény csillog. Az az érzésem, hogy játszik velem. Formás, szép combjain megfeszül a könnyu ruha. Istenem... Istenem...

- Anne-Claire, gyere velem most rögtön a Szajna partjára.

- Mi van ott?

- A Szent Mihály útján akarok veled menni a Szajna felé. Már hullanak a falevelek a Szent Mihály útjára.

- Miért mondod: Szent Mihály útja? Az egy bulvár. És mit csináljunk a Szajna partján? Itt szebb, mint ott.

- A Notre-Dame kettős tornyát akarom, megnézni a Szajna piszkos-zöld vizében visszatükröződve. s úgy szeretném, ha egy francia leány lecsókolná a szemeimet.

- Én?

- Azt hiszem... Csipkésen, forrón, illatosan.

- Olyan furcsa vagy.

Elgondolkozik egy kicsit, aztán lopva rám pillant. - Ezért nem kell még a Szajna partjára menni.

- Miért?

- Lecsókolhatom a szemeidet itt is, de nem szabad meg

csókolni engem, mert akkor nagyon furcsa lesz az egész. Na, hunyd le szépen őket.

- Csak az utolsó pillanatban szeretném.

Felém hajol közvetlenül, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, itt, a Luxembourg-kert közepén, egy meztelen kőszobor alatt, és forró száját rányomja lassan lecsukott szemeimre.

Egy öreg bácsi megnézett minket az orra végére ültetett aranykeretes szemüvegén keresztül, amint az újságjából felpillantott.

XVII. FEJEZET

Ha visszaviszem a tejesüveget, visszafizetik a betétet: ez

egy frank ötven centimes. Ezért vehetek magamnak cigarettát. Megálljunk csak, a spirituszosüvegre is betét van: egy

frank.

Érdekes, hogy a boltosok milyen pofákat vágnak, ha

visszaviszi az ember az üveget és egyúttal nem vesz semmit

a visszajáró betétpénzen.

Bemegyek az üzletbe az üveggel és diszkréten előreengedek mindenkit, csak hadd szolgálják ki előbb a többieket.

- Mit óhajt, uram?

- Visszahoztam a tejesüveget.

- Egy liter tejet - mondja és már fogja a tejmérőt. - Nem, nem, csak az üveget hoztam vissza. Nem óhajtja megérteni.

- Egy fél litert?

- Nem kell tej.

- Akkor mit parancsol? Sajtot?

- Semmit.

Lecsapják a pénzt a pultra, nem is köszönnek.

A spirituszosüveggel már komplikáltabb a dolog, csak

hosszas vizsgálódás után hajlandók elismerni, hogy az üveg

tőlük való. Nagyon nem tetszik nekik.

Végül mégiscsak megvan a 2 frank 50 centimes. Délután szépen lekefélem magam és megyek a rendez vous-ra. Érzem, hogy komoly ember lettem.

A Jardin de l'Observatoire-ban már messziről integet

felém Anne-Claire és nekemszalad. Beréjével pajkosan meglegyinti az arcom. Mindennap fiatalabb lesz ez a nő.

- Madgear.

- Mi az?

- Madgear.

-ja vagy úgy: magyar.

- Idenézz, Monpti. - Nagy örömmel mutat egy könyvet. - Itt olvastam, hogy a magyarok szeretik a paprikát, mindent, még a süteményeket is paprikázzák. Ez nemzeti szokás. Úgy sajnállak téged.

- Ez nem is igaz !

- Biztosan szégyelled, mi?

- Ugyan! Ide hallgass...

Közben rátévedt tekintetem egy sorra:

"les autrichiens-hongrois, ce sont les autres chiens..."

Ez egy szójáték. A veleje az, hogy az osztrák-magyarok kutyák.

- Na, szép kis könyveket olvasol te is. Ide hallgass... Első Ferenc József... közös hadsereg... Német kommandó... Aradon tizenhárom embert...

Jaj, de csuda kövér galamb, nézd csak.

Nem érdekli a politika. Különben se fontos, már úgyis viccelődnek rajtunk idekint, hogy aszongya: a magyar egy térképes úr, aki az ország régi határait magyarázza minden franciának, aki csak a keze ügyébe kerül.

- Petit chéri,* kis kedvesem menjünk el egy kis kávéházba, én fizetem a részemet.

- Izé... most nincs nagy kedvem.

Ó, Monpti, hogy mondhatsz ilyet?

- Mit akarsz inni?

- Egy nagy csésze feketekávét, egy grand noirt. Igyál te is azt, az jó és nem drága. Én a magamét fizetem.

- Ezt már hallottam egyszer. Én ilyen feltételek mellett nem megyek.

- Akkor én se.

Két fekete nem drága, még marad cigarettára is.

- Na, gyere, úgyis cigarettát akarok venni...

- Most jut eszembe, hogy jobb, ha nem megyek. Meglátnak veled, kikapok és többet nem találkozhatunk. Csak

siess, majd megvárlak. De te se igyál kávét.

Mikor visszajövök, egy kisgyerekkel látom kergetőzni a

fák körül. A kisgyerek lehet hat-hét éves. Boldogan nevetgélnek, sikoltoznak mind a ketten.

- Ki ez a gyerek? - kérdem tőle, mikor végre odajön

hozzám.

- A keresztfiam - mondja büszkén. - Mit szólsz hozzá, milyen szép keresztfiam van.

- Nem baj, ha meglátnak velem?

- Ugyan! Ez a kisgyerek?

- Nem a gyerek. Akik vele vannak. A gyerek biztos

nem jár ide egyedül.

- Hu, ez igaz. Siessünk el hamar innen.

Izgatottan tekintget maga körül, előreszalad egy kanyargó úton, ahol már erősen kopaszodnak a fák és friss szél

zörgeti a leveleket.

- Halló, állj meg már. Hová szaladsz? Bevár.

- Hideg van. Te nem fázol?

- Kicsit.

- Mondok neked valamit, Anne-Claire.

- Na, mondd!

- Menjünk fel hozzám. Csinálok neked egy csésze teát.

- Miért mondod ezt?

- Mert hideg van.

Hosszan a szemembe néz és nem szól egy szót sem.

- Megjegyzem, igen egyszerűen lakom, egy ócska hotelben. Be fogok fűteni, jó meleg lesz... Most hamarjában

azt sem tudom, nincs-e túlságos nagy rendetlenség...

- Nem... nem megyek.

- Anne-Claire, te okos lány vagy. Hallgass meg. Mitől

félsz? Hát ilyen rossz véleménnyel vagy rólam? Mint okos

lány, elhiszed, hogy egy nővel akarata ellenére erőszakoskodni lehet? Nevetséges. Legfeljebb arról lehet szó, hogy

önmagadtól félsz. Akkor meg ne gyere.

A hangom hamisan cseng, de nem veszi észre.

Közben kimentünk a kertből a rue Soufflot-on át a Panthéon felé. Most már közömbös dolgokról beszélek, hogy bátorítsam. Amint elérjük a Szent Jakab utcát, jobban belekapaszkodik a karomba. A szívem nagyon dobog. Az övé is biztosan. Meglepően sápadt.

- Majd én előremegyek és mutatom az utat, te csak gyere utánam.

Az áporodott szagú lépcsőházban nehéz parfűmillatok úszkálnak. Persze, szombat délután van. A szobám még nem teljesen sötét. Csak ez a lépcsőházi impresszió minél rövidebb ideig tartson. Csak vissza ne forduljon még. De jön...

Felérünk végre a negyedik emeletre is.

Gyorsan feltárom előtte a szobám ajtaját.

- Itt vagyunk, Anne-Claire.

- Szép - mondja bizonytalanul és zavartan. Rögtön kitárom az ablakot.

Ebben a szobában az a legelőkelőbb, ha kinéz belőle az

ember.

Próbálok nyugodt lenni és közvetlen.

- Ez itt a kisudvar, mademoiselle. Szép fák vannak benne. Ott oldalt a leánynevelő intézet, amiről beszéltem. Ebben a házban a legszélső ablakban egy szikár hölgy lakik, aki állandóan salátát eszik. Ez a hoteludvar itt, innen hallom, amint a patron esténkint megveri a fiát, aki erélyesen kiabálja

- C'est pas vrai, c'est pas vrai! Nem igaz! Nem igaz!

A külso dekorációval végeztünk, mademoiselle. Ez itt a szobám. Legelsőnek kell megemlítenem a nagy fotelt, amelynek eredeti színét ne is kérdezze tőlem, mert úgyse tudnám megmondani. Itt szoktam üldögélni, pontosan kiszámítva, mire fogom elkölteni a pénzem, ha gazdag leszek. Ezek itt a könyveim. Jelenleg csak egy francia könyv van. Itt a mosdó mellett van egy egérlyuk. A kandalló tükrét nem én törtem el, a fekete foltok rajta a korai empire-ban elhullott legyek emlékei, amelyeket a Légyszemű, eddig még érthetetlen okokból, kegyelettel megőrzött az utókor számára. A kandallóóra nem jár, mint minden hotelben és csupán dekoratív jellege van. A rajzok eredetiek a falakon

és jelenleg eladhatatlanok. A szoba ára százharmincöt frank havonta és, sajnos, előre fizetendő. Villanyvilágítás van, de a kezelése nem olyan egyszerű. Éjfél után kikapcsolják és esténkint, amidőn az abszolút sötétség elérte tetőfokát, hoszszas reklamálások után hajlandók bekapcsolni. Legalább két lakónak (akik nem lehetnek rokonok) kell az emeletről lekiabálni emígyen: La lumiére s'il vous plait. A világosságot, ha önnek is úgy tetszik.

- Milyen rendetlenség van itt - állapítja meg őszintén.

- Hát persze, mademoiselle, de azért vegye le a kabátját, a kalapját és foglaljon helyet, amíg én begyújtok a kandallóba.

- Majd én rendet csinálok addig. Jó, Monpti?

- Nem jó. Csak ülj le szépen az abszolút lehetetlen színű fotelbe és nézzél engem, dacára, hogy nem lehetek valami érdekes látvány. Mindenesetre rövidesen kész leszek.

A kandallóba nagyon könnyu tüzet rakni, abban az esetben, ha van mivel. A jelen esetben volt. Pár perc múlva vígan égett a tűz.

- Mutassak egy-két képet Budapestről?

- Si tu veux? Ha akarod?

- Talán üljünk inkább az ágyra, így melléd ülhetek és megmagyarázhatom a képeket.

Te jó Isten, a nő gyanútlanul leül az ágyra!

Együtt nézzük a képeket és a kezünk néha összeér. Igyekszem izgatottságomat leplezni, amely legfőképp abban nyilvánul meg, hogy minden pillanatban a torkomat kell köszörülnöm, mert érthetetlenül elfátyolosodik a hangom. Éppen most, amikor a legnagyobb szükség van arra, hogy hanghordozásomnak megnyerő színezetet adjak. A nőknek tudniillik sohasem az a fontos, mit mondanak nekik, csak az, hogyan.

s Anne-Claire olyan közel van hozzám, hogy érzem a hajának az illatát. A szőke fürtök glóriásan ragyognak a kandallóból kiáradó fényben. A nyakán a kis pihék, mint aranyszálak csillognak. A karjai teltek, ahogy a vékony blúzán át érezni, de a termete fiús és vékony. A legszebb a szája. A hangja dallamos és lágy. Olyan szépen beszél.

A testéből langyos meleg árad, mint a koratavaszi napsugár, amelynek még nincsen ereje. Teljesen elbátortalanodom.

Istenem, csak kikezdene a nő velem. Miért ne? Ilyesmirol is olvas az ember. Meg kellene csókolni most rögtön, óvatosan. Először a haját, talán észre sem veszi. De megesküdtem. Nem baj, úgyis meggyónom húsvétkor.

Szombat délután van és a Riviera Hotelben már nagyban jönnek-mennek. Vidáman kopognak a női cipők, gyors apró ütemet verve az öreg lépcsőfokokon. Csicseregnek a vérvörösre festett női ajkak, mint a verebek, ha tavasszal egy csoportba verődnek. - Me voilá, chéri ! Itt vagyok, édesem !

Szomszédom, az asztmás, kopasz öregúr szintén nőzik ilyenkor, pedig már hatvanon is túl van. Mellényt nem hord, rákvörösre borotválja az arcát, a füle kívül-belül szőrös. Aranykorát éli az öreg. A nő, aki nála van éppen, minduntalan nevetgél és áthallani, amint mondja:

- Te Jacques, ne tapogass, mint egy vak ember.

A néger az udvarban fáradhatatlanul citerázik. Úgy látszik, már kiheverte a házasságát.

Anne-Claire csak nézi a képeket, természetellenes buzgalommal, mintha más dolga nem is lehetne ezen a világon. Lassan és óvatosan nyúlok a dereka felé. Segíts meg, Istenem... Ja, igaz, ez ízléstelen... A kezem a testéhez ér. Gyenge tiltakozással odanyúl, de a keze elerőtlenedve ott marad. Az arcát csendesen felém fordítja és hosszan megnéz. A szemei bánatosak és könnyesek, aztán lassan lehunyódnak.

A néger odalent diszkréten vonítani kezd.

Lassan föléje hajolok és megcsókolom a száját. Egy könnycsepp kifut a szeméből, beleszalad a csókba és finoman elsózza.

Gyengéden eltol magától és halkan, fátyolos hangon mondja:

- Gyújtsd fel a villanyt, mert sötét van.

- Még nincs világítás. Már megpróbáltam az előbb is. Le kellene szólni.

- Akkor üljünk ide a kandalló elé és ne az ágyra. Odatolom a fotelt a tűzhöz, én a szőnyegre ülök a lábai elé és az ölébe hajtom a fejem. Vékony, hosszúkás ujjait a ajamba fúrja és hallgatunk.

Szombat este van. Az alkony udvariasan belép az ablakon. Le crépuscule. Faites excuse, monsieur, 'dame. - Az alkonyat vagyok. Bocsánat uram, asszonyom. Édesen kuncog egy kis nő valahol. Biztos a nyakát csókolgatják.

- Miért sírsz, Anne-Claire?

- Igazán semmi, csak ideges vagyok.

Kicsit hallgatunk.

- Akarod, hogy énekeljek neked egy kis dalt? - mondja hirtelen. - Kislány voltam és az intézetben táncoltunk körbe és ezt énekeltük

Il était un petit navire,

Il était un petit navire,

Quí n'avait ja... ja ... jamais navigué, Qui n'avait ja... ja ... jamais navigué. Ohé! Ohé!

Volt egyszer egy kis hajó,

Volt egyszer egy kis hajó,

Ami még soha... soha... sohasem hajózott, Ami még soha... soha... sohasem hajózott, Hahó! Hahó!

Az egyik lábát átveti a másikon, két összekulcsolt kezét a térdének feszíti és úgy himbálja magát a dal ütemére.

Miért sírt az előbb?

- Adj egy cigarettát nekem is, Monpti - mondja hirtelen vidám hangon. - Azt, ami a szádban van. Csinálj magadnak egy másikat.

Rágyújt, óvatosan eltartja magától a cigarettát és nagy erővel fújja ki a füstöt.

- Szeretnék valamit kérdezni toled, Monpti, ha őszintén felelsz rá.

- Tessék.

- Miért nem mertél megcsókolni olyan sokáig?

Ezt kérdezi tőlem egyheti ismeretség után?

- Azt mondtad, korrektnek kell lennem.

- Igen? Persze, persze.

Romlott ez a nő, vagy pedig szeret és azért talál mindent

természetesnek? Mindenesetre én itt egy hülyének a szerepét

töltöm be.

Hirtelen felgyullad a villany.

- Ah! hangzik a szomszéd szobákból egyszerre.

Megjegyzem, a Légyszemű egyenest ráfizet erre a spórolásra. Az ember próbálgatja a kapcsolót, van-e már világosság, vagy nincs. Aztán rendszerint nyitva hagyja. Közben elmegy hazulról - velem is előfordult - és éjfél felé hazamegy. Ezalatt pedig égett a villany a szobájában délután öt órától.

Egy nő a szomszéd szobából azt mondja:

- Alfréd, c'est tout? Tu me fais peur. Alfréd, ez az egész? Megijesztesz. - Mire Alfréd elmondja, hogy ő sokat sportol és közismert dolog, hogy a sportemberek...

Anne-Claire arca elvörösödik, próbál hangosabban beszélni akármiről, hogy én ne halljam. Olyan ez, mint mikor tavasszal egy kislánnyal sétálgat az ember: - Melyik a kedvenc dala, Imbike? - Egyszer csak feltűnik két kutya, amint egymás mellett, ellentétes irányba fordulva várják az idő múlását és Imbike téglavörös lesz és csak beszél hangosan és gyorsan, már maga sem tudja, mit, mert srácok ordítanak mögüle, mint a sakálok, hogy aszongya: - Hu, a zannya szemit...

- Csinálok neked egy csésze teát, Anne-Claire.

- Édes vagy. Segítsek?

- Nem. Csak maradj nyugodtan. Olyan jóleső érzés,

hogy itt vagy. Olyan szép az alakod, ahogy ott ülsz a

fotelben. Ez erőt ad a teakészítéshez.

Amikor beöntöm a teát, azt mondja:

- Miért csináltál két csészével?

- Én is teázom, vagy nem?

- Te csacsi. Egy csészével elég kettőnknek. Egyszer te

iszol belőle, egyszer meg én. Ülj ide szépen a fotelbe, én

majd az öledbe ülök, de vigyázz, hogy rám ne öntsd. Mindezt olyan természetesen mondja, mintha azt mondaná: - Nincs egy tükröd, hogy megigazítsam a hajam?

Lágyan az ölembe ereszkedik és hozzám simul. Az arcát

odafekteti a vállamra és egyik karjával átfogja a nyakamat.

- Játsszunk kisgalambot.

- Hát az mi?

- Majd én etetlek. Így. Harapd ki a számból a kenyeret. Jaj, te csacsi, most rám öntötted a teát.

- Ne haragudj.

- Ugyan!

- Te Anne-Claire, ez a tea rossz.

- Rémes. Kakaóíze van, hagyjuk abba. Most mit csinálnk? Mesélj nekem valamit.

- Nem gondolod, hogy nagyon meleg van itt a kandalló mellett?

Szó nélkül felkel és leül az ágyra. Micsoda termet. Monsieur Jacques, a másik szomszédom felkiált: - Mi az, Lucienne, a kalapodat le sem veszed?

- Anne-Claire, nem akarsz kispajtásom lenni?

- Dehogynem, te csacsi!

- Úgy értem, hogy egészen. Hallgat.

- Akarod?

- Ühüm.

- Eloltsam a villanyt?

- Ühüm.

Lekattintottam a villanyt.

- Szeretsz? - kérdi és a két keze közé fogja az arcom.

- Nagyon szeretlek... te édes... te drága... te...

- Gyújtsd fel rögtön a villanyt.

- Miért?

- Nem akarom. Meggondoltam.

- Miért nem akarod? Nagyon szeretlek. Nem mondtam?

- Én még ártatlan vagyok. Gyújts villanyt. - Haragszol? - kérdi kedves bűnbánattal.

- Á!

- De haragszol és ezt nem akarom. Oltsd el a villanyt. Eloltom.

- Monpti, várj. Jaj, olyan furcsa az egész. Úgy szeretnék

sírni. Még ne nyúlj hozzám. Istenem. Istenem. Gyújtsd fel a villanyt mégis.

- Nem.

- Várj egy pillanatra, előbb leveszem a ruhámat.

A sötétben ruhasuhogást hallani, utána csend.

- Hol vagy? Mit csinálsz?

- Nem találom a villanykapcsolót.

- Mit akarsz a villannyal állandóan?

Hirtelen megtalálja és kigyullad a villany.

Ott áll előttem teljesen felöltözve, még a kalapját is feltette.

- Miért öltöztél fel?

- Mert elmegyek. El kell mennem. Most rögtön.

- Nem szeretsz?

- Épp az a baj, hogy igen, de mégsem tehetem. Nem

kellett volna feljönnöm, pedig tudtam, hogy így lesz. Nem

te vagy a hibás. Az volt a gazember, aki a teát kitalálta. Idegesen kinyitja meg becsukja a retiküljét.

- Most mire gondolsz, Monpti?

-Játszol velem és nem szeretsz.

- Ha nem szeretnélek, nem lennék itt. Hirtelen letérdel elém

- Nem szabad olyan kevésre becsülnöd engem. Még

meg sem szoktalak. Gyere, kísérj el. Ne maradjunk itt, mert

ez veszélyes. Azért te mégis szeretsz, ugye?

XVIII. FEJEZET

A Szent Jakab utcában többek között van egy olasz csemegekereskedés is. Hatalmas, kettős kirakata pompásnál pompásabb ínyencfalatokkal van tele. Kezdve a legkülönfélébb felvágottaktól a békacombokon és csigákon keresztül a tengeri pókokig, van itt minden. Olyasmit is látni, amiről azt sem tudni, hús-e vagy gyümölcs, hal-e vagy desszert. Pompás hideg saláták, kompótok, gyümölcsök

és sütemények szép sorban, egymás mellé rakva, hogy beleszédül az ember, ha csak végiggusztálja őket.

Ez a legelőkelőbb és legtisztább üzlet ezen a környéken,

meglepően étvágygerjesztő, diszkrét illat árad belőle. Errejártamban - naponta négy-ötször - feltétlen meg kell itt állnom pár pillanatra. Néha új ételcsodák is kerülnek a kirakatba. A legtöbbjét már ismerem. Ha egyszer gazdag leszek, vagy ha lesz ötven frankom egy összegben, az összes ételekből venni fogok, így sorrendben, ahogy a kirakatba vannak téve.

Tulajdonképpen nem is erről az olasz csemegeüzletrol akarok beszélni, hanem a Gyuriról. A Gyuri nem magyar, se nem francia, még csak nem is ember. A Gyuri egy patkány.

Valahányszor késő este megyek haza a Riviera Hotelbe, a Szent Jakab utcának azon a részén, ahol ez az olasz csemegeüzlet áll, felzavarok mindig egy hatalmas patkányt. Nagy ugrásokkal menekül előlem, de mihelyt messzebb járok, megint visszamerészkedik a lehúzott rolójú üzlet elé.

Annyira következetes ez, hogy valahányszor, amint befordulok a rue Soufflot-ról a Szent Jakab utcába, eszembe jut a patkány. Az olasz üzlet közelében meglassítom a lépteimet, hogy időt adjak neki a menekülésre, nehogy esetleg nekem szaladjon.

Egy este későn jöttem haza - lehetett éjfél után egy óra -, a Montparnasse-ról jöttem gyalog és egy darab kenyeret ettem útközben.

Csendes, meleg őszi este volt.

Az olasz üzlet közelében megint lassítok és megállok. A patkány nem jelentkezik. Óvatosan közelebb lépek, erre kiugrik a sötétből, elfut egy darabon, de megáll és meglapul. Én is megállok és egymást figyeljük.

Egy darab kenyeret hajítok feléje, hogy megriasszam és szabaddá tegye az utam, mert pont arra van, amerre mennem kell. A feléje dobott kenyérdarabka tényleg megijeszti és elrohan. Később visszafordulok, hát látom, hogy visszament a kenyérért és azt eszi.

Másnap megint későn jövök haza és van nálam egy darab croissant. A patkány megint jelentkezik. Odahajítom neki a croissantdarabot. Ugyanaz a móka. Elrohan, de amint messze járok, visszamegy és megeszi.

Egy másik alkalommal Anne-Claire-t kísértem haza.

Olyan szép idő volt, hogy elsétáltunk a Szajna partig, mire visszajövök tőle és gyalog megyek haza, már későre jár. Nincs nálam se kenyér, se croissant.

Az olasz üzlet előtt pontosan kiugrik a Gyuri, de amint odébb járok, visszamegy és az úttest közepén szaladgál, ide-oda. Képzelődés ez, vagy tényleg a kenyérdarabkát keresi? A piszkos és undorító külsejű patkánynak esze is volna?

Elhatároztam, hogy ezentúl rendszeresen viszek a Gyurinak valamit és tanulmányozni fogom az esetet.

A legközelebbi találkánkon elmesélem Anne-Claire-nek is a dolgot, de egy cseppet sem érdekli, sőt riadtan néz rám és elhúzódik tőlem.

- Mondd, miért csinálsz ilyeneket?

- Milyeneket?

- Miért kezdesz ki egy patkánnyal? Egyszer majd megharap.,

- És ha megharap? Mit törődsz te azzal?

Egyszerre belém kapaszkodik

- Az fájna nekem.

- Hát szeretsz?

- Kicsit.

- Miért csak egy kicsit?

- Mert nem akarom.

- Miért nem?

- Te nem is szeretsz engem.

- Én nem szeretlek? Honnan veszed ezt?

- Sohasem mondod.

- Pedig én szeretlek, ha nem is mondom. Nagyon szeretlek.

- Igazán?

- Igen.

- Ma is nagyon szép vagy, Anne-Claire.

- Igazán? Tetszem neked?

- Nagyon. Nincs kedved feljönni hozzám?

- Nem, nem. Maradjunk csak itt a kertben.

Később végigsétáljuk a két Observatoire-kertet. Csak én beszélek, ő alig válaszol, mintha nem is figyelne rám.

- Mondd, mi van veled? Miért vagy ilyen különös?

- Én nem vagyok különös.

- Ne tagadd. Ismerlek annyira, hogy észrevehessem, mi van veled? Untatlak?

Hallgat egy kicsit, aztán azt mondja halkan:

- Monpti, én elutazom.

- Mikor?

- Ma este.

- Hová?

- Grenoble-ba.

- Azért még figyelhetnél rám, ha hozzád beszélek. Majd kikísérlek az állomásra.

- Nem, nem. Nem akarom.

- Nem? És mikor jössz vissza? Lehajtja a fejét és nem felel. -Mikor?

Csend.

- Miért nem válaszolsz? Mikor jössz vissza?

- Nem tudom.

- Nem tudod, mikor jössz vissza Párizsba?

- Nem.

- És nem is fogsz írni?

- Ó, írni?... Nem, nem fogok. Szép volt, jó volt veled lenni, nagyon kedves voltál és most vége van. Egyszer úgyis vége lett volna. Te utaztál volna el, most én utazom el. Még szebb is.

- Hát... Isten veled, Anne-Claire.

- Ne légy szomorú, Monpti. Találsz majd valaki mást.

Egy másik Anne-Clairet.

- Ne dramatizálj ! Végezzünk gyorsan. Isten veled.

- Nem is akarsz elkísérni?

- Nem. Nincs értelme. Adieu! Fogja a kezemet, de nem ereszti el.

Eressz.

- Nem engedlek.

- Mire jó ez a cirkusz?

- Nem is utazom el.

- Nem utazol?

- Nem.

- Akkor miért mondtad?

- Mert nem akartalak többé látni.

- És miért?

- Mert... várj, olyan furcsa az egész. Üljünk le ide, de ne a székekre, mert azért fizetni kell. Ide a padra... Ígérd meg, hogy csendesen végighallgatsz... Én hazudtam neked. Nem is igaz, hogy egész nap nem csinálok semmit. Én dolgozom.

- Te dolgozol?

- Igen.

- És miért hazudtál?

- Azért, hogy jobban tessek neked. Most volt kétheti szabadságom, azért jártam ide a kertbe nyaralni. Többet nem járhatok erre, mert már vége van. Ha nem hiszed, kérdezd meg az irodafőnököt. A kishivatalnokok csak így őszkor kapják a nyári szabadságot.

Anne-Claire kishivatalnok.

- Nem is a szüleidnél laksz?

- De igen, csak dolgoznom kell. Gondoltam, nem is szeretlek olyan nagyon és elválok tőled. Nem akartam megmondani neked, hogy dolgozom és ezért nem találkozhatom veled többé napközben. Most látom, hogy nem bírlak elhagyni. Megszoktalak. Nem is tudod, hogy meg lehet téged szokni. Sokszor gondolok rád! - Ugyan mit csinálhat most az én kis idegenem...

Istenem, állása van és még szégyelli.

- Meddig dolgozol?

- Reggel nyolctól tizenkettőig és kettőtől hatig.

- Hol?

- Egy irodában, aide-comptable* segédkönyvelő vagyok.

- Nehéz munka?

- Nem, nem nehéz, csak korán kell kelnem, mert messze

van ide. Hatkor kelek, képzeld el.

- Mondd izé... mennyit keresel te?

- Két frankot óránként. Miért?

- Csak úgy. Érdekelt, hogy ki lehet-e jönni abból.

- Nagyon nehezen, Monpti, pedig mindent magam csinálok, takarítok, főzök is, varrok, vasalok.

- Nincs cselédetek?

- De van... de... mondd, elkísérsz?

Az avenue des Gobelins-nél elválunk.

- Tovább ne kísérj. Ha észrevesz a papám, baj lesz.

- Mi lesz?

- Képes lelőni téged.

Kihúzom magamat. Kezdek fontos személyiség lenni Párizsban, már le is akarnak lőni. - A papája biztos vacsora

után mondja ezt, míg a szivarja füstje után bámul: - Úgy fogom lelőni, mint egy veszett kutyát.

Honnan lehetne pénzt szerezni? Állás után már nem megyek. Minden nap találkoznom kell Anne-Claire-rel a kertben, ez már foglalkozás.

Hirtelen eszembe jut, van egy kis arany Mária-érmem. Ezt el lehetne adni. (Egy nőnek kellett belépni az életembe, hogy ez is eszembe jusson.) Párizsi elutazásom előtt kaptam egy lánytól emlékül, hogy gondoljak rá: - Majd meglátja, hogy ez a kis érem megsegíti, ha bajba jut.

Tényleg, így is van. Megsegít, ha eladom. Azt hiszem, nincs ebben semmi aljasság. Azért még gondolhatok arra is, akitől kaptam. Én is adtam neki egy kis aranygyűrűt emlékül.

Nem. Ez aljasság. Nem adom el.

A Boul'Mich'-en egy ékszerészhez vittem el, miután fél óráig sétáltam a kirakata előtt. Vékony nyakú, madárfejű emberke volt. A szemére csippentett egy nagyítólencsét és így vizsgálta hosszasan a Mária-érmet. Végre kijelentette, hogy lánccal együtt ad érte harminc frankot. Akkor biztos százat is megér.

A szerelem érdekében fenn kell tartanom a szervezetemet. Viszont két hét múlva lakbérfizetés, az 135 frank. Ebből a 30 frankból egyelőre még élek egy hétig, azonkívül egy hétig még szobám is lesz, aztán majd úgyis megtudom, mi lesz.

- Én ne tudnám meg?

Mostanában úgy találkozunk, Anne-Claire-rel, hogy este hatkor megvárom az iroda előtt és hazakísérem, illetve csak addig, ameddig Anne-Claire megengedi. Szombat délutánonként szabad és egész estig együtt lehetünk. Vasárnap sohasem találkozunk, ilyenkor a szüleivel van. A família utáni tapintatos érdeklődéseimre azt mondta, hogy az édesanyja gyönyörű szép és nagyon kedves, ellenben az édesapja nagyon szigorú ember.

- Kit szeretsz jobban?

- A mamát - mondja és egészen ellágyul a hangja.

Anne-Claire-t a napi munka után fárasztja a séta, vagy feljön hozzám, vagy metrón hazakísérem. Mindennap az iroda előtt megvárom fél hétkor. Hatkor végez, de míg rendbehozza magát, eltelik fél óra is. Vagy húszan dolgoznak az irodában és csak egy mosdó van, persze körülötte nagy a tülekedés állandóan, hogy ki kerül előbb sorra.

Egy ízben, hogy kék foltot láttam a karján, elmondta, hogy a többiek nekilökték a mosdónak. Ezentúl úgy, ahogy volt, tintás ujjakkal, már hatkor kirohant az irodából, félrevágott kalappal a fején, a kabátja ujjába már az utcán bújva, rohantunk a közeli metróállomáshoz és csak nálam hozta rendbe magát, vagy otthon, hogy így is időt nyerjünk és többet lehessünk együtt.

A metróállomáshoz való rohanásnak megint megvolt az értelme. Hat órakor zárnak az irodák, a nagy magazinok, ilyenkor valóságos embertenger zúdul a metrók felé. Mindenki metróval utazik, mert ez a leggyorsabb és legolcsóbb közlekedési eszköz. Hat órakor, ha nehezen is, de még fel lehet kapaszkodni egy-egy kocsira, de fél hét felé már nagyon nehéz. Ilyenkor már az utcán is sorfalat álltak az emberek, dacára, hogy a metrókocsik percenkint pontosan közlekednek. Azért kellett futni, hogy az iroda és a legközelebbi metróállomás közötti távolságot, ami rendesen kilépve tíz percet tesz ki, három perc alatt megtegyük.

A metróutazások így is nagyon emlékezetesek maradnak. Sokszor úgy összepréselődtek az utazók, hogy az ember lába a földet sem érte és a nagyobb átszállóhelyeken, ha akarta, ha nem, egyszerűen lesodorták azok, akik leszálltak.

Előfordult, hogy Anne-Claire-t fél méterre a levegőbe

nyomták és eltolták előlem. Csak annyi ideje volt, hogy odakiáltsa nekem.:

- Édesem, figyeld, hogy hová visznek és gyere utánam.

Eleinte nagyon hiányoztak a régi délutánok zavartalan órái, a Luxembourg-kert. Ezt mind el kellett felejteni. Csak egy-egy órát lehettünk együtt és néha azt sem mindennap. Mind reménytelenebb lett, hogy valaha is az enyém lesz.

Egy nap váratlanul betoppan, kora délután, pirosan és csillogó szemekkel.

- Csókolj meg rögtön és igen nagy szenvedéllyel.

- Miért? Mi van?

- Még jobban... még... még.

- Elég. Mi van veled?

- Süt egy kicsit a nap, és ez megbolondít egészen. Nyisd ki az ablakot, milyen szép idő van és te itt ülsz a fülledt levegőben.

- Mi van veled, hogy itt vagy?

Kinyitja az ablakot. A kormos háztetőkre és fekete kéményekre ráhull a meleg fény. Kis fénynyaláb beesik ide is, a szobába.

- Látod, Monpti.

Kitárja a karjait és hatalmas ugrással a nyakamba kapaszkodik.

- Mi van veled? Felelj már! Hogy kerülsz te ide ilyenkor?

- Ma délután nem kell bemenni az irodába, elkéredzkedtem és veled leszek egész estig. Neked nincs semmi dolgod?

- Nincs.

- Akkor majd én adok neked egy kedves kis munkát. Te ide ülsz a fotelbe, én meg az öledbe ülök és te elmondod nekem, mennyire szeretsz. Először csókolj meg. Még... még... még...

- Mi van veled?

- Fölemelték a fizetésemet.

-Ja, úgy. Szóval csak azért.

- Nem is igaz. Nem is emelték föl a fizetésemet.

- Most fölemelték a fizetésedet vagy nem?

- Nem emelték föl. Ötig itt leszek nálad, aztán bemegyek az irodába.

- Most mondtad, hogy nem kell bemenned.

- Mikor?

- Az előbb, hogy jöttél.

- Ötig nem kell.

- Már megint hazudsz. Tegnap is hazudtál. Azt mondtad, hogy az irodafőnöködnek ilyen nagy szakálla van és utána pár percre megmutatsz nekem egy csupasz képű öreget az utcán, hogy az az irodafőnök.

- Biztosan közben megborotválkozott.

- Ne folytasd. Rögtön megismerted és nem azt mondtad: Nini, nincs neki szakálla, hanem azt mondtad: Ez az undok alak az irodafőnök. Ki most kettőnk közül a hülye?

- Az irodafőnök - mondja.

- Ne szellemeskedjünk, édesem. Egyáltalán, folyton hazudsz. Figyelmeztetlek, hogy megundorodom tőled, ha folytatod.

- Ide figyelj, Monpti, soha az életben nem fogok többé hazudni.

- Ó!

- Csak figyelj rám, már el is kezdtem.

- Hogy értsem ezt?

- Úgy értsd, Monpti, hogy azért fogok hazudni, de csak

másoknak, neked soha többé. Nézd, mit hoztam neked. Elővesz a retiküljéből egy fényképet.

- Most csináltattam. Jó?

- Szép vagy.

- Olvasd el, mit írtam a hátlapjára.

"La petite folle á son grand fou." „A kis bolond az ő nagy bolondjának."

Udvarolj nekem, Monpti. Te nem is tudsz szépeket mondani nekem.

- Céltalan udvarlás...

- Honnan tudod? Ó, ha te francia lennél. Azok tudnak beszélni. Igaz, hogy több mint a fele hazugság, de mégis. Tetőled az is elég, ha azt mondod nekem : édes.

- Hát, édes.

- De nem így.

- Ide gyere, az ablakhoz, Anne-Claire. Látod, ez Párizs.

Házrengetegek és háztetőcsordák szürke tömege, ahol mint

a hangyák élnek az emberek. Minden pillanatnak megvan

az öröme és a bánata. Minden pillanatban megfogan valakinek az agyában a bűn. Minden pillanatban imádkoznak és minden pillanatban paráználkodnak. Minden pillanatban megcsókolnak egy nőt és minden pillanatban megcsalnak egy férfit. Franciául: l'homme cocu* megcsalt férfi

Anne-Claire itt vadul belém kapaszkodik. Mi ez? Megcsalt volna már?

- Mondd, megcsaltál már?

Egy kis szünet után lassan és halkan mondja:

- Meg.

Az arca mozdulatlan, lehunyja a szemét.

- Hányszor?

- Csak egyszer.

- Mikor?

- Tegnap.

- Tegnap?

- Ühüm.

Az arcát nem látom, a mellemre hajtja a fejét és görcsösen

szorít a karjaival.

- Ó, Monpti! - sóhajtja.

A szívem kikopog a mellemből, hagyjam már abba, neki

már elég az izgalmakból. De én minden részletet tudni

akarok.

- Fölmentél valakihez?

- Nem.

- Tenálad történt?

- Igen.

- Ki volt az illető?

- Nem tudom.

- Francia?

- Nem tudom.

- Mi az? Előzőleg nem is beszéltetek?

- Nem.

- Most mondd el, hogy történt, te... !

- Rögtön elment.

- Persze, minek is maradt volna még ott, te rongy.

Hirtelen felkapja a fejét, az arca ég.

- Mit mondtál? Tudd meg, hogy én ártatlan vagyok.

- Majd elviszlek egy orvoshoz, te beteg lélek. Különben

nem is érdemes.

- Hová mész? Monpti, hallgass meg, csak vicceltem. Álmodtam az egészet. Tegnap éjjel álmodtam. Ne haragudj rám.

- Egy szűznek nem lehet ilyen aljas álma.

- Na, édesem, csak azt ne mondd nekem, milyen álmai

vannak egy szűznek. Mondd, nagyon fájt ez neked?

- Nagyon.

- Hiszen akkor te szeretsz. Már régóta gondolkozom azon: szeretsz-e te engem. Vigyázz, te bolond, mert eltéped a ruhám, maradj nyugton, mert másképp elmegyek.

- Nem bírom tovább.

- Dehogynem bírod. Mondd tovább, mi van még minden pillanatban Párizsban?

Minden pillanatban megőrül egy ember és most, úgy látszik, rajtam a sor.

- Nem fogsz megőrülni. Ha ilyen vagy, akkor meg sem csókollak többé.

- Huszonhat éves vagyok, nem élhetek úgy veled, mint egy remete.

- Hát szerezz magadnak egy kis barátnőt, aki majd

odaadja magát neked. Akkor majd nem leszel ilyen izgatott

és velem is rendesebb leszel, meg kedvesebb.

- Barátnőt? Ezt te mondod nekem?

- Csak azért a bizonyosért.

- Akkor ott is hagylak.

- Azért te nem fogsz engem otthagyni. Ennyit még én is tudok.

- De nagyon érted ezeket. Te mered mondani még,

hogy szeretsz? Ez a szerelem nekem nem kell.

- Ha a szerelmem így nem kell neked, akkor foglalkozz velem mint emberrel.

- Mint ember, nem érdekelsz.

- Úgy? Köszönöm.

Fogja a kabátját és elkészül. Bepúderozza az arcát, kirúzsozza a száját, a mozdulatai mindig lassabbak és vontatottabbak lesznek. Mikor már elkészült, csendesen megállt előttem, mintha várna még valamire.

Nem szólok egy szót sem.

Egy darabig még vár, aztán gyors mozdulattal felkapja a fejét, odalép az ajtóhoz, kinyitja, pillanatra megáll, visszafordul és csendesen mondja, magyarul:

- Szervusz.

- Szervusz.

Becsukja maga mögött az ajtót, de nem hallom, hogy elmenne.

Pár percig várok, aztán kinézek. Ott áll a sötét lépcsőházban a falnak dőlve és sír. Megfogom a karjánál és behúzom.

- Nem akartalak megbántani, te csacsi. Ne sírj. Mint embert is nagyon szeretlek. Tudod, milyen tisztességes ember vagy te?

Erre kirobban belőle a fuldokló zokogás.

- Nagyon boldogtalan vagyok... egész nap... dolgozom... úgy futok... hozzád... mint... egy... kis őrült... és... ezt... teszed velem...

- Ne bőgj már!

Most nem szabad vigasztalni, mert még kétségbeesettebben fog bőgni. Ha nem veszek tudomást róla, rögtön abbahagyja, egy-kettot még szipákol, aztán kifújja az orrát és elhallgat. Akármilyen közömbös dologról, de beszélni kell hozzá. Amint látja, hogy a könnyei nem hatnak meg, a fájdalma is elvész.

- Tudod, mit csinálok, ha lesz 100000 frankom? AnneClaire, ide hallgass! Hallod?

Lassan felemelkedik a rozoga ágyról, ahol kalapban, kabátban leborultan sírt és rám emeli könnyekkel telt szemét.

- Mit csinálnál?

- Először is megvenném a Riviera Hotelt és a Légyszeműt áthajítanám a szomszéd udvarra, mint a döglött patkányt.

- Aztán mit csinálnál a hotellel?

- Eladnám. Mondd már, mit csináljak egy ilyen vacak

hotellel? Vennék egy nagyon szép autót. Nagyon előkelően kiöltözködnék. Elmennék az irodába és felpofoznám a főnöködet.

- Ezt miért tennéd?

- Hogy kidobjanak téged.

- És miből fogok élni?

- Ezt kérdezed tőlem, amikor nekem 100000 frankom van?

- Neked már akkor egy centimes-od sem lesz.

- Hagyjuk ezt. És te mit csinálnál, ha neked 100000

frankod lenne? Várjunk. Mondjuk, ott ülsz az irodában, a

kezedbe adják a 100000 frankot. Mit csinálsz legelőször?

- Tizenkettőkor kimegyek az irodából...

- Mi az? Te még tovább tudsz dolgozni délig, amikor

ennyi pénzed van?

- Hát mit csináljak? Másképp kidobnak. Egy kicsit ideges lennék.

- Na, jó, nem szóltam semmit. Aztán mit csinálsz?

- Kijövök az irodából, felülök a metróra...

- Felülsz a metróra, amikor 100000 frankod van?

- Te elfelejted, hogy nekem jegyfüzetem van!

- Hát eldobod. Mondd már!

- Eldobom? Őrült vagy? Hogy valaki felszedje?

- Na, jó. És aztán?

- Aztán vennék neked egy nagy rózsacsokrot és elmennék ebédelni.

- Hová?

- A Julienbe.

- Három frank ötvenért?

- Nem. Hét frankért. Teveled lennék. Aztán a maradék kilencvenkilencezer egynéhány frankért megvenném az öszszes rajzaidat.

- Anne-Claire, ezek a rajzok nem érnek semmit... Te, ne harapj !

- Akarod, hogy mondjak neked valamit?

- Akarom.

- Ma, az irodában gondolkoztam az életről.

- Ne gondolkozz, édesem, tudod jól, hogy minden veszekedés ezzel szokott kezdődni.

- Egy nap el fogsz utazni, nem is fogom megtudni talán. Egyszer majd hiába kopogok az ajtódon. Mindenki boldog, amikor fiatal, én még sohasem voltam boldog. Most húszéves vagyok.

-Húsz ?

- Nem, tizenkilenc.

- Ne szólj semmit, már magam sem tudom, mit mondtál.

- Egyszer már én is boldog akarok lenni. És hol van az én boldogságom? - kérdi. - Hol van? Oú est-il ? - ezzel körülnéz a szobában, mintha itt keresné.

- Itt ne keresd. Itt vesztettem el én is az enyémet.

- Így gondolkoztam az életről - mondja egész elbátortalanodva és látszik, hogy már megbánta az egészet.

- Szóval, vegyelek el feleségül?

- Szemtelen.

Pillanatnyilag nem tudom, miért. Megsértettem-e, mert csak így jutott az eszembe az egész, vagy megsértettem, mert annyira sem értékelem a szerelmünket, hogy máris házasságról beszélek.

- Azt akarom megmutatni neked, hogy szeretlek. Adj alkalmat erre.

- Kérlek, itt van mindjárt egy: Hagyd abba ezt a beszélgetést.

- Ne félj, nem akarom, hogy feleségül végy, csak azt akarom, hogy együvé költözzünk. Én rendben tartom a dolgaidat és főzni fogok neked magyarul. Csak azt nem tudom még, hol lehet paprikát venni. Ne félj, én a paprikát imádom, csak nem szoktam még meg. Írd fel egy darab papírra a kedvenc ételeidet. Egy egész kicsi lakást kell kibérelni és bebútorozni. Egy kis kanárimadarat okvetlen kell venni. Ott a kis lakásban én is a tied leszek.

- A kanárimadarat feltétlen Eucalyptusnak kell hívni.

- Na, ugye? Látod, milyen egyszerű boldognak lenni, csak akarni kell. Ó, Monpti, egy egész pici szoba és egy kis konyha kell csak. A szoba lesz a tied, a konyha az enyém. A szobában egész nap zavartalanul rajzolhatsz, míg én az irodában leszek. Takarékoskodni fogok, te úgysem tudsz bánni a pénzzel. És ha egyszer elutazol, vissza fogsz jönni

újra, és mindent úgy fogsz találni, ahogy hagytad. Engem is. Mert nézd csak, enélkül csak futkosok az iroda, az én lakásom és a te lakásod között, mint egy őrült egér. Hát élet ez ?

- És mit szólnak ehhez a szüleid?

- Az igaz - mondja hirtelen elkomolyodva. - Szökjünk el Párizsból.

- Hová?

- A te hazádba nem lehet?

- Oda nem.

- Akkor menjünk Londonba.

- Tudsz te angolul?

- Nem, de az nem baj. Holnap mindjárt veszek egy angol nyelvtant.

- És mi lesz akkor, Anne-Claire, ha te fogsz otthagyni

engem és nem én téged?

- Én? Pas possible ! Lehetetlen !

- Igen, te.

- Te addig nem hagysz el?

- Nem.

- Akkor csókolj meg és ne beszéljünk többet erről. Átfogom karcsú derekát, fiatal testén feszül a ruha, ahogy

hozzámsimul és odakínálja a száját.

- Ugye, nem lesz ez mindig így? - És belemondja ezt

egy hosszú csókba.

- Anne-Claire, nézd meg jól Párizst még egyszer és kimutatok neki a kitárt ablakon, a fekete kémények között a ködös és füstös messzeségbe takaródzó háztetőtengerre. - Ez a város egyszer tudni fogja, hogy ki vagyok én, mert még nem tudja. Még te sem ismersz engem, Anne-Claire. Sőt, még én sem ismerem önmagam.

Beleturkál a hajamba és lecsókolja a szemem.

- Látod, ha ilyen kedves vagy és ilyen drágán beszélsz hozzám, borzasztóan szeretlek és fütyülök a jövőre: " Je m'cn fous de l'avenir". De ezt meg ne tanuld, mert ez argot.

- Nem akarsz velem vacsorázni?

- Ha meghívsz.

- Elmegyünk a Julienbe.

- Én fizetem a magamét.

- Akkor menj csak egyedül.

- Én csak akkor megyek, ha velem jössz. Csókolj meg,

Monpti, de hosszan.

A vacsora végén fizetek és leteszek az asztalra két frank

borravalót. Hadd lássák, hogy úr volt itt az este, akinek

egyik őse nagykutya volt Mátyás király udvarában. Büszke

és nemes fejtartással megyek ki. Odakint azt mondja Anne-Claire:

- Na, nesze.

- Micsoda?

- A két frankod. Visszaloptam.

XIX. FEJEZET

Ma reggel összetalálkoztam a nevelőintézetbeli lánykákkal a Szent Jakab utcában. Kettesével lépkednek egymás nyomában és azzal szórakoznak, ki tud az előtte haladó sarkára lépni. Egyformán vannak felöltözve, nagykarimájú szalmakalappal a fejükön, alóla gonoszul kivillognak a macskaszürke és sötétbarna szempárok. Az orruk töve még fényes. Van, akinek pattanásos az arca, de mindegyiknek dagad már a melle, mint két óriási furunkulus. Van, akinek csípője nincs, a lába pipaszárvékony és két nagy, hatalmas melle táncol és ugrál a pisze orra alatt. És mi lesz, ha mama lesz? Minden férfit alaposan megnéznek és összesúgnak.

Elöl megy a tanárnő mereven és járás közben hosszú kabátja szélét felrugdossa alacsonysarkú cipőjével.

Egy laposorrú lány csókot int felém.

Hátrafordulok, kinek szólt ez? A kamaszlányok vihogva nyerítenek, mint a lovak. A tanárnő visszafordul és kettőt tapsol. Biztos ezek közül is kikerül egy-két olyan drága, komisz kis bestia, akiért meg tudna bolondulni az ember.

Anne-Claire is ilyen volt kiskorában...

A Boul' Mich' egyik kirakatában láttam egy szép szürke, kékcsíkos nyakkendőt, de egész vékony kis kék csíkokkal. Gyönyörű volt. Az ára is rajta volt. Hülyeség, nincs is erre pénzem. De van, még marad is. Kakaó is van még. Na és mi lesz akkor, ha elfogyott? Az a pár nap már igazán nem számít. Aki szerelmes, az ne gondoljon mindig a belsőre, a hasra. Törődni kell a külsővel is. Mint az álomkóros lépek be az üzletbe.

A boltban mutatnak más nyakkendőket is. Az, amit a kirakatban láttam, így kézben nem hat úgy. Két másik nyakkendő tetszik. Az egyik szép sötétkék, világoskék csíkokkal, a másik piros, sötétpiros csíkokkal.

Megveszem a kéket. Otthon rögtön felpróbálom. Hát látom. hogy ez a szín nem áll jól nekem. A piros jobb lett volna. Ki kellene cserélni a pirosra.

A franciák nagyon kedves emberek, biztos kicserélik ezt

nekem. Tíz perce sincs, hogy vettem.

Megyek és visszaviszem.

- Kérem szépen, a barátomnak, akinek ezt ajándékba

vettem, nem tetszik ez a nyakkendő. Inkább a pirosat szeretné.

- Kérem, tessék.

Otthon hirtelen eszembe jut, hogy a piros színt gyűlöli Anne-Claire. Azt mondta mindig, hogy a piros szín neki szerencsétlenséget hoz. Ha pedig Anne-Claire-nek nem tetszik, akkor kár volt megvenni. Legokosabb, ha megmondom a boltosnak, hogy a barátom babonás és nem bírja a pirosat. Majd azt veszem meg mégis, amelyik legelőször tetszett a kirakatban.

Viszem vissza a piros nyakkendőt és elmagyarázom, miről van szó. Az egyik segéd halkan megjegyzi:

- Hogy lehet valakinek ilyen nehéz barátja!

Odaadják a legelső nyakkendőt. Hiába. Egyáltalán nem tetszik, de most már nem lehet okoskodni.

Becsomagolják és a tulajdonos odafordul az egyik segédhez:

- Maurice úr, most elmegyek ebédelni. Ha az úr visszajön a nyakkendővel, csak cseréljék ki neki nyugodtan. Bonjour, Monsieur.

Hazafelé menet egy másik boltban látok egy sokkal szebb nyakkendőt, fele árért. Elfordítom a fejem, hogy ne is lássam.

A nyakkendőt, úgy, ahogy volt, betettem a szekrényembe és egyetlenegyszer sem hordtam.

Alig ittam ki az ebéd kakaómat és tettem le a csészét, meg a főzőmasinát, kopognak az ajtómon, és belép Anne-Claire. Igen izgatott.

- Szervusz. Felfutottam egy pillanatra. Rohanok tovább az irodába.

- Vedd le a kabátodat.

- Nincs sok időm. Egész éjjel nem tudtam aludni, mert tegnap este hazudtam neked.

- Csodálom, hogy pont tegnap este nem tudtál aludni, na, de majd megszokod.

- Azt mondtad, ha még egyszer hazudni fogok neked, megundorodsz tőlem és többé látni sem akarsz.

- Ez igaz. Viszont a jövőben egyszerűbb lesz, ha arra hívod fel a figyelmemet, amikor igazat mondsz.

Halálsápadtan néz rám.

- Na, miről van szó?

- Tegnap azt mondtam neked, hogy két fivérem van.

- Igen. Megjegyzem, nem is kérdeztem tőled. És miért

mondtad ezt?

- Mert tegnapelőtt azt mondtam, hogy egy fivérem sincs és azt akartam, hogy mindent tudj.

- Szóval tegnap este is hazudtál ?

- Igen.

- Es tegnapelőtt is.

- Akkor is...

- És most miben maradunk?

- Csak egy fivérem van.

- Megjegyzem, kicsit undorító a dolog. Most melyik

igaz? Most kettő van, vagy egy sem? Megöllek, ha még

egyszer hazudni fogsz nekem.

A kezét megszorítom, hogy felszisszen. - Hány fivéred van? Felelj !

- Kettő. Eressz el - mondja halálsápadtan és sietve

elmegy.

Mi volt ez? Miértjött ez tulajdonképpen? Akkor is kettő volt, amikor idejött.

A következő találkánknál jön vígan, mintha semmi sem történt volna.

Na, a fivéreiről nem fogunk beszélni, az biztos.

"Il faut prendre le temps comme il vient, le vent comme il soume et la femme comme elle est" * "úgy kell venni az időt, ahogy jön, a szelet, ahogy fúj és az asszonyt, ahogy van."

- mondja Musset. Mégis undorító.

Megáll előttem és azt mondja:

- Szervusz. One, two, three, four, five, six, seven, eight,

nine, ten. Egy, kettő, három, négy....

- Mi ez?

- Már tudok angolul számolni. A számolás a legfontosabb, nehogy becsapják az embert. Azt mondtad, hogy megszökünk Londonba.

- Én?

Az asztalomról felvesz egy rajzot.

Előző este rajzoltam fejből, meztelen nőt ábrázol. Ha nincs senkije az embernek, hát rajzol magának egy szép nőt és mindjárt meztelenül rajzolja meg. Praktikus.

- Ki ez a nő?

- Senki.

- Nem igaz. Ezt te láttad és úgy rajzoltad le.

- Ez te vagy.

Remeg a szája széle.

- Különben is az a baj, hogy csak fejből rajzolhatom az ilyeneket. Meg akartalak kérni már rég, hogy tudományos szempontból vetkőzz le egyszer teljesen és mutasd meg a testedet.

- Micsoda tudományos szempontról van szó?

- Nézd, Anne-Claire, te intelligens nő vagy. Könyvet írok: "A psychopathologie- sexualbiologie párhuzama a psychographie pitulenciával". Öt kötet lesz. A kétszázhetvenhatodik oldalon, alulról a hetedik sorban megakadtam. Csak te segíthetsz rajtam. Megjegyzem, minden nő olyan érzéki, hogy a meztelen testével kapcsolatban képtelen tudományos dolgokra gondolni, csakis malacságokra. Te kivétel vagy.

- Mit akarsz csinálni a meztelen testemmel?

- Minden apró kis izmot meg akarok mérni. A két mell közötti távolság hogy aránylik a nombril, illetve a köldök és a bal szemöldök közötti távolság egyharmadával, mert ha

a + b = c - 4 és g4 = tyg, akkor ebbol gyököt vonok, azt

köbre emelem és miegymás.

- Tépd el ezt a rajzot rögtön. Add ide.

- Tessék.

Úgy széthasítja, csak úgy harsog.

- Szóval számíthatok rád?

- Mi az a pitulencia? Nem valami disznóság?

- Ugyan. Gondolj csak az atomok forgására. Miért lenne disznóság?

- Na, jó.

Másnap délután úgyis szombat van, majd levetkőzik. Egész éjszaka nem tudtam aludni. Már kora reggel vettem

egy centimétert és égő szemekkel fixíroztam a vekkeremet. Na még öt óra, na még négy, már csak három.

Délben a rendes kakaó-adag is megakadt a torkomon.

Luciferre, ez a nő le fog nekem vetkőzni pőrére és én beleőrülök ebbe. Úgy befutöttem a kandallóba, hogy csurog rólam a verejték. Nekem ne mondja azt, hogy nem lehet, mert megfázik.

Három órakor megérkezik.

- Szervusz, Monpti. Hoztam neked egy kis csokor virágot. Miért van itt ilyen borzalmas meleg?

- Már elfelejtetted, hogy tudományos kísérleteket fogunk végezni? Megígérted, hogy levetkőzöl.

- Én?

- Te.

- Nem emlékszem, hogy ilyet ígértem volna.

- Nem vitatkozom veled tovább. Ha nem teszed meg,

akkor én holnap öngyilkos leszek, mert azt a szégyent nem

tudom túlélni, hogy így játszol velem. Halálsápadtan ül az ágyam szélén.

- A cipőmet is le kell vetni?

- Az maradhat.

Nagyot sóhajt és lassan, nagy szüneteket tartva, kibújik a ruhájából.

Kis ingkombiné van rajta. Összekuporodik az ágyon és takargatja kezeivel meztelen vállait. A szemei lázban égnek.

- Mérd meg így, de siess.

- Ide hallgass, Anne-Claire. Sietni nem lehet - mondom neki rekedt hangon. - Volt egy ógörög bölcs, úgy hívták, Pitigrilli. Ő fektette le a komoly algebra alapelveit. Tudod, mit mond Pitigrilli? "A meztelen asszonyi test eszményien tiszta volt, amíg harisnyakötőt nem húztak a combjára." Vedd le tehát a harisnyakötődet is, ha nem akarod, hogy tisztátalannak lássalak. „Hol az asszony helye a természetben a nap alatt? Vel in tumulo, vel in talamo."*"Vagy a ravatalon, vagy a nászágyon" (latin) (Illetve ez nem jó idézet. Nem baj, úgysem érti.)

- Monpti, megrémülök tőled. Te milyen erkölcstelen vagy.

Ő vetkőzik le és én vagyok erkölcstelen.

- Legalább az ingedet vedd le derékig. Gondolj a párizsi parkok szobraira, azok mind meztelenül állnak a nyilvános kertek közepén és gondolj a tudományra. Tudod, hány vértanúja van a tudománynak? A női test meztelenségét csak akkor kell szégyellni, ha valaki nyomorék vagy beteges kiütésekkel van

tele. Miért rejtegetni azt, ahogy Isten megteremtett minket? (Húsvétkor gyónok...) Hogy nézne ki egy szál rózsa kombinéban, vagy egy tehén selyemharisnyában? Egy bika hosszúszárú alsónadrágban?

- Ne folytasd, mert megőrülök, vagy megméred így rögtön, amit mérni akarsz, vagy felöltözöm. Nincs is pitulencia, tegnap mindenkit megkérdeztem.

- Most már megértelek, biztos tele van a tested kiütésekkel.

- Ide nézz, te szemtelen!

Gyors mozdulattal lecsúsztatja a kis inget a vállairól és ott áll előttem teljesen meztelen felsőtesttel. A sötét háttérből úgy ragyog ki formás két meztelen melle, mint a hirtelen kiömlött tej vakító, fehér foltja. Egy pillanat volt és már felrántja az inget és a ruhája után kap.

- Legalább azt engedd meg, hogy megmérjem.

Két kis melle nekifeszül az ingnek. A centiméter remeg a kezemben.

- Anne-Claire, bocsáss meg. Nem bírom tovább. Megőrülök érted. Add oda magad.

- Nem. Eressz el, mert sikoltok.

- Nem akarod?

- Nem.

- Na, jó. Vedd tudomásul, hogy többet az életben nem kérem ezt tőled. Inkább megőrülök, de férfi leszek.

Felöltözik zavartalanul és mindig jobb kedve támad. Még énekel is:

- J'aime tes yeux Comme un enfant Aime un joujou Qu'on lui défend.

Szemedért epedek, játékszerért, mi övé nem lehet, sírhat így a gyerek.*

* Fordította Bárdos László

Csak legyen hozzám egy nő szelíd és kedves ebben az életben, de meg fogom azt kínozni, hogy a fészkes fene...

XX. FEJEZET

Ma megtudtam a hotel szobalányától, hogy a kisnadrágos házaspár elköltözött innen.

Hirtelen felbukkan előttem Marie-Louise képe, halvány, vékony asszony, nagy barna szemekkel. A nő, aki csak sírni tud. Anne-Claire maga az élet, szőke bodros hajával, csillogó kék szemeivel, nedves piros ajkával: maga az élet, az erő, az ifjúság. Ő is szeret sírni, de ez más.

Egy szombat este azt mondja Anne-Claire:

- Holnap reggel elmennek a szüleim St. Cloudba látogatóba és csak délután jönnek vissza. Én nem megyek velük. Azt fogom hazudni, hogy nagyon fáj a fejem, és eljövök hozzád. Már reggel fél kilencre itt leszek, akarod?

- Gyere drágám, várni foglak.

Már reggel hétkor felkeltem. Kénytelen voltam magam kitakarítani a szobám, mert ilyen korán még nem takarítanak. Negyed kilencre kész vagyok vele és végigfekszem az ágyon.

Most indul el hazulról Anne-Claire. Gondolatban végigkísérem az útján. Most szállt ki a metróból, most megy a Szent Jakab utcán, ideér a hotel kapujához és jön fel. De nem jön. Csak nem akar felhangzani a kis cipők apró kopogása a rozzant lépcsőfokokon.

Ma ravasz leszek. Szép szavakkal kell megkörnyékezni a nőt. Ő is mondta.

Már kilenc is elmúlt.

Negyed tíz is és nem jön.

Néha lépések zaját hallani a lépcsőházból, de az első, vagy a második emeletnél megszűnnek és egy távoli ajtó csapódása véget vet minden álmodozásnak.

Ez tisztára tűrhetetlen. Több, mint egy órát késik.

Hát játszik ez velem?

Ennek az egész viszonynak véget fogok vetni, én nem várakozom. Ha egy férfi egyszer kegyetlen lesz egy nőhöz, akkor tulajdonképpen ezekért, a nők által valóságos szadizmussal rendszeresített várakozásokért áll bosszút. Ennél lealázóbb valami nincsen. Hátha valami baja történt? Igen, ezt a kérdést szokta mindig feladni magának az ember, minden ilyen esetben és mindig igazolatlanul. Rendez-vous-k elott még senki sem halt meg soha.

Fogom a kalapom, hogy elmenjek hazulról. Amint kinyitom a szobám ajtaját, hallom az ismerős kopogásokat, de nem olyan fürgén és futva, ahogy eddig megszoktam őket, lassan és nehézkesen. Valaki más lehet, biztos egy kövér nő. (Itt jut eszembe, hogy a kövér nőknek mindig mókusszaga van, legalábbis azoknak, akik a Riviera Hotelbe járnak.) Áthajolok a lépcsőház korlátján.

Anne-Claire az, de valami nagy fehér csomagot hoz magával. Mit cipel ez hozzám?

Visszamegyek a szobámba és várok. Kisvártatva kopog a szobám ajtaján. Ajtót nyitok. Egy nagy kalapskatulyát tart a kezében.

- Miért késtél el?

- Csitt! - mondja titokzatosan.

- Mi van ebben a kalapskatulyában?

- Fogd meg óvatosan, de vigyázz rá, mert nehéz. Leteszem a földre.

- Miért késtél el?

- Ne oda, az asztalra.

- Mi van ebben a csomagban?

Felnyitja a tetejét és kivesz belőle két tányért, evőeszközöket, szalvétákat, más csomagokat és legvégül a kalapskatulya

fenekéből óvatosan kivesz egy nagy fazekat, ahogy fölfedi,

kicsap belole a gőz.

- Mi ez?

- Pot-au-feu* húsleves

Ezt fogjuk megebédelni délben. Most főztem. Már reggel hat órától főztem. Most lett kész. Gyalog jöttem, mert autóbuszon vagy villamoson kilöttyent volna. Majd leszakadt a karom. Kénytelen voltam otthon főzni neked, mert ha itt akarok főzni, egész biztos kiabálni kezdesz és úgy igazán nem lehet főzni. Hogy képzeled te azt? Egyszer már tudnod kell, milyen jól főzök én.

Borzalmas. Ilyesféle lehet, amikor a szakácsné a bakáját eteti. Minek itt még kiabálni? Ez a viszony mindig jobban elfajul. Legközelebb majd pénzt lop a zsebembe és észre sem fogom venni. Ezentúl minden centimen-t pontosan meg kell számolni és fölírni. Micsoda élet.

- Na, szervusz.

- Mi az? Hová méssz? - kérdi ijedten.

- A követségre vagyok hivatalos ebédre.

- És én mit csináljak?

- Edd meg a pot-au-feu-det.

- Egyedül? Én abba belehalok.

- Ez is előfordulhat?

- Mert sok van belőle és holnapra megromlik. Én veled akartam ebédelni.

- Nem tehetek róla.

- Tudtad jól, hogy jönni fogok, miért csinálsz ilyeneket ?

- Vártalak fél kilenctől és most fél tíz van.

- Azt mondtuk, egész nap együtt leszünk.

- A követségtől telefonáltak, csak éppen ott ebédelek és jövök vissza. Te csak ebédelj meg nyugodtan. Szervusz. Politikai ebéd lesz.

- Na, gyerünk.

- Mi az, hogy gyerünk. Te nem vagy meghíva.

- Elmegyek veled és megmondom a követnek, velem ezt ne tegye.

- A követhez nem mehet be akárki.

- Én veled leszek és te nem vagy akárki.

- A követ gyűlöli a franciákat.

- Gyűlöli? Na, ne mondd. Nem lehet intelligens ember.

És miért jött ide követnek akkor? Gyűlölni jött ide?

- Ezt hiába magyaráznám, úgysem értenéd. Túl komplikált.

- Elkísérlek a követhez és kint megvárlak.

- Egy ebéd ott két-három óráig is eltarthat és akkor se

lehet rögtön eljönni.

- Lent megvárlak. Majd sétálni fogok.

- Nem tudnék egy falatot sem enni.

- Jobb is lesz. Utána majd megebédelünk itt kettesben.

- Nem lesz jó.

Sápadtan áll velem szemben, az asztalon a vacak pot-au

feu gőzölög.

- Te nem a követhez mész, hanem egy nőhöz.

- Ugyan kérlek.

- Ha én meglátom csak azt a nőt veled nevetgélni... Az ajkai remegnek és belekapaszkodik az asztal sarkába. - ...én... veszek... egy... nagy... követ... és ... és... oda

megyek a nőhöz... felemelem a nagy követ és ...öngyilkos

leszek...

A nagy düh átfordul egy nyöszörgő, halk sírásba. Az élet buta.

- Na, készítsd ki az ebédet, ebédelünk.

Érzi, hogy ez nem természetes következménye az előbbi beszélgetésnek. Szótlanul sürög-forog. Az ebédelés hangtalanul folyik le.

- Jó volt? - kérdi a végén.

Na, majd elveszem én a kedved a további főzőcskétől.

- Nem volt jó.

- Akkor - mondja és bizonytalanul megsimogatja az abroszt, mert azt is hozott - ígérd meg, hogy ezt soha senkinek el nem mondod.

- Mit?

- Hogy nem volt jó az ebéd.

- Nem értelek. Kinek mondanám el.

- Senkinek a világon, mert engem tulajdonképpen most nagy szégyen ért.

Elnéz a fejem felett, az ablakon át, a háztetőtengeren túl, valahová a messzeségbe.

Tiszta, kék szeméből kibukik egy könnycsepp és végigszalad az arcán.

XXI. FEJEZET

Már megint vasárnap van.

Nem tudnám megmagyarázni miért, de nem szeretem a párizsi vasárnapokat.

Délután nagy eseménye volt a Riviera Hotelnek.

A néger házaspár összeveszett az udvaron. Ocsmány szavakat hajigáltak egymásnak. Az arcuk eltorzult a dühtől, a szemük forgott, egymásnak is ugrottak volna, ha a szomszédjuk, a városi hivatalnok a zsakettben közbe nem lép. Utána a néger nő felment a szobájába és öngyilkos akart lenni. A férj komoran állt az udvaron és az egyik fa törzsét nézte mereven.

Időközönként felment a szobájába, de rögtön le is jött.

Alig pár hete, hogy egybekeltek. Még lelki szemeim előtt látom a barátait, akik az esküvő napján gratuláltak a férjnek, akinek már fájhattak az arcizmai a sok kényszeredett, ideges vigyorgástól. Már izgatta a nászéjszaka. És most tessék. Vajon min veszhettek össze? Nem is fontos. Egész biztos mindegyiknek igaza volt. Más itt a baj. A legnagyobb veszekedéseket a házastársak között mindig egészen jelentéktelen dolgok provokálják. Ezek között se volt nézeteltérés, ezek már rég össze akartak veszni, csak az alkalomra vártak. Estére biztos megbékülnek egymással. És holnap újra kezdik.

De igazán nyugodtak és boldogok majd csak akkor lesznek, ha mindegyik titokban megcsalja a másikat. Ez elégtétel lesz mindegyiknek és engedékenyebbek lesznek egymással, és megértőbbek. - Ha te tudnád, te szerencsétlen... - És boldogok lesznek.

Estefelé meglepetésszerűen feljött Anne-Claire.

- Felszaladtam egy órára. Hogy vagy, Monpti? Mit csináltál nélkülem?

- Zenét hallgattam a Luxembourg-kertben, aztán szótárt olvastam. ápropos, nincs valami olvasnivalód?

- De van. Épp most olvastam a Guide de la femme intclligente*-et „Az okos asszony vezetője" , Bernard Shaw-tól. Tudod, politika van benne, kommunizmus, économie politique* politikai gazdaságtan

Szóval, mindaz, amit tudni kell egy nőnek.

Ezt megszédítette a könyv címe.

- Akarod?

- Nem. Szakállas emberekkel szemben averzióval viseltetem. Úgyszintén, a teljesen kopasz embereket sem bírom, akiknek már félig meghalt a feje. De kiváltképp azokat az embereket nem bírom, akik oldalról, vagy hátulról fésülik a koponyájukra a hajukat, hogy így takargassák a kopaszságukat. Az ilyen emberek rendszerint beképzeltek, szeszélyesek, önzők, akár azok a hatvanéves, öreg asszonyok, akik sehogy sem tudnak belenyugodni abba, hogy elhervadtak és tekintetükkel fojtogatják a tizenhat éves lányokat. De becsülöm az őszintén kopasz embereket, akiknek nem kell idegesen elrendezni a koponyájukra tapadó hajhulladékokat, ha leveszik a kalapjukat. Persze Bernard Shaw... ez egy másik eset... okos ember, az igaz, de a szívébe lóg a szakálla.

- Te már megint rajzoltál egy meztelen nőt - mondja az asztalomon kutatva.

- Az még múltkorról maradt.

- Nem igaz, Monpti. Ez erkölcstelenség.

- Lehet, de most hagyj engem békében. Majd te mondod meg nekem, mi az erkölcstelenség, te, aki perverz módon játszol velem és kertben ismerkedett. Hagyj békét,

mert itt ma a levegőben lóg a veszekedés. A négerek már veszekedtek.

- Csak egyedül veled ismerkedtem a kertben - mondja halkan.

- Meglehet.

Felveszi a beréjét és megindul kifelé. - Isten veled, Monpti.

- Isten veled.

Erre a hangra megdöbben. Egész közellép hozzám és megfogja a karom.

- Mondd, el akarsz tőlem búcsúzni?

- Nem bírom ezt így tovább.

- Mit?

- Ezt. Tudod jól.

- Ha nem kérnél annyit, már rég odaadtam volna magamat.

- Nem igaz, sokszor napokig szóba sem jön a dolog.

- Akkor meg az a baj. Ha szépen, kitartóan kérted

volna, talán már az első nap is...

- Úgy, az első nap? Te romlott.

-jegyezd meg, csak egy tiszta lány lehet ennyire romlott.

- Most megfogtalak, szóval te, aki nem akarod...

- Te még arra sem méltatsz, hogy azt mondd, milyen szép a szemem... a hajam... a szám. Biztos, hogy nem csúnya. Mindenesetre te mondhatod. Ezt kell hogy mondd, erre nekem szükségem van. Ha akarnám, mindennap volna valakim... olyan is, aki gazdag, akinek autója van, de én téged választottalak és neked még csak egy kedves szavad sincs hozzám. Még csak nem is udvarolsz nekem.

- Én nem vagyok a szép szavak barátja, hogy mint a kloroformmal, elbódítsalak velük.

- Ha elgondolom, hogy ezért szaladtam fel hozzád!

Csendesen néz.

- Nem akarsz velem kibékülni?

- Nem haragszom rád.

- Akkor csókold meg a nyakamat. Ez egy érzéki szűz.

- Miért mondtad azt, ha akarnád, mindennap volna valakid?

- Ha te tudnád, Monpti, hányszor szólítanak le egy nap ! Ha te tudnád, hogy szeretlek én téged... Csak egy picurkát várj még. Talán már holnap...

Talán már holnap.

- Engedd meg, hogy megcsókoljam a szoknyád szegélyét, mint egy középkori lovag.

XXII. FEJEZET

Itt ülök a Dome-kávéházban, café-crémet ebédelni uzsonnára.

Ez előkelő dolog. Időnként erre is szükség van.

Vigyázzunk, itt csupa gazdag ember ül körülöttem. A bohémek csak az éj beálltával jönnek, mint az éjjeli lepkék a fényre.

Most újságot fogok olvasni. De nem hátulról kezdem a lapot olvasni, hanem elölről. Milyen nagy különbség.

"Nincs elég gyerek Franciaországban."

Hát ez igaz. A fene tudja, mivel foglalkozik a mai ifjúság.

Egyórai olvasás után - mindent meg lehet unni ezen a világon - elmegyek sétálni a boulevard Montparnasse-ra. A cipőüzletek előtt megállok és benézek. A nők a cipőpróbálgatás közben egészen megfeledkeznek magukról és térden felül is mutogatják a lábukat, jobbra-balra fordítgatva, mintha csak azért csinálnák, hogy idekintről jól láthassa az ember: - Na, így jól látod, kedves? Tetszik neked a lábam, édes ?

A nők élete tulajdonképpen nem egyéb, mint az, hogy ízlésesen és gusztusosan tálalni tudják magukat. Ezért kár beszélni a férfi és nő egyenrangúságáról. A mai kor asszonyai ezt úgyis csak így értelmezik : elzülleni éppoly szabadon, mint egy férfi.

Lesétáltam egészen a Place d'Italie-ig. Mi lenne például, ha ma vacsoráznék? Ma vacsora, de holnap...

Rögtön fel is fedezek egy egyszerű restaurant-t. A zsíros

étlap ki van függesztve az ajtó elé. Na, ez nem drága hely, Különben is az Isten mindnyájunk felett orködik.

A vendéglőben kis márványasztalok mellett ülnek az emberek és hangosan esznek. Kékzubbonyos munkások nagy, lelógó bajusszal, keménygalléros, csináltnyakkendős, vékony nyakú hivatalnokok és egy-két túl fiatal vagy túl öreg nő. Mindenki vörösbort iszik.

A pincér egyszerre húszféle ételt hoz, egymásra halmozva a tányérokat, a fokhagymás kolbász belóg a barackkompótba, egy bifsztekdarab pedig kilóg a tányérból és fáradtan a pincér fülének támaszkodik. Meg ilyesfélék.

Már nem lehet visszafordulni. Csak nyugalom, ez olcsó lesz.

Egy kopasz öregúrral ülök szemben, aki rögtön szemen

köhög - megjegyzem, éppen spenótot evett.

Abrosz nincs. A többiek ezt már tudomásul is vették. Igaz, hogy különb dolgokat is nélkülöztem már, de éppen

ez az, idővel nagyon kifinomodik az ember ízlése.

Ettem egy darab húst Marengó-módra. (Szegény Napóleon, pedig ott nyert. Mi lett volna, ha veszít?...) - Kérek egy sajtot.

Kapok egy vékony Gruyére-szeletet. A sajtból egy kis fekete valami kilátszik. Jól megnézem. Hát ez bizony valami kis rovarféle lehetett. Lehetett, mert a másik fele hiányzik. Azt levágták a sajttal. Azt másvalaki kapta, talán már meg is ette. Vajon melyik lehetett a sok közül? Megjegyzem, én nem is a rovart sajnálom, miért ment pont két porció közé - én a sajtot sajnálom.

Szólok az őzcombmártásos fülű pincérnek, hogy nézze meg a sajtomat.

- Mit nézzek rajta?

- Itt van egy kis fél kukac.

- Na és?

- Egy kukac. Pontosabban egy invertébré á corps mou et dépourvu de membres, ...egy puhatestű és tagjaitól megfosztott gerinctelen, egy céphalopodes. Ha élne és csúszkálna, akkor sem mondhatnám a latinokkal: Vera incessu patuit dea* Az igaz istennő nyissa meg számodra a bemenetelt. (latin)

A műveltségemen senki sem csodálkozik. A szomszéd asztalnál egy fehérnyakkendős úr megjegyzi:

- Ezt is spirituszba kellene tenni.

- Tessék, de a fele hiányzik.

- Nem azt a vacakot, hanem magát.

Egy szemüveges, koszos kezű úr egyszerűen azt mondja: Pardon. - Puszta kézzel kiveszi a sajtomat és a szeméhez emelve vizsgálgatja, mert rövidlátó.

- Ön téved, uram - mondja -, ez nem egy céphalopodes. Hahaha... sem egy lamellibranches - esetleg egy gastéropodes, ha nem csalódunk. Mindenesetre el kellene kérni a másik felét.

Ez egy tudós. Ezek után mindenki el tudja képzelni, hogy néz ki egy tudós keze - a vendéglőben, étkezés közben. Kísérletezéseknél még tiszta lehet.

- Ha rovarokat akar látni, fiatalember, akkor jöjjön el hozzám, olyan pélécypodeseket mutatok én magának, hogy na. Az én mollusca vermiseim utolérhetetlenek.

- Ön gyűjti?

- Olyan komplett gyűjteményem van, hogy eláll szeme-szája.

- Innen szedte össze őket?

A pincér visszajön, elveszi a sajtomat és indignálódva mutatja valakinek.

- Egy kis legyecske, kérem, de még az sem, mert szárnya sincs.

- Remélem, kicserélik a sajtomat?

- Ugyan kérem, ne gyerekeskedjünk - mondja a pincér, a szalvétájával megtörölve az orrát. - Ez is valami?

- A rovar kicsi, kérem, nem mondom, de esküszöm, hogy még így sem bírom, egyáltalán gyönge undort érzek minden rovar iránt. Nem vagyok bosszúálló természet, tudom, hogy egyszer engem fognak megenni a rovarok és mégsem akarom én is megenni őket, en attendant*addig is.

A kövér úr odaordít nekem

- Na, ez nem rossz. Egy rovar. Talán nem akarja megenni a sajtot ezek után? És mit szóljon az unokafivéren, akit tegnap elütött a villamos? és a Lecafard bácsi, aki hat hét óta halott?

- Az örök világosság fényeskedjék neki, uram, ezt vicc nélkül mondom, de kukacot még az unokafivére kedvéért sem eszem.

Jön egy új vendég, valaki odakiáltja neki:

- Georges, ha röhögni akarsz, nézd meg a pasi sajtját. Ellenséges hangulat keletkezik körülöttem. Hamar rendelek egy almásrétest. Egy férfi átnyúl a sajtomért.

- Plait-il? Kérem? - így mondaná a nyelvtankönyv szerint. Itt pedig így mondta

- Passe-le moi, salaud, et pis ta gueule, hein ! Hé, te

piszok, lökd ide és ne pofázz.

És megette. Ez egy apacs volt. Vigyázat. Könnyedén

meghajolok.

Itt az almásrétest kanállal eszik, de nem azért, mert puha. Kemény az, csuda kemény. A kis kanál tulajdonképpen csak szimbólum itt, bizonyos fokú elérzékenyülést jelent, és indokolatlanul, mert kiskanállal csak jó dolgokat eszik az ember.

Nekinyomom a kiskanalamat a rétesnek. Egy kis feketeség kiugrik belőle és kiesik az asztalra. Utánakapok.

- Zut!* - mondja a fehérnyakkendős - ez megint talált valamit. Na, ez nem rossz.

- Én nem találtam semmit.

- Hát mi után kapkod itt? Legyeket fogdos? Ma parola, quel type! Szavamra, micsoda alak!

Gyorsan megeszem a rétest, nehogy meglincseljenek és fizetek. Odakint megkönnyebbülten veszem észre, hogy a kis feketeség csak egy szem sörét volt. Ezek söréttel lövik az almákat.

Gyalog megyek haza.

Tíz óra elmúlt. A külváros már alszik. Letépett plakátokat

zörget a szél a fekete gerendákkal megtámasztott, rogyadozó házak falain. Kóbor kutya nyargal szótlanul, behúzott farokkal a kocsiút közepén. Egy férfi vadul csókol egy nőt egy kapualjban.

- Szeretsz ?

- Nem tudok nélküled élni.

- Mondd, hánynak mondtad már ezt?

- Soha senkinek.

A többit nem hallom. Nagyokat lépve igyekszem hazafelé és azzal szórakozom, hogy a járda egymás mellé illesztett kőkockáinak a közepére lépjek.

A Riviera Hotel már csendes, illetve már horkol, fúj és sziszeg.

Nem tudom, miért, ma olyan idegenül hat a szobám.

Kinyitom az ablakomat és kinézek a sötét háztetőtengerre és a ragyogó csillagos égre. Az udvarok feketén hallgatnak.

Holnap új életet kezdek.

XXIII. FEJEZET

A szobámat még nem takarították ki.

A szobalány épp most kezd beágyazni.

Hatalmas testű fiatalasszony. Valahonnan vidékrol kerülhetett Párizsba, mert tájszólással beszél. Pompás asszonyi példány. A dereka karcsú, a csípője széles és ölelésre kész. Az arca nem szép, kis krumpliorra van, de sugárzik belőle az egészség, a fiatal erő.

- Bientot, monsieur. Nemsokára, uram - mondja és csak hajlítgatja jobbra-balra formás testét, halkan dudorászva. Nem zavartatja magát. A kitárt ablakon betévedt erőtlen napsugárban megfürdik két meztelen lábszára.

Mondani akarok neki valamit, de megfulladnak bennem a szavak. Szavak, amikkel úgysem tudnék most mit kezdeni. A torkom elszorul, a lábaimat elfogja valami lassú remegés. Nehezen és gyorsan szedem a levegőt. Nemsokára egy éve lesz...

- Készen vagyok - mondja egyszer csak és kimegy a

szobából, hatalmas csípőjét ringatva, meztelen karjával megtaszít finoman, ahogy ellép mellettem a keskeny küszöbön, de nem szól egy szót sem. Nem ismeri a formaságokat. Nem udvarias. Kívül-belül egészséges nő ez. Ha jobb sorba születik, egy tucat szeretője lenne a teste miatt.

Lassan kinyitom az ajtót és utána nézek. Már a szomszéd szobát takarítja, vígan csapkodva az ágyneműket és alt hangon fütyül hozzá. Atyaúristen, már szobalányok után leskelődöm. Egy kis hideg vizet eresztek az ütőereimre, hogy megnyugodjam és hanyatt fekve az ágyamon, mereven a plafont nézem...

Hát hol vannak azok a nők, akiknek hiányzik egy férfi? Hát hol vannak, mert itt hiányzik egy nő. Legközelebb ha pénzem lesz, leitatom Anne-Clairet. Miért? Vagyok én is olyan úriember, mint a többi. Az egyik ősöm...

Estére meghűltem. Nem értem, miért. Az esték hűvösek,

az igaz, de éppen elég időt adtam a szervezetemnek arra,

hogy megszokja a hideget felső kabát nélkül is.

- Ma nem csókollak meg, mert meghűltem - mondom

Anne-Claire-nek, ahogy találkozunk.

- Csak csókolj meg, én még így sosem kaptam náthát.

- Mit mondtál? Így még sosem kaptál náthát?

- Nem azt mondtam... kapnék.

- Azt mondtad : kaptam.

- Nem igaz. Kapnék.

- Mondd, miért hazudsz? A saját fülemmel hallottam.

- Rosszul hallottad.

- Egy gramofonlemezre kellene felvenni minden egyes szavad. Azt nem tudnád letagadni. Minden hazugság undorító. Miért nem veszel rólam példát. Hazudok én?

- Monpti, nincs neked felsőkabátod?

- Van, de én sportember vagyok.

- Te? Hiszen olyan vékony vagy.

- Éppen azért edzem magam.

- Ígérd meg, hogy most rögtön abbahagyod és hazamész lefeküdni. Holnap is ágyban kell maradnod. Most rögtön haza kell menned, mert borzasztó beteg leszel és meg is halhatsz. Holnap este felkereslek.

Nincs sok kedvem ellenkezni, mert tényleg rosszul érzem magam. Megyek és rögtön lefekszem. A takaró alatt sokáig dideregtem. (Pont a betegség hiányzott még.) Az éjszaka pedig olyan melegem lett, hogy attól nem tudtam aludni.

Korán reggel félálomban hallom, hogy kopognak az ajtómon.

Kócosan, álmosan felkönyökölök az ágyamban.

Hát ez ki lehet?

Az ajtó óvatosan kinyílik és bedugja a fejét Anne-Claire. Gyorsan, kapkodva szedi a levegőt.

Valami történt?

- Sietek... csak tíz percem van... Nyugtalan voltam, hogy beteg vagy... és felfutottam.

Gyorsan leveti a kabátját és letesz a kandallóra két csomagot.

- Csinálok neked egy grogot. Hol a gyorsforralód?

- Nem kell nekem semmi. Kedves vagy, hogy eljöttél, de...

- A kis grogocska nem rossz.

- Különben is, a kis grogocskát kirúgom az ablakon. Anne-Claire, légy szíves és ne nyúlj semmihez.

Gyorsan kinyitja a placard*-t itt: faliszekrény. Ott vannak a hotelbeli étkezésekhez szükséges felszerelések.

Le fogja leplezni a nyomorúságomat.

- Ott... - azt akartam mondani, hogy ott nincs semmi, én mindig kint étkezem, de már késő. Kivesz egy repedt bögrét, kakaómaradványokkal. Agyonhorpadt, összevisszagörbült lábost, ugyancsak kakaómaradványokkal, mint egy fakéreggel az alján. Van még ott egy görbe pléhkanál is, meg egy tejesüveg.

Lehunyom a szemem, hogy legalább én ne lássam ezt a borzalmas látványt.

- Majd mindjárt elmosogatom - mondja abszolút nyugodt hangon, a meglepetés minden árnyalata nélkül.

Feltűri a blúza ujját és fut ki a folyosóra a vízcsaphoz.

- Pszt! Anne-Claire.

A Légyszemű minden pillanatban fölfedezheti. Azonkívül

szó nélkül kikaparja nekem a kakaóréteget a lábos aljából.

Ezt a kakaóréteget még fel szoktam használni újra. Összetöröm és felhígítom. Egy hétig is ki lehet avval még jönni.

- Anne-Claire!

Már csorgatja a folyosó végében a vizet és vadul mosogat. Ki kellene rögtön ugrani az ágyból és intézkedni. Minden normális szerelemben az ember először fölfedi az imádott nő testét és csak azután a saját anyagi helyzetét.

- Anne-Claire, gyere ide!

- Soha többé nem látsz, ha nem engeded, hogy grogot csináljak neked. Ne ellenkezz, mert csak fárasztasz vele és sok időm sincs. Nincs egy nagy kanál?

Csak szomorúan nézek rá.

- Milyen csacsi vagyok, nem is kell ide nagy kanál.

Kipakol a kandallóra egy nagy üveg rumot, szalmafonattal az üveg körül és egy csomag kétszersültet.

- Anne-Claire, megőrültél? Hogy képzeled?

- Ma ne perelj velem, mert nagyon ideges vagyok és oda se hallgatok.

- Értsd meg, nem vagyok beteg. Alig hogy elmentél, fel fogok kelni és kimegyek sétálni a szélbe. Nen engedem, hogy egy nő rám költsön! ordítok. A bankból még nem jött meg a pénzem!

- Majd adok én neked, csak kiabálj az ilyen kedves kis nővel, mint én. Ha pedig kimész a szélbe sétálni, rettenetes dolog fog történni veled. Mutasd a nyelvedet.

- Mit akarsz tőlem?

- Hogy nem fehér-e?

- Nem.

- Ne kiabálj. Van lázad?

- Van. Negyvenöt fok.

Leül az ágyam szélére és belesír a grogba.

- A... házmeste.. rünk... in...fluenzában halt meg.. Hirtelen letérdel az ágyam elé és úgy mondja: - Monpti, ugye kiiszod? Jó kisfiú leszel és kiiszod. Anyáskodva és esetlenül megsimogatja az arcom.

- Ideteszem a grogot az éjjeliszekrényre, mert sietek. A kétszersültet is. Hol a cigarettád és a gyújtód? Azt is ideteszem, nehogy felkelj érte, de ígérd meg, hogy nem sokat dohányzol. Megígéred?

Csókra csucsorítja a száját és máris rohan. Csak felkapja a kabátját, még bele sem bújik egészen és már megy is. Az ajtóból még visszaszól:

- Este eljövök újra.

Fut le a lépcsőfokokon. Fürgén kopognak a cipői és mindig halkabban és mindig távolabbról, míg egészen elvész a zaj.

A becsukott ablakon keresztül hallatszik a leánynevelő intézet csengettyűje. Most kezdődik a tanítás. Megered az eső és a kövér esőcseppek finoman megkoppannak az ablaküvegen. Valaki halkan beszél a szomszédból és mind távolabbról hallatszanak a monoton szavak.

Egy igazi férfi nem nyúlna a groghoz, hanem kiöntené. De ki látja ezt? Nem látja senki, csak az Isten. Megalázkodni erény. Ez pedig az. És beteg vagyok. A grogot kiinni aljasság. Ha a nő saját magát adná oda, azt elfogadni korrekt dolog, kiforszírozni meg egyenest férfiasság, de ha csak rumos vizet ad, az már egészen más.

Míg efelett elmélkedtem, elnyomott az álom. Arra ébredek, hogy megint hallom a nevelőintézet csengettyűjét.

Az ablak négyszögéből fátyolosan szűrődik át a haldokló fény, a bútorok kontúrjait gyengén kirajzolva.

A vekker fél hármat mutat.

Kinézek az ablakon, sűrű köd fekszik a háztetőtengeren. Itt-ott egy-egy kivilágított ablak fénypontocskája küzd a teljes elmerülés ellen. Szóval, délután van, csak nagy a köd odakint.

Mit csináljak fél hétig, amíg a nő feljön?

Múltkor régi rajzokat kért tőlem a szobája számára. El fogok menni azokért a rajzokért, amiket az Almanach szerkesztőségben hagytam vagy két hete, ha ugyan megvannak még ezek a rajzaim és nem dobták el őket, ezeket neki adom. Ugysincs egyéb dolgom.

Erről hirtelen az is eszembe jut, mi lesz velem tulajdonképpen. Rövidesen nagy bajok lesznek itt a Légyszeművel is. Segíteni ezen már úgysem tudok, a legjobb, ha nem is gondolok rá.

Mi lenne, ha hirtelen új életet kezdenék?

Szóval egy új állás után kell nézni. Mi lenne, tegyük fel, ha színész lennék. Például moziszínész. Egy-két mozdulatot megpróbálok a tükör előtt. Várakozáson felül sikerült.

Feltétlen filmszínésznek kell mennem.

Új életet fogok kezdeni. Hétkor felkelés. Fél nyolckor svédtorna. Alapállásba ugrás, karokat belső középállásba fel. Törzshajlítás, tömörítéssel... - egy-kettő, egy-kettő. - Hasizmok erősítésére tarkónállás, haránt terpeszállással. - Homoríts! Helyben szökdelés, hátsó karfűzéssel. Egy-kettő, egy-kettő. Kidülleszteni a szemeket.

Holnap kezdem. Holnap reggel hajnalban hét órakor fel fogok kelni, kimaszkírozom magam Clémenceaunak és jelentkezem Pathénál. Kicsit nehéz lesz, mert ezüstfogantyús sétabotom nincs és azt sem tudom, hogy fog kiereszteni a hotelbol a Légyszemű mint Clémenceaut. Két korty rum és ezektol a gondoktól is megszabadulok.

Egy új élet reményeitől telítve, vidáman kapom a kalapom és rohanok el hazulról.

A negyedik emelet tigrisszaga így nyer mély értelmet az életemben.

Az utcán alig lát az ember egy fél méterre az orrától. Az operáig metrón megyek és onnan gyalog a bulváron végig. Közben próbálom egy nyolcvannégy éves ember járását utánozni és ekkor felejthetetlen dolog történt velem, ami még jobban megszilárdította elhatározásomat.

- Hé, mi van veled, hogy úgy össze vagy törve? - hallom hirtelen a hátam mögül.

A barátom, a háromszáz frankos.

Hát sikerült. Ő is észrevette, pedig semmiről sem tudott előzoleg.

Hirtelen kiegyenesedem és azt mondom neki, vállára téve a kezemet

- Két hét múlva, bármire legyen szükséged az életben, csak fordulj teljes bizalommal hozzám, én készséggel állok a rendelkezésedre. Szervusz !

Csak áll ott, mint egy hülye és néz utánam megdermedve. Jobb szerette volna, ha két frankot kölcsön kérek tőle.

A szerkesztőségben a titkár fogad:

- Nem tudom, a szerkesztő úr látta-e már a rajzokat - mondja édes fontoskodással.

Ezektől én még tanulhatok, ha már a színészetről van szó. Miért játszanak meg ezek ilyen vacak, kis részleteket. Tömören és egységesen kell felfogni az egészet, máskülönben szétesik a szerep.

Ahá, már hozza a rajzaimat.

- Tessék kérem. A szerkesztő úr megnézte a rajzokat és visszatartott tizenkilencet.

- Ahá! Na és ezekért mikor kell eljönni?

- Ezeket kérem megvettük.

- Megvették? Szóval most mi lesz?

- Tessék kérem a pénztárhoz fáradni, rögtön kifizetik.

Izé... itt valami tévedés lesz. Lehetetlen, hogy nekem pénzt adjanak. A kezem elkezd reszketni. Először csak egész finoman, majd mindjobban belehecceli magát. A nyugtát csak úgy tudom aláírni, hogy pokoli gyorsasággal kanyarítom alá a nevemet.

A pénztáros öt darab százas bankjegyet, egy ötvenest és két tízfrankost ad. Közömbös arcot mutatva, idegesen begyűröm az egészet a kabátom külső zsebébe és megyek ki. Hallatlan felindulásomban egy nagy szekrénybe bemenve akartam tulajdonképpen az ajtón kimenni.

A nagy bulvárnál vettem észre, hogy ott hagytam a kalapomat. Nem tanácsos most ezért visszamenni, ez rossz vért szülhet. Biztos rájöttek, hogy tévedés volt, már csak rám várnak. Majd veszek magamnak egy másik kalapot.

Mintha követnének. A rendőr nem néz rám.

Az egész testem remeg. Benyúlok a zsebembe: a pénz megvan.

Csak nyugalom és hidegvér. Egy a fontos : menekülni a szerkesztőségnek még a környékéről is, és minél hamarabb.

-Pszt ! Taxi !

A sofőr nagy elánnal kitárja előttem a kocsi ajtaját.

- Az avenue de l'Opéra és a rue des Petits Champs sarkán álljon meg.

Elmegyek Anne-Claire-ért az irodába és lehívatom. Tudja meg rögtön a nő, hogy Párizs már felfigyelt rám. Jobb, ha a pénzt a kezemben tartom állandóan, mert addig fogom rakosgatni egyik zsebemből a másikba, míg végül elvesztem. Nem jól van ez így. Anne-Claire úgyis eljön ma este. Inkább hazamegyek és méltó fogadtatást rendezek a tiszteletére.

- Hé, sofőr, gyerünk előbb a Szent Jakab utcába, Riviera Hotel.

Pezsgőt veszek meg virágot. Liliomot. Nem, ez marhaság. Veszek egy aranyórát. Azt később zálogba rakhatom. Még jobb lesz, ha elmegyünk vacsorázni valahova. Valami ajándékot kellene venni Anne-Claire-nek. Kalapot is. A szobát két hónapra kifizetni. Egy zsák kakaót veszek. A nőt leitatni... a nőt leitatni...

Megérkezünk a Riviera Hotel elé. Mit csináljak most otthon ?

- Hé, sofőr, vissza a nagy bulvárra.

A pénzzel feltétlen csinálni kell valamit. Még ma, mert

megőrülök a gondoktól.

Először is Anne-Claire-nek kell venni valamit.

- Hé, sofőr, menjen a faubourg St. Honoré-re. Majd

szólok, hol álljon meg.

Ez a női divatcikkek utcája.

De mit vegyek neki? Milyen divatcikkre van legnagyobb

szüksége egy nőnek?

Megvan! Szenzációs ötlet. Kalapot veszek neki.

Az első kalapszalonnál megállítom a kocsit.

- Kérem - mondom a szőke kisasszonynak, aki elibem

siet -, kalapot akarok venni.

Két elegáns, karcsú termetű hölgy éppen kalapot próbál

a metszett tükrök előtt és rögtön felém fordul.

- Monsieur, ön eltévedt, ez egy női kalapszalon.- All right! Én egy női kalapot akarok venni. Az összes nő felfigyel.

- Hol az illető hölgy, kérem?

- Otthon. Tudniillik ez meglepetés lesz. Egy nagyon

szép meglepetés. Önökre számítok. Nagyon szép kalapot

akarok venni. Mi most a divat?

- Mi a hölgynek a mérete?

- Micsoda méret?

- A fejbőség, kérem.

- Ah, persze, csakugyan. Mondjuk, egy normális női

fejről van szó. Ezek a micsodák itt most divatosak?

- Kérem, monsieur, ha el tudná hozni az illető hölgynek egy régi kalapját, sokkal könnyebben menne a dolog.

Az emeletről is lejönnek a nők és csoportba verődve,

borzasztó tisztelettel néznek rám.

- Ez teljesen szükségtelen, mademoiselle, majd mindjárt

körülírom a nőt. A vállamig ér és a feje körülbelül ilyen

nagy. Még azt is megmondhatom, hogy a kalapnak kicsinek

kell lenni. Már úgy értem, nekem legyen kicsi. Ezt tudom,

mert egyszer megpróbáltam az illető hölgy kalapját és nekem kicsi volt. Talán inkább én próbálom meg az összes

kalapokat. Majd én megérzem, melyik milyen kicsi.

A tulajdonosnő rettentő izgatott lesz.

- Kérem, később átcserélhetjük a kalapot, ha az illető

hölgy a meglepetés első impresszióin már túl van.

- Monsieur, milyen zsánerű kalapot gondol?

- Egy olyan szép kis kalapot gondolok. Az ár nem

számít.

- Tessék megnézni a kalapokat.

- Nekem már tetszik is egy. Ott, azon a csinos állványon, a lila kalap mögött, amelyiknek csak a szalagja látszik.

Ez kell. Mi az ára?

- Nyolcvan frank. Kifizetem.

- Ó! - sóhajtja az összes hölgy és lehunyt szemekkel

halkan beléremegnek.

Egy másik üzletben három pár selyemharisnyát is vettem.

Ez már sokkal könnyebb volt, itt azt is meg tudtam mondani, hogy az illető hölgynek a bokáját egy kézzel átérem. - Hotel Riviera - mondom a sofőrnek.

Az egyik kereszteződésnél megakaszt minket a forgalom.

Kinézek a taxi oldalán. A köd már enged. Épp egy gramofonüzlet előtt állunk. Istenem, pont egy gramofonüzlet előtt.

Szólok a sofőrnek és kiszállok. Két perc múlva már jövök

is kifelé és utánam hoznak egy gramofont, meg lemezeket és olyan vigyázva teszik be a taxiba, mintha egy ötnapos gyerekről volna szó. A zene életszükséglet. Nem is értem, hogy nélkülöztem eddig.

Megvettem Anne-Claire legkedvesebb dalait, köztük a "Le temps des cerises"-t is. A cseresznyeérést.

Hatra már otthon is voltam.

Kifizetem a taxit, marad még tizenöt frank ötven centimes-om. Viszont kalapom nincs, arról meg egészen megfeledkeztem.

A hotel kapuja mellett áll egy kiaszott öregember. Reszkető,ráncos kezeivel a homlokát dörzsöli, mint akinek idegrohama van. Az egyik szeme félig lehunyva és lassan kigördül belole egy kövér könnycsepp, s mire leér szürke szakállára, fekete lesz. Ez nekem megint pénzbe fog kerülni.

Egyszer csak megindul az öreg és nem vár be. A nadrágja széle olyan, mint egy csipkés női nadrág a kilencvenes évekből. Akkor én még nem éltem, de azért tudom, sokat olvastam erről földrajzóra alatt.

Az öregen fekete félcipő van, bár lehetett az sárga is, és ahogy lépked, fekete vízféle csurog ki a bokája mellett.

- Hé, nagypapa, álljon csak meg!

De nem áll meg. Biztos süket is. Óh, te szegény ember. Megkapom a karját és a fülébe ordítok:

- Hé, grandpére !

Megretten a kisöreg és az arca elé kapja a két kezét, hogy legalább a fejét megvédje.

- Fogja ezt a kis vacakot, öregem, ez ugyan nem elég egy életre, de háromszor, négyszer leszophatja magát a sárga földig.

- Igen, igen, igen, igen, igen...

- Magának már úgysem fontos, hogy sokáig él-e.

- Nem, nem, nem, nem, nem, nem...

- Fő az, hogy jó hangulatban legyen.

- Igen, igen, igen, igen, igen...

Megyek fel a gramofonnal és a lemezekkel a negyedik

emeletre.

Mi az, az én emeletemen szagcsere van? A tigrisszagot vad

ökörszag váltotta fel. A kettő között a különbség pontosan

annyi, mint amennyivel az ökör nagyobb a tigrisnél.

A szobámban eszembe jut, hogy a vacsoráról tökéletesen

megfeledkeztem. Borzalmas... a nőt is le kell itatni. Rohanok le a korhadt lépcsőfokokon. Az utolsó emeletet már a

sarkam végén csúszva teszem meg. Az öreg koldustól vissza

kérek öt frankot a tizenötből.

Az öreg már az olasz csemegeüzlet kirakata előtt áll. Még

ennivalót vesz magának. És az olasztól! - az én pénzemen.

Én sohasem tudtam elérni ezt. Nem is ennivalóra adtam

ennek a csirkefogónak, hanem arra, hogy eligya.

- Hé, öreg, adjon csak vissza öt frankot, elfeledkeztem

a tulajdon vacsorámról.

Csak a száját mozgatja, de egy hangot sem ad.

- Na, adjon csak ide öt frankot, öreg, az nekem elég

holnapig, míg a bankba megyek a pénzemért.

Úgy néz rám, mint egy hülye. - Na, mi lesz, adja vagy nem?

- Nincs... nincs...

Olyan, mint egy zilált, aljas ördög.

- Mi az, hogy nincs?

- Nincs pénz... nincs...

- Csak nem akarja bemagyarázni nekem, hogy azóta

már elköltötte az egészet, maga csirkefogó?

- Pénz nincs... - mondja és már tovább is akar menni.

- Szóval nem adja!

Megáll az öreg, rám néz keményen és azt mondja igen határozottan.

- Nem.

- Szóval menjek a bankba?

- Igen.

Még így életemben nem jártam.

Nézem az öreget, ahogy előttem áll elszántan és látom,

hogy a szeme nem is könnyezik, nincs is úgy kiaszva. A nadrágja nem is olyan rojtos, a cipőjébe se folyik már a víz,

egyszóval egy egész rendes ember, éppen hogy nem ad

magára.

- Egy nővel akarok vacsorázni, öreg. A nő miatt adja ide

az öt frankot, ha engem már gyűlöl.

Hirtelen meglátom Anne-Claire-t.

- Tudtam... tudtam... - mondja - hogy fel fogsz kelni.

- Ha tudtad, akkor ne is csodálkozz tovább rajta.

- Ki volt ez az öregember, akivel itt álltál az előbb?

- Egy szegény koldus. Pénzt adtam neki.

- Várj, én is adok neki.

- Ne adj neki, Anne-Claire, hacsak egy kicsit szeretsz.

- De adok, majd megsegít minket az Isten.

- Az Isten minket hülyének fog nézni. Már késő. Már ad neki.

- Miért lettél egyszerre ilyen szívtelen, mondd ? Téged

nem önt el a jóleső meleg, ha segíthetsz valakin.

- Ne beszélj nekem a jóleső melegről.

- Hová akartál menni?

Az az aljas öreg mégis bement az olasz csemegeüzletbe.

Volt pofája...

- Anne-Claire, egy nagy szívességre kérlek. Menj le a Panthéonig és aztán rögtön gyere fel hozzám.

- Mit csináljak én a Panthéonnál?

- Ne csinálj semmit, csak menj le addig, aztán rögtön fordulj meg és gyere fel hozzám. Itt az olasz üzletben van egy kis dolgom.

- Nem, nem. Te meg akarsz csalni azalatt. Most rögtön veled megyek.

- Megcsalni azalatt? Ilyen rövid idő alatt?

- Mit tudom én. Egy nő van nálad és most nem tud lejönni, mert én felmegyek. Én egy pillanatig nem megyek el mellőled. Pas la peine d'insister. Szükségtelen forszírozni.

- Meglepetést készítettem elő a számodra. Akkor nem tudlak meglepni.

- Ha nem mehetek fel most rögtön veled, megőrülök. És már végig is simítja a homlokát kifelé fordított tenyérrel.

- Na, gyere. Pedig tudom, hogy minden előkészület

nélkül nem lehet megőrülni.

A szívéhez szorított kézzel jön fel velem a lépcsőkön.

A szobám ajtaján előbb bekopog, aztán óvatosan kinyitja

az ajtót és bedugja a fejét.

- Na, most már elég legyen ebből a cirkuszból.

- Várj, előbb még benézek az ágy alá.

- Te, én kezdek félni tőled.

- Bocsáss meg, borzasztó féltékeny vagyok. Mik ezek a

csomagok?

- Azt mondtad mindig, hogy keressek magamnak egy

másik nőt, ha veled akarok élni.

- Én ezt sohasem mondtam. Mire esküdjem meg? Mi

van ezekben a csomagokban? Borzasztó kíváncsi vagyok.

- Fordulj a falnak, majd megtudod, ha szólok.

- Valami, ami velem kapcsolatos?

Alig kezdem kibontani a csomagot, amiben a gramofon

van, már kifordul.

- Egészen gyerekes vagy. Gyere ide!

Fogom a törülközőt és az egész fejét bekötöm vele.

- Jaj ! Mit csinálsz velem?

Na, most ülj ide az ágyra és ne mozogj többet. Kibontom a gramofont, felhúzom és rárakom a „Le

temps des cerises"-t. Leveszem a fejéről a törülközőt.

- Na. Voilá!

A két kezét csodálkozva a levegőbe tartja és megmerevedik, mint egy elszakadt filmkép. A szemei kitágulnak a

meglepetéstől.

- Mon Dieu*Istenem! ! Ó ! Ez a tied? Kié ez?

- Az enyém.

- Istenem, kicsikém, ó, az én dalom. Monpti! Monpti!

- Nesze, ez a két csomag meg a tiéd. Mint a vércse csap le a csomagokra és lázasan tépi, cibálja

le róluk a papirost. Közben a szívéhez kap a nagy izgalomtól. Legelőször a harisnyák kerülnek elő.

- Ó!

Nekiesik a másik csomagnak. Az ujjai idegesen tépik fel a papirost. Előkerül a kalap.

- Ó, jaj... mondja és letépve kalapját rohan a tükör

elé.

A kalap pontosan illik a fejére és nagyon jól áll neki.

Egészen más arc virul ki alóla. A szemei csak úgy ragyognak

az örömtől és megtelnek könnyekkel. Letérdel elém és átöleli a lábaim. Mielőtt megakadályozhattam volna, megcsókolja a kezem. Rémes.

- Mondd, honnan van neked ennyi pénzed? Megmondom. Nagy tisztelettel körülnéz a szobában és a

falakra akasztott vacak rajzokat nézi.

- Mondd, egész őszintén Anne-Claire, vagyok neked olyan, mint egy francia?

- Több vagy.

- Ezt nem azért mondod, mert...

- Akarod, hogy széttépjem a harisnyákat meg a kalapot?

- Nesze, itt az olló, vágj szét egy harisnyát, hogy hinni

tudjak neked.

Elszánt fény csillan meg a szemében és megragadja az ollót.

- Darabokra vágd szét. Egy pillanat alatt szétvágta. - A másikat is.

Egy kicsit habozik. Ennek ez több, mint Ábrahámnak

volt Izsák. De aztán behunyja erősen a szemét és azt is

szétvágja.

- Elég, én hiszek neked. Te is több vagy nekem, mint

bárki más a világon. Akarod, hogy kivágjam a gramofont

a betett ablakon keresztül?

- Édes egyetlenem, ne tedd azt, könyörgöm.

- Nehezemre esik, ám legyen.

- Mondd, mennyi pénzed van neked tulajdonképpen?

- Ötven centimes.

- Borzalmas. Ha nem haragszol, mondanék valamit...

- Nos?

- Te az vagy a pénznek, mint a szőlőnek a filoxera.

Akarod, hogy visszacseréljem pénzre a kalapot?

- Rendben van, akkor én odaajándékozom a gramofont

a Légyszeműnek. Ez az egyedüli ember az egész világon, akit

utálok.

XXIV. FEJEZET

A gramofonon megütköznek a beáradó napsugarak. Milyen buta az élet. Ha megkérdeznek, nem is jövök a világra. Vagy tegyük fel, lett volna egy dajkám, aki fejjel a földre ejt, most javában hancúrozhatnék az angyalokkal : - Te, ha még egyszer az arany pilickával a szememre célozol, szólok egy főangyalnak és gyémánt vesszővel ver a fenekedre.

Fel kellene kelni, kakaót melegíteni. Még van egy kevés. Úgy látszik, Andersennek igaza van, az éjszaka, a cukor,

kakaó, meg a spiritusz összebeszéltek, hogy egyszerre fognak elfogyni.

Öltözködés közben, ahogy a gyújtómat keresem, benyúlok az egyik zsebembe és találok öt frankot. Kész ajándék. Ezen energiát fogok vásárolni. Miután ma este nem találkozhatom Anne-Claire-rel, elmegyek moziba. Álljunk itt meg egy pillanatra. A mozi szükséglet. Energia táplálék. Ha a nagybeteg felülről nem tud táplálkozni, alulról táplálják. Ez a mozi. Van ebben a kerületben egy olcsó mozi, ahol ősrégi filmeket adnak, az igaz, de az is érdekes, hogy mondjuk újra látja az ember a Zigomár-filmet, amit még sráckorában látott és úgy el volt ragadtatva tőle. Mozi után az ember elkezd vitatkozni önmagával, aki volt. - Na, barátom, ennél nagyobb marhaságot még életemben nem láttam. - A kis srác, aki voltam, mellettem jön és piszkos körmével az orrom előtt hadonászik : - Nemi sigaz, e zegy klassz dolog vót. - Te taknyos, ne ellenkezz velem. Ez hülyeség, érted? A gyerek nem hagyja, hogy így meg úgy, ez jó volt. - Eriggy innen, édes fiam, mert úgy felrúglak, hogy Zigomárnak esel, ez pedig nehéz lesz, mert az egy képzelt alak.

Amerikai filmeket is látni. A cowboy mángorolja az indiánokat egy szép, szőke nőért. Ha győz és övé a nő, akkor gazdag ember leszek. Persze győz, utána boldogan megyek haza a holdvilágban. Majd írok én egyszer egy filmmesét, majd azt nézzék meg ezek, olyat még nem láttak. Csak hagyjanak. De ezek hülyék. Míg sikerülne meggyőzni oket, addigra én is hülye lennék. Feltétlen gyártani kell a rajzokat és elárasztani velük egész Párizst. Úgy fog dűlni hozzám a pénz, mint a szemét. Elviszem majd Anne-Claire-t ide-oda. Sokszor beszél Robinsonról, a szerelmesek Eldorádójáról, ahol fent a fák ágai között lugasfélék vannak és ott fent lehet uzsonnázni. Vagy lovagolni az erdőben egész délután. Micsoda

szép napok jönnek még majd. Éppúgy találkozhatnánk, mint eddig, én is mindennap fogok dolgozni, akárcsak Anne-Claire. Minden délben együtt ebédelhetünk.

Este folytatom a tervezgetést a Dome teraszán. Most már nagyon gazdag vagyok, már az ötödik autót veszem a várkastélyom cselédsége számára.

A szomszéd asztalnál két ember hangosan beszélget.

- Miért nem adta oda magát a nő?

- Azt mondta, hogy ártatlan.

- Miért járt vele ez a hülye hónapokig?

- Egy évig.

- Pláne egy évig. Jegyezd meg magadnak, ha egy nő két

héten belül nem adja oda magát, akkor soha. A nő már az

első pillanatban eldönti magában : Ennek igen. Ennek soha.

De rögtön határozott. Később már csak a formaságokért

küzd. És mi lett a vége?

- A fiú erőszakoskodott, a nő erre ott hagyta.

- Megtehette volna már előbb is, ez a szerencsétlen flótás. Persze költekezett rá, mi?

- Gazdag fiú, na hallod!

Rögtön fizetek és megyek haza.

Holnap megmondom Anne-Claire-nek, hogy közöttünk vége mindennek. Vagy-vagy. Én nem vagyok utóvégre se hülye, se impotens.

Már el is képzelem, hogy fogom elintézni a nőt.

Haza fogom kísérni és mielőtt elválunk, akkor mondom

meg neki,:

- Adok neked huszonnégy óra gondolkozási időt. Ha

holnap estig nem adod oda magad, látni sem akarlak többé.

Engem te nem fogsz az orromnál fogva vezetni.

Fáradt lesz az arca. Nem is fog úgy tetszeni. Hosszúkás

ujjai tintafoltosak.

- El akarsz hagyni?

Egy nagy udvar széles kapujában állunk, hirtelen hideg

szél kerekedik és megzörgeti a fejünk felett lógó címtáblát. - Je t'en sais gré. Szép tőled!

- Több hete vagyunk együtt. Elég volt a cirkuszból.

- Beszélj csak egyszerűen és nyíltan. Van valakid?

- Nincs! Arra felelj, az enyém leszel, vagy nem?

- Nem - mondja szinte kiáltva és a cégtábla olyat

csikordul a fejünk felett, hogy azt hiszem, mindjárt lezuhan.

- Akkor pedig tűnj el a szemem elol örökre - mondom

-ote-toi de mes yeux á jamais. Vade in pace* Menj békével! (latin)

! Erkölcstelen lélek.

Sarkon fordulok és megyek haza. Annyi büszkeség még

bennem is van, a teremtésit.

Így fogom elintézni.

Holnap pedig rögtön keresek magamnak másik nőt.

A Szent Jakab utcában valami furcsa, puha dolog mozog a lábam előtt.

- Mi ez, az istenit?

Ijedtemben és dühömben belerúgok.

Nagy ívben repül a fekete valami, és egyet nyekken. Egy patkány. A hátára esett, a lábaival egyre kapkod a levegoben, mint egy felborult játékautó, ami még jár. Furcsán sír, jajgat félelmében. Végre talpra fordul és mint a kilőtt nyíl, elrohan.

Ott állok az olasz üzlet előtt.

A patkány... igen, a patkány a Gyuri volt. Az utóbbi időben mindig szelídebb lett. Ha kenyérdarabot vittem neki, már nem is futott előre, csak oldalt pár méterre és rögtön felkapta.

Ma aztán elhatározta, hogy egészen bevár. És felrúgtam.

- Gyuri... ó, Gyuri... !

Csak állok és nézek utána. Soha többé az életben nem látom. Megingattam benne minden bizalmat az emberek iránt.

- Gyuri...

- Qu'est-ce que vous fichez-la? ' Mit vacakol itt? Két biciklista rendőr áll mellettem.

- Én kérem, megyek haza.

- Eh bien? Nos?

- Eh bien. Bonsoir, monsieur, 'dame!

XXV. FEJEZET

Délelőtt újabb rajzokat készítettem és vittem el az Almanach szerkesztőségébe, ahol múltkor annyit eladtam. Azt

mondták, három nap múlva nézzek fel. Az holnapután lesz.

Ha eladok, akkor kifizetem a szobámat (egy hét múlva

esedékes), addig majd böjtölök. Mindenesetre szerzek magamnak egy tisztességes úrilányt, aki odaadja magát, nem egy ilyen izét.

Délben váratlanul megjelenik Anne-Claire. Na, most elintézem.

- Szervusz, Monpti, jöttem egy kis zenét hallgatni.

- Nem működik a gramofon.

- Ó, máris? Nem tudod megcsinálni?

- Még nem próbáltam.

- Te, olyan boldogtalan vagyok, mióta a kalapot vetted nekem.

- Miért?

- Olyan jól megvoltunk eddig most minden olyan

furcsa lett. Akármit csinálok, azt hiszed, azért van, mert

kalapot vettél nekem és nekem is nagyon kínos a helyzetem.

Hogy utasítsalak vissza, amikor olyan kedves voltál hozzám.

Nincs semmi örömöm ezzel a kalappal, meg aztán nem is áll jól.

Igen, a kalap... Arról én is megfeledkeztem. Egy kalap

miatt ne adja ide magát nekem a nő.

- Hozd el estére a kalapot.

- Mit akarsz vele?

- Megsemmisítjük.

- Ne vigyem vissza inkább a szalonnak?

- Azt úgyse lehet.

- De lehet, csak egyezz bele.

- Hát vidd vissza.

- Már vissza is vittem. Haragszol?

- És mit vettél helyette?

- Semmit. Visszaadták a pénzt - mert sírtam. Nesze itt van.

Ez csak úgy tud sírni... "Levelezőlap-hívásra házhoz megyek sírni."

Kiveszi a táskájából a pénzt és leteszi az asztalra.

- Ez baj. Most mit csináljak ezzel a pénzzel?

- Ne vegyél nekem semmit. Tudod, milyen boldogok

leszünk! Most olyan nyugodt szívvel tudlak majd visszautasítani.

Nem szólok neki egy szót sem. Ez örül annak, hogy ezt rendszeresítheti. Na megállj!

Amint elment, rögtön írtam neki egy pneu-t* itt: csőpostai levél

az irodába. Csak ennyit: hirtelen el kell utaznom, ne is keressen a hotelben, amikor ezt a levelet megkapja, már a vonaton ülök.

Na, ezt az ügyet is befejeztem.

És most megyek és szerzek magamnak egy másik nőt. Nő ellen nő az orvosság. Nő pedig, hála Istennek, van elég.

A Luxembourg-kertben a Mediciek Kútja a szerelmesek találkozóhelye. Idejárnak azok, akiknek sürgősen kell valaki. A nők, akik már megunták a tisztességes életet jelképező pattanásokat az arcukon.

- Hát érdemes, Vonette, mondd? Az ember direkt ronda lesz, ha tisztességes.

Itt találkoznak azok is, akik már megértik egymást.

A nő izgatottan ül a széken, mint egy verébfióka, amint az anyját lesi, jön-e már a kukaccal.

A fiú pedig megkésik, mert okos, a nők csak azokat tudják igazán szeretni, akik nem udvariasak, nem pontosak és szintén úgy hazudnak, mint ők. Szóval jön a fiú, a lány erre felugrik és három lépésre tőle, lehunyt szemekkel, kitárt ajkakkal tátog feléje, mint az éhes verébfióka.

És üldögélnek itt jólnevelt úrilányok is, akiknek csak az a bajuk, hogy tényleg abszolút úri társaságban élnek és most kénytelenek idejönni, hogy szívdobogva élvezzék a leszólításokat és az ismerkedés gyönyörűségét. - Ez csak nem lesz olyan szörnyen tisztességes! -És olyan egyszerűen és gyorsan züllenek el, mint ahogy a szeplőtlen múltú lány, minden fenntartás és átmenet nélkül fejest ugrik az erkölcstelenségbe a nászéjszakáján: -jé, hát ezt így szabad? - De mennyire, édesem, sőt ha ezt nem csinálom, direkt bűnt követek el.

Idejárnak a vénkisasszonyok is emlékezni, életképek által

megsegítve visszaszállni a múltba, mint egy kis galamb, karvalyszerű arccal, késpengéhez hasonló szájjal és kellemetlen egyéniséggel. Emlékeznek és közben rámosolyognak a víz tükrében ringó, vénülő arcukra. A zöldes vízben túltáplált aranyhalak egykedvűen úsznak el a bedobált kenyérdarabkák alatt. Erről jut eszembe, járnak ide halvérű, hideg nők is, visszautasításokat élvezni.

Ne tévesszük össze a hideg nőt az erkölcsös nővel. A hideg nő titokban szeret. (Csak hideg nők képesek a legnagyobb

kitörésekre, idegrohamokra és öngyilkosságokra, ha kétségbevonják az érzéseiket.)

A hideg nő tudniillik nem bír meglenni szerelem nélkül,

csak éppen hidegen intézi el, erre szüksége van. Légy

szíves ! Elrontod a frizurám !

A hideg nő nem hunyja le a szemeit csók közben és csók

után nem piheg, hanem megigazítja a frizuráját, vagy azt

mondja: - Az előbb észrevettem egy kis mitesszert a homlokodon, engedd meg, hogy kinyomjam.

A hideg nőt nem lehet programszerűen szédíteni.

- Ma nem. Úgyis olyan ideges vagy.

Nem ő, hanem te. Ő tudja.

A hideg nő nem hű, a hideg nő hidegen csal.

A hideg nő ellen nincsen orvosság, a hideg nőnek nem kell

hideg férfi. A hideg nő sétálni akar a férfiak érzékiségén, mint egy allén, divatos könyveket olvasva.

Az Isten mentsen meg mindenkit a hideg nőtől... és ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg... Ámen.

Mennyivel drágább egy forróvérű nő, aki kombinéját levetve, például ilyeneket mond

- A férjem elsőrangú férj és azt hiszem, jó tanerő is.

Így ülnek ezek a mindenfajta nők a Mediciek Kútjánál, várva az eseményeket, a fatalitét. Az itteniek szerint csak fatalité van. Végzet. A férj megcsalja a feleségét, a feleség rájön, - C'est la fatalité. Ez volt

a végzete. - A feleség is megcsalja a férjét, ez is fatalité. A férj megöli a szeretőt, a szerető meghal, ez is fatalité. Ha a férjet véletlenül nem mentik fel, megint egy fatalité.

Jó, hogy ez a szó van, ez megkönnyíti az életet és megnyugtatja a kedélyeket, meg elveszi a felelősséget.

- Qu'est-ce que vous voulez, c'est la fatalité. Mit akar, ez volt a végzete.

Olyan nőt kellene keríteni, aki kicsit hasonlít Anne-Claire-re...

Felsőkabát nélkül üldögélnek az emberek a kertben. A Mediciek Kútjánál egy lélek sincs. Mi az? Sztrájkolnak a szerelmesek? Persze, hétköznap délután dolgoznak mindenütt. Anne-Claire-nek szép, karcsú a teste. Ha most itt szembe jönne velem, nem is köszönnék neki.

Négy óra felé becsukják a kertet. Egy csapat egyenruhás alak kikanyarodik a Szenátus épületéből és elállja a kert bejáratait. Az egyik közülük végigmegy a fontosabb allékon és trombitaszóval, esetleg dobpergéssel jelzi, hogy becsukják a kertet.

- Ön ferme! Ön ferme! Zárunk! - hallani az őröket innen is, onnan is, akárcsak hajtóvadászaton lenne az ember. Én Anne-Claire-t többé nem fogom látni...

A rue de Vaugirard elején van egy kis kápolna. Miután

a kertből kizavartak és hazamenni még nincs kedvem, bemegyek ide.

Szóval, Anne-Claire már nincs többé. Milyen rég nem voltam templomban. Nem gondolok őrá. Nincs semmi értelme. Milyen jó Isten-szag van itt. Bárhol legyen az ember: idegen földön, idegen szokások között, a templomok többé-kevésbé ugyanazok. Semleges területek, az Isten követségei.

Anne-Claire már megkapta a pneu-t.

A kápolnában alig vannak. Mellettem egy öreg nő imádkozik lehajtott fejjel. Olyan nőt kellene szeretni, aki mindig imádkozik. Az öreg nő egyszerre csak felretten és felkapja a fejét. Úgy látszik, ima közben elaludt. Zavartan a fejéhez kap.

- Na, mi az? - kérdezi hirtelen felém fordulva. Rögtön kirohanok a kápolnából. Atyaúristen, baj van az idegeimmel.

XXVI. FEJEZET

Egyszer hideg van, másszor meg meleg. Amint kisüt a nap, megjelennek a legyek. A Riviera Hotel udvara valaha istálló volt, ahová Napóleon is bekötötte egyszer a lovát, ifjúkorában, amikor titkos szerelmek után járt errefelé. Az akkori legyek egyenes leszármazottjai ezt nem tudták elfelejteni és tömegesen járnak ide emlékezni. Kibírhatatlanul szemtelenek.

Vettem egy légyfogót, hosszú, enyves szalag. Felakasztom a villanylámpára. Akörül keringenek és cikáznak leginkább a legyek.

Egy óra múlva már huszonegy légy van rajta. Kínlódnak, a lábukat húzogatják és csak még jobban odaragadnak.

Borzasztó halál lehet. Tulajdonképpen éhhalál. A legyeknek is fáj ez. Másképp nem igyekeznének szabadulni tőle. A légy is az Isten teremtménye. Éppúgy él, örül az életnek, van családja, vannak barátai és élete veszélyeztetésével szerzi be táplálékát, mindaddig, míg egy szép napon egy ilyen vacak, hülye alak össze nem fogdossa és halálra nem kínozza őket. Még nem késő. Meg fogom menteni őket!

Óvatosan leszedem a legyeket. Előbb vízben megmosom a lábukat, mert enyvesek és egymáshoz ragadnak. Aztán kiteszem őket az ablakpárkányra száradni. Tulajdonképpen ez egy bacilustelep itt. Ki tudja, melyik közülük a döglégy. A halál. A papucsommal sorra agyonvagdosom őket.

Utána mint egy őrült rohanok el hazulról. Az Ai-bis autóbusszal megyek át a Szajna túlsó partjára és leszállok a Comédie Francaise-nél. Fél hatkor már ott vagyok az iroda előtt és várom Anne-Claire-t.

Pontosan hatkor rohan ki és rögtön meglát.

Nevet is, meg sír is.

- Ugye, te sem tudtál elutazni?

Görcsösen belém kapaszkodik.

- Akarod, hogy együtt vacsorázzunk valahol és utána elmegyünk moziba?

Akarom.

- Nem lesz otthon baj?

- Nem, mert ma este későn jönnek úgyis haza, addigra meg én is otthon leszek.

Kinyitja a retiküljét.

- Fogd meg a zsebkendőmet.

- Miért?

Megfogom. Nedves.

- Kimostad az irodában? Miért mostad ki?

- Nem mostam ki, csak telesírtam miattad, ma délután. Kint voltam a pályaudvaron is. Azt mondták nem is ment semmiféle vonat Budapestre abban az időben, ahogy írtad. Úgyis lehúztalak volna a vonatról.

A Julienben vacsorázunk. Igyekszem közömbösen átlépni a restaurant küszöbét, hogy senki se sejtse, milyen nem mindennapi dolog ez nekem.

Jó hely. A la discrétion adják a kenyeret, ami azt jelenti, hogy diákok étkeznek itt, akik személyenkint két kiló kenyeret is fogyasztanak. Egy kilót ebéd előtt, egy kilót ebéd után. Érthető! Legnagyobb részük napjában csak egyszer étkezik és akkor kenyérrel lakik jól, mert azt ingyen adják az étkezéshez.

Minden ebéd négy fogásból áll, mert prix fix. Leves vagy előétel, hús, főzelék, sajt vagy sütemény. Ezenkívül kap az ember egy quart* negyed (rész, ill. liter)

vörösbort vagy sört, esetleg limonádét, ami már beleszámítódik az ebéd árába. A francia pincérek az Isten legcsodálatosabb teremtményei. Cirkuszban látni csak olyat, amit ezek produkálnak. Húsz embertől veszik fel egyszerre a rendelést, csak úgy sorra kérdezve őket: - Et vous, monsieur? Et mademoiselle? Et madame? És ön, uram? És a kisasszony? És ön, asszonyom? A bemondott ételeket egyszer elismétlik, de nem jegyzik fel - mindezt egy ember csinálja. A homlokán egy gondterhes ránccal, a haja tövén csillogó verejtékgyöngyökkel és öt perc múlva már jön is vissza az ételekkel. Az első mutatvány volt a memória-szám, most jön az ügyesség. Húsz különböző tányért hoz egyszerre, közben levest, főzeléket, húst, tésztát és mindezt a bal kezében, az alsó karján is végigfektetve a tányérokat. A jobb kézzel történik a kiosztás. Nagy ritkaság, ha két embernek elcserélik az ételét. Tizenkettőtől kettőig szünet nélkül hordja a pincér az ételhegyeket. A vendégek pedig, alig hogy bekapták az utolsó falatot, már mennek is, hogy átadják helyüket az újonnan érkezőknek. Aki nem kap üres helyet, az egyszerűen kiválaszt magának valakit, aki lehetőleg már az ebédje vége felé tart. Megáll vele szemben és várja, mikor fejezi be. Van, aki előveszi az óráját és a fejét csóválja rosszallólag, ha lassan eszik, akire vár. Ha francia az illető, rögtön bocsánatot kér és elkezd úgy zabálni, hogy a szemei is kidüllednek.

- Mais prenez votre temps. Je vous en prie. Csak kényelmesen, arra kérem.

- Vous en faties pas, monsieur. Ne törődjön vele, uram. Utána még annyit mentegetődznek, hogy azalatt tisztességesen is ebédelhetett volna szegény.

Vacsora után elmegyünk a Monge-Palace-ba. Rémes

francia filmet adtak. Egy kisgyereket elloptak a cigányok. (Ezek még mindig ott tartanak.) Közben a gyerek szenved, a közönség is, mert egyszer csak felfütyül valaki:

Assez ! Elég volt !

Nem értem a dolgot. A franciák csinálják általában a legrémesebb némafilmeket és a franciák megint azok, akik legjobban utálják ezeket a rémes filmeket.

Szóval, a gyerek árva és szenved a filmen, de úgy szenved, hogy az ember gyomra émelyeg.

Egyszer csak valami halk nyöszörgésfélét hallok magam mellol. Hirtelen Anne-Claire felé fordulok és megdöbbenek. Ez itt titokban szenved. Az arca vonaglik, a száját harapdálja és csak úgy folynak a könnyei mint tavaszi olvadáskor a megdagadt hegyi patakok.

- Megőrültél, hogy ezen sírsz?

- Hagyj, Monpti, hagyj...

- Hogy lehet ilyen hülyeségeken sírni, te őrült, te!

Később a filmen hirtelen jóra fordul minden. A cigányokat üldözik és megfogják. Olyan verés lesz belőle, hogy csoda.

Nagy tapsorkán. Nem a filmnek szól. A film még mindig vacak, de idegesek ezek itt mind és a gyors igazságszolgáltatást kedvelik. Van, aki nem bírja és fel is ordít:

- Casse-lui la gueule! Törd össze a pofáját!

A mozielőadásnak nagy előnye, hogy közben lehet cigarettázni, meg csókolódzni. úgy is, hogy az ember egyszeruen az ölébe veszi a nőt. Hátul legfeljebb azt mondják:

- Gyerekek, csak a fejeteket hajtsátok vagy egészen öszsze, vagy egy kicsit széjjel, mert nem látni.

A filmet nézni is lehet.

A szünetben a közeli kis kávéházba megyünk.

- Mit akarsz?

- Un grand noir-t. Egy nagy feketét - mondja csillogó szemekkel.

Érdekes, hogy ezek mennyire szeretik a feketekávét. A café crémek-be is csak kiskanálnyi tejet adnak. Ha világosan kéri az ember, kétkanálnyit. Ezután már csak a pincér megvetése jár: - Szóval, tejet akar?

Mozi után elkísérem az avenue des Gobelins-ig és ott elválok tőle.

- Ne gyere tovább, mert meglátnak veled.

- Szervusz, édesem.

A rue Claude Bernard-nál valaki megfogja hátulról a

karom. Anne-Claire az. Alig kap levegőt.

- Mi történt?

- Mondd... szerelmes... vagy... te belém?

- Igen... Nem értem.

- Akkor... miért nem... integetsz utánam, ha... elválok

tőled?

- Elfelejtettem.

- Most elválunk és te integetni fogsz nekem... én pedig hátra sem fordulok.

- Mi az?

- Igen, mert többen is látták, hogy integettem utánad, te hátra se fordultál és egy idegen ember integetett nekem. Én francia nő vagyok, engem nem lehet megalázni.

- Én pedig magyar ember vagyok. Az oroszlánketrecbe bemegyek, ha bedobod oda a kesztyűdet... egész kis oroszlánok közé, de a levegőbe nem integetek. Ezt méltóságomon alulinak tartanám.

- De szeretsz?

- Épp most beszéltem az oroszlánokról... Hallatlan! - Na, jól van. Csókold meg a nyakamat és szervusz.

XXVII. FEJEZET

Anna-Claire nálam felejtett egy kis könyvet, ma észrevettem az asztalomon. Les plus belles pensées: Le bonheur. A legszebb gondolatok : A boldogság.

Neki is szüksége van rá. Ha már az analízishez fordul az ember, baj van a lényeggel.

Szépen kiagyalt íróasztalbölcsességek vannak benne. Azt mondja például La Rochefoucauld: "Ne désirer, que ce qu'on a." Elégedjünk meg azzal, amink van.

A boldogság keresése egyetlen célja az életben minden

embernek, mert alapja az önzés. Mi lenne, ha elfogadnánk a fenti megállapítást a boldogság egyedüli elérésére? Az élet legszebb dolgai piszkos gyökerekből táplálkoznak. A megtrágyázott föld lesz a jó termő.

Amit René Maizeroy mond, az szellemes : "Hcureux ceux qui n'ont jamais été heureux." Boldogok, akik még sohasem voltak boldogok.

Tanácsot, útbaigazítást ez sem ad. Igaza van. Egyáltalán, csak a buta emberek hihetik azt, hogy szavakkal még megsegíthetjük egymást. A szavak, bármilyen jótékony hatást váltsanak is ki, csak annyit érnek, mint a rákbetegnek a morfium. Egy ideig felfüggesztik a szenvedéseket, de gyógyítani nem tudnak. Viszont René Maizeroy szellemes ember, ami nem jelenti azt, hogy vicces. Ez a mondat a bibliára emlékeztet és ez nagy dolog. "Boldogok, akik még sohasem voltak boldogok."

Azt mondja Charlec: "Il n'y a de bonheur parfait, qu'avec un mauvais coeur et un bon estomac." Nincs tökéletes boldogság kemény szív és jó gyomor nélkül.

Ebből csak egyet lehet száz százalékig megállapítani, Charlec gyomorbajos volt.

Balzac azt mondja: "On est heureux sans fortune, comme on est amoureux sans femme." Éppúgy boldog lehet az ember szerencse nélkül, mint szerelmes, asszony nélkül.

Szóval, a boldogság nem kívülről jön befelé, de belülről kifelé. Nem rossz, de nem új. Ez az a bizonyos harmincéves gondolat.

"A boldogság egyik feltétele, hogy ne legyünk boldogtalanok. Ez az első pillanatra bárgyúságnak látszik, pedig ha elmélkedünk felette, belátjuk, egy jó program." Ezt mondja Maurice Donnay.

Erre csak annyit mondunk: Nem elmélkedünk felette.

Flaubert szerint: "A boldogság három feltétele: Butának lenni, önzőnek és jó egészségnek örvendeni. Ha csak az első hiányzik, minden veszve." Nagyon boldogtalan lehetett Flaubert, mert itt ő másokról beszél.

Euripides azt mondja: "Ne állítsuk egy halandóról se azt, hogy boldog, mindaddig, míg nem tudjuk, hogy szállt le a sírba." Kellemes, ha az emberről utólag mégis megállapítják, hogy boldogtalan volt - nem neki, nekünk. Boldog, aki nevet? Hányszor csapjuk be önmagunkat.

Claire Bourdon. Tipikusan nő. Buta.

"Comment cherche-t-on le bonheur? Dans son élement." Hol keressük a boldogságot? Elemében. Ez Carmen Sylva. Annyi ilyen szépet lehetne még mondani. Nyáron meleg van. Télen hideg van. A fehér nem fekete. Isten veled, Carmen Sylva. Többet mi nem fogunk találkozni. Ezek után ?

Hyppolite Taine azt mondja: "Ce sont les imbéciles qui sont les plus heureux." A buták a legboldogabbak. Ha erről mindenki tudomást szerezne, tele lennénk boldogtalan emberekkel.

Van egy végtelen hülye arab közmondás is: "Boldog akar lenni? Ne túlozzon, elemezzen és legyen víg." Az arabok ilyen hülyék. A sok feketekávézástól van ez, meg a mértéktelen dohányzástól. A nőzést is túlzásba viszik.

A nő testileg, lelkileg a legnagyobb mérge a földnek. A pusztulás csak azért nem ölt ijesztő mérveket, mert kisebb adagonként már fokozatosan hozzájuk szoktunk. Már a Biblia is mondja: "Az asszonyi állat az ő férjének drága életét vadássza." Aki testileg túlfogyaszt egy nőt, paralitikus lesz, aki pedig szellemileg fogyasztja, szóval közösségben él vele, idővel teljesen meghülyül és elférfiatlanodik; önállósága elvész, hangja nincs, egyetlen vágya a nyugalom, a béke és ez a halál, mert a mozgás az élet.

Vannak nők, akiknek egyetlen céljuk rövidesen házasságuk után testileg-lelkileg úgy megváltozni, hogy soha többé az életben senki meg ne értse a férjüket. Miért tette ezt okos ember létére? Vannak nők például, akik a házaséletben szétfolynak, az ilyen szétfolyt és míderbe szorított, örökké pihegő nővel micsoda szellemi közössége legyen annak a szerencsétlen férjnek? Egy ilyen nőnek egyetlen foglalkozása még az életben a nálánál is szétfolytabb noket keresni. Komikuma a dolognak, hogy még éberen őrködni kell egy ilyen nő felett, aki nem is gusztusa az embernek. A kövér nőkkel legfeljebb kikezdenek, de el nem veszik tőlünk őket. Hol itt a boldogság?

Erről nem ír ez az ütődött könyv.

Ahogy így kacérkodom a legszebb gondolatokkal a boldogságról, kopognak a szobám ajtaján.

- Entrez ! Tessék !

Bejön egy napbarnított képű ember, lelógó bajsza van. Szent Isten ! Egy magyar paraszt. Mi ez? Álomkép?

-jó röggelt kívánok - mondja zamatos magyarsággal -, hoztam az úrnak egy bilétát.

Jó Isten! Hirtelenében eltűnik előlem egész Párizs. Ott vagyok valahol vidéken. A nap végigfekszik a tornácon, a kutya meg ott hasal az istálló ajtaja előtt, a nyelvét lógatva. Bent a lovak ropogtatják a

takarmányt, megrántva néha a kötőféket, ami a jászolhoz erősített vaskarikát megkopogtatja. A fényes nyakú lovak idegesen kapkodják a fejüket.

- Mici, te !

Pataikkal tompán dobbantanak a széna alomban és hoszszúkás legyek ülnek a hasuk alatt, ahol a bőr megremeg időnként.

A fészerben a szekér lőcsére egy tarisznya van akasztva, odébb felfordított lyukas lábos tetején, kis csirke törülgeti a csőrét, majd leugrik, hirtelen megáll és a nyakát a levegőbe dugdosva, ütemesen ellépked a veteményeskert felé, ahol a karók tetején felfordított tejesköcsögök dőlnek jobbra meg balra.

A szilvafák ágai közül kilátni a kukoricaföldre, ahol piros szoknyás, karcsú jány riszálja a farát.

- Marcsa, hogy a nehézség essen beléd, ne kacérkodj !

- Nó, nézd csak te málészájú. Nem neked van az, te!

Az égen bárányfelhők álldogálnak; egy furcsa formájú ott terpeszkedik a bádogtornyú templom felett, a temető mellett, ahol a belesüppedt hantú sírok között gyíkok sütkéreznek a napon.

"Itt talált örök nyugodalmat Istenben boldogult Takács István. Emelé e sírkövet hű hitespárja Alvinczi Farkas Zsuzsánna. Dicsértessék az Úr."

A kerekes kút megcsikordul, amint vizet húznak belőle.

- Hé, Kata néni !

- Nó csak?

- Leverem a tiktya lábgyát, ha erre pöszmötöl mögent.

- O, te istentelen, te...

Ez mind benne volt ebben a "jó röggelt"-ben.

Kábultan és felkavartan olvasom a levelet. A barátom írta, akinek annak idején háromszáz frankot adtam kölcsön és aki azt meg is adta. Evvel azt hiszem, túlságosan is jellemeztem ahhoz képes, hogy nem sok szó esik róla.

Cinege Istvánnak hívják ezt a magyart, mondja a levél. Állást keresni jött ki Párizsba. Csak a holmiját akarja letenni nálam, míg szállást keres magának. Ezt engedjem meg. Barátom elutazik két napra és ezért küldi hozzám.

- Magát hívják Cinege Istvánnak?

- Engöm.

Nagy,. hatalmas szál ember. Ilyen tagbaszakadt cinegét még sohasem láttam.

- Hát csak tegye le nálam a holmiját, addig míg szállást szerez.

Kimegy az ajtó elé és behoz egy nagy, fehér, otromba

batyut, meg egy újságpapírba csomagolt valamit.

Nem beszél ez egy szót sem.

- Adj' Isten! - mondja és elmegy.

Azt sem mondta meg, hogy mikor jön vissza a csomagjáért.

Cinege István úgy felkavart, hogy délután elrohantam a nagy bulvárra és vettem két magyar lemezt: Cigányzene.

Lélegzet-visszafojtva hallgatom, amint sír, nyafog és kesereg a muzsikaszó belőle.

Istenem, egyszerre itt van előttem a füstös pesti kávéház, öt embernek kell húsz százalék borravalót adni. - Én mondom neked, Ödönkém, ki kell innen vándorolni. Tavaly, hogy Londonban voltam...

- Lajos, két tojást pohárban.

'Genis, k'remá'ssan.

Egy debreceni, egy és egy kis barna sör a doktor úrnak.

Kifestett szájú nők meztelen karjukat ráfektetik az asztal hűs márványlapjára és a csillárok fényében tündöklő hatalmas tükrökben kokettálnak önmagukkal. Gusztusosan szétnyomódik a formájuk a székeken.

- Kel csók'lom nagycsás 'szonyom.

- Hogy és mint, Lebickay úr?

- Hát csak vagyogatok. Mi van az Imrével?

Finoman megbökik.

Öreg urak feketekávéznak. Csillogó tálcán hat pohár víz két embernek, félóránként váltva.

- Jakab, friss vizet és az esti lapokat.

Istenem ! Pesti kávéház.

- Zsuzsika, drága, baj van, most veszem észre, hogy otthon felejtettem a pénztárcámat.

- Ferikém, kölcsön adhatok magának, de igaziba nem. Nálunk havonta kétszer csökkentenék.

Kavarodnak bennem a pesti emlékek. Közrefognak, hajszolnak, kergetnek. Budapest, Rákóczi út.

- Mancika, megvárom holnap este a Berlini téren.

- Kisapám, úgy élvezem, senki sem sejti, hogy a szeretőd vagyok. Tegnap a Nóra is... magamban annyit röhögtem.

Már jön a tavasz a János-hegy felől. A villamos sikítva fordul.

Fráulein, was machen die zwei Hunde?

- Bocsásson meg, de olyan ismerős nekem. Nem találkoztunk mi már valahol?

A tabáni utcákban papírdarabokat kerget a szél és a budai hegyek földszagát hordozza. Öregasszonyok ülnek a sárgafalú házikók öreg kapui előtt hokedlin. Az eltörött ablaküveg papírral van átragasztva.

A Kenesei úr tegnap megint részegen jött haza és eltörte a szemüvegét, most úgy megy a házak mentén, a falakat simogatva, mint ahogy az öreg Smicweig bácsi simogatja a nyolc-tíz éves lánykákat reszkető kezekkel, míg cukorkákat ad nekik.

- Nem szabad félni a Smicweig bácsitól.

Budapest.

- Kérek egy fél kiló barna kenyeret.

Tessék erősen kopogni, a csengő nem szól.

Házalás és kintornázás tilos.

- Ide hallgasson, Kati néni. Szemben az öreg bérházat lebontották és átjöttek a poloskák ide. Olyan processziót még életemben nem láttam. A falakról söpörték le őket. Az összes lakók kimentek a kapu elé és sírtak.

- A Boráros térig szakasz.

- És miért nem érvényes ez a jegy egyszerre?

Kérem, egy kétpengőst adtam.

- Hát hívjon rendőrt, de nem szállok le.

- Tessék előbbre menni, a kocsi belseje még egészen

-jé, Krausenvirtzfürtig úr, ezer éve nem láttam. Maga egy igazi magyar.

Idegeneknek tilos a bemenet.

- Nagyságos asszonyom, a nemes cél érdekében... gyönyörű szép bőrkötésben... havi három pengő...

- Egy zongora, nyolcvan pengő, eloször, másodszor,

senki többet harmadszor.

- Csak az idegeidre vigyázz, mamuska.

- Tisztelt Ház! Az előttem szóló képviselőtársam vádaskodásaira csak egy a válaszom. Gyerünk a független magyar bíróság elé. Régóta tudomásom van arról, hogy egyeseknek szálka vagyok a

szemében. Az egész nem egyéb, mint egy ellenem indított politikai hajsza. Ne itt vádaskodjunk, hanem gyerünk a független magyar bíróság elé. Ha pedig a

napnál is világosabban fog ragyogni makulátlan politikai

tevékenységem, pusztuljanak a rágalmazók.

- Doktor úr, nagyon jól néz ki.

- Édes öregem, holnap feltétlen megadom.

- Lenkének viszonya van Ferivel.

- Ki az a Feri?

- A férje. Na, most mit szólsz ehhez?

- Adj pénzt ruhára. Elvégre meztelenül nem járhatok.

- Ne olvass, amikor hozzád beszélek, mert a fejedhez vágom a könyvemet.

- Tanár úr, kérem. Isten bizony a nővérem volt.

- Halljuk a minisztert!

- Tisztelt Ház! A vizsgálatot meg fogom indítani. Addig, míg konkrét adatok nem állnak a rendelkezésemre, nem kívánok az ügyhöz hozzászólni. Csak egyet mondok: Amíg én itt állok a helyemen (Közbeszólás: Na, nem sokáig!), rendíthetetlen vasszigorral fogok lesújtani azokra, akik hivatalos minőségükben visszaéltek a közbizalommal. Ha a vádak igaznak bizonyulnak, a bűnösök elveszik méltó büntetésüket.

- Úgy van! Úgy van!

Budapest !

Krumplileves nokedlivel. Kolozsvári tejfölös káposzta.

Túróscsusza.

Budapest. Székesfővárosi gázművek. Állatkert. A medve

a fejét emelgeti. A hiéna fáradhatatlanul üget fel-alá. "Afrikai repülő vízikutya." A ketrece üres, egy barlanglyuk és előtte egy adag izé és semmi más.

- Láttad ezt, Laci? A nő rám nézett.

- Barátom, milyen okos kis teste van. Ártatlan még?

- Mondd, hol élsz te?

Anne-Claire valahol messze van, nagyon messze. Úgy fekszem ezen a fekete ágyon, mint egy lázálmában vergődő beteg, aki kiszáradt torokkal egy csepp italért könyörög.

Cinege István csomagja össze van kötve egy cukorspárgával. Vajon mi lehet benne? Egy régi nadrág, egy fogkefe és egy törött fésű. A fésű külön egy magyar újság leszakított darabjában:

NYÍL T TÉR*

* E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

XXVIII. FEJEZET

A Panthéon mellett van Párizs legrégibb temploma; a Saint-Étienne-du-Mont. Még a XIII. század elején építették. A tornya még úgy maradt, a többit már átépítették azóta, de még így is van négyszáz éves. Olyan a színe, mint a rozsdás vasé. A belseje is nagyon furcsa. A templom közepén két hatalmas oszlopot köt össze egy díszes galériaféle, amelyre a két oszlop köré csavarodott egy-egy csigalépcső vezet. Ez a jubé. A régieknél a szószék.

Az egyik mellékoltárnál van eltemetve Sainte Geneviéve, Párizs védőszentje, aki megállította Attila seregét a város kapuja előtt. A Saint-Étienne-du-Mont-tól balra terül el Párizs egyik legrégibb része. Kis keskeny utcák húzódnak a Szajna felé, öreg utcák, lehetetlen formájú házakkal, ahol se a villanyt,

se a vízvezetéket nem ismerik még. Petróleumlámpával világítanak és egy utcai szivattyús kútról hordják maguknak a vizet.

Nem tudom, miért, de valahányszor erre járok, elszorul a szívem. Egy-egy régi ház kapuja olyan ismerősnek tűnik fel nekem, mintha már egyszer régen éltem volna itt. Nevetséges és mégis fojtogat egy nyomasztó, rossz érzés, ha a házak különös formáit nézem. Miért ismerős itt minden? Nem emlékeztet semmire. Az emberek, akik itt laknak, idegenek nekem, csak a házak és az utcák nem. Az az érzésem, ha sokáig itt időzöm, régi arcok is eszembe fognak jutni ezekről az öreg kapukról. Talán egy név is. Várjunk csak, egy név... egy név... Egy nagyon távoli gondolat lassan közeledik felém. Őrültség. A szívem erősen dobog. Jobb lesz, ha hazamegyek a Riviera Hotelbe.

A Szent Jakab utcában összetalálkoztam Anne-Clairerel, kis utazótáska van nála.

- Mi történt?

- Már jó fél órája várok rád idelent. Gyere gyorsan velem. El kell utaznom.

- Elutazol? Hová?

- Lyonba, de visszajövök. Kikísérhetsz az állomásra. Egyik nővérem beteg.

- Mégis van egy nővéred? Sohasem mondtad, illetve mindig mondtad és éppen ezért...

Most rögtön indulunk.

- Na és a szüleid?

- Ők már elutaztak.

Mielőtt megakadályozhattam volna, megállít egy taxit.

- Siess, mert elkések.

Míg én vad borzalommal a pénzem próbálom a zsebemben kitapogatni, Anne-Claire minden átmenet nélkül nekemugrik és vadul csókolgat.

- Istenem, te is szomorú vagy, látom.

- Igen. Mondd, messze megyünk még a taxival?

- A gare de Lyonra. Adok neked egy kis emléket.

Kivesz egy kis érmet és a szájához emeli, hogy megcsókolja.

Múltkor a moziban láttunk ilyenjelenetet. A szerelmesek

elválnak, a nő egy kis érmet megcsókol és odaadja a kedvesének. Ezt akarta megjátszani, de nem sikerült neki. Megcsókolja az érmet. Utána keresi, de nem találja sehol. Olyan pici volt, hogy odaragadt a szájára.

A taxit nem engedi kifizetni. Nem tudom, mi lett volna, ha engedi.

Az állomásra sietve beszalad és egy mérlegbe bedob huszonöt centimes-ot.

- Mi ez?

- Jaj ! Azt hittem, peronjegyet ad. Én akarom azt is megvenni.

Izgatott hangulat.

A quai*-ken itt: peron

fekete vonatok álldogálnak. Hordárok futkosnak bőröndökkel a nyakukban, elutazók rokonokat csókolgatnak.

- Amint megérkeztél, írjál.

- Újságok, újságok!

- Ez a lyoni vonat?

- Gyerekek, nem fogtok megfázni?

- Édes Jules, hát mégis elmész?

- Érdekes, hát nem te vetted meg a jegyemet?

- Ezt csak azért mondom, hogy vigyázz magadra és írjál, még nem is tudom, hogy fogok nélküled létezni.

- Látod azt a kis dögöt, aki a pasiját kíséri ki? Az előbb

belecsíptem és visszacsípett.

- Ne menjetek abba fülkébe, pont a kerekek felett van.

- A másik foglalt szakasz.

- Ez a lyoni vonat?

Szürke útiruhás, sportsapkás, jóltáplált férfi, ezüst cigarettaszipkával a szájában, megvetően sétál a kocsik mentében.

- Hordár!

- Mondtam neked, hogy ne vacakolj egy óráig a fejeddel, mert elkésünk.

- Ne kapkodj az arcomhoz, mert pofonvághlak.

- Na, már kezdődik.

- Ez a lyoni vonat?

- Külső, első vágány jobbra.

- Hol az a büdös kölyök megint? Most pofozzalak meg,

te gazember?

- Csókoltatom Lucy nénit.

- A harmadosztályú kocsik egész elöl vannak.

- Ez a lyoni vonat?

- Anne-Claire, ne kérdezd már annyiszor, hogy ez-e a

lyoni vonat, mert megőrülök.

- Hagyd csak. Egyszer így vittek el Marseille-be. Felszállok vele egy kocsiba, ahonnan már kicsit nyugodtabb emberek bámulnak kifelé, lebeszélgetve a peronon állórokonokhoz, akiknek egyetlen céljuk ilyenkor előkelően közönyösnek látszani.

- Hé, 52-es hordár! Ez az ember milyen buta, csak

kitömetni az ilyet.

- Pofikám, van nálad apró?

- Fő, hogy jó helyetek van.

- Igazán, olyan nehezen fogjuk nélkülözni kedves társaságát.

- Maaamaaa, én is ki akarok nézni!

- Kuss!

- Sokan utaznak, jó volt idejében kijönnötök.

Az első fülkében még van hely. Egy pap is ül benne, a

breviáriumot olvassa.

- Ide ülj.

Nem is hallgat rám, megy tovább.

A következőben senki, de foglalt, mert tele van bőröndökkel.

A harmadik üres.

- Ide ülök, Monpti.

- Úgy? Rendben van.

- Mi van veled? Most miért haragszol?

- Egy fiatal leány, ha egyedül utazik, ki van téve esetleges vonatismerkedéseknek...

- Na, felőlem nyugodt lehetsz.

- Nem vagyok nyugodt, mert látom, hogy éppen azt keresed te is.

- Én?

- Igen, te. Mondtam, hogy ülj be a pap-fülkébe, de te nem ülsz be olyan fülkébe, ahol már vannak...bocsánatot kérni, mert szerelmes voltam, amíg ők szenvedtek.

Feléje nyújtok egy frankot. Mint az éhes csóka, úgy kap

oda a kezével és megy tovább kotorni. Meg se köszönte.

Undor fog el, hogy a keze a kezemhez ért.

Gyönyörű szép, meleg tavaszi nap. Januárban tavasz.

A Szent Jakab utcán halotti menet megy végig. Lassan

lépegetnek a lovak a koporsóval, a kocsi előtt öt méterre

kosztümös ember megy.

Az emberek megállnak és leveszik a kalapjukat. Nem a halott iránti kegyeletből teszik, a halált köszöntik, akivel szeretnének jóban lenni.

A koporsó után a gyászolók. Elöl talpig feketében egy asszony - két gyászruhás férfi támogatja -, a kezében zsebkendőt szorongat, olyan görcsösen, mintha minden reménye benne lenne. Utána a többiek, már kevésbé komoran és így végig az utolsó kíséroig, mind jobban enyhül a meghatódottság az arcokon. Átmenet a talpig gyászból a gyászkarszalagba, illetve a legvégén már az sincs. A két utolsó szürkeruhás ember sugdolódzik és nevetgél. Ilyen a bánat is az idő mérlegén, most talpig feketében vagyok, de majd én is eljutok az utolsó sorig. Csak az időre kell támaszkodnom, mint a koldus a mankójára.

Megyek a temetés után. Én is temetek. A halottas menet megáll a Saint Jacques-du-Haut-Pas templom elott. A koporsót leveszik a kocsiról és beviszik a templomba. Ahogy elmennek mellettem, gyengén megcsap egy édeskés szag. A halott szaga. Nem tudni, férfi volt, leány, asszony, öreg vagy fiatal. A koporsó oldalára itt nem írnak semmit. Igaz is, kinek fontos az? Akik temetik, azok úgyis tudják, kit temetnek. A többieket meg úgysem érdekli.

A templom hűs. A szenteltvíz hideg, a színes üvegképek misztikus fényeket szőnek a nyirkos félhomályba. Egy-egy fényfolt ráesik a nagy, fehér kőkockára. A szentek szobrai meredten hallgatnak , gitárokkal, könyvekkel, pálmaágakkal, meg egyebekkel a kezükben. Egyszer én is meghalok. Éppen úgy fogok feküdni összetett kezekkel, mereven kinyújtózva a koporsóban, mint ez a halott fekhet. Requiem

aeternam dona eis, Domine. Et lux perpetua luceat eis.* Adj Uram, örök nyugodalmat nekik. És az örök világosság fényeskedjék nekik. (latin)

- Szegény, milyen jó ember volt, csak végtelen könnyelmű. Na, most már megnyugszik szegény, és nem költekezik többet. - De még élek.

Gyerünk innen, ki a friss levegőre, mert megfojtanak a kőszentek.

Hát hol van egy úrinő ezen a világon? Egy tisztességes és...

Ki? Ez, aki itt megy előttem? Meglehet, hogy tisztességes, akkor meg beteg. Úgy is néz ki, mint aki az orvos előszobájában várja a vérvizsgálat eredményét. - Istenkém, csak most az egyszer... Hogy kezdődött, Héléne-kém? - Tudod, egyszer csak kis piros foltok lettek a mellek körül. Képzeld el a lelkiállapotomat, még jó, hogy nem a hátamon, mert Léon rögtön észrevette volna.

Estefelé megyek haza.

A kazettámból kifehérlik egy levél. Idegesen kikapom. Két kulcs a nyakamba is esik. A Légyszemű is kapkod a levél körül, hogy az enyém-e. Majd mindjárt olyat ütök a fejedre, hogy lecsukódnak a szemeid.

Anne-Claire-tol van. Megismerem a keze írását.

Fölrohanok vele a szobámba.

- Most itt vagy, mi? Beszélni akarsz velem?

Leteszem az asztalra és nézem.

Előbb rá fogok gyújtani egy cigarettára és csak azután hallgatlak meg, te bestia. Vajon mit találtál ki? Elég sokáig törted rajta a fejed. Várjunk, előbb vizet is iszom, meg kinézek egy kicsit az ablakon.

Szép idő van.

Leülök a lehetetlen színű fotelbe és fölveszem a levelet az

asztalról. Elég nehéz. Szépen fölvágom egy zsilettpengével.

Nyolcoldalas, sűrű sorokkal teleírt levél.

Mon petit,

bocsásd meg, hogy nem lakom az Öt Gyémánt utcában.

Ott lakom abban a szállodában, ahová bemenni láttál.

Teljesen egyedül élek, mert a szüleim meghaltak régen.

Alig voltam tizenhat éves, amikor elvesztettem őket.

Azóta egyedül a magam keresetéből tartom el magam...

Itt három sűrűn teleírt, könnypacnis oldal, szaggatott,

fájdalmas mondatokkal.

. Egy egyedülálló fiatal lányt senki sem véd meg és

mindenki azt hiszi róla, hogy rossz. Csak azért hazudtam, hogy jobban szeress. Volt két fiú az életemben, akikkel csókolództam, akiket nagyon szerettem - ez nem egyszerre volt -, de úgy nem szerettem őket, mint Téged. Megmondom, mert később talán ezt is megtudod. Igen, ártatlan vagyok. C'est bien la vérité. Ez az igazság. Nem vagyok olyan rossz, mint amilyennek látsz. Mindennap úgy mentem hozzád, hogy a tied leszek, nem tudom, miért nem volt így.

Most már mindegy, hogy tudod... Megígérem, hogy nem fogok többé hazudni. Nem tudom, miért vagyok ilyen. Ugy szégyenlem magam. Egyszer az irodában azt hazudtam, hogy meghalt az a nővérem, aki nem is élt - csak azért, hogy sírhassak és sajnáljanak engem. Azt is el kell mondanom neked, hogy van az irodában egy fiú, úgy hívják : Paul Delavier, aki egyszer csókolódzni látott veled. Azt hazudtam neki, hogy te a férjem vagy. Vettem egy jegygyűrűt. Az irodában mindig viseltem, csak akkor húztam le, ha veled találkoztam. Ezt csak azért mondtam el, ha véletlenül ezt is megtudnád, ne undorodj meg tőlem. Bocsáss meg nekem, Mon petit. Várj meg ma este hat órakor az iroda előtt, ahol mindig várni szoktál. Ha nem leszel ott, tudni fogom, hogy nem akarsz többé látni.

A te végtelen szomorú

Anne-Claire-ed.

Utóirat:

Menj el a hotel bureau* iroda jába és kérdezősködj utánam. Meg fogják mondani neked, hogy egyedül élek. Soha nem maradok ki, csak akkor, ha veled vagyok. Írhatom még azt, hogy sokszor csókollak?

Halló! Szépen süt a nap.

Az utcákon vígan jönnek-mennek az emberek.

- Néni, adjon egy szép csokor ibolyát.

- Mind szép ez, kedvesem, mind szép.

Még csak négy óra. Hatig teljes két órám van. Beülök addig a Luxembourg-kertbe.

A kanyargó utak között a székekre ügyelő nénikék bolyonganak, hogy meglephessenek egy-egy gyanútlan idegent, aki leült egy székre és gusztusosan beleszagol a friss levegőbe, míg a kulcsaival játszadozik és nem figyeli a székes nénit.

Helybeli polgárral ilyesmi nem történik.

Helybeli polgár csak padra ül, vagy egyszerűen levisz magával egy összecsukható tábori széket és odateszi a legszebb helyekre, ahová elővigyázatból sohasem tesznek ingyenpadot és ráröhög a székes nénire, aki ilyenkor olyan megvetően megy el mellette, mint egy grófnő a kitagadott fia mellett: - Pih!

Helybeli polgár legfeljebb ünnep- és vasárnap vesz magának széket.

Ez nem olyan egyszerű. Helybeli polgár a vastag aranyláncával, pecsétgyűrűjével, nyikorgó cipőjével, fekete esernyőjével és puha fekete kalapjával előbb lelkiismeretesen kisétálja magát, hogy elfáradjon és így a lelkiismeretét megnyugtathassa, hogy már leülhet. Ha pedig leült, akkor az alkonyt is túlüli. Nem addig ül, ameddig jólesik, addig, amíg a feneke bírja. A jegyét átadhatná másvalakinek is, de Helybeli polgár ezt nem teszi. Helybeli polgár nem csal, ő litániára is jár, és öreg újságokat ad le a sekrestyében a szegény betegek részére. Alapítványokra is hajlandó öt frankot adni, ha kinyomtatják a nevét, vagy feltűnően megköszönik.

Szóval nem csal, mert érzi, hogy ezt neki egyes-egyedül kell leülnie, méltón megülve így az ünnepnapot. Ha többen ülnek - mert csapatosan járnak, mint a darvak -, akkor felkelés után feltétlenül megkérdezik egymástól, hogy jó volt-e.

- Forcément, ca fait du bien. Kétségtelenül, ez jól esik.

Általában ezek az emberek mindig minden után megkérdik egymást, hogy jó volt-e. Alig bontakozik ki az ölelésbőla francia delnő, sietve megkérdi kedvesétől, jó volt-e. Épp olyan gyakori ez, mint a pesti nőnél a "na, most mit fog gondolni rólam". Udvarias és figyelmes emberek ezek. Természetesen minden ilyen kérdésre mindenki csak azt válaszolhatja: jó volt. A haldokló is, ha beleérdeklődnek az agóniájába, egy Ca va bien-nel, jól vagyokkal, megy át a másvilágra. Ha valaki véletlenül azt mondja, ca ne va pas, nem jól vagyok, megdöbbennek, mert nem bírják a szomorúságot, még akkor sem, ha másoké.

Na, már jön is a székes néni.

Én is szeretnék elmenekülni. Becsületszavamra mondom, nem a huszonöt centimes-ért, hanem a menekülés izgalmáért, a gyönyörért. Viszont ennek a szegény néninek is meg kell élni valamiből.

- Mondja néni, mennyit keres maga huszonöt centimeson?

hiba 247

áll, félrjarte csámpás cipőbenmondja kalapján kókadtan, a fekete ahogy strucctoll

is szomorú. Ezzel már megy is, gyors, kacsázó léptekkel, mert észre

vett egy urat, aki leült. De az úr is észrevette, rögtön feláll

és elmenekül. A néni megakad a fele útján, aztán lassan

elindul másfelé és elnyeli egy allé.

Tíz perc múlva egész társaság telepedik le a mellettem

lévő székekre. Öten vannak. Öt centimes aratás az öreg

néninek. Fütyülni kellene neki, hogy rögtön jöjjön, míg el nem menekülnek. Bár ezek nem úgy néznek ki.

Hé, jön már az öreg néni a lábait dobálva. A strucctoll vígan rezeg a rohadt kalapja tetején. Úgy látszik, lesben volt.

A társaság fizet, kényszeredett, lassú mozdulatokkal. Büntetlenül még a természetet sem lehet csodálni.

- Hé, néni, nekem is egyet !

A néni megdöbben. Biztosan emlékszik még rám és ezen csodálkozik. Olyan még nem történt vele, hogy valaki kétszer is fizet a jegyért, amit egyszer is nehezen fizetnek meg.

Miután odaadta a jegyet, elkacsázik. Fél óra múlva jön vissza inspekciózni. Most megviccelem az öreg nénit.

- Néni, kérek egy jegyet!

Ugy néz rám, mintha megöltem volna valakijét:

- Nem adok jegyet! - sikítja. - Én egy tisztességben megőszült öregasszony vagyok. Már két jegyet adtam. Az én emlékezetem nem csal. Nem... nem... ilyet velem nem lehet csinálni...

Már megy is, egyre a fejét rázza és önmagával beszél. Ez megőrült a nagy tisztességben. Teljesen elvesztette az ítélőképességét. Nem tudja, mit lehet és mit nem.

- Te rozzant kakadu, csak rajtad akartam segíteni.

Fél hatkor már ott vagyok az iroda előtt, a kis ibolyacsokorral Anne-Claire-t várni.

Nehezen jön el a hat óra.

Hat órakor megállok egy kapumélyedésben, szemben a hellyel, ahol várni szoktam rá és lesem. Nem fogok rögtön odamenni hozzá, hadd gondolja, hogy nem jöttem el, annál jobban fog örülni, ha mégis meglát. Egy kicsit meg fogom váratni. Hadd élvezzem egy csöppet, hogy szeretnek.

Hat óra két perckor - a közelben villanyóra van -Anne-Claire kilép az iroda kapuján, sietve átmegy az úton, körülnéz és izgatottan keres. Riadtan kapkodja a fejét jobbra-balra. Erre kell majd eljönnie, ha hazaindul... megvárom itt.

Csak álldogál csendesen, egy helyben és vár.

A kocsiúton egy csomó autóbusz, autó összetorlódik és hirtelen eltakarják előlem. Mire felszabadul a forgalom, nem látom Anne-Claire-t sehol. Mintha a föld nyelte volna el. Hová tűnt el egy pillanat alatt? Erre kellett volna mennie a metróállomás felé... Hová ment ilyen egyszerre, hogy nincs sehol.

Sietek előre. Az egyedüli metróállomás, amerre elindulhatott, a Louvre. Biztosan megindult arrafelé. Ha sietek, még utolérem. Nem lehet messze. Az utcán sokan jönnekmennek. A túloldalt is figyelnem kell, ami meglehetős nehéz, mert sok a járókelő ilyenkor. Nem tudom felfedezni sehol. Legokosabb, ha nem vesztegetem tovább az időt, hanem rohanok egyenest a metróhoz, ott biztosan nem

kerülhetem el.

A járókelők közt bujkálva, a szembejövőket taszigálva, rohanok a földalatti megállóhoz és lesem az érkezőket.

Egyre jönnek az utasok, lányok, férfiak, nevetgélve, egy mást lökdösve, boldogan, a napi munka járma alól felszabadultan. A metrók nyelik, falják az emberáradatot és robognak tovább, hogy helyükbe újak érkezzenek. A bejáratnál a jegyszedők alig gyozik lyukasztani a jegyeket. Mintha konfettivel volna teleszórva a ruhájuk.

Nem jön.

Már háromnegyed hét.

Nincs kizárva, már elment. Anélkül, hogy észrevettem volna. Talán gyalog ment haza. Semmi értelme a további várakozásnak. Felszállok a következő metróra. Szerencsére tudom, hol a hotel, ahol lakik.

Véletlenül leszállok - magam sem tudom, miért, ösztönszerűen, vagy megszokásból. Ha már kiszálltam, hazamegyek. Rögtön írok Anne-Claire-nek egy levelet és leadom a Hotel Victoriában. Igen, ez jó lesz így. Rohanok végig a rue Monsieur le Prince-en be a Szent Jakab utcába, fel az emeletekre.

A második emeletre érve úgy rémlik, mintha valaki hirtelen elsuhant volna előlem, a folyosó fordulójában félreállva, ahová nem látni a lépcsőházból. Hirtelen megállok. Talán tévedtem és egy lakó jött haza.

Amint felérek a harmadik emeletre, lépteket hallok, valaki megy lefelé a második emeletről. Lenézek a korláton áthajolva.

Anne-Claire az. Egy pillanat alatt elérem. Nekitámaszkodik a lépcsőház falának és úgy mosolyog rám a könnyein keresztül.

- Te vagy?

Egyszer csak meginog és ha el nem kapom hirtelen, végigesik a lépcsőfokokon. Viszem a szobámba, lefektetem az ágyra és rohanok vizes borogatásért. Lassan magához tér.

- Anne-Claire, vártalak az iroda előtt, de egyszerre eltűntél. Jobban vagy?

- Jobban.

Az arca sápadt, a szeme karikás.

- Mi bajod van? Valamid fáj?

- Semmi.

- Nézd, virágot vettem neked.

- Nekem?

Könnyekben úszó, nagy szemeit rám emeli. Ilyen szépnek még sohasem láttam.

- Sírni akarok.

- Ne gyerekeskedj, Anne-Claire.

Csendesen eltorzul az arca és hangtalanul sír, a könnyek sűrűn folynak végig az arcán.

- Ne sírj, nincs semmi baj.

Lassankint elcsitul és fáradtan pihen, lecsukott szemekkel, mintha aludna. Csak az óra tiktakolása hallatszik. Valaki krákog a szomszéd szobában.

-Jobban vagy?

- Éhes vagyok. Tegnap dél óta nem ettem.

- Miért nem ettél? Nem volt pénzed?

- De volt, csak szomorú voltam.

- Várj, csinálok neked egy csésze kakaót. Van egy kis

sajt is.

- Végy ki a retikülömből pénzt és hozzál valamit nekünk.

Megdöbbenek. Rám néz és csendesen mondja:

- Kiveheted. Ma éjszaka úgyis itt alszom nálad.

- Semmire nincs szükségem.

- Miért? Itt alszom az éjszaka.

- Nem értem az összefüggést.

- Én itt akarok aludni nálad. Én nagyon örülök annak,

hogy itt lehetek. Fáradt vagyok.

Szép kék szemeivel rám csodálkozik.

- Te nem akarsz velem aludni?

- Már nem.

- Nem?

- Ha fáradt vagy, itt maradhatsz. Majd én szótárt fogok olvasni a lehetetlen színű fotelben. Most miért sírsz? Te akartad mindig így.

- Nem is sírok.

- Akkor jó. Ha pedig nem elég neked a csésze kakaó,

amit felkínáltam, meg a sajt...

- Elég, édesem, persze, hogy elég, kicsikém. Elkészítsem?

- Csak maradj.

A kakaó leégett és kozmás íze van. Issza.

- Nagyon jó - mondja és hálásan mosolyog. Mindig hazudott. Ha már a vendég kiitta, nekem is ki kell innom. Pocsék.

- Nem tehetek róla, Monpti...

- Miről nem tehetsz?

- Én úgy érzem magam, mint aki apránként eladta magát.

Megdöbbenek.

- Kinek?

- Neked.

- Nekem?

- Igen. Az előbb azt mondtam, végy ki pénzt a retikülömből. Ez csak természetes volt. Én nem akartalak megbántani vele. Nézd, ha te nem engeded meg, hogy én is költsek rád, mint ahogy te teszed, akkor úgy érzem magam, mint aki apránként eladja magát. Ezt te is érzed és ezért már nem is kéred, hogy legyek a tied.

Mit feleljek erre?

- A pénz csak arra jó - mondja meglepően bölcsen -, hogy megkönnyítse az életet. Ha valaki szeret valakit, egyet érez vele és mindent természetesnek talál. Van bűnös szerelem és van szent szerelem. Lényegében az is csak ugyanaz, csak a körülményektől függ, és nem az érzéstől magától, hogy bűn lesz-e belőle vagy erény. Nem gondolod, hogy így van a pénzzel is? Jobban már akkor sem szerethetnélek, ha a feleséged lennék. Ha elkülönítenéd magad a feleségedtől, pont ebben a kérdésben, ami a közös élet alapja, nem

tudom mennyire szeretnéd? Te ragaszkodtál a formaságokhoz, te?

- Hol olvastad ezt a gondolatot?

- Sehol.

Kis szünet után csendesen mondja:

- Nem igaz. Olvastam. Bocsáss meg. Úgy olvastam, aki igazán szeret valakit, azt nem tarthatja vissza semmi forma, semmi álszemérem, semmi törvény és erő, hogy mindenben mindig egy legyen azzal, akit szeret, a bűnben is. A szerelem minden erők felett áll.

hiba 253. oldal

- Jól van. Ellenben, ha kedvemben bjenr. Ha azea szeretsz, elsősorban azt nézd, hogy gondolkozom én me véleményed, hogy így apránként eladod magad, - g bevallom neked, úgy érzem magam, mihelyt a pénzed kezd szerepelni köztünk, mint akit egy nő kitart. Nem tehetek róla. De beszéljünk másról.

Leborul az ágyra és sír.

- Most miért sírsz?

- Nem tudom... Azt hiszem, én most rosszul jártam...

Rágyújtok egy cigarettára.

sok is.

- Mondd, ki volt az a nő, az éjféli misén, akiről azt mondtad, hogy az anyád?

- Mit tudom én?

- És a kisfiú, akiről azt mondtad, hogy a keresztfiad?

- Nem tudom. Sohasem láttam azelőtt.

- És a sütemény, amit karácsonykor hoztál, hogy az édesanyád készítette?

- Vettem.

- Nem szégyelled magad, egy férfira költeni!... (Ja, igaz, a grog.)

Csend.

- Rokonod csak van?

- Senki.

-Barátod?

- Senki.

- A vőlegényed?

- Nincs.

- A levél, amit írtál valami George-nak?

- Csak úgy írtam valakinek, aki nem is létezik. Neked írtam.

- Miért hazudtál?

- Hogy szeress.

- Engem csak az döbbent meg, hogy olyan őszintén megjátszottad az óvatost. Nem szabad elkísérnem téged, mert meglátnak. Az egész színház az Öt Gyémánt utca 6-tal. Rémes. Egy pillanatig sem kételkedtem benned. Ijesztő, hogy tudsz te hazudni.

Lecsukja a szemét és nem szól egy szót sem.

- Ha nincsenek szüleid, se senkid, mit csináltál azokon

az estéken, amikor nem voltál velem és azt mondtad, vendégek vannak nálatok, meg egyebek?

Hallgat és nem válaszol.

- Na, beszélj. Hol voltál azokon a napokon? Csend.

- Anne-Claire, légy őszinte! Azt mondja a Biblia is...

- Ne beszélj nekem a Bibliáról, nem vagyok úgy diszponálva.,

-Így mersz beszélni Istenről?

- Ő teremtett ilyennek.

- Tudni akarom a valóságot. Hol voltál azokon az estéken, amikor azt mondtad, hogy a szüleiddel vagy együtt?

Nem felel.

- Állandóan hazudsz. Descartes azt mondja: Cogito,

ergo sum. Te azt mondhatnád: Hazudom, tehát vagyok.

- Descartes nem úgy élt, mint én.

- Ne Descartes-ról beszélj nekem, arra felelj, amit kérdeztem.

- Nem felelek.

- Nem?

- Nem.

- Jó estét, édesem.

- Mi az?

- Udvariasan köszönök neked, mert el fogsz menni.

Érted? Vége.

- Istenem!... Istenem!... - mondja -, most békültünk ki.

Felveszi a kabátját. Most meg tudnám ölni.

- Bonsoir!* Jó estét!

Csendesen becsukja maga mögött az ajtót.

Te konok bestia. Holnap veszek egy revolvert. - "Egy magyar fiú agyonlőtte francia kedvesét a Szent Jakab utcai Riviera Hotelben." - Itt legalább nem fogok hülyének szerepelni.

Egy percre rá kopognak.

- Entrez! * Lépjen be!

ő jön be.

- Ez az utolsó szavad?

- Jó estét.

- O Istenem, Istenem, oh, ce n'est pas rigolo du tout. Ez egy cseppet sem mulatságos.

Egy darabig még vár, aztán mondja csendesen:

- Elmondom.

- Halljuk!

- Mostam.

- Mit?

- A fehérneműmet, és vasaltam, meg varrtam, stoppoltam, másnapra ebédet készítettem. Csak két frankot keresek

óránként, és abból nem lehet megélni. Csak nehezen. Komisz disznó vagy. Miért kellett ezt neked tudni? Most úgy néz rám, mint aki gyűlölne.

- Engem senki ne sajnáljon. Te se. Kopognak.

Cinege István jön. A Pesta.

- Adj' Isten. Egy levelet hoztam a nagyságos úrnak.

Ezt is ki kellene már egyszer dobni.

A levelet megint a barátom írta. Már visszajött Párizsba (mert ez sem maradhat sokáig nyugton a fenekén), Cinege István fölkereste és arra kérte, hadd háljon meg nála az éjszaka. A paraszt azt hiszi, vidéken vagyunk. Ő nagyon sajnálja, de nem adhat neki szállást, még egy éjszakára sem, mert egy nővel lakik együtt, és ez lehetetlen. Ellenben én egyedül lakom, én megtehetem. A paraszt a földön is megalszik. Állva is tud aludni, falnak nekidőlve. Katonakorában még menetelés közben is tudott aludni, egy cseppet sem kényes ember.

Már elolvastam a levelet, de még egyre nézem a sorokat. Nem tudom, mit csináljak. Felpillantok óvatosan Cinege Istvánra, lehajtott fejjel áll előttem. A kalapját fogja két agyondolgozott, elgyötört kezében. Nem szól egy szót sem, csak vár. Tőlem függ és egész éjszaka sétálni fog.

- Anne-Claire, bocsáss meg, de ma nem lehetek veled.

- Épp akartam mondani, nekem is haza kell mennem. Bonsoir - mondja Cinege István felé fordulva.

- Kezét csókolom - ugrik félre Cinege István, a bokáját összecsapva.

Anne-Claire úgy suhant el előtte, mint egy hercegnő,

karcsú testén összehúzva a kabátját. Kedves parfőmillat úszkál a levegőben. Cinege István tisztelettudóan beleszagol. Anne-Claire-t az ajtóig kísérem. Ott gyorsan odasúgja: - Várj meg holnap az iroda előtt.

A sötét lépcsőházban lopva megcsókolom és megyek

vissza Cinege Istvánhoz

- Azt írja a barátom, hogy magának nincs szállása.

- Nincs, alázattal jelentem.

- Szóval, nem tudta fizetni a szállodát?

- Nem fizettem én azt soha, kérem.

- Akkor nem is csoda, hogy kitették a szűrét...

- Megbocsát a nagyságos úr, hogy elejbe szólok, de már

mér tették vóna velem ezt a csúfságot?

- Na, hallja, ha nem fizette a szállodát?

- Miféle szállodát, alázattal kérdem?

- Hát, ahol lakott.

- Nem laktam én sehol.

- Hát mióta nincs szállása?

- A' sose vót.

- Hát hol aludt maga, mióta Párizsban van?

- Nemigen aludtam én, kérem. Sétáltam csak úgy úri módra.

- Úristen! Mióta?

- Egy hete, kérem.

- Őrület.

Tényleg, ahogy nézem, rosszul néz ki. Az arca sovány és

beesett.

- Nincs pénze?

- A' még vóna, de ha elalszom a pénzem, nem tudom,

mi lesz velem, ha ébren vagyok.

- Hát miért jött ki maga Párizsba, Cinege?

- Kérem, az úgy vót...

- Üljön csak le, ne álldogáljon itt.

- Megállok én, kérem, a lábaimon is, nagyságos úr,

tudom mi a tisztesség.

- Hát csak üljön le.

A Riviera Hotelban szó sem eshet tisztességről. Csodálom, hogy ez Cinegének még fel sem tűnt. Ja, igaz, ő istállóban szokott aludni.

Ügyetlenül leül egy szék szélére. A kezeivel nem tud mihez kezdeni. Az az érzésem, most kényelmetlenebbül érzi magát, mintha állva maradt volna.

Elmondja körülményesen, hogy a barátom apjánál volt uradalmi kocsis pár évvel ezelőtt. Hallotta, hogy a fiatalúr Párizsban van, erre "kitanálta", hogy eljön ide, majd csak "hasznát vélik".

- Mint micsoda?

- Hát parádáskocsis vagyok én, uram.

Jó kis parádé...

- A barátom autón jár, ha siet.

- Nagyon nem jól van ez így, kérem. Magyar ember

már csak lovaskocsin járjon.

- Attól félek, itt nemigen lesz kocsisra szükség, jó Cinege István.

- Mán bizony, ez így van, kérem, nagyon látom, ráhibáztam az egészre. Nem tudják ezek, mi a jó. Fránya egye ki az egész modernséget.

- Most mit fog tenni? Csak köpjön egész nyugodtan. Nem zseníroz.

- Visszakozom Zalaapátiba.

- Mikor utazik el?

- Majd csak úgy komótosan elmegyek a két lábamon, alázattal bejelentem. Csak tessen kimondani, merre menjek, miféle irányba?

Még hallgatni is rossz.

Nem mondhatok neki csak úgy gondolomformán egy irányt, mert nekiindul és elmegy még Spanyolországig is.

- Hát ez nagyon bajos dolog. Hiába is mondanám meg, nagyon kanyargósak itt az utcák, biztos eltévedne. El kell mennie a követségre, majd ők hazaigazítják Zalaapátiba. Azért van a követség. Mindenesetre most aludni szeretne, biztos álmos.

- Hát nem ippeg épületes dolog ilyen bagolymódra élni.

- Holnap majd felírom magának a követség címét és megmagyarázom, merre menjen.

Most majd azt mondtam neki: mőre mennyék. Nem kigúnyolásból, csak úgy, mint az uralkodók, akik tiszteletből kölcsönösen egymás egyenruhájába öltöznek. Máris olyan hatással van rám, hogy minden második mondatomat én is így kezdem : hát.

- Csak azt nem tudom, hová fektessem magát.

- Majd meghálok, nagyságos úr, azt ajtó előtt, a földön.

- Ott nem lehet, hová gondol?

Cinege István az éjszakát a szobában a földön fekve töltötte, a batyujával a feje alatt és úgy hortyogott, hogy csak úgy zengtek belé a falak.

Reggel elbúcsúzott tőlem és azóta se láttam.

XXXIV. FEJEZET

Alig ebédeltem meg a kis kakaóadagomat meg a normandi sajtot (ó, ti normannok!...) hirtelen kitört a vihar. Már délelőtt is borús volt az idő. Egyszerre hatalmasat dördül az ég, csak úgy reszket belé a vén hotel és megered a zápor, zuhogva szakad és végigporzik a háztetőkön. Az ablakokat mindenütt sietve becsukják. Egyik villámcsapás a másikat éri. Hatalmas zápor ez, a tavasz előjele. Micsoda furcsa időjárás van erre. Azt mondják, a háború óta van így. A sok ágyúlövés megbolygatta az időjárást.

Kísértetiesen elsötétedik az ég. Alig látni. A Légyszemű nem kapcsolja be a villanyt. Délután fél három van. A hotellakók még nem jönnek haza ilyenkor.

Most egy hatalmas villámcsapás végighasítja az eget, utána borzasztó éles csattanás és földöntúli robajjal hosszan dörög az ég. Atyaúristen, van ezen a hotelen villámhárító? Nem szimpatikus a dolog. Csak az átmeneteket nem szeretem. Valahová egész közel csaphatott le a ménkű. Az eső megállás nélkül zuhog. Olyan félelmetesen nagy vihar ez, hogy máris úgy érzem magam, mint a csapdába szorultegér. Egyik villámcsapás a másikat követi, hol közel, hol távol vág le a ménkű.

Négy órakor még mindig úgy zuhog, mintha dézsából öntenék. Ha megtelnek esővízzel a kanálisok, előbújnak a patkányok és nagy csapatokban berohannak a házakba. A külvárosban előfordult már ilyesmi. Egy csapat megvadult patkány ellen igazán nem lehet védekezni. A megtébolyodott patkányok pillanatok alatt átrágják a legvastagabb ajtót és felugrálnak az emberre és összemarják.

Már alig látni a szobámban, olyan sötét van.

Az ablak előtt állok és nézem a vihart. A szélrohamban nyekeregnek az udvarunkban a fekete törzsű fák.

Az ágyam furcsát pattan. Hátrafordulok és a földbe gyökeredzik a lábam.

Közvetlen az éjjeli szekrény előtt, az ajtó mellett, egy

hatalmas kifejlett patkány lapul a földre és villogó szemekkel

figyel rám.

Borzalom. Minden jótét lélek dicséri az Urat. Meglököm az asztalt, hogy a zajra megijedjen, én pedig

kirohanhassak a szobámból.

Meg se mozdul. A verejték elönti a homlokom.

Lassan és óvatosan odanyúlok a mosdószekrényhez. Az

egyik oldalfája lejár, azt megmarkolom.

Az ütést elhibázni nem szabad, ez nem közönséges patkány, ez meg se mozdul, ugrásra készen vár és lesi minden

mozdulatom. Én is várok.

Kétségbeesett, borzalmas pillanatok.

Egy hatalmas villámcsapás hirtelen bevilágítja a szobát. Az ágy előtt a patkány egy pillanat ezredrésze alatt átalakul az egyik cipőmmé.

-Jaj !

Reszkető lábakkal gyorsan kirohanok a szobámból. Mondtam, hogy nem szeretem az átmeneteket.

- Ó, monsieur - szólít meg hirtelen egy női alak a lépcsőház korlátjától felém fordulva. Micsoda vihar. Ön nem fél?

- Egyáltalán nem.

Fiatal nő. Az arcát nem látni jól a sötétben.

- Én úgy félek. Nem bírtam ki a szobámban egyedül. Jóformán senki sincs a hotelben. Olyan borzasztó. Ó!... egy, kettő, három, négy... Négy kilométerre csapott le innen. Engedje meg, hogy bemenjek a szobájába, míg elmúlik a vihar.

- Tessék.

Bejön a szobámba, és minden villámlás után vadul belém kapaszkodik.

-Jaj, Istenem, jaj Istenem. Csak a világ vége ne legyen. Gondolja, hogy ennek egyszer vége lesz?

Az arca semmitmondó, a haja fekete és a szemében ijedt fény csillog. A fülei meglepően nagyok. Ahogy hozzámsimul, véletlenül megérintem az egyik kis melldombocskáját.

- Ó uram, tartson a karjaiban, ha villámlik, mert elájulok.

Most minden villámlásnál vadul ölelgetjük egymást. Megcsókolom az arcát, hagyja. Elérem a száját, kicsit nyöszörög, de odaadja és visszacsókol.

Éppoly hirtelen, ahogy jött, elvonul a vihar és az ég kivilágosodik. Még egy-kettőt dörög, tompán és távolról. Az eső is eláll.

A nagyfülű nő hirtelen magához tér. Szaporákat pislog, teljesen idegenszerű arckifejezéssel, az ajkát összeszorítja és

hirtelen arcul vág.

- Szemtelen fráter.

Ezzel kimegy a szobából és úgy becsapja maga mögött az ajtót, hogy belereszketnek a lelógó tapétadarabok a falon. Dermedten bámulok utána.

hiba

Azért én ezt a nőt megértem. Ez nem e bbmoltoés pofon, hanem önmagát: csakhogy így könny érthetőbb.

Már negyed hat? Még idejében odaérek Anne-Claire-t

várni az iroda elé, ha rögtön elindulok.

A Szent Jakab utcában hömpölyög az esővíz és bugyborékolva ömlik be a kanálisokba. A szél elállt. Friss, kövér-éles a levegő. A háztetőkről a nyakamba pottyan egy-egy esőcsepp. A házak olyanok, mint az ázott verebek. Egy házmester a kapuba állva átkiabál a túloldalra egy furcsa koponyájú, kövér embernek, aki a mercerie-je * rövidáruüzlet

előtt levegőt szagol és bütykös kisujjával a cigarettája végérol a hamut piszkálja le.

- Ön a recu que' qu'chose, hein? Hé, kaptunk valamit.

- En effet! - Valóban.

A csillogó aszfalton visszaverődnek a lámpások fényei. Ilyen régi metszeteket árulnak a Szajna-parti ócska könyvkereskedők a régi Párizsról, ahol darázsderekú, széles szoknyájú, malomkő kalapos, piszeorrú dámák fogják fel a szoknyájukat és cilinderes úr, Vilmos császár-bajusszal fut utánuk: - Bon sang. Az áldóját.

Alig jön ki Anne-Claire az irodából, újra megered az eső. Az emberek futkosnak, mint az egerek.

Míg bejutunk egy kapumélyedés alá, már meg is áztunk mind a ketten. Sokan álldogálnak itt. Nők, férfiak. Ázott

ruhaszag keveredik össze a ház sötét udvarából kiáradó furcsa és különleges szaggal. Nagy textilraktár van itt. Ezeknek mindig olyan különös és meghatározatlan szaguk van.

"llupont et Rivoire. Maison de Gros."* Nagyáruház

Épp húzzák le a redőnyöket. Egy kajlabajszú bácsinak

esővíz csöpög a kalapjáról. A bajsza végén is ül egy esőcsepp.

- Saleté de saleté! Micsoda piszok idő.

Az udvar mélyéből rohannak kifelé az alkalmazottak, mintha menekülnének valami nagy baj elől. Ilyen őszintén és gyorsan, mondhatnám életművészettel csak Párizsban tudnak a munka végeztével hazamenekülni az emberek. Pesten egy tűzvész alkalmával nem lehet ilyen vad futkosás.

- Tiens, il pleut ! Mi az? Esik?

Anne-Claire belém kapaszkodik:

- Monpti, nem maradhatunk itt, meg fogunk fázni. Fussunk a metróhoz.

- Borzasztó idő.

Valaki utánunk kiabál:

- Hé, megáztok, gyerekek!

Egy szomorú, öreg nő hozzáfűzi

- Kell is ezeknek esernyő.

Mire a metróhoz érünk, még jobban átázunk. Anne-Claire kapkodva veszi a lélegzetet:

- Monpti... tudod mit?... Feljössz... hozzám... a szobámba... nekem gázradiátorom van... és melegszünk.

- Tehozzád?

Nem hiszek a fülemnek.

Igen súgja -, de előbb én megyek fel, te vársz lent tíz percig, aztán utánam feljössz, nehogy azt higgyék, hogy együvé tartozunk. Nálunk nem lehet látogatókat fogadni. Ez nem úgy van, mint nálad. A patronnak kilenc gyereke van és minden vasárnap áldozik.

A Mezei Malom utcánál megszorítja a kezem:

- Ne feledd el, második emelet kilenc. Most sokan jönnek haza, nem lesz feltűnő. A tout á l'heure! Az imént. Mindjárt. Szóval a viszontlátásra hamarosan.

- Igen. Á tout á l'heure!

Itt hagy ezzel a szép dallamos, egyszeru mondattal: á tout á l'heure... Érzem, ez azt jelenti, hogy oda fogja adni magát.

Hosszú hónapok gyötrelmes várakozásai után csak így közvetlenül: á tout á l'heure.

Megy előre. Karcsú testéhez még jobban simul az esőverte kabát. Milyen szép sudár leány és milyen kedvesen teszegeti egyik lábát a másik elé. (Nem lesz az enyém. Ilyen hosszú várakozás után nem megy olyan könnyen. Szégyellném magam. Akkor, rögtön, olyan természetes lett volna, de így...)

Egy férfi utána fordul és hosszan nézi. Jó lesz vigyázni. Másoknak is tetszik, nem csak nekem. Megölöm azt a férfit, ha le meri szólítani. Nem meri, csak utána bámul.

Tíz perc múlva megindulok én is. A szívem vadul kalapál. A Légyszemű a Riviera Hotelben minden idegent megállít a bureau elott és megkérdi, hova megy. Pedig ott lehet nőket fogadni.

Ha megállítanak, mit mondjak, hová megyek? Nem mondhatom azt: je monte chez mademoiselle Anne-Claire Jouvain. Felmegyek Jouvain kisasszonyhoz. - Édes kis kisasszony. Majd mondok neki egy lehetetlen nevet. - Kérem, nem lakik itt mademoiselle Robespierre? Pardon, tévedtem.

A hotel kapuját gyorsan átlépem.

Rögtön a bureau mellett van a lépcsőfeljárat. Nem nézek se jobbra, se balra, csak megyek fel. Biztos figyelnek utánam. Megállok.

A cipőm talpát is megnézem. Csak közvetlennek lenni, apuskám. Aki egy nőhöz megy, az izgatottan felrohan, de így nem gyanús.

Senki se szól utánam, senkit se látok. Nagyon takaros, tiszta kis hotel. Szóval ma... Csak akkor, ha ő is nagyon akarja. Másképp még félremagyarázná.

A második emeleten keresem a kilences számot. Csak el ne tévedjek. Nem látom az ajtók számait. Hol itt a kilences?

Az egyik ajtó kissé nyitva van, amint ellépek arra, hirtelen kidugja a fejét Anne-Claire:

- Gyere gyorsan.

Becsukja mögöttem az ajtót és a szívéhez szorított kézzel kifelé hallgatódzik.

- Nem vettek észre?

- Nem.

Tarka, világos pongyolaféle van rajta. Így még sohasem láttam.

- Én már át is öltöztem.

Egészen kicsi szoba, de nagyon csinos és nagyon tiszta.

Mindenütt csipkék, terítők. Kis mécses ég egy Mária-szobor előtt. A falon fényképek hegyes tájakról. Olajnyomat három kismacskával. Könyvespolc tele könyvekkel.

- Rögtön vesd le a nedves kabátodat, Monpti.

Kis gázradiátor pöfögi a meleget. Van egy parányi konyha is, gázrezsóval és kis konyhafelszereléssel. Minden szépen elrendezve, tisztán.

- Ne beszéljünk hangosan. Itt van egy fürdőköpeny, vedd fel és ülj a tűz elé. Ne szégyelld magad, addig én a konyhába megyek és teát készítek.

Pár perc múlva kikopog a konyhából.

- Kijöhetek?

Virágos mintájú csészéket hoz ki, kiskanalakat. Az asztalt megteríti, hófehér abrosszal. Egy tálcán teasütemények, citrom, kis üveg rum, vaj.

Egy pillanatra rémülten eszembe jut, hogy szoktunk teázni a Riviera Hotelben...

Amint rakosgat a kis asztalon, a pongyola ujja visszacsúszik és meztelen karja világít a kis szobában. Leányillat úszkál a levegőben.

- Sötéten akarod, vagy világosan?

Jóleső családi hangulat ölel körül, mintha a feleségem volna: kis, takaros, karcsú feleség, bodros, szőke fejjel, csókos, piros ajakkal, kis feleség a mézeshetek első napjaiból, amikor a nők csak ritkán álmodoznak idegen csókokról, hirtelen elmélázva: - Mire gondolsz, Germaine? -

Ó, semmire. Rád.

- Szép kis szobád van, Anne-Claire!

- Magam takarítom. Nesze, itt van a hamutálca. Akarsz

még egy csésze teát?

- Köszönöm, nem.

- Kóstold meg ezt a cigarettát.

- Te cigarettázol?

- Neked vettem. Már tegnap tudtam, hogy el fogsz jönni.

Nevet.

- Szóval, az eső...

- Az Isten is így akarta... - Igen...

- Üljünk az ágyra, úgy kényelmesebben beszélgethetünk. Várj, előbb leveszem a csipkés terítőt róla.

Szép rendesen összehajtja és ráfekteti a szék karfájára. Ahogy így hajladozik, a pongyola egész rátapad formás alakjára.

Ma valami történni fog közöttünk, ezt ő is tudja. Ijesztoen nyugodt, de néha elfátyolosodik a hangja.

A kezem reszket, a szopókás végén gyújtom meg a cigarettám.

- Én is rágyújtsak egy cigarettára?

- Miért kérdezed?

Odaáll a tükrös szekrény elé és asszonyos mozdulattal

megigazítja a haját.

- Monpti, igyunk egy kis likőrt.

Kis metszett üvegből betölt két pohárkát. Nagyon elkészült erre a napra.

- Akarsz még? - Két karját ráfekteti a vállamra.

- Nem, elég volt.

- Elég volt? - csodálkozik. - Úgy értettem, hogy

engem akarsz-e még?

- O, Istenem !

A levegő fülledt, a lehelete forró. Egész hozzám bújik és a fülembe súgja:

- Te... mondd... mit csináljak?

Kibontakozik karjaimból és úgy áll előttem, mint egy mártír, aki a halálba készülődik, égő arcával, nagy csillogó szemeivel. Szőke haja összeborzoltan, egy fürt felágaskodik a feje búbján.

- Mondd, Anne-Claire, te tényleg ártatlan vagy?

Nyugodtnak látszik, de a szája széle remeg. (A patronnak kilenc gyereke van és minden vasárnap áldozik.)

- Miért kérdezel ilyen butákat? Talán sajnálsz? Úgyse megyek soha férjhez. Mindegy, hogy mi lesz. Ha valakit igazán szeretünk, az nem lehet bűn.

- Nagyon szeretsz?

- Igen.

- Nem vagyok gazdag, se francia, csak egy idegen...

- Mégis.

- Mióta ismerlek, senkivel sem csókolództál?

- Senkivel.

- Esküdj.

- Esküszöm.

- Nem bírtam volna elviselni. És mire esküszöl?

- Mindenre. A te életedre. Ez nekem több, mint az enyém. Igyunk még egy likőrt. Jobb, ha ilyenkor mámoros az ember.

- Olyan drága vagy.

- Igen?

- Mondd, honnan van neked ennyi pénzed?

Nevet.

- Nekem nincs. Minden hónap utolsó hetében soványító kúrát tartok. Miért érdekel ez egyszerre?

- Belevered magad ilyen költségekbe.

- Ne törődj vele. Mutatok neked valamit. Fényképeket kiskoromból. Érdekel?

- Mutasd.

Odamegy a kis toalett-asztalkához, leszedi róla a tükröt, dobozokat és mindenféle apróságokat. Földig érő csipketerítő van rajta, azt is leszedi és a toalettasztal egyszerre nagy kofferré változik. Ügyesen le volt takarva, úgyhogy nem látszott annak, ami volt tulajdonképpen.

Kinyitja a koffert. Egy csomó fehérneműű van benne, gondosan összehajtva és egymásra rakva.

- Ezt örököltem a szüleimtől a házon kívül, amit eladtunk, amikor meghaltak.

- És mit csináltál a pénzzel?

- Semmit, odaadtam Yvonnak.

- Az ki?

- A nővérem. Na, itt vannak a fényképek.

Elővesz egy lapos dobozt, de előbb mindent visszarak a helyére, toalettasztalt csinál újra a kofferbol. A dobozzal felkuporodik az ágyra és egymás után adogatja a képeket.

- A kisebbik vagyok én.

Van benne valami ismerős. A szája, a szeme már olyan, mint most. Kedves kis dundi lányka. Csibészesen szétvetett lábakkal, az egyik kezét a csípőjére teszi, a fejét féloldalt billenti.

- Ez itt a szüleim háza vidéken. Itt a nagy kert. Erre van a szénapadlás, ahová tyúktojást lopni jártam és nyersen kiittam... Ez a papám, ez itt a mama...

Elfakult fényképek, furcsa pózokban idegen emberek, akikről rögtön látni, hogy már nem élnek.

- Mibe haltak meg a szüleid? De ne hazudj.

- Esküszöm! - kiált fel hangosan, de rögtön utána ijedten a szája elé kapja a kezét. - A szüleim Vizile-ben éltek, a Dauphinében. Minden megyében más tájszólással beszélnek, más vidéki már meg sem érti. Ezt úgy hívják, patois.

- Te még tudsz patois-ul?

- Egy keveset még igen.

- Na, mondj valamit így.

- Doul me u ba.

- Ez mit jelent?

- Azt jelenti, adj egy csókot. Na, mire vársz, kicsikém?... Volt egy szép, nagy házunk, nagy kerttel. Hárman voltunk testvérek. Én voltam a legkisebb. Volt két lovunk, két tehenünk, disznónk, sok csirke, meg liba...

Egy kicsit elmélázik.

- Ah, c'était bon... Jó volt fiatalnak lenni... gyermeknek, akinek semmi gondja... A mama nagy kuglófokat sütött, mazsolásat. Akkor lehetett kávézni, amikor akartál. Kár, hogy nem ismerhetted meg, milyen jó mamám volt. Olyan soha senkinek nem volt.

Sokáig hallgat.

- Mesélj még.

- Hát ott volt egy nagy erdő és az erdőszélen egy nagy selymes rét. Oda hajtotta ki a Janot a teheneket.

- Ki volt a Janot?

- Egy kis parasztleány. Két szép, barna foltos tehenünk volt: a Rossingol meg a Charmante. Ismered ezt a dalt?

"- fai deux grands boeufs, dans mon étable Deux grands boeufs blancs, marqués de roux. La charrue est en bois d'érable. L'aiguillon en branche de houx..."

Két szép ökrömnek rőt az üstöke. Ökreimnek rőt az üstöke. Juharfából van az eke, magyalból az ösztöke...* Fordította Bárdos László

Eldúdolja fojtott hangon.

- Nem ismerem.

- Kár.

Éppen olyan, mintha én egy magyar dalt dúdolnék neki.

Az emlékeinknek nincs közös alapja.

- Még most is megvan az a kis pettyes ruhám, amit

akkor viseltem. Eltettem magamnak emlékül.

- Mutasd meg.

Megint lerámolja a kis toalettasztalkát és elővesz a kofferből egy fakó ruhácskát.

- Ez volt az.

- Hány éves voltál te akkor?

- Tíz.

A kis fakó ruhát áhítattal magához szorítja.

- Én úgy szeretem a gyermekkorom. Mondd, nem találod furcsának, hogy milyen messze születtünk mi egymástól?

- két idegen országban és mégis, hogy együvé kerültünk. A kis pettyes ruhát a térdére fekteti és hosszan nézi.

- Mondd, szép vagyok én neked? - kérdezi hirtelen.

- Szép vagy.

- Na, akkor tovább mesélek. Tízéves koromban Lyonba

kerültem, egy intézetbe, de előbb meghalt a Joseph.

- Az ki?

- A kisöcsém. Egy őszi este megfázott a hegyek között.

Zuhogott a jeges eső, futott haza, de megbotlott egy kőben

és elesett. Kificamodott a lába és csak késő este találtak rá,

amikor már átfázott. Két napra rá meghalt. Szegény Joseph.

- És az édesanyád mikor halt meg?

- Tizenöt éves voltam, amikor meghalt. Az intézetből

mentem haza a temetésére. A mamának mindig fájt a szíve.

Volt egy nagy imakönyve, azt forgatta mindig, a kandalló

mellett ülve, ahonnan ki lehetett látni a kertre. Néha a

szívére szorította a kezét. Mintha még most is látnám. Akkor

éppen tél volt. A varjak verekedtek a kertben, a hó ropogott a lépések alatt. A mamát már csak a koporsóban láttam viszont. Olyan idegen volt az arca és sovány. A papa meg nem szólt senkihez egy szót sem, csak szótlanul járkált egész nap, az ajtókat csöndesen húzta be maga után. Észre se lehetett venni, mikor jött be vagy ment ki a szobából. A temetés után is olyan furcsa volt a papa, amikor kikísért az állomásra, úgy köszönt el tőlem, mint egy idegentől és csak akkor riadt föl kábultságából, amikor a vonat már elindult és úgy, kiabálta utánam: Isten veled, kicsi lányom, Isten veled... őt is a koporsóban láttam viszont. Hirtelen halt meg, agyvérzésben... A temetés után pedig...

Tovább beszél, elfojtott, fátyolos hangon és megelevenedik előttem egy kép. A két lány, amint a temetés után végigjárja a szülői házat, hogy elbúcsúzzanak a bútoroktól, a képektől és minden apróságtól, amik tanúi voltak itt a boldog esztendőknek.

- Nézd, a papa sétabotja megrepedt, milyen különös. Ezt hadd vigyem én magammal.

- Az enyém a pápaszeme.

Csendesen sírdogálnak, összahajolva. Az öreg bútorok komoran hallgatnak, mintha neheztelnének rájuk.

A hegyek mögül behúz az őszi szél az ablakok résein - valahol nyitva maradt egy ablak és azt nyikorgatja meg időnként.

Minduntalan egymást keresik, nem akarnak egymástól elszakadni.

- Halló, Anne-Claire, gyere be, mert megfázol!

- Milyen hideg szél fúj odakint és a papa odakint a temetőben...

Két napra rá becsukják a családi házat. Jön egy rokon, vékony ember, akinek lehetetlen hangja van és hadar. Hideg kezével kezet fog velük. Ő mindent elintéz. Mennek a vasúti állomásra. Az úton nem szólnak egymáshoz egy szót sem. Egyszer egyik fordul hátra, egyszer a másik és szégyellik egymás előtt a könnyeiket.

- Várj, elfáradtam.

Csak nézik a távolból idelátszó háztető csúcsát. Az úton velük fut még a szél egy darabig, aztán mindenből múlt lesz.

Jelzik a vonatot. Csirkék kaparásznak a vasúti töltés mellett. A bakter almát eszik, hihetetlen nagy darabokat fal belőle és olyan furcsán kimeresztgeti a szemeit hozzá...

- Ó, Monpti !.. .

Két szép szeme könnyben úszik.

- Utána mit csináltál?

- Az intézetbe nem lehetett visszamenni. Yvonne-nal Párizsba jöttünk és itt éltünk együtt. Aztán Yvonne férjhez ment és elkerült Lyonba. Úgy volt, hogy én is velük megyek, de aztán megismertelek téged...

Szomorú hangulat ereszkedett le ide közénk. Mintha a megholtak árnyai üldögélnének együtt velünk a szobában és csendesen figyelnének bennünket.

Szőkefürtös feje itt pihen a vállamon és egy könnycsepp a szeméből a kezemre hull.

- Anne-Claire, te csacsi, egyszer mindenki meghal. Én is, te is. Egyszerre nem halhatunk meg mindannyian. Az egyik előbb megy el, mint a másik. De addig élnünk kell. Mindenki egyformán megkapja a bölcsőjét és a koporsóját, a könnyek nem segítenek sem a halottakon, sem rajtunk. Emlékezz csak a Bibliára. Jézus felszólította egyik tanítványát, hogy kövesse.

- "Követlek, Uram, de engedd meg, hogy előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat."

Jézus pedig mondá néki:

- "Kövess engem és hagyd, hogy a halottak temessék el az ő halottaikat."

- Egy levetett ruha a holttest. Aki csak a sírig lát, halott már akkor is, amikor még él. Aki sír, az kételkedik az úrban.

- Már nem sírok.

Odabújik hozzám és odakínálja meleg, illatos száját.

- Vidámnak kell lenni, örvendeni az életnek. Szeretni egymást és senkinek bánatot nem okozni...

Szőke, hullámos hajfürtjei megcsiklandozzák az arcomat. A lenge kis pongyolán keresztül érzem a teste melegét, a szíve verését. Most oda fogja adni magát, de valaki megfogja a kezem. Az elmondott szavak visszahullottak rám.

.. senkinek bánatot nem okozni. Van szeretet, ami bűn is.

Mi lenne, ha feleségül venném?

Lehet két különböző világot összekötni a szerelem gyenge fonalával? El lehet venni egy francia nőt feleségül, aki egész más világban él? Semmi közössége nincs a magyar élettel. Ha szerelme felül is tud emelkedni minden nacionalizmuson - az emlékeket, amelyek a francia szavakon keresztül élnek benne, eltörölni nem lehet és ezek az emlékek egyre erősebbek lesznek, mennél távolabb kerülnek attól a talajtól, amely életre hívta őket.

Meg fogja valaha is érteni Anne-Claire, hogy mit jelent nekem egy tulipán, egy cserép muskátli? A puszta... a koma... a kend... Esti harangszó a faluvégi templomból. Adj' Isten, jó éjt!

- Anne-Claire, ide figyelj! Élt itt Párizsban egyszer egy nagy magyar költő. Ugy hívták: Ady Endre.

- Hallottam róla.

A szeméről látom, hogy hazudik. Az én kedvemért teszi. Ösztönösen érzi, hogy akit én szeretek, arról neki is tudnia kell.

- Elmondjam neked egyik versét?

- Mondd el.

- Megvan nekem a francia fordítása. Nem tudom, ki fordította. Majd felolvasom.

- Szép - mondja minden meggyőződés nélkül, olyan színtelen hangon, mint ahogy nem lehet elragadtatással mondani: Fáj a fejem.

Hiába. Két különböző világ vagyunk, akik hasztalan erőlködünk, hogy egymásba kapcsolódjunk. Csak összetévedtünk ebben az életben, ennyi az egész. Jobb is volt, hogy nem történt köztünk semmi. Illetve szép volt, csak jó nem volt. Azért mégis könnyelműség lett volna egy múló percért fájdalmat osztani későbbre.

Határozd meg nekem, Uram, pontosan, hol végződik a szeretet, ami másoknak sohasem okoz majd bánatot, mert nem tudom. Talán akkor sem okoznék neki kisebb fájdalmat, ha sohasem lesz az enyém és egyszer mégis elkerülünk egymástól. De elválni tőle nem akarok. Magam sem tudom, hogy mit akarok tulajdonképpen.

Nem szabad semmire sem gondolni. De ésszerű ez?

Anne-Claire teste felém hajol. Két csupasz melle kiszabadul az ing ölelése alól, mint két hatalmas, hirtelen kinyílott, hófehér rózsa.

Árnyakkal küzdök én itt? Mit ad az élet cserében azért, hogy mindenről mindig le kell mondanom? Eszembe jut megint a Biblia:

" ... a halottak semmit sem tudnak és azoknak semmi jutalmuk nincs többé, mivelhogy emlékezetök elfelejtetett, mind szeretetök, mind gyulöletök..."

Un gras arriva á Paris

Dont 1'argent, les baisers furent étrangers Mon pauvre Charles, il faut me pardonner.

A Zozó levele

Párisba eljött egy legény,

Idegen volt a csókja s pénze,

Szegény Charles-om, ne szidj meg érte.

La lettre de Zozo

Un gars arriva á Paris

Dont l'argent, les baisers furent étrangers Mon pauvre Charles, il faut me pardonner

La fille de Paris est une fleur si triste

Toute bléme elle ouvre son calice, ses feuilles Et l'argent survient, l'argent la cueille

II faut de la rosée et la rosée est chére

Mais qui se soucie de la pauvre fleur?

Mon petit corps tressaille, frissonne d'horreur.

Élni az élők életét, mert a halottak már nem éreznek semmit.

Anne-Claire.

- Ne légy hozzám rossz - súgja elfulladtan.

- Az enyém akarsz lenni, mondd?

- Igen, de várj egy kicsit, úgy dobog a szívem. Hirtelen erősen megütik az ajtót.

Gyorsan felugrik az ágyból, az ingje lecsúszik, nincs ideje

vele törődni. Magára kapja a pongyoláját.

- Mi volt ez?

- Kopogtak. Ne mozogj.

- Ki az?

- Nem tudom. Ó, Istenem !

A kopogás erősebben ismétlődik. Rémülten odasúgja: - Nem tudom, hogy bezártam-e az ajtót. Ha benyitnak...

Most még erősebben kopognak.

- Nézd meg, hogy kicsoda. Addig én elrejtőzöm. Felkapom a kabátom, gyors mozdulattal belépek a kis

konyhába és magamra húzom az ajtót. Hallom, hogy ajtót nyit.

- Távirat - mondja valaki. Utána kis csend.

- Köszönöm.

Az ajtó becsukódik. Ideges papírzörgés.

Óvatosan kinézek a kis konyhából.

Anne-Claire szemben velem a szoba közepén áll és egy papírlapot tart a kezében. A hirtelen magára kapott pongyola kinyílik rajta és meztelen teste belevakít a kis szobába. Az egyik kezével a hajához kap, mintha egy aranyzuhatagot akarna fenntartani vele. A szeme egész zavaros, ahogy így meztelenségéről megfeledkezve néz rám , riadtan, minden szeméremérzés nélkül. A papírlap remeg a kezében.

- Mi az? Mi történt?

Nyöszörgő hangon súgja, mint egy kisgyermek és közben a homlokát dörzsölgeti szaporán, nyitott tenyerével.

- Monpti... Monpti... meghalt a nővérem is... Most... most már... nincs... senkim... a... földön... senkim... csak te...

XXXV. FEJEZET

Külvárosi, tavaszi vasárnap

A kormos bérházak ablakaiban és szennyes udvarain a száradni kiakasztott fehérneműk kisebb és nagyobb fehér foltjai vakítanak a napfényben. Mintha a tavasz tiszteletére fehér zászlódíszbe öltözött volna a város.

Piszkos legények a padokon heverésznek, előttük rekedt hangú lányok vihogva álldogálnak, a lábukat váltogatva, lányok, akiknek az arcszíne elüt a nyakuk színétől.

A lányok szezonja ez, nyirkos szagú március. Ilyenkor még az o- és x-lábú nők is határozottabban lépkednek az utcán. A házak kapujában üldögélő kövér házmesterné nagy, púpszerű, formátlan mellét a tavasz két egyenlő részre osztja. Nyugdíjas öreg bácsik a kövezetet piszkálják a sétabotjuk végével, az erőtlen tavaszi nap felé fordítva ráncos arcukat. Közben hunyorognak, mert öreg szemüket bántja a fény.

Két ember összetalálkozik és arcon csókolják egymást, szabályosan, háromszor. Aztán csak állnak egymás mellett és nem szólnak egy szót sem. Kisvártatva megint összecsókolódznak és mennek

tovább... Ezek rokonok és semmi más közük nincs egymáshoz, csak éppen hogy viselik a következményeit annak, hogy két ember szerette egymást és egymásé lettek. Illetve, hogy valaki kikezdett egy nővel és nem tudott idejében meglógni.

Érdekes. Az ember a barátait és ismerőseit alaposan megválogathatja, de a rokonokat, akikhez hozzá van fűzve egy életre, nem tudja megválogatni, ez a legvegyesebb társaság mindig.

A járdák szélébe ültetett fák még reménytelenül kopaszak, de meggémberedett tagjaikat már cirógatják a tavaszszagot hordozó szelek.

Jön a tavasz.

Az ember kiül akármilyen vacak fa alá és nézi az ágak végében ülő, ragasztószerűen fénylő, gubacsszerű valamiket, a rügyeket, a bourgeonokat. Van valami részegesen bódító a levegőben. A székjavító őrülten trombitál, egy handlé direkt csicsereg. A mészárosnak furunkulusa van a vörös nyakán, a pék neccingben kiáll a boltja elé és nézi a csatornába folyó esőlét, nagyokat szippantva cigarettájából.

A külvárosi emberek jönnek-mennek és állandóan köpködnek. Köp az, akit öröm ér, köp az, akinek bánata van.

Fél hatra hazamegyek.

A szoba levegője dohos. A fekete kémények fürödnek a napfényben. Kitárom az ablakot. Az öreg udvarban levelüket bontogatják a fák. Egy távoli ablaküveg úgy veri vissza a napfényt, hogy megvakítja az ember szemét, ha odanéz. Az utóbbi napok szomorúak voltak. Anne-Claire elutazott Lyonba, a nővére temetésére. Két napja jött vissza, de alig lehet a szavát venni. Sokat sír.

Ma délután hat órára el fog jönni hozzám.

Odatolom a nyitott ablak mellé a lehetetlen színű fotelt és cigarettázom.

Hat óra van. Már alkonyodik. Távoli ablakok kivilágosodnak, jön az este. Langyos párizsi, tavaszest. Nézem a feltünedező csillagokat. Ma nagyon jól érzem magamat. Nem tudom, miért. Van így az ember.

Később hűvösödni kezd. Becsukom az ablakot. Hat óra már elmúlt.

Leülök az asztalom elé és nem tudom, mit csináljak. Valahányszor léptek zaját hallom a lépcsőházból, azt hiszem, Anne-Claire jön. Szegény, kis Anne-Claire...

Háromnegyed hét.

Hét.

Fél nyolc.

Biztos valami bolondságot csinált, azért késik. Talán valakivel, valami régi ismerősével találkozott, akit már rég nem látott:

- Szervusz, édesem, micsoda meglepetés. Hát itt vagy? - Mutasd csak, milyen jól nézel ki. Mi van Paul-lal?

- Semmi, elmúlt.

- Pedig hogy szeretted. Milyen szép az alakod. Hol dolgozol?...

Nem bírom tovább a szobában, lemegyek a hotel elé, fel-alá sétálni, közvetlen a kapu előtt, nehogy elkerüljem, mert a kulcs nálam van.

A Saint Jaques-du-Haut-Pas templomban nyolcat üt az

óra.

Teljes két órát késett.

Ma délután otthon dolgozott, valamit vasalt, vagy mosott, nem is emlékszem rá, mit mondott.

Talán megállt otthon az órája és innen a késés. Elébe mehetnék, de biztosan elindult már azóta és így csak elkerülném.

Már fázom. Hideg szél kerekedik és végigseper a Szent Jakab utcán. A járókelők mindjobban gyérülnek.

Háromnegyed kilenckor felmegyek újra a szobámba. A lábaim remegnek. A torkom kiszáradt a sok cigarettázástól.

Ruhástól leheverek az ágyamra.

A nevelőintézetben a lefekvésre csengetnek. A dortoirba bevonulnak a lányok, szép sorrendben. A barna- és szőkefürtös fejek egymáshoz bújnak. Titokban biztos azért imádkoznak, hogy az igazgatónő haljon meg, vagy legalább is legyen súlyosan beteg.

Tíz óra.

Most becsukják a hotelkaput.

Teljes négy órát késett. Ezt már nem tudom semmiféleképp kimagyarázni. Itt valami történt, de nem tudom, mi történt és hol történt. Hova kellene most mennem? Ha láthatnám, hogy ebben a pillanatban hol van és mit csinál...

Csengetnek lent. Talán Anne-Claire.

Apró lépések kopognak a lépcsőfokokon izgatottan és

gyorsan. Ez nem Anne-Claire. Futok ki a lépcsőházba, le

elejbe. Fiatal leány megy fel a harmadik emeletre és csodálkozva

fordul felém.

Egy ajtó kitárul és éles fényfolt zuhan a sötét folyosóra,

egy férfi azt mondja:

- Csak azt ne mondd, hogy a nagyanyád haldoklik, mert a fejedhez vágom a vekkert.

Talán mégis jönni fog, mások is megjönnek, akik késnek:

íme.

Megint csengetnek. Kisvártatva nehéz léptek : egy férfi jön felfelé. Ez már nem érdekel. Bemegyek a szobámba és elhatározom, többé nem gondolok semmire. Mindenesetre, ezt nem hagyom szó nélkül.

Kopognak az ajtómon. Hát ez ki? Nem Anne-Claire.

A lépteiről felismertem volna rögtön.

- Entrez!

Belép egy magas, csupaszképű férfi, lehet ötvenéves.

- Ön az? - mondja egy darabka papírról a nevemet olvasva.

- Igen.

Visszapillant a papiroskára, mintha azt akarná ellenőrizni, hogy tényleg úgy van-e.

- C'est bien vous ! Helyes, ez ön! - állapítja meg.

- Jöjjön rögtön velem, egy kis baj van a feleségével.

- A feleségemmel?

- Elütötte egy autó.

- Hol van?

- Ott fekszik a Cochin-kórházban és látni akarja.

Ki az én feleségem? Ez Anne-Claire lesz.

Lent autó áll. Beülünk. Elfelejtettem megmondani a férfinak, hogy nekem nincs erre pénzem. Még ez is. Mi lesz most? Mondjam meg rögtön? Még nem késő.

Szalad az autó a fényárban úszó utcákon keresztül, míg végre megállunk egy hatalmas, komor épület előtt. Nyugalom. Most vettem észre, hogy kórházi autó. Mentőautó.

- Csak maradjon - mondja a kísérőm és leszáll.

A nagy kaput félig kinyitják. Besurran rajta az autó a kórház udvarára és megáll egy kivilágított, nagy üveges ajtó előtt, ahonnan megérkezésünkkor kilép egy apáca. Nem szól egy szót sem hozzánk, mintha nem is léteznénk a számára. A kezeit, mint egy muffba, bedugja a ruhája ujjaiba és lehajtott fejjel elmegy mellettünk. Vastag láncon nagy kereszt lóg a nyakában és megzördül, ahogy elmegy mellettünk. Alakja elvész a sötét udvaron.

- Jöjjön csak utánam - szól hozzám a férfi és megindul, de előbb kezet fog a sofőrrel.

Végigmegyünk egy kerten, ahol elszórtan pavilonok sötét

formái rajzolódnak az égre. Az égen egy-két tompafényű csillag.

Senkivel sem találkozunk.

Hirtelen megáll az egyik pavilon előtt és előreenged.

Egy-két lépcsőfokon felmegyünk. Nagy duplaajtón keresztül kőkockás folyosóra érünk.

- Azért nincs baj - mondja a kísérőm, mintha hirtelen eszébe jutott valami.

Nagy fehér ajtón kilép egy ápolónő. Mögötte fehér ágyak sora látszik egy pillanatra, a folyosó tompa világítása mellett.

Nyugalom. Nem szabad megijedni ettől a sok fehér színtől. Az ártatlanság jele is fehér.

- A férje? - hallom az ápolónőt és hirtelen felém fordul. -Jöjjön velem.

Kétségtelen Anne-Claire kinevezte magát a feleségemnek. Látom, mégsem vesztette el a hidegvérét. Nem is lehet nagy baj. Horzsolások. A franciák óvatosak, öreg asszonyok egyszerű hasfájással is befekszenek a közkórházakba.

Kinyitnak előttem egy ajtót. Az ápolónő előreenged.

Nem Anne-Claire van a szobában. Valami irodaféle és két fehér köpenyes férfi beszélget cigarettázva:

- ...processus xypohoideus... flecure duodenejejundis... és egy gyönyörű szépen kifejlett mal caduc.

Az egyik csodálkozva felém fordul.

Az ápolónő valamit mond neki.

- Á - mondja és kíváncsian felém fordul. - A szép, kis szőkének? ... Lehet, csak tessék.

Odamegy a mosdóhoz és vizet ereszt.

A másik fehér köpenyes, éteresszagú férfi megindul kifelé

- Mit csinálsz ma este?

- Majd telefonálok neked.

- Parfait.*

- Miért nem jön utánam? - kérdi az ápolónő türelmetlenül és megrántja a kabátom szárnyát.

Megy végig a folyosón.

- Keresztülment rajta egy autóbusz. Hát nem tudja? - csodálkozik.

- Hol?...

-Jöjjön csak utánam.

Belépünk egy hatalmas kórterembe. Vörös villanyfény mellett női betegek fekszenek az ágyakban. Felénl fordítják a fejüket és megnéznek minket. Valamelyik hirtelen felül az ágyában, fehér foltja úgy hat a sötétben, mint a feltámasztott halott az éjben.

Anne-Claire? Nem ő az.

Ahogy ellépünk mellette, felnyöszörög:

- Oh! Madame, c'est terrible. O, asszonyom, ez borzalmas.

Az ápolónő nem szól egy szót sem, csak megy tovább, nyugodt, gyors léptekkel halad előttem.

Melyik Anne-Claire a sok közül? Riadtan ugrál a tekintetem ágyról-ágyra, hogy fölfedezzem valahol szőke fejét. Nincs itt. A kórtermen keresztülmegyünk és kiérünk valami folyosófélére, ahonnan apró betegszobák nyílnak.

Egy másik ápolónő fürgén elsuhan mellettünk:

- A tizenegyes nagyon rosszul van.

Feleletre nem is vár, csak suhan tovább, utána éterszag húzódik.

Az ápolónő kinyit egy ajtót, bekukkant és azt mondja: - La voilá ! - evvel otthagy.

Kis betegszoba, nincs benne semmi más, csak egy ágy és

egy éjjeliszekrény... Feltámasztott párnák között, félig ülő

helyzetben Anne-Claire mosolyog felém.

- Szervusz - mondja magyarul.

- Mi történt veled?

- Csukd be jól az ajtót. Nem hallgatódzik senki? Csak azért mondtam, hogy a feleséged vagyok, hogy rögtön elmenjenek érted. Haragszol?

- Az Istenért, mi történt veled?

- Egy buta autó nekem jött.

-Hol ütött el?

- A rue Gay Lussac-on, nem messze tőled. Hajolj ide, hogy megcsókoljalak.

- Hol ütötted meg magadat? A lábaidat...

- Ó, nem fogok belehalni, ne félj.

- Mit mondtak az orvosok?

- Hogy ne mozogjak. Tudod, már késő volt. Azt mondtam, hatra nálad leszek. Borzasztóan siettem. Nem néztem körül, amint átmentem a kocsiúton. Egyszer csak valaki kiabált, de nem én - és most itt vagyok. Te, hogy vagy?

- Fáj valamid?

- Nem fáj. Injekciót kaptam. Csak fáradt vagyok és

gyenge, de ez azért van, mert egy kis vért veszítettem.

- Anne-Claire, ma petite, miért nem vigyáztál magadra?

Csendesen elmosolyodik:

- Megijedtél, Monpti? Szeretsz?

- Istenem, Istenem, minket mindig baj ér.

- Már úgyis megtörtént. Hajolj ide, hogy megsimogathassam a hajadat. Az orvosok azt mondták, hogy két hét

múlva már egész rendben leszek. Tudod, alig érzem a testemet, mintha nem is én volnék. Ez a sok injekciótól van.

- Igen?

Időnként fáradtan lecsukja a szemeit. Ilyenkor egy kis grimasz vonul végig az arcán.

- Ülj le az ágyamra, Monpti.

- Nem... nem ülök le.

- Csak beszélj hozzám, én majd hallgatlak, de ne szidj...

- Két hét múlva haza fogsz jönni. Anne-Claire... majd hazajössz... Ez mind semmi... Talán egy kicsit még fáj a lábad, de az is elmúlik... Mondd... most is fáj?

Nem felel. Lehunyt szemekkel nyugodtan fekszik. Az arca kisimul és egyenletesen lélegzik, mintha elaludt volna. Itt állok az ágya fejénél és hallom, hogy valahol becsuknak egy ajtót. A folyosón többen végigmennek, halk, gyors léptekkel.

Anne-Claire hirtelen megmozdul, kinyitja a szemét és sokáig kutatva néz rám, mintha nem tudná, ki vagyok

- Becsuktad az ablakot? Mind a két ajtót be kell zárni...

A jobb kezét felemeli és nyúlkál vele a levegőbe. Olyan idegenül és haragosan néz rám, ahogy sohasem szokott. Lélegzet-visszafojtva figyelem.

- Anne-Claire...

Rám néz, hosszasan. Talán mondana valamit, de fáradtan lehunyja a szemét. Kezét a takarón csúsztatja jobbra-balra, mintha valamit el akarna simítani rajta.

Most egész halkan mond valamit, többször egymás után. Föléje hajolok, hogy megértsem, milyen szó töri elő magát a két vértelen ajak mögül, ide a fehér szobába, hogy elmenjen valamerre valakinek, aki már nem él, de talán meghallja.

- Maman... mama.

Hirtelen felnyitja a szemét és csodálkozva néz rám. A tekintete tiszta és meleg.

- Monpti... Az orvos azt mondta, hogy nagyon szép

vagyok.

- Akarsz valamit?

- Jó, hogy itt vagy. Lehunyja a szemét és alszik. Az ápolónő lassan benyit:

- Jobb lenne, ha most nem zavarná.

- Igen.

Lehajolok és megcsókolom a kezét.

Egyenletesen lélegzik. Szőke haja megtörten és fénytelenül belóg az arcába.

A kórház irodájában nem adnak felvilágosítást az állapotáról.

XXXVI. FEJEZET

Mindennap délután egytől háromig van beteglátogatás. Már tizenegy órakor ott sétálok a kórház tájékán. Keresztülkasul járom a környéket, hogy így is múljon az idő.

A Glaciére metró állomásánál özönlenek kifelé az emberek a föld alól, mint a megbolygatott hangyák. Dél elmúlt. Még egy jó fél órám van. A kórház tíz perc ide. Nézem a hazafelé sietők különféle embereket, akiket most látok talán először és utoljára az életemben. Kinek lehet még olyan bánata, mint nekem? Ki lehet még olyan szerencsétlen, mint én? A különféle arcok nem árulnak el semmit. Nem lehet, hogy ezek mind boldogok legyenek. Csak jönnek, mennek egymás mellett, ki tudja, ki milyen bánatot cipel magával hangtalanul.

Egyszer csak földbegyökeredzik a lábam és vadul kalapál a szívem...

Anne-Claire jön velem szemben. Tökéletesen az. Éppen olyan magas és karcsú. A haja szőke, a szeme kék. Az arca pontosan olyan. Hát lehetséges ez? Ha nem tudnám, hogy Anne-Claire a kórházban fekszik...

A járása, a mozdulatai is az övé. Csak a ruhája más.

Jön felém sietve. Amikor a közelembe ér, rám pillant. Egy pillanatra mintha csodálkozna. Csak egy pillanat az egész és megy tovább.

Mint egy álomkóros megyek utána.

A rue de la Glaciére-nél befordul egy keskeny utcába és megáll egy komor bérház előtt. Mielőtt eltűnne a sötét kapu mögött, visszafordul.

Ott állok a hatalmas bérház előtt és magam sem tudom miért, nem tudok tovább menni.

Fehérneműtisztító van itt. A nyitott ajtón keresztül belátni három fiatal leányra, akik buzgón vasalnak és fehérneműket hajtogatnak.

Lemegyek újra a sarkig és ott álldogálok.

Furcsa. Két ember így hasonlítson egymásra.

Ha az arc a lélek tükre, ezeknek egyformáknak kell lenniök gondolkodásban is, talán sorsukban is.

Negyed egy van csak. Megyek vissza a keskeny utcán. A kapuban egy kövér asszony áll és beszélget egy másik nővel, aki a blanchisserie* fehérneműtisztító küszöbéről hajol ki.

Hirtelen kilép a kapun a szőke lány. Egy-két szót szól a kövér asszonyhoz és megindul errefelé. Ujságpapirosba csomagolt tejesüveg van nála. Úgy megy el mellettem, mintha nem is látna, fölöttem és mellettem néz a levegőbe, mintha nem is léteznék.

A sarkon befordul és eltűnik a szemeim elől. A kövér asszony most egyedül áll a kapuban.

- Bocsánat, asszonyom, ki volt az a hölgy, akivel az előbb beszélt?

- Hé, fiatalember, annak a hölgynek négy gyermeke van.

- Lehetetlen ! Olyan fiatal.

- A nővérem. Én vagyok a fiatalabbik. Faites vos excu

ses, monsieur. Kérjen bocsánatot.

- Az a szőke, aki...

- Á ! Azt hittem, más valakiről kérdez. Az a kis szőke lány? Ahá! Mademoiselle Lucienne Reboux. Nagyon tisztességes lány. Egyedül él. Nagyon jóravaló, becsületes lány. Tiens*Tessék...

, mindig pontosan fizeti a lakbérét.

- Köszönöm, madame.

- Y a pas de quoi, monsieur. Nincs mér', uram.

Mademoiselle Lucienne Reboux... Mademoiselle Lucienne Reboux...

Már háromnegyed egykor ott vagyok a kórház kapuja előtt. Sokan állnak és várakoznak. Riadt tekintetu nők és szótlan férfiak, akik a kabátjuk alatt csomagokat rejtegetnek.

Pontosan egy órakor kinyitják a kaput, betódulnak a beteglátogatók és elosztódva az utakon, mennek a pavilonok felé.

Az ápolónő azt mondja, amikor szívszorongva kérdezosködöm nála

Egész délelott aludt. Még semmi biztosat nem tudunk.

Ahogy becsukom magam mögött óvatosan a betegszoba ajtaját, felnyitja a szemét.

Bonjour !

A hangja fáradt és színtelen. Az ápolónő bead egy széket. - Merci !

Odateszem az ágya mellé.

- Csak beszélj te... majd én hallgatlak.

- Anne-Claire, láttam valakit, aki nagyon hasonlít rád.

Nem is hasonlít, te vagy egészen.

- Monpti - mondja, hirtelen fölemelkedve a párnáiról -, Monpti, ha én meghalok, ne végy nekem virágot, inkább magadra gondolj. Olyan könnyelmű vagy.

- Megőrültél? Hogy' jut ilyesmi az eszedbe...

- Mondd, nagyon meg fognak büntetni engem?

- Ki?

- Az Isten.

- Ne beszélj butaságokról. Amint kijössz a kórházból,

itthagyjuk Párizst. Eljössz velem Magyarországra, nem kell

többé dolgoznod... A Duna szép, nagy folyam és Budapest

szép város. Az ég mindig kék. Ritkán esik az eső. Hegyek

vannak körülötte. Van egy olyan romantikus része, mint a

régi Montmartre a Sacré-Coeur körül, de az szebb. Nincsenek ott mulatók, az utcák csendesek, tiszták. Öreg emberek

laknak ott, akik keresztet vetnek, ha megszólal a déli harangszó és végigbúg az öreg házak között, amik úgy hatnak, mint levendulaszagú, fehér kötényes, őszhajú, öreg nénikék. Télen sok a hó, az egész város fehér tőle. A levegő éles és jó. Az élet szebb, nem olyan zaklatott, mint itt. Az emberek lassabban járnak. A kávéházakban le lehet ülni és mindenféle lapokat odaadnak eléd. Vannak francia lapok is. A nőknek azt mondják: kezét csókolom, és a franciákat nagyon szeretik. Meg fogod látni, hogy fognak szeretni téged... A magyarok udvariasak, kedvesek, a villamosokon mindig felajánlják a nőknek a helyüket. Mindenki szépen öltözködik és sokan tudnak franciául. A nők mindig

megcsókolják egymást és senkiről sem mondanak semmi rosszat. A magyarok mind becsületesek és szeretik egymást.

- Ahol te gyerek voltál?

- Igen.

Egy ideig hallgat.

- Monpti, félek, hogy el fogom veszíteni az állásomat...

Nem mennél el az irodába megmondani, mi történt?

- Anne-Claire, elveszlek feleségül.

Elkezd sírni.

- Miért sírsz?

- Ezt csak... azért mondod... mert beteg vagyok.

- Nem igaz, szeretlek... Akarod?

- Igen... Tudtam, hogy egyszer mégis megkérded...

csak nem így gondoltam... egy kórházi ágyon...

- Miért sírsz ilyen butaságért? Az irodába nem megyek

el, úgysem lesz rá szükséged.

- Mégis menj el... addig is dolgozni akarok, amíg magaddal viszel... boldogság lesz számlálni a napokat. Kell,

hogy egy kis pénzünk legyen. Majd én spórolok. Kölcsönözz nekem egy ceruzát, Monpti, és adj egy kis papirost. Be

fogom osztani az életünket. Egész felélénkül.

- Add ide a táskámat... légy szíves... Kivesz a retiküljéből egy kis csillogó valamit. - Monpti, csak magadnak végy jegygyűrűt.

Az enyém már megvan.

Az ujjára húzza rögtön. Mosolyog.

- Mindig tudtam, csak sohasem hittem, Monpti. Holnap

hozd el nekem azt az imakönyvet, amit karácsonyra adtam neked. Azt az imakönyvet hozd el. Ha csak egy kicsit szeretsz, azt az imakönyvet elhozod.

XXXVII. FEJEZET

A Szent Jakab utca végén hirtelen elém áll egy ember. Az

öreg koldus. Az, akinek egyszer tizenöt frankot adtam.

Be van rúgva, a borgőz csak úgy dől belőle, alig áll a

lábán. Szó nélkül el akarom kerülni, de megint elibém áll.

- Én olyan fiatalember voltam... hop... Akit én pofon

vágtam... hop... Az pofon lett vágva...

Köp egyet.

- Menjen innen!

- Hé... akarsz húsz sous-t... hein? Ne mondd, hogy

nem vagyok... copain* pajtás, koma.

Egyre a nyomomban dülöngél.

Meggyorsítom a lépteim. Hallom, hogy utánam ordítja: - Hé! Espéce de méteque! Idegen kutya. Be van rúgva. És Krisztust le is köpték.

Először a kórház irodájába mentem érdeklődni. Most sem

adtak határozott felvilágosítást az állapotáról. Mit titkolódznak ezek?

Éppen alszik, amikor belépek a kis betegszobába. De ma

sokkal rosszabbul néz ki. Arca beesettebb és nagyon sápadt.

Két karja erőtlenül fekszik a takarón. Nem akarom felébreszteni, csak állok előtte csendesen.

Múlnak a percek, a negyedórák, nem nyitja fel a szemét.

Az éJjeliszekrényen, a retikülje mellett, egy darab papiros,

teleírva számokkal, mellette a ceruza, amit kért tőlem. Biztos az számítgatta, mennyit spórolhat meg két frank órabéréből.

Nem fogom neki megmondani, hogy tegnap délután

voltam az irodában, ahol eddig dolgozott és nem akarják

többé visszavenni. Már felvettek helyette valaki mást. Istenem, kinek tartogatod Te a boldogságot?

Nem tudom, mennyi ideje vagyok már itt. Félek, hogy

a látogatás ideje elmúlik és el kell majd mennem, anélkül,

hogy beszéltem volna vele.

Lassan megérintem az egyik kezét. - Ma petite! Anne-Claire.

Sokáig szólítgatom, míg végre felnyitja a szemeit. - Ó! Monpti!

- Fáradt vagy?

- Rég itt vagy? Miért nem szóltál?

- Hogy' érzed magad?

- Kicsit fáradt vagyok. Elhoztad az imakönyvet?

- El.

- Add ide! Várj! Nyisd ki! Akárhol.

A kezét óvatosan előveszi a takaró mögül és ujjaival belekapaszkodik az imakönyvbe. A lapokat gyűri, tépi, marcangolja, ahogy éri.

- Megbolondultál?

- Hallgass! Ezt az imakönyvet el kell tépned itt rögtön.

Szakítsd ketté... Engedd... Ezt az imakönyvet valakitől

kaptam... Nem akarom, hogy egy pillanatig is nálad legyen... Tépd szét... ha szeretsz, széttéped... Egy fiútól kaptam... akkor még nem ismertelek... Bocsásd meg... hogy

ezt adtam neked... de nem volt akkor... semmi pénzem...

- Ne sírj ilyen szamárságért.

- Olyan rossz vagyok...

- Ne beszélj többet, mert elfáradsz...

- Most nincs karácsonyi ajándékod...

- Ha nem hagyod abba a sírást, elmegyek...

- Add ide a kezed.

- Mosolyogj szépen. Úgy. Még jobban.

- Monpti... én meg fogok halni... hozzál nekem három pirosbélű narancsot.

- Most?

- Nem. Holnap reggel.

- Csak egy órakor van beteglátogatás.

- Te gyere el mégis reggel. De jól rejtsd el, mert ezek el fogják venni tőled.

Éjszaka különös álmom volt:

Nagy szikla tetején állt Anne-Claire, én a hegyoldalban kapaszkodtam fel hozzá, hogy elérjem. A kiálló szikladarabkák leszakadtak a kezeim alól és tompa dübörgéssel hullottak le mögöttem a mélybe. Minduntalan visszacsúsztam és véres kezeimmel alig tudtam tartani magam. Egyre jobban lankadt az erőm, a mellem zihált, a lélegzetem elakadt. AnneClaire odafent csak állt és mosolygott, valamerre messze, mintha nem is ismerne.

Reggel arra ébredek, hogy sírok. Ez már szinte idegroham. Gyorsan, kapkodva felöltözöm.

Csodaszép tavaszi napfény árad be az ablakon. Az udvarunkon rigó fütyül: Huncut a bíró... huncut a bíró...

Lent az utcán az emberek felsőkabát nélkül sétálgatnak:

- Enfin, un peu de beau temps. Végre, itt a szép idő.

- Sourtout que ca dure. Csak tartson is.

Csupaszkarú leány kis kutyát sétáltat és húzatja magát vele, mert a kis kutya kétségbeesetten igyekszik egy fatörzs felé.

A kórház kertjében virágokat ültetnek a barna kezű munkások.

- Jules, passe-moi une cigarette. Jules, dobj ide egy cigarettát.

Az ég tiszta és felhőtlen. Verebek csiripelnek torkuk szakadtából a zöldellő fák ágain.

A pavilon irodájában szikár nő beszélget egy férfival.

Itt kell engedélyt kérni a külön látogatásra.

- Nem sejt semmit - mondja a férfinak - és ez jó. Higgye el. Hálát adhat az Istennek. Szépen fog meghalni.

Most hozzám fordul. Nagyon kedvesnek kell lenni hozzá, hogy nekem ne mondjon rosszat.

- Kérem?

Megmondom, miről van szó. A feleségemet akarom meglátogatni. Csak pár pillanatig leszek nála.

- Igen - mondja elkomorodva és hirtelen iratokat rendezget az íróasztalon. Aztán felém fordul, rám néz és csendesen mondja:

- Ma hajnalban meghalt. Elle est décédée á trois heures du matin. Reggel három órakor hunyt el.

Az a férfi, akihez az előbb beszélt, már elment. Ezt nekem mondják.

- Akarja még egyszer látni?

Int egy interne-nek* kórházban bennlakó orvostanhallgató, aki megindul velem. Keresztülmegyünk a kórház udvarán, egy kőfal mellett elhúzódó komor épülethez, ez az amphithéatre, a hullaház.

Kinyitnak előttem egy homályos üvegű ajtót. Folyosófélében vagyunk, ahonnan két ajtó nyílik: egyik jobbra, a másik balra. Valami különös, édeskés szag terjeng a levegőben.

Hé, Louis - kiált egyet az interne a folyosó mélye felé, ahonnan lépések zaját hallani. - C'est pour le 23. A 23-ast kérik.

És elmegy. Be sem várja azt, aki jönni fog.

A folyosó végéből egy hatalmas, tagbaszakadt, csúnya férfi jön elő, óvatos léptekkel, fehér köpenyben.

- A 23-ast? - kérdi finoman.

Hirtelen olyan gyengeség vesz erőt rajtam, hogy alig tudok a lábamon állni.

- Látni akarja még - állapítja meg a csúnyaképű férfi, alázatos szánalommal a szemében.

Fehér köpenyén elöl sárgás folt. A második gombja lóg, ha nem varrják fel idejében, leszakad. Az a gomb le fog szakadni.

Kinyit előttem egy ajtót.

Hatalmas és teljesen meztelen terembe lépünk, amit földigérő fehér függöny oszt két részre. A férfi lábujjhegyen odamegy a függönyhöz és széthúzza. Mögötte sorban fehér lepellel letakarva, a halottak. A fejük és a lábuk magasan kiáll.

Odamegy az egyikhez és szelíden feltakarja. Otromba, nagy, erős kezei furcsán elütnek a fehér lepedőtől. Int nekem a szemével, mintha minden zajt kerülni akarna, hogy ezek itt fel ne ébredjenek. Ott fekszik Anne-Claire eltorzult arccal, mozdulatlanul. Szőke haja csapzottan, kuszán belóg az arcába. Nagyon megváltozott. Ez volna Anne-Claire ? Ó, Istenem... nem bírom nézni...

A férfi előveszi törött fogú zsebfésűjét és megfésüli. Odatesz egy széket a halott elé, aztán lábujjhegyen kimegy és magamra hagy.

Az ajtó nyikorogva zárul. A kilincs lassan felkattan.

Nagy csendben fekszenek a halottak és várnak. Tizenegyen vannak és még egy csomó üres hely. Ezek még különböző pavilonokban nyöszörögnek, vagy tervezgetnek, esetleg kint járkálnak az életben.

Anne-Claire a faltól a hatodik, mellette egy igen hosszú halott.

A lóca végében, a fejnél csomóban a ruhája, kalapja és a harisnyái. Úgy vannak odatéve vánkosul a feje alá.

A szája kissé nyitva, fehér fogainak vége kilátszik. A szeme lecsukódva. Csak az egyik szem egy résén látni a megtört fényű szemgolyót könnyekben úszni.

A könnyek még idáig is elkísérték.

Két meztelen válla nyugodt és merev, ezek a szép gömbölyű vállak, amelyeket, ha pajkosan felnevetett, felrántott mindig. Az egyik keze kikandikál a lepedő alól. A vékony, hosszúkás, ideges ujjak furcsán megmerevedve. Egyik a levegőbe nyúlik és minden támaszték nélkül úgy marad.

- Anne-Claire... An...ne-Clai... reee...

Egy légy zümmögve leszáll az arcára, végigsétál a száján és megpihen az ajkak szegletén. Két első lábát összesodorja, a fejét beletörli és kóstolgatja a színtelen ajkakat.

Kinyílik az ajtó és nehéz léptekkel behoznak egy új lakót.

- Louis, a 14-est öltöztetni. Kérem, nem lehet itt olyan sokáig tartózkodni.

Kimegyek a folyosóra, megint érzem az előbbi édeskés szagot.

Meg kellett volna csókolni a homlokát. Egy hajfürtöt kellett volna kérni a hajából. Meg kellett volna simogatni a

ruháját, az ingét, a harisnyákat, amik végigkísérték őt ezen a furcsa, örömtelen életen.

Miért nem voltam kedvesebb hozzá? Most valami különös fog történni velem. Büntessen meg az Isten engem, de ne ot. Az Isten... Nincs is Isten. Vagy van, de kegyetlen, sok millió éves öreg... ül a trónusán és csak hallgat... Hol van most Anne-Claire? Hol? A lelke talán odatapadva még a halott testhez, de nem tudja többé megértetni magát... Monpti, ne hagyj el... El akarnak vinni... olyan durvák...

- Hé, fiatalember, itt felejti a kalapját!

Nemsokára tizenkét óra. Lehet menni ebédelni... AnneClaire, lehet menni ebédelni... a három narancsot elhoztam... de nem adhatom neked... ezek nem értik... ezek itt mind gazemberek és élnek... Mit csinálsz ma este? Majd telefonálok neked... csirkefogó... intézkedni fogok... pimaszok... miért nem mondták meg, hogy meg fog halni? Miért nem lehettem ott az utolsó pillanatban... biztos hívott... beszélni akart... talán valamit írt... nekem... és ezek elvették... megsemmisítették... és biztos... majd én a követség útján... az a no is, hogy félt, aki először megmondta... és az a nagy halott, az miért volt?... az egészet... majd egyszer... majd én ... az istenit!... és Te odafent hallod... gyűlölök mindent... papokat, templomokat... az egészet... Érted?... Ellened fogok harcolni... Te igazságtalan... Te kegyetlen... szívtelen... Te...

- Rosszul van? Akar egy kis vizet?

Nem... nem, köszönöm...

A kórházudvaron megfogja valaki a karomat.

Egy fehér ruhás nő.

Ön a férje a 23-asnak, aki ma reggel meghalt?

- Igen.

Egy kis csomagot ad a kezembe.

- Itt van a feleségének a retikülje.

Talán írt nekem valamit Anne-Claire és az benne lesz a

táskájában.

Lázasan keresgélek a papírok, levelek és fényképek között. Semmi, semmi... Most hirtelen észreveszem a világoskék borítékot. A rejtélyes borítékot, amit takargatott és rejtegetett előlem. Emiatt nem mutatta meg soha a táskáját. Rögtön felismertem, a sarka le volt szakítva.

Ezt a borítékot nem szabad felnyitni. Anne-Claire sem akarja. Meg kell semmisíteni. Ahogy szét akarom tépni, érzem, hogy van benne valami.

Egy pápaszem.

Nem értem.

Mellette, a levélpapíron, egy megkezdett levél:

Kedves Jeannette !

Nagyon megkérlek, légy olyan jó hozzám és adj kölcsön újra tíz frankot. Ezt pontosan meg fogom adni neked, mihelyt megkapom a fizetésem. Múltkor csak azért adtam vissza megkésve a tizenkét frankot, mert egy szerencsétlenség történt velem. Elszakítottam a harisnyám. Ezt mondtam is neked. Zálogul odaadhatom a legkedvesebb emlékemet. Az édesapám szemüvegét. Gondolhatod, hogy nem..."

Tovább nincs... Istenem, segíts... Nem, nem... Ez itt egy templom... Hát nem veszem le a kalapom... Hé, odafent... Hallod? Nem veszem le a kalapom... Üss agyon... Történjen akármi... Nem...

NEM!

XXXVIII. FEJEZET

A kitárt ablakon keresztül zöld lomb hajladozik a szélben. Tavasz van.

Valahol madár fütyürészik, idehallom az ágyamig. A két kezem erőtlenül hever a takarón. Ma fel fogok kelni. Mióta fekszem így? Hol a ruhám? Kopogás nélkül belép az ajtón a szobalány.

- Na, jobban van már?

- Köszönöm. Hol a ruhám?

- Fel akar kelni? A szekrénybe tettem. Várjon, majd

odaadom. Már nem szédül?

- Köszönöm, már jól vagyok.

Odarakja az ágyamra a ruhám, a cipőm meg az ágy elé.

- Akar még valamit?

- Köszönöm... Mi van ma?

- Kedd.

- Kedd?... igen. Tegnap hétfő volt és holnap szerda lesz.

- Nem szép a barátnőjétől, hogy ilyenkor el sem jön. Csak öltözzön fel. Jobb, mintha az ágyban fekszik. Ne segítsek?

- Nem... nem...

Még szédülök egy kicsit. A leánynevelő intézetben csengetnek. Kakaó... normandi sajt... Maryland dohány. Vajon hány éves a Légyszemű és egészséges-e?

Ő is ismerte.

Itt állok az Öt Gyémánt utca 6. szám előtt és a második emelet erkélyét nézem, az öt sötét ablakkal. Tulajdonképpen itt élt és nem a Mezei Malom utcában. Szegény Anne-Claire!

Három hónappal ezelőtt éjfélkor együtt néztünk fel erre a bérházra, egymáshoz bújva.

- „Monpti, a legszélső szoba az enyém, az erkélyesben van a karácsonyfa, egész a plafonig ér. Ó, ha a mamám tudná, hogy mi ketten..."

Szinte érzem a hajának illatát.

Én hiszek a túlvilági életben. El tudom képzelni, hogy Anne-Claire most itt áll mellettem és sír, mert szomorú vagyok. Ha az öt sötét ablak egyikében villanyfény gyúl, akkor igaz, hogy van másvilág és Isten.

- Májusban lebontják ezt a házat - mondja valaki mögöttem hirtelen -, már senki sem lakik benne. - A fűszeres mondja, aki kint áll az üzlete előtt.

Csak nézem a házat és azt hiszem, hogy Anne-Claire is mellettem áll és mindjárt megszólal kellemes alt hangján; belekapaszkodva a karomba:

- Alors, tu viens, Monpti? Nos, jössz, Monpti?

Ivry-Bicétre. A nyolcvannégyes villamosra kell ülni.

Kimegyünk az erődítményeken túl. Sivár, Óbudaszerű külváros. A temető közelében nagy, nyitott vendéglő, hoszszú fapadokkal, ahol gyászruhás férfiak és nők ülnek és pommes frites-t* olajban sült burgonyaszeletek (roseibni) esznek, meg vörösbort isznak rá. A nő visszahajtja a fátyolát. Az orra fényes és úgy eszik a fájdalomtól megtört fényű szemekkel. A vörös bor nagy tócsákban szétfolyik az asztalokon.

Kint őszirózsaszag.

- Egy frank a csokor.

Balra van a temetőiroda.

- Mademoiselle Anne-Claire Jouvain.

- Mikor halt meg?

- Március huszonkilencedikén.

Keresik egy nagy könyvben. Anne-Claire adat lett egy

nagy könyvben. Az írnoknak piszkos a gallérja. Ezt is majd

beírják egyszer ide, protekciósan.

- 5e- division, 17s- ligne 38e- fosse.* parcella, sor, sírhely

- Merci.

Megyek végig a sírtáblák között. Díszsíremlékek, virággruppok, fűzfák. A sírok egymástól elkerítve, fehér meg ezüst rácsokkal, kalitkaszerűen. Itt-ott felaggatva egy márványlap.

„Pour sa féte." „Pour son Noél." A neve napjára. Karácsonyi ajándékul.

Megtalálom a sírját. Sárga göröngyökkel egész laposra vert. Talán esett az eső. A síron két csonttá száradt lábnyom. Valaki erre ment át, hogy közelebb menjen szeretettjének sírjához. Kis csontdarab is kiállt a földből. Ideges, furcsa rovar cikázik el a lábam előtt.

„Ici git Anne-Claire Jouvain". Itt nyugszik Anne-Claire Jouvain.

Huszonhárom éves volt.

Kisüt a nap és egy hosszúkás, szőrös kukac a testét harmonikázva utazik a göröngyökön a kereszt felé.

Az égen egy repülőgép berregve megy át. Öt láb mélységben a koporsó.

A síron nincs virág. Furcsa égett szag. Valahol a száraz

koszorúkat égetik halomba és azoknak a szagát hozza erre

a szél. Eszembe jut egy másik tavaszi délután.

- Leszaladok cigarettát venni, Anne-Claire. Egy pillanat alatt itt leszek.

- Lemegyek én és veszek neked. Akarod?

- Nem. Várj meg...

Jövök vissza, hármasával veszem a lépcsőfokokat és benyitok a szobába.

Anne-Claire az ágyon fekszik, a blúza szétgombolva, a

haja szétborzolva, a kuszált szőke fürtök közül kikandikál

az egyik meztelen keble.

- Mi az? Mi történt veled? Nem mozdul. - Anne-Claire ! Megrázom. Nem mozdul. Hirtelen odaugrom az ajtóhoz. - Monpti !

Visszafordulok.

Ott ül az ágyon mosolyogva. - Mi az?

- Tudni akartam, hogy fáj-e neked, ha hirtelen meghalnék...

Anne-Claire fáj... nagyon fáj... Anne-Claire... nem bírom...

Öreg néni üres kakaódobozban vizet hord a temetőkútról, sírt öntözni. Vigyázva lépked, hogy egy cseppet ki ne öntsön belőle.

A nap hirtelen elbújik és hűvös levegő húzódik végig a

keresztek során. Szemereg az eső.

Egy férfi és egy nő jönnek a sírok között. A nő átkarolja a férfit:

- Monpti, nem szabad sírni. Azt mondta neki : Monpti.

Egyedül maradtam. Most nem lát senki. Letérdelek a sírja

elé

„Miatyánk Isten, ki vagy a mennyekben, szenteltessék

meg a Te neved, jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te

akaratod!...

Ha gyalog megyek haza, égethetek érte egy gyertyát a

megspórolt villamospénzen a Vaugirard-i kápolnában.

XXXIX. FEJEZET

- Legyen szíves lehívatni egy pillanatra mademoiselle Lucienne Reboux-t.

- Ki kéri?

- Egy ismerőse.

A házmesterné bemegy az udvarra és felkiált az emeletek felé

- Mademoiselle Reboux. Ön vous demande en bas.

Reboux kisasszony. Valaki keresi idelent.

Jön vissza.

- Tessék felmenni. Várja. Sixieme, premiére porte á gauche. Hatodik emelet, balra az első ajtó. Rozoga lépcsőház. Furcsa petróleumszag. A hatodik emeleten, félig nyitott ajtóban ott áll a másik Anne-Claire, aki él és a lépcsők felé figyel, ahol megyek fel. Tiszta őrültség az egész.

- Monsieur, engem keres? A hangja is ugyanaz.

- Igen.

- Nem értem. Azt mondták, egy ismerősöm.

- Igen...

- Én önt nem ismerem. Azaz... várjon csak... olyan furcsa mégis... mit óhajt?

- Látni akartam.

- Engem? Miért?

- Nem tudom.

- Nagyon furcsa ez, uram. Én így nem ismerkedem. Egyedül élek... Most nem tudom, mit gondolnak rólam...

Nem tiltakozva mondja, szelíden, csendesen, mintha tudná, hogy fáj.

Egyedül él. Ő is egyedül él.

- ... és nem is volna értelme.

- Igen... nem volna értelme. Bocsásson meg. Megfordulok és megyek le. Még hallom, amint önmagának mondja: - C'est étrange. Különös.

A keskeny kis utca sarkán megállok és visszanézek az öreg

házra. A hatodik emelet a háztető maga, onnan nyílnak az ablakok.

Az egyikben ott áll mademoiselle Lucienne Reboux, mozdulatlanul és utánam néz.

Az ablakban jobbra madárkalitka, balra egy cserép virág, az egyedül élő lányok örök társai, a tisztességgel küzdő francia lányoké, a vigasztalan egyedüllétben, akik lehet, hogy öt embernek egyszerre a menyasszonyai, de egyetlen egynek sem a szeretői.

- Bocsásd meg, Anne-Claire, hogy még mindig téged kereslek. Csak néha, egy-egy kétségbeesett percben ébred fel bennem a borzalmas érzés, hogy te már nem vagy többé.

- Anne-Claire, én most visszamegyek az életbe és vezekelni fogok érted is.

Mademoiselle Reboux Lucienne odafent a kis kalitka felé hajol és kisujjával egy láthatatlan madárkával kedveskedik.

Gyalog indulok a Riviera Hotel felé.

(Vége)